

A photograph of two children on a wooden play structure. A boy in a teal shirt is in the foreground, looking down. A girl in a pink shirt and patterned leggings is sitting on a wooden beam in the background, looking to the side. The structure is made of wood and has a grey-painted section.

Jaarverslag en jaarrekening 2024

A photograph of a landscape with a river and wind turbines. The scene is bathed in a warm, golden light, suggesting sunset or sunrise. The wind turbines are visible in the background, and the foreground is filled with tall, golden grass.

GEMEENTE

OSS

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	3
Leeswijzer	5
Samenvattend financieel beeld	9
Financiën programma's in één oogopslag	18
Programma 1. Welzijn en zorg	19
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	33
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur	47
Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte	58
Programma 5. Economie	70
Programma 6. Centrum	79
Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	86
Programma 8. Veilige omgeving	97
Programma 9. Besturen in verandering van tijden	106
Programma 10. Financieel beleid	120
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	128
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	149
Paragraaf financiering	155
Paragraaf verbonden partijen	160
Paragraaf grondbeleid	180
Paragraaf lokale heffingen	192
Paragraaf bedrijfsvoering	196
Paragraaf investeringsplan	202
Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte	210
Bestemming rekeningresultaat	213
JAARREKENING	220
Programmarekening op hoofdlijnen	221
Incidentele baten en lasten	225
Balans en toelichting	233
Balans	234
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	237
Toelichting op de balans	243
Rechtmatigheidsverantwoording	269
Financieel overzicht totale begroting volgens taakvelden	272
Bijlage WNT	275
Sisa-bijlage	276
OVERIGE GEGEVENS	283
Controleverklaring	284
Bijlage 1: Overzicht subsidies	293
Bijlage 2: Overzicht opvolging rekenkamerbevelingen	298

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt het jaarverslag en de jaarrekening over 2024. We hebben u in de programma-evaluatie 2024 al geïnformeerd over de activiteiten en doelstellingen over het voorgaande jaar. In dit jaarverslag en deze jaarrekening lichten we aanvullend toe hoe we 2024 financieel hebben afgesloten.

We presenteren deze jaarrekening gelijktijdig met de strategische heroriëntatie en over een paar weken bieden we u de kadernota 2026-2029 aan. In de strategische heroriëntatie en de kadernota zullen we aangeven hoe we verwachten dat het financieel perspectief zich de komende jaren gaat ontwikkelen en hoe we hiermee om willen gaan. De onzekerheden vanuit onder andere de voorjaarsnota van het Rijk en de ontwikkelingen rondom jeugdhulp zorgen hebben hier flinke invloed op. Dit lichten we in de andere documenten toe. In deze brief zullen we ons focussen op de jaarstukken van 2024.

In 2024 zijn we volop aan de slag geweest met het uitvoeren van het coalitieprogramma 'Samen Duurzaam Vooruit' en hebben hier flinke stappen in gezet. We lichten onze belangrijkste speerpunten toe.

- **De verstedelijkingsopgave** met woningbouw en mobiliteit. We hebben stappen gezet met onze woningbouwplannen, het vertalen van de koersnota mobiliteit richting een uitvoeringsprogramma en de voorbereidingen getroffen voor een nieuw parkeerbeleid.
- **De klimaatopgave en energie transitie.** We zijn gestart met het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie en ondersteunen inwoners en bedrijven om te verduurzamen. Na jaren van voorbereiding is in juli 2024 de realisatieovereenkomst voor Meanderende Maas getekend en is de daadwerkelijke uitvoering van het project gestart. De eerste hectares Bos van Oss zijn aangelegd en de voorbereiding van het resterende deel is volop in voorbereiding.
- **Goede dienstverlening en transformatie van het sociaal domein.** We hebben in 2024 gewerkt aan drie hoofddoelstellingen van onze lokale Wmo: werken aan een sterke sociale basis, het bieden van ondersteuning van inwoners in kwetsbare posities en zorgen dat onze voorzieningen vindbaar, toegankelijk en betaalbaar zijn. We zien dat onze opgave steeds urgenter wordt als gevolg van de schaarste op diverse vlakken en de groeiende zorgvraag en kostenstijgingen. Substitutie en ondersteuning zijn hierbij belangrijke pijlers. Via de Proeftuin en vanuit IZA en GALA geven we hier uitvoering aan. In het kader van bestaanszekerheid hebben we de vergoedingen voor de regeling Meedoen is belangrijk verhoogd. Inwoners in Oss hebben nu meer ruimte om zelf te kiezen hoe zij hun maatschappelijke participatie vormgeven. Ook in 2024 hielpen veel mensen in onze gemeente elkaar bij de aanpak van geldzorgen. Er zijn verschillende vrijwilligersinitiatieven die inwoners in de knel helpen. Zij weten steeds meer inwoners te bereiken en weten elkaar en de gemeente goed te vinden.
- **Stedelijke voorzieningen voor een aantrekkelijke stad.** De nieuwe Lievekamp, het Walkwartier met het Warenhuis en het nieuwe zwembad zijn hier aansprekende voorbeelden van. We hebben ingezet op het versterken van de culturele infrastructuur.
- **Duurzaam houdbare voorzieningen voor vitale dorpen en wijken.** We investeren in renovatie, herontwikkeling en multifunctioneel gebruik om de voorzieningen optimaal te benutten. Diverse gemeenschapshuizen en ontmoetingslocaties zijn (her)ontwikkeld met aandacht voor duurzaamheid, functionaliteit en financiële haalbaarheid. Denk hierbij aan Ontmoetingscentrum de Meteor en Buurthuis Kortfoort.
- **Veilige omgeving.** Ons doel is een aantrekkelijke omgeving te zijn waar de inwoners van Oss zich veilig voelen om te kunnen wonen, werken en recreëren. We zien dat het werkveld Openbare Orde en Veiligheid dynamischer is dan ooit. Dit blijft een aandachtspunt.
- **Een uitstekende professionele organisatie.** Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt hebben we veel vacatures ingevuld. We blijven inzetten op onze aantrekkelijkheid als werkgever. Onze dienstverlening stemmen we af op de menselijke maat, zo veel inwoners worden in één keer goed geholpen. Op het gebied van ICT hebben we stappen gezet met datagedreven werken en informatiebeveiliging.

Een belangrijk aandachtspunt is de financiële positie. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. Ons financieel beleid blijven we gedegen en solide vormgeven.

We hebben een voordelig jaarrekeningsaldo van € 14,9 miljoen. Dit voordeel is hoger dan we hadden verwacht. Ook andere gemeenten hebben fors voordelige jaarrekeningsaldo's. Ons voordelige saldo is enerzijds goed te verklaren door eenmalige en onverwachte voordelen. We ontvangen bijvoorbeeld in december een hogere algemene uitkering, een uittredingsvergoeding voor het duurzaamheidsplein en omgevingsvergunningen waarvan het lastig te bepalen is in welk jaar we die zouden ontvangen. Ook zien we dat projecten wat vertragen waardoor we niet al het budget konden uitgeven. Dit zijn projecten die komende jaren wel doorlopen. Aan de andere kant is het natuurlijk een lastige boodschap als we aangeven dat we voor de komende jaren moeten gaan bezuinigen, wat betekent dat we naar de toekomst extra kritisch moeten kijken naar bestaande budgetten en wellicht wat meer risicovol moeten gaan begroten.

We zien ook posten die er voor zullen zorgen dat het tekort dat we meerjarig hebben zal groeien, zoals bijvoorbeeld de stijgende kosten voor jeugdhulp. Deze kosten zijn ook in 2024 weer fors gestegen.

We analyseren de uitkomsten van de jaarrekening daarom nadrukkelijk. Een deel van de structurele voordelen is al als ombuigingsvoorstel ingediend bij de strategische heroriëntatie. Daarnaast bekijken we richting de programmabegroting een aantal posten nog extra kritisch om te kijken wat het mogelijke structurele voordeel kan zijn om zo het meerjarige tekort wat te verbeteren.

Als we kijken naar de jaarrekeningcijfers is onze financiële positie solide. Onze ratio's – denk aan netto schuldquote, solvabiliteit of belastingcapaciteit – zijn zeker goed en we kunnen risico's opvangen. Onze accountant bevestigt dit ook. Deze financiële basis samen met de financiële koers die we samen met de gemeenteraad al vele jaren toepassen geeft vertrouwen naar de toekomst. Ook al zullen we soms wat scherpere keuzes moeten maken.

We gaan graag het gesprek met u aan over deze jaarstukken en hoe we richting de toekomst omgaan met de financiële druk en onzekerheden.

Burgemeester en wethouders van Oss.

De secretaris,
H. Reints

De locoburgemeester,
F. den Brok

Leeswijzer

Het jaarverslag en de jaarrekening bestaan uit diverse onderdelen. In deze leeswijzer geven we bij alle onderdelen een korte uitleg.

Aanbiedingsbrief

In de aanbiedingsbrief blikt het college van burgemeester en wethouders terug op 2024. Wat waren de belangrijkste resultaten en ontwikkelingen?

Samenvattend financieel beeld

Dit hoofdstuk is een financiële terugblik op 2024. Het is een aanvulling op de inhoudelijke terugblik in de aanbiedingsbrief. Het samenvattend financieel beeld geeft een beknopte analyse van het rekeningresultaat, de financiële positie en het grondbedrijf.

JAARVERSLAG

Financiën programma's in één oogopslag

In dit onderdeel laten we in een figuur zien hoe onze gerealiseerde uitgaven over de programma's verdeeld zijn.

Programma's

Per programma worden de volgende vragen beantwoord:

1. Wat willen we bereiken?
2. Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
3. Wat hebben we hiervoor gedaan?
4. Wat heeft het gekost?

Daarna geven we op hoofdlijnen een overzicht van de subsidies die we verstrekt hebben. Achterin de jaarrekening is een uitgebreider overzicht opgenomen. Tenslotte worden aan de hand van een figuur de financiën van het programma samengevat.

Paragrafen

De opgenomen paragrafen zijn op grond van wetgeving een verplicht onderdeel van het jaarverslag. Het gaat bij de paragrafen telkens om onderwerpen met een groot financieel belang. Door deze op een centrale plek in het jaarverslag op te nemen wordt een goede informatievoorziening over deze onderwerpen gewaarborgd en is de informatie inzichtelijk.

Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte

De gemeente voert elk jaar een groot aantal projecten uit in het kader van het Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte. Het gaat dan om werkzaamheden aan bijvoorbeeld wegen, fietspaden, riolering en openbaar groen. In de voortgangsrapportage wordt op hoofdlijnen inzicht gegeven in de stand van zaken van deze werkzaamheden.

JAARREKENING

Programmarekening op hoofdlijnen

Cijfers per programma

Dit is een cijfermatig overzicht van de baten en lasten per programma. Het gaat zowel om de begrote cijfers als om de gerealiseerde cijfers. In dit overzicht is in één oogopslag te zien waar de verschillen tussen de begroting en de werkelijkheid zitten. Een toelichting op de verschillen is bij de programma's in het jaarverslag opgenomen, bij de w-vraag 'Wat heeft het gekost?'.

Incidentele baten en lasten

In dit onderdeel is een overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen, zowel de begrote cijfers als de werkelijke cijfers. Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten slechts één of enkele jaren in de begroting.

Verder wordt aandacht besteed aan de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Dit zijn normaal gesproken incidentele lasten en baten. Hier bestaan enkele uitzonderingen op: sommige mutaties in reserves zijn structurele lasten of baten. Deze worden in een afzonderlijk overzicht weergegeven.

Analyse rechtmatigheid

In dit hoofdstuk wordt de begrotingsrechtmatigheid geanalyseerd: handelen we binnen de begroting zoals de gemeenteraad die heeft vastgesteld? Daarbij wordt niet alleen gekeken of de werkelijke lasten hoger zijn dan begroot maar ook of de lasten aan het juiste begrotingsjaar en aan het juiste programma zijn toegerekend.

Bestemming rekeningresultaat

In 2024 zijn niet alle werkzaamheden en projecten afgerond. In dit hoofdstuk stellen we voor om diverse budgetten die niet (volledig) besteed zijn in 2025 alsnog te besteden zodat we de bijbehorende werkzaamheden en projecten in 2025 verder kunnen afronden en uitvoeren.

Balans en toelichting

Balans

De balans geeft een overzicht van de bezittingen, de schulden en de stand van het eigen vermogen op een bepaald moment, in dit geval per 1 januari 2024 en per 31 december 2024.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling geven aan op welke manier de balansposten gewaardeerd zijn en tot stand gekomen zijn.

Toelichting op de balans

In dit hoofdstuk worden alle posten in de balans nader toegelicht en onderbouwd.

Bijlage Rechtmatigheidsverantwoording

In de bijlage rechtmatigheidsverantwoording geven.

Bijlage WNT

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomen (WNT) in werking getreden. De WNT schrijft voor dat de beloning van topfunctionarissen verantwoord dient te worden in de jaarrekening, ook als de beloning beneden de norm blijft. Voor overige functionarissen geldt publicatieplicht alleen als de norm overschreden wordt. De verantwoordingsgegevens zijn in deze bijlage opgenomen.

Sisa-bijlage

Door middel van een rechtmatigheidsverantwoording legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad en andere toezichthouders over hoe zij haar middelen gebruikt en beheert. De accountant verstrekt dus met ingang van dit boekjaar geen rechtmatigheidsoordeel meer in de controleverklaring, maar beperkt zich tot het getrouwheidsoordeel. Dit houdt in dat de accountant wel heeft vastgesteld dat de opgenomen rechtmatigheidsverantwoording getrouw is verantwoord in de jaarstukken.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Overzicht subsidies

In dit onderdeel geven we een uitgebreid overzicht van de subsidies die we verstrekken. Dit is een aanvulling op de globale overzichten in de programma's.

Bijlage 2: Overzicht opvolging rekenkameraanbevelingen

Per 1 januari 2023 zijn colleges van B&W verplicht om jaarlijks te informeren over de opvolging van rekenkameraanbevelingen die aan het college zijn gericht. In dit overzicht geven we toelichting op de voortgang van de aanbevelingen. Dit doen we voor de rekenkamerrapporten vanaf 2021.

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring

De onafhankelijke accountant heeft onze jaarrekening gecontroleerd. In het accountantsverslag is te lezen wat het oordeel van de onafhankelijke accountant daarover is.

Samenvattend financieel beeld

Inleiding

Voor u ligt de programmarekening 2024 van de gemeente Oss. Deze programmarekening bestaat uit het jaarverslag en de jaarrekening. Hiermee leggen wij, het college van B&W, verantwoording af over het gevoerde beleid van de gemeente in 2024.

Deze verslaglegging over de gemeentelijke prestaties en bestedingen in het jaar 2024 zijn uitwerkingen van de beleidsvoornemens uit de programmabegroting.

In de aanbiedingsbrief hiervoor is al ingegaan op het inhoudelijke verhaal. In dit hoofdstuk ligt de nadruk op bijzonderheden in financieel opzicht.

Rekeningresultaat 2024

De jaarrekening 2024 sluit met een voordelig saldo van € 14,9 miljoen. In de volgende tabel zijn de rekeningcijfers vergeleken met de bijgestelde begroting (na verwerking van de autonome ontwikkelingen in de financiële tussenrapportage 2024 en bij de programmabegroting 2025-2028).

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2024 na wijziging	Vershil
Lasten	402.015	405.577	-3.562
Baten	-436.310	-415.956	-20.354
Saldo programma's	-34.295	-10.379	-23.917
Stortingen reserves	74.114	68.513	5.600
Onttrekkingen reserves	-54.702	-59.876	5.174
Mutaties reserves	19.412	8.638	10.774
Resultaat	-14.883	-1.741	-13.143

In het hoofdstuk Bestemming rekeningresultaat wordt voorgesteld het saldo voor € 7,5 miljoen in te zetten voor projecten die doorlopen in 2025 of in reserves te storten en een bedrag van € 7,4 miljoen te storten in de algemene reserve.

Het positieve saldo van de jaarrekening kent een aantal oorzaken. Het verschil tussen het begrote saldo en het werkelijke saldo is € 13,1 miljoen. In de volgende tabellen zijn de belangrijkste voor- en nadelen opgenomen. Deze voor- en nadelen verklaren per saldo een bedrag van € 12 miljoen.

Belangrijke voordelen

- is lagere uitgaven/hogere inkomsten bedragen x € 1.000		
Programma	Omschrijving	Bedrag
1. Welzijn en zorg	Lagere kosten hulp bij huishouden	-1.188
	Lagere kosten jeugdwerk	-211
	Lagere kosten brede aanpak dak- en thuisloosheid	-447
	Lagere kosten proeftuin Ruwaard	-118
2. Werk, inkomen en onderwijs	Lagere kosten/hogere inkomsten bijstandsuitkeringen	-1.214
	Lagere kosten arbeidsparticipatie	-727
	Lagere kosten minimabeleid	-311
	Hogere opbrengsten bijzondere bijstand	-270
	Hogere verhuuropbrengsten onderwijshuisvesting	-100
3. Ontmoeten, sport en cultuur	Voordeel sportaccommodaties	-740
	Voordeel Gezondheid (GALA/IZA)	-446
	Hogere opbrengsten energieafrekeningen en exploitatiebijdragen MFA's	-400
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	Voordeel klimaat en energie	-345
	Voordeel wegen, straten en pleinen	-165
	Voordeel uittredingsvergoeding Gemeente Maashorst Duurzaamheidsplein	-1.090
	Voordeel afvalverwijdering bedrijven	-127
	Lagere kosten milieubeheer	-261
	Hogere opbrengsten compostering	-90
5, Economie	Lagere kosten economisch werkbudget	-110
	Lagere kosten impulsbudget recreatie en toerisme	-97
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	Positief saldo erfpachtsgronden	-145
	Hogere inkomsten/ lagere kosten uit legesomgevingsvergunning	-3.900
10. Financieel beleid	Rentevoordeel	-1.366
	Hogere OZB opbrengst	-170
	Hogere algemene uitkering	-1.654
	totaal	-15.692

Belangrijke nadelen

+ is hogere uitgaven/lagere inkomsten bedragen x € 1.000		
Programma	Omschrijving	Bedrag
1. Welzijn en Zorg	Hogere kosten Jeugdhulp	2.057
	Hogere kosten Dagbesteding en begeleiding	358
2. Werk, inkomen en onderwijs	Hogere storting voorziening dubieuze debiteuren	422
9. Besturen in verandering van tijden	Hogere personeels- en overheadkosten	350
	Hogere kosten voorziening wachtgeld	300
	Hogere (netto) kosten publieke dienstverlening	145
	totaal	3.632

Belangrijke mutaties in reserves (financieel neutraal)

Onderstaande posten zijn belangrijke afwijkingen binnen reserves. Per saldo hebben deze afwijkingen geen effect op het jaarrekeningresultaat. Wel hebben ze direct invloed op de reservepositie.

	- is lagere uitgaven/hogere inkomsten + is hogere uitgaven/lagere inkomsten bedragen x € 1.000	
Programma	Omschrijving	Bedrag
1. Welzijn en Zorg	Lagere kosten transformatieopgave jeugd	-418
	Lagere onttrekking uit de algemene reserve	418
	Resultaat opvang vluchtelingen	-1.024
	Hogere storting in de reserve vluchtelingen	1.024
	Lagere kosten Beschermd Wonen	-1.099
	Hogere storting in de reserve Beschermd Wonen	1.099
2. Werk, inkomen en onderwijs	Lagere kosten onderzoeken onderwijshuisvesting	-524
	Lagere onttrekking IVB	524
3. Ontmoeten, sport en cultuur	Lagere kosten IVB projecten	-186
	Lagere onttrekking aan de reserve IVB	186
	Lagere kosten verduurzaming gemeentelijk vastgoed	-209
	Lagere onttrekking uit de reserve verduurzaming gemeentelijk vastgoed	209
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	Voordeel afvalverwerking	-635
	Lagere onttrekking uit reserve Afvalstoffenheffing	635
	Lagere kosten wegen, straten en pleinen	-1.144
	Hogere storting in de reserve IUP	1.144
5. Economie	Lagere kosten project baggeren haven	-1.100
	Lagere onttrekking reserve baggeren	1.100
	Lagere kosten economische ontwikkeling	-424
	Lagere onttrekking reserve economie	424
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	Lagere kosten/ hogere opbrengsten parkeren	-432
	Ten gunste van de reserve parkeren	432
	Extra kwaliteitsbijdragen	-118
	Hogere storting in groenfonds landelijk gebied	118
	Lagere kosten flexwoningen	-400
	Lagere onttrekking uit algemene reserve	400
9. Besturen in verandering van tijden	Hogere kosten voorziening pensioenen wethouders	900
	Hogere onttrekking uit de reserve wachtgeld	-900
	Lagere kosten ICT	-400
	Lagere onttrekking reserve automatisering	400
	Lagere kosten invoering omgevingswet	-400
	Lagere onttrekking reserve omgevingswet	400
	Lagere kosten uitvoering bestaanszekerheid	-300
	Lagere onttrekking uit reserve bestaanszekerheid	300
	Totaal	0

Financiële positie

In deze paragraaf wordt in het kort de financiële positie van de gemeente weergegeven door te kijken naar de volgende onderdelen:

- A. Weerstandsvermogen en weerstandsratio
- B. Financieringspositie
- C. Reservepositie

A. Weerstandsvermogen en weerstandsratio

Het weerstandsvermogen geeft de financiële gezondheid van de gemeente weer. We drukken deze uit in een ratio. De uitkomst van de ratio moet in beginsel minimaal 1 zijn.

Op hoofdlijnen is het beeld als volgt:

Omschrijving	Bedrag/ratio incidenteel	Bedrag/ratio structureel
Geïntariseerde risico's	€ 9,3 miljoen	€ 7,5 miljoen
Weerstandscapaciteit	€ 27,1 miljoen	€ 5,1 miljoen
Weerstandratio	2,92	0,68

De conclusie hieruit is dat de incidentele weerstandscapaciteit van voldoende omvang is om de gekwantificeerde risico's te ondervangen. De structurele weerstandscapaciteit is van onvoldoende omvang.

We zien forse structurele risico's, met name het risico van de stijgende kosten voor jeugdhulp/Wmo, exploitatierisico's voor grote projecten en ontwikkelingen in het gemeentefonds maken dat de begroting flink onder druk staat. We zijn daarom bezig met een strategische heroriëntatie en we blijven inzetten op de lobby richting het Rijk voor voldoende financiering voor onze taken.

B. Financieringspositie

De financieringspositie geeft de verhouding aan tussen beschikbare financieringsbronnen op langere termijn (reserves, voorzieningen en langlopende geldleningen) ten opzichte van de investeringen in vaste activa. Hiermee geeft het dus aan op welke manier de activa gefinancierd zijn.

De financieringspositie geeft aan dat er eind 2024 een financieringsoverschot is van afgerond € 17,2 miljoen.

Hiervan kan het volgende overzicht worden gegeven:

bedragen x € 1.000		
Omschrijving	1 januari 2024	31 december 2024
Reserves	225.266	251.763
Resultaat jaarrekening	7.085	14.883
Voorzieningen	35.848	40.021
Langlopende geldleningen	51.423	44.387
Subtotaal	319.622	351.054
Immateriële vaste activa	1.204	1.182
Materiële vaste activa	270.480	303.307
Financiële vaste activa	27.762	28.411
Subtotaal	299.446	332.900
Financieringsoverschot	21.176	18.154

De gemeente heeft in verhouding in totaal dus meer gefinancierd met langlopende middelen. Dit komt doordat we onze voorraad aan grondexploitaties ook grotendeels gefinancierd hebben met langlopende middelen. We zien in 2024 wel een afname van langlopende geldleningen van circa € 7 miljoen. De verwachting is wel dat dit de komende jaren fors zal stijgen gezien onze investeringsambities. Voor meer informatie verwijzen we naar de toelichting op de balans.

Financiële positie grondbedrijf

De paragraaf grondbeleid en het MPG bevatten de verantwoording van het grondbedrijf over het afgelopen jaar en geven inzicht in de prognose voor de komende jaren.

Ontwikkeling boekwaarde

De boekwaarde van het grondbedrijf per 31 december 2024 is circa € 38 miljoen. Dit gaat om de volgende belangrijke onderdelen die via het grondbedrijf gaan: herstructurering, woningbouw, industrie, immateriële vaste activa (plankosten nieuwe plannen) en strategisch grondaankopen. Dit is exclusief het Osse aandeel van de boekwaarde van het intergemeentelijke project Heesch-West, aangezien de voorziening in 2022 is ingebracht bij de gemeenschappelijke regeling Heesch West.

De boekwaarde bestaat uit gronden en uit kosten die we al gemaakt hebben voor diverse projecten.

Actuele prognose

De actuele prognose uit het MPG geeft het volgende totaalbeeld:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2024	Verliesvoorzieningen
Herstructureringsplannen	7.957	8.851
Woningbouwcomplexen	425	4.293
Industrieterreinen	2.444	83
Immateriële vaste activa	5.540	5.540
Strategische aankopen	21.640	0
Totaal	38.006	18.767

De boekwaarde is ten opzichte van eind 2023 afgenomen met € 3,5 miljoen.

De verwachte winstnemingen over de jaren laten de volgende prognose zien (van vastgestelde grondexploitaties, excl. verliesvoorzieningen):

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Herstructureringsplannen	653	28	23	0	0
Woningbouwcomplexen	1.776	4.304	2.816	761	784
Industrieterreinen	2.545	1.007	0	0	0
Totaal	4.974	5.339	2.839	761	784

Uit deze overzichten valt op te maken dat we de komende jaren nog een toekomstige winst van circa € 9,7 miljoen verwachten. Winstnemingen gaan naar de ABR (algemene bedrijfsreserve grondbedrijf). De ABR dient namelijk als weerstandsvermogen. Aangezien het huidige saldo van de ABR nihil is, verwachten we de komende jaren géén afroaming meer van deze reserve. De winsten zijn dus nodig om risico's en verliesvoorzieningen af te dekken.

Reserves en voorzieningen grondbedrijf

De algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR) is bedoeld om risico's af te dekken die zich binnen het grondbedrijf kunnen voordoen. Voor de bepaling van de risico's maken we gebruik van de Monte-Carlomethode binnen het grondbedrijf. Hiermee bewerkstelligen we een eenduidig risicobeleid waarbij alle risico's van de grondexploitaties worden meegenomen. In het volgende schema is een totaaloverzicht gegeven van de ontwikkeling van de ABR in 2024:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Stand per 1 januari 2024	0
- Rente	0
- (Tussentijdse) winstnemingen industrie	2.545
- (Tussentijdse) winstnemingen woningbouw	1.776
- (Tussentijdse) winstnemingen herstructurering	653
- Verkoop beheergronden/ panden	483
- Bijdrage vanuit reserve mobiliteit bovenwijks t.b.v. Stationskwartier	593
Stortingen	6.050
- Storting in voorziening te verwachten exploitatieverliezen	-1.099
- Storting in voorziening plankosten IMVA	-1.458
- Afdracht kostenverhaal (reserve bovenwijkse voorzieningen/verbetering fysieke kwaliteit)	-702
- Rentekosten strategische aankoop het Brand	-147
- Vennootschapsbelasting	-245
- Diversen	-24
Onttrekkingen	-3.675
Stand ABR per 31 december 2024	2.375

Op basis van een meerjarenprognose en de risicoanalyse is het verloop van de reserves en voorzieningen binnen het grondbedrijf als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	31 december 2024	31 december 2025	31 december 2026	31 december 2027
Algemene bedrijfsreserve	2.375	4.867	7.293	7.711
Reserve strategische aankopen	5.665	5.574	5.506	5.506
Risicoreserve Heesch West	2.513	2.513	2.513	2.513
Reserve binnenstedelijke transformaties	14.396	19.396	19.396	19.396
Voorziening immateriële vaste activa	5.540	7.019	7.019	7.019
Voorziening exploitatieverliezen	13.227	12.974	10.918	7.388
Voorziening afwaardering (I)MVA	0	0	0	0
Totaal	43.716	52.343	52.645	49.533

De algemene bedrijfsreserve (ABR) stijgt de komende jaren. De minimale omvang van deze reserve op basis van risico-inschattingen bedraagt € 8,3 miljoen en zal door nieuwe plannen de komende jaren verder stijgen. Dit betekent dat de huidige hoogte van de ABR lager is dan deze minimale omvang. Dit betekent dat er de komende jaren geen sprake meer kan zijn van afomingen. Daarbij wordt het belangrijk om de ABR weer aan te gaan vullen tot dit minimale niveau.

Vanuit de ABR is er in 2024 storting gedaan in de reserve bovenwijkse voorzieningen.

De voorziening exploitatieverliezen is verlaagd met een bedrag van ruim € 14 miljoen voor het verlies van de grondexploitatie bij het Walkwartier. Dit verlies was in de voorziening afgedekt en is in 2024 ingezet. Daarnaast zijn er in de voorziening bedragen gestort voor verwachte verliezen bij de projecten sportvelden Macharen, voormalig belastingkantoor, Hooghuis Ravenstein en Stationskwartier Ravenstein.

Voor het project Heesch West is de voorziening van € 13,1 miljoen in april 2022 ingebracht bij de gemeenschappelijke regeling (en dus niet meer aanwezig binnen onze gemeente). We hebben op basis van onze risicoanalyse een aanvullende risicoreserve van afgerond € 2,5 miljoen voor Heesch West gevormd. Voor een verdere specificatie verwijzen we naar het MPG, de paragraaf grondbeleid en de toelichting op de balans.

C. Reservepositie

De reservepositie geeft het volgende beeld:

bedragen x € 1.000		
Omschrijving	1 januari 2024	31 december 2024
Algemene reserve	41.002	25.862
Algemene reserve grondbedrijf	0	2.375
Reserves ter dekking begroting	19.538	19.248
Bestemmingsreserves ter afdekking van afschrijvingslasten	16.602	29.234
Overige bestemmingsreserves	148.125	175.044
Resultaat jaarrekening	7.085	14.883
Totaal	232.353	266.646

De totale reservepositie is gestegen met ruim € 33 miljoen. De algemene reserve is gedaald door besluitvorming in de programmabegroting 2024 (met name opvangen rentestijging ruimtelijke ambities € 15 miljoen).

De algemene reserve van het grondbedrijf is gestegen met € 2,4 miljoen.

De reserves die ingezet worden ter dekking van de begroting dalen conform eerdere besluitvorming. Door nieuwe investeringen stijgen de reserves ter dekking van afschrijvingslasten.

De overige bestemmingsreserves stijgen met circa € 27 miljoen door per saldo extra stortingen in de reserves, zoals:

- Reserve beschermd wonen: € 1,5 miljoen;
- Reserve opvang vluchtelingen: € 9,4 miljoen;
- Reserve integraal uitvoeringsprogramma openbare ruimte: € 1,4 miljoen;
- Reserve mobiliteit: € 9 miljoen
- Reserve binnenstedelijke transformaties: € 4,4 miljoen
- Reserve bovenwijkse voorzieningen: € 6,6 miljoen;
- Reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving: € 8,2 miljoen.

Voor meer informatie verwijzen we naar de toelichting op de balans, onderdeel reserves.

Ontwikkelingen na 2024

De financiële positie van de gemeente staat onder druk. In de programmabegroting 2025-2028 presenteerden we voor het jaar 2025 een tekort van circa € 0,4 miljoen. Het laatste jaar (jaar 2028) laat in principe het structurele tekort zien. Deze sluit met een nadelig saldo van circa € 5,5 miljoen. Op basis hiervan is door de gemeenteraad besloten om een bezuinigingsoperatie te starten, de zogenaamde strategische heroriëntatie. We constateerden in de programmabegroting dat ons risicoprofiel sterk is gestegen. Daarvoor zijn de volgende redenen aan te dragen:

- De meerjarenbegroting is niet sluitend.
- We zien stijgende zorgkosten, vooral in de jeugdzorg. De kosten stijgen en op basis van prognoses kunnen we op dit moment niet aangeven of deze kosten wel of niet verder blijven stijgen. Hierin zit dus een groot risico.
- Met de toekomstige realisatie van grote projecten, zoals Warenhuis, Lievekamp/ Muzelinck en Golfbad stijgen de exploitatiekosten en krijgen we ook te maken met bijkomende kosten die nog niet zijn begroot.
- We hebben grote ambities op het gebied van mobiliteit. Binnen de beschikbare financiële middelen maken we keuzes in het uitvoeringsplan.
- We hebben grote ambities met onze spooragenda. We sparen voor de langere termijn, terwijl de financiële middelen op de korte termijn beperkt zijn. Ook kunnen we geen grote winsten uit het grondbedrijf meer verwachten.
- We krijgen onvoldoende rijksmiddelen om ambities op het gebied van klimaat en energie te kunnen realiseren.

We zien daarnaast op dit moment de volgende financiële ontwikkelingen:

- Gemeentefonds/circulaires: we hebben de decembercirculaire 2024 doorgerekend. Hier komt een structureel voordeel uit van afgerond + € 1 miljoen. In mei 2025 en september 2025 ontvangen we de volgende circulaire. De effecten van de decembercirculaire 2024 nemen we mee bij besluitvorming over de meicirculaire 2025 (kadernota). Dit is het reguliere proces rondom de decembercirculaire. Daarnaast is het Rijk overgestapt naar een andere methodiek om gemeenten te compenseren voor loon- en prijscompensatie. Voor de eerste jaren zal deze compensatie lager liggen dan de werkelijke inflatie is de verwachting. Dit zorgt voor een extra druk op onze begroting.
- Kostenontwikkeling sociaal domein: Binnen de Wmo dagbesteding en de begeleiding en jeugdzorg zien we kostenontwikkelingen. Voor Jeugdzorg geldt dat de commissie van Ark aan heeft gegeven dat de financiële problemen bij gemeenten nijpend zijn. Het kabinet heeft aangegeven de uitkomsten van het onderzoek serieus te nemen. Een mogelijke compensatie voor de stijgende jeugdzorg kosten zou forse positieve impact kunnen hebben op onze financiële positie. Of en hoeveel compensatie er volgt is hoogst onzeker en of dit in verhouding staat tot de stijgende structurele kosten.

Resultaatbestemming 2024

In de jaarrekening wordt voorgesteld om het positieve saldo van afgerond € 14,9 miljoen te bestemmen. We stellen voor een bedrag van € 7,5 miljoen over te hevelen naar 2025 voor concrete projecten of te reserveren in diverse reserves. Dit bedrag is nodig voor de uitvoering van deze projecten. Het restant van € 7,4 miljoen storten we in de algemene reserve.

Accountantscontrole

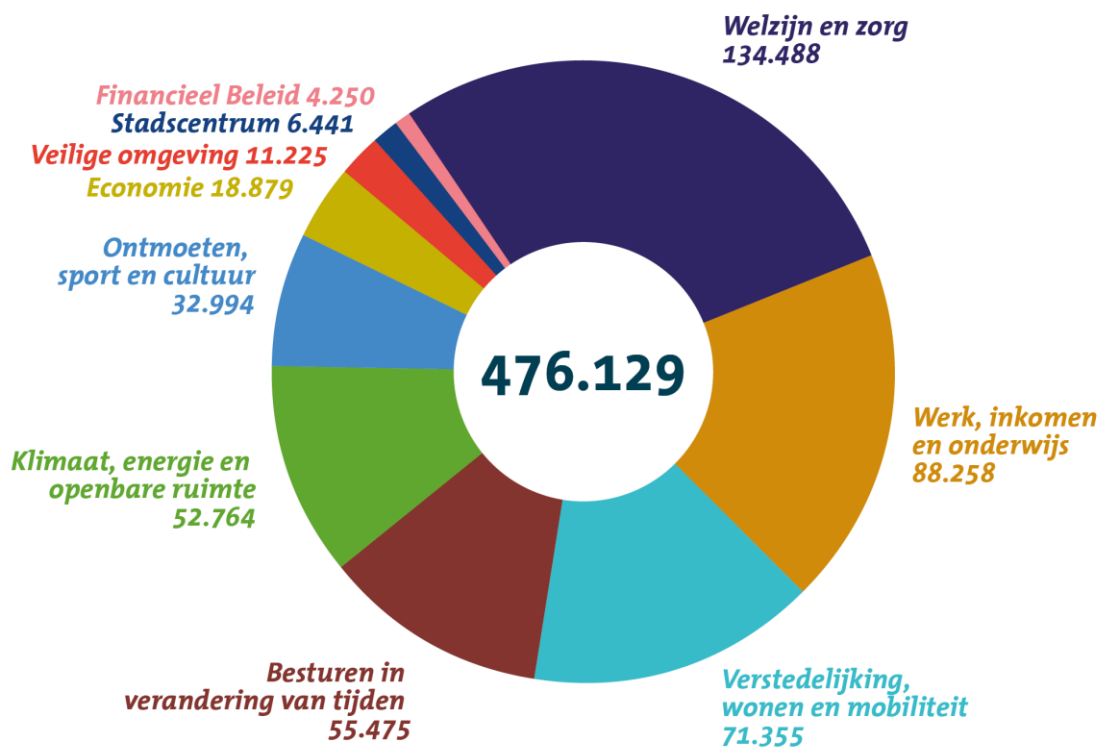
De onafhankelijke accountant heeft op grond van artikel 213 van de Gemeentewet een getrouwheidsonderzoek uitgevoerd naar de baten, lasten en balansmutaties. We hebben een goedkeurende verklaring ontvangen.

Financiën programma's in één oogopslag

In de volgende figuur laten we zien hoe onze gerealiseerde uitgaven in 2024 over de programma's verdeeld zijn (bedragen x € 1.000).

Uitgaven per programma

Bedragen x € 1000

Programma 1. Welzijn en zorg

1. Inleiding

De begrotingsprogramma's 1, 2 en 3 gaan over het sociaal domein in Oss. In de drie hoofdstukken staan veel deelonderwerpen. In de alinea's hier direct onder staat wat ons bindt in het sociaal domein.

Vanuit het sociaal domein werken wij aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss. Wij streven ernaar dat iedere inwoner kan meedoen. Wij doen dat vanuit de volgende waarden:

- Mens centraal. We stellen de mens centraal, we sluiten aan bij wat mensen zelf willen en kunnen. We doen hierbij recht aan de waardigheid van iedere inwoner van Oss. Inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. Zorg voor elkaar en vrijwilligerswerk is van grote meerwaarde voor de gemeenschap.
- Nabijheid. We weten wat er leeft en speelt in buurten, wijken, dorpen, stadjes, we zijn makkelijk benaderbaar. Ondersteuning is nabij en waar mogelijk ingebed in de sociale structuur in de dorpen en wijken. Zodat we bijdragen aan actieve en verantwoordelijke gemeenschappen.
- Eenvoud. We werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden. We maken steeds de afweging hoe we administratieve processen voor inwoners, onze samenwerkingspartners en de gemeentelijke organisatie kunnen vereenvoudigen.
- Vakmanschap. Onze medewerkers zijn deskundig, hebben de juiste competenties en blijven leren. Ze zijn hierbij in staat waarderend en zonder vooroordeel het gesprek aan te gaan.
- Partnerschap. We hebben onze partners in het sociaal domein nodig; we bouwen aan netwerken en participeren hier actief in. Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties én inwoners werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt.

Schaarste en houdbaarheid zorg

Onze samenleving staat voor grote veranderingen. We zien een toenemende hulpvraag omdat de bevolking groeit. Dit komt vooral door de stijgende levensverwachting (vergrijzing) en internationale migratie. Tegelijkertijd is sprake van voorzieningen in dorpen en wijken die onder druk staan, een oplopende personeelsschaarste en een wooncrisis die (kwetsbare) inwoners raakt. Tot slot hebben we ook te maken met onzekere en over het algemeen ontoereikende compensatie door het Rijk, terwijl de kosten toenemen. Waar we de afgelopen decennia vanuit de overheid veel ondersteuning konden bieden aan het individu, is het steeds belangrijker dat onze inwoners zelf en met elkaar nadenken over hun toekomst en zich daarop voorbereiden. Meer aandacht voor gemeenschapsvorming en ontmoeting - elkaar kennen en waar nodig ondersteunen - is daarbij een belangrijke en mooie ontwikkeling. Zowel vanuit een sociaal maatschappelijk perspectief, een kostenperspectief (herverdelen van schaarste) als een arbeidsmarktperspectief. Deze vraagstukken van schaarste benadrukken het belang van een solide sociale basis en de noodzaak tot het maken van fundamentele keuzes. Dit vraagt ook van de samenleving het besef dat we een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben.

Op dit moment werken we aan een beleidskader Wmo 2025-2029. Deze sluit aan op de begroting. We volgen de demografische en landelijke ontwikkelingen zoals de resultaten van het houdbaarheidsonderzoek Wmo dat momenteel wordt uitgevoerd door het ministerie van VWS en de VNG. Dit onderzoek richt zich op de duurzame bestuurlijke en financiële verhoudingen tussen het Rijk en gemeenten op het gebied van de Wmo en de overgang van het abonnementstarief naar de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo vanaf 1 januari 2027. Werken aan een toekomstbestendig zorgstelsel vraagt domein overstijgende afstemming en afstemming met onder andere programma 2, 3, 7 (wonen) en 8 (veiligheid).

2. Programma-onderdelen

2.1 Ondersteuning en zorg in de Wmo

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *In Oss helpen inwoners elkaar en kan iedereen meedoen (sociale basis)*
- *Inwoners van Oss die dat nodig hebben, krijgen passende ondersteuning*
- *Voorzieningen zijn vindbaar, toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief goed*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben in 2024 gewerkt aan drie hoofddoelstellingen van onze lokale Wmo: werken aan een sterke sociale basis, het bieden van ondersteuning van inwoners in kwetsbare posities en zorgen dat onze voorzieningen vindbaar, toegankelijk en betaalbaar zijn. Deze doelen zullen nooit gerealiseerd zijn, maar blijven een voortdurende inspanning vragen. Wel zien we dat onze opgave steeds urgenter wordt als gevolg van de schaarste op diverse vlakken en de groeiende zorgvraag. Het beleidskader Wmo 2025-2029 dat is opgesteld, helpt ons om richting te geven aan deze opgave. We hebben in 2024 enerzijds gewerkt aan het verbeteren en professionaliseren van onze dienstverlening: vakmanschapsontwikkeling, digitalisering en eenduidige processen voor onze toegang. Daarnaast werken we op verschillende manieren aan substitutie van ondersteuning. Denk aan de proeftuin Oss en de landelijke akkoorden IZA en GALA. In onderstaand activiteitenoverzicht staat op welke manier daaraan gewerkt is en wat het opgeleverd heeft.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben het Wmo beleidskader 2025-2029 opgesteld, inclusief beleidsagenda. Dit document ligt begin 2025 in de raad ter vaststelling.
- In 2024 hebben we gewerkt aan een beleidsplan mantelzorg met uitvoeringsagenda, samen met mantelzorgers zelf, lokale partners en ONS welzijn (vanuit de GALA middelen). Dit document ligt naar verwachting in het tweede kwartaal 2025 voor ter besluitvorming.
- In 2024 zijn we overgegaan naar een nieuwe financieringsvorm via een tenderprocedure voor de 2 proeftuinwijken Ruwaard en Ussen. Deze middelen zijn vrijgemaakt vanuit de bestaande begroting voor Wmo individuele begeleiding en dagbesteding. Daarnaast hebben we het aantal partners uitgebreid naar 15 per wijk. Er is hard gewerkt door deze partners om als netwerk samen te werken volgens de Samenwerkwijze en inwoners die ondersteuning kregen bij een niet-proeftuinpartner over te dragen naar de proeftuin.
- We werken aan een regionaal koersdocument voor de inkoop Wmo. Keuzes die we maken op basis van de ervaringen in de proeftuin, hebben invloed op onze regionale inkoopssystematiek.
- De samenwerking met de regio Noordoost Brabant + Bommelerwaard voor de uitvoering van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) heeft verder vorm gekregen rond diverse thema's. Denk aan breder implementeren van de Samenwerkwijze middels een regionaal leerhuis, een rol als regionale coördinator valpreventie en inzet op het thema E-health, digitale/hybride zorg en anonieme hulplijnen. Daarnaast werken we in de subregio 'Samen in Gezondheid' samen met partners uit het medische- en sociale domein aan een transformatieplan. Veel aandacht ging in 2024, ook in Oss, naar gesprekken over een meer gelijkwaardige positie van gemeenten bij het IZA en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) dat het IZA moet vervangen.
- In 2024 zijn nieuwe contracten ingegaan voor Hulp bij huishouden |(HBH) na een aanbesteding. Een verandering ten opzichte van de vorige aanbesteding is dat we nu ook een algemene voorziening HBH hebben naast de maatwerkvoorziening. Een derde product om ondersteuning te bieden rond vitaliteit en zelfredzaamheid is in ontwikkeling. Dit contract biedt een basis om geld terug te vorderen als betalingen niet zijn omgezet in dienstverlening.
- Mijn Buurtje: de voorbereidingen om te werken met een online platform voor inwoners zijn getroffen. Er zijn verschillende inspiratiebijeenkomsten geweest, zoals met de wijk- en dorpsraden. In maart 2025 vindt de inwonersbijeenkomst plaats. Op basis van de behoefte van inwoners starten we wijk- en/of dorpsgericht in 2025.

- Versterking sociale basis: ONS welzijn stelt in zoveel mogelijk wijken van Oss samen met inwoners een sociale agenda op waarin ontwikkelpunten voor de wijk worden overeengekomen.
- Het aantal dagontmoetingsinitiatieven voor mensen met een gezondheidsbeperking is in 2024 uitgebreid van 2 naar 4. Naast Berghem en Lith draaien nu ook groepen in Ravenstein en centrum.
- Dit jaar heeft het experiment zorgbuurthuis 't Hageltje volwaardig gedraaid. De eerste resultaten zijn positief en geven een goede indruk van wat de waarde van dit concept kan zijn.
- De voorbereidingen voor een lokale inclusie agenda Oss zijn uitgevoerd, in het voorjaar van 2025 is deze naar verwachting gereed.
- Er heeft een uitbreiding van het jongerenwerk plaatsgevonden. Jongerenwerk is daarmee breder aanwezig in de wijk; in het Honk als stedelijke accommodatie, op scholen en is beter betrokken rond het thema stedelijke veiligheid.
- Woonzorgvisie: We hebben een uitvoeringsplan opgesteld voor onze opgaven rondom wonen, welzijn en zorg voor verschillende aandachtsgroepen. Prioriteit is gegeven aan de volgende actiepunten: vernieuwende en verschillende woonvormen /-concepten, i.c.m. inzet bestaand vastgoed, woningsplitsing en andere varianten, woningaanpassing en -toewijzing en monitoring.
- Beschermd wonen en maatschappelijke opvang regionaal: We geven uitvoering aan het regionale koersdocument psychisch kwetsbaar 2024-2028. In 2024 hebben we onder andere gewerkt aan de volgende thema's:
 - o Een nieuwe aanbesteding voor de producten beschermd thuis en eerst een thuis.
 - o Onderzoek naar mogelijkheden voor een regionale woonvoorziening voor mensen met een verslaving en Skaeve Huuse.
 - o De regionale transformatie van de maatschappelijke opvang in Brabant Noordoost-Oost en het verankeren van de straatdokter.
 - o De Aanpak dak- en thuisloosheid 2024-2028 is opgesteld, op basis van het nationaal actieplan. Tevens is de pilot Eerst een thuis jongeren van start gegaan in Oss.
- We hebben een uitvoeringsagenda psychisch kwetsbaar voor Oss opgesteld. Hierin is o.a. aandacht voor het vergroten van draagvlak voor de kwetsbare medemens bij inwoners en anti-stigma campagne, versterken van steunstructuren en ondersteuning voor de doelgroep, het bieden van inlooptmogelijkheden.
- We hebben daarnaast onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor een woon/tussenvoorziening voor de kwetsbare inwoners van Oss. Hieraan gaan we in 2025 verder uitwerking.
- We hebben de beleidsregels geactualiseerd en de aanpak woonoverlast wordt herzien.
- De voorbereidingen zijn getroffen voor een Stedelijk Team dat zich zal gaan richten op de toegang tot ondersteuning voor maatschappelijke opvang en ex-gedetineerden.
- Zorg en veiligheid: We hebben de aanpak voorkoming van escalatie (AVE) ontwikkeld. Er zijn procesafspraken gemaakt met alle betrokken partijen, er is een nieuw handboek opgesteld en geïmplementeerd, en er is een e-learning ontwikkeld. Daarnaast is er een procesteam opgericht waar complexe casuïstiek kan worden aangemeld en beoordeeld. Hiervoor is ook een nieuwe aanmeldsite met een verbeterd aanmeldformulier gemaakt.
- Met betrokken partijen hebben we de huidige aanpak van woonoverlast geanalyseerd en zijn verbeterpunten vastgesteld. Deze verbeterpunten moeten worden vertaald naar nieuwe beleidsregels inclusief een uitvoeringsaanpak, dit doen we in 2025.

2.2 Jeugdhulp

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Jeugdigen in onveilige situaties worden beschermd*
- *De hulp voor de jeugdige is zo dicht mogelijk bij huis, nabij het gezin*
- *Er is passende (specialistische) jeugdhulp voor de jeugdigen die dit nodig hebben*
- *Er is een sterke (gemeentelijke) toegang die verbindingen heeft met partners uit de jeugdketen zoals consultatiebureau, voorschoolse voorzieningen en onderwijs*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Wij bieden hulp aan alle jeugdigen die dat nodig hebben. Het gebruik van jeugdhulp blijft groeien; meer jeugdigen krijgen hulptrajecten toegewezen en hulptrajecten duren langer. Vanuit ons dashboard Sociaal Domein kunnen we data van de afgelopen drie jaar vergelijken. We zien extra groei bij ambulante begeleiding en specialistische GGZ. Belangrijk inzicht is dat we vooral kunnen sturen op de vermindering van inzet van jeugdhulp. Wij hebben daarvoor diverse kostenbeheersingsmaatregelen opgesteld. Niet alleen nodig om de kosten niet verder te laten toenemen, maar ook om te zorgen dat er hulp beschikbaar blijft voor de jeugdigen in de meeste kwetsbare posities. De maatregelen zijn onder meer gericht op het vergroten van het kostenbewustzijn bij onze toegangspartners, te normaliseren en jeugdigen zoveel mogelijk te ondersteunen in hun eigen gezin, netwerk en leefomgeving.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Om méér voorliggende oplossingen en kortere doorlooptijden te realiseren, zijn we het experiment Samenwerkwijze Jeugd gestart in samenwerking met Ons Welzijn, GGD en zes regionaal werkende jeugdhulpaanbieders. In deze pilot experimenteren we ook met administratief arm werken. Wij volgen deze pilot met een onderzoek door Bureau Zunderdorp.
- De regionale website 'Als je uit elkaar gaat' is gelanceerd; met een lokale pagina sluit Oss hier op aan. Daarbij is begin 2025 het lokale scheidingsteam gestart. Hier kunnen ouders, kinderen, hun sociale netwerk en professionals terecht kunnen voor informatie, advies en hulp.
- Vanuit het programma 'Sporen naar kansen' werken we aan verbinding van jeugdhulp met passend onderwijs en kinderopvang. We evalueerden het dyslexiebeleid om te komen tot verbetering van de aanpak van dyslexie. Voor een goede ondersteuning van gezinnen werken we samen met het onderwijs en Ons Welzijn aan een plan voor brugfunctionarissen op alle scholen. We versterkten het expertiseteam kinderopvang om ook aan de gastouderopvang ondersteuning te kunnen bieden (zie programma 2). Dit sluit aan op onze visie op de Pedagogische basis om meer op te lossen in het normale leven, dicht bij het gezin en de leefomgeving. We verankeren dit gedachtengoed steeds breder in ons netwerk, zoals bij scholen, in de sociale teams en bij het jongerenwerk.
- De regionale werkgroep 'Veilig in Afhankelijkheidsrelaties' waarin wij actief participeren en een contactpersoon bieden, ligt sinds het najaar stil.
- Ondertussen hebben wij voor Oss een analyse en een zelfscan Kwaliteitskader Werken aan veiligheid gedaan en werken we aan een met integrale beleidsontwikkeling en –afstemming op het terrein van jeugdhulp, wmo en veiligheid. Het CJG past de ketenaanpak gefaseerd werken aan veiligheid toe en werkt volgens de Top3 Methodiek. Voor jeugdhulp gaat het dan om sturing op de inzet en samenwerking van Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en jeugdbeschermingspartners met de lokale teams bij bescherming van jeugdigen in onveilige situaties.
- Wij leverden onze bijdrage aan de regionale beleidsontwikkeling door voorzitterschap van het regionaal beleidsteam, projectleiderschap Transformatie-opgaven Jeugdhulp, afbouw Jeugdzorg+ (bovenregionaal), deelname aan werkgroep Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en deelname aan het regionaal regieteam. Osse medewerkers werken aan thema's als inrichting crisis hulp NOB en gesloten jeugdzorg, afstemming onderwijs-jeugdhulp, ontwikkeling Jeugdbescherming, ervaringskennis, project 16-17 jaar, uitrol gedeelde verklarende analyse.

- De regionale aanpak Transformatie-opgaven voor nieuwe innovatieve vormen die ons zorglandschap kunnen verrijken en die een bijdrage leveren aan thuis- en gezinsgerichte hulp, heeft geen apart plan meer en is opgegaan in het nieuwe regionale uitvoeringsprogramma Jeugdhulp Noordoost Brabant.
- Met het Actieteam 16-27 realiseren we een integrale, vraaggerichte aanpak (waarbij de BIG5 het uitgangspunt zijn) waardoor kwetsbare jongeren (16-27 jaar) vanuit niet langer tussen wal en schip vallen. We implementeren de JIM aanpak.
- Voor verbetering van de dienstverlening aan gezinnen met zorgintensieve kinderen, lopen we met ONS welzijn een ontwikkeltraject. In dit traject leren we Om hoeveel gezinnen het gaat, wat deze gezinnen nodig hebben, hoe het zorglandschap eruit ziet en wat de impact op de betrokken organisaties is.

2.3 Integratie en opvang

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Iedereen kan volwaardig deelnemen aan de samenleving; waar nodig bieden we internationale werknemers, vluchtelingen en statushouders ondersteuning op het gebied van onder andere taal, huisvesting en welzijn*
- *We bieden opvang van vluchtelingen op een humane en veilige manier binnen onze mogelijkheden*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Met de realisatie van de nieuwe locatie voor (asiel)opvang in Oss hebben we een belangrijke stap gezet. We bieden gelegenheid om mee te doen met aandacht voor taal, onderwijs en werk. Met ondersteuning voor wie dit nodig heeft. De draaglast en draagkracht van de opvang, directe omgeving en samenleving zijn in balans. Ook zijn stappen gezet gericht bij het versterken van participatie van internationale werknemers in Oss.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Opvang statushouders en vluchtelingen: in 2024 is de verhuizing van de opvang van en vluchtelingen naar de nieuwe locatie aan de Spitsbergerweg gerealiseerd. Er zijn in totaal 500 plekken structureel op deze locatie beschikbaar. De locatie voldoet aan de laatste kwaliteitseisen zoals geformuleerd in de Spreidingswet. Uitvoering hiervan gebeurt door de stichting Thuis in Oss op basis van een subsidie vanuit de gemeente Oss en een samenwerkingsovereenkomst met het COA. In deze samenwerking stemmen we de inhoudelijke programmering van de opvang af. Het is de bedoeling dat integratie in de Osse samenleving zo snel mogelijk plaats vindt. Zo is er een taaldocent aangesteld bij Thuis en wordt er met een gecertificeerde taalmethode gewerkt voor alle vluchtelingen. We starten op korte termijn met de pilot "Vluchtelingen aan het werk". Het hebben van (vrijwilligers-)werk is een van de beste manieren om te werken aan integratie. De statushouders die nieuwkomer worden in Oss proberen we zo vroeg mogelijk in het asielproces naar Oss te halen zodat de integratie sneller kan starten.
- Er is verder uitvoering gegeven aan de pilot participatie en integratie van internationale werknemers door ONS welzijn en stichting Barka. Zo zijn er inlooppreekuren bij Barka en wordt er (telefonisch) informatie, advies en hulp geboden op werk-, woon-, financiële en welzijnsvragen. Er is een laagdrempelige inloop in de pit-stop, er is een behoefteonderzoek gedaan en er zijn diverse voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd samen met relevante ketenpartners.
- We hechten waarde aan de bijdrage van internationale werknemers aan de Osse economie. We vinden het belangrijk dat deze werknemers een goede plek om te wonen hebben. Dat werkgevers en huisvesters zich verantwoordelijk voelen om voor die plek en een goed woon- en leefklimaat te zorgen. Helaas is dat niet altijd het geval. Met regelmaat constateren we misstanden bij de huisvesting van internationale werknemers. Met slechte leefomstandigheden voor de werknemers en overlast in de omgeving tot gevolg. Gekozen is om eerst de bestaande grootschalige huisvestingslocaties kwalitatief op orde te laten brengen en om de realisatie van nieuwe locaties voorlopig 'on hold' te zetten. Daarnaast gaat de aanpak overbewoning onverminderd door. Het risico dat bewoners op straat komen te staan door onze handhavingsacties is iets groter. We schenken daarom extra aandacht aan communicatie naar de bewoners en zorg & welzijn en andere benodigde instanties haken aan.

- Voor de toelichting over taallessen verwijzen we naar programma 2.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Sociale duurzaamheid betekent: kiezen voor oplossingen die het probleemoplossend vermogen van de samenleving zelf versterken, waardoor op termijn minder zorg/ondersteuning nodig is en mensen toekomstperspectief hebben. Dat betekent: zoveel mogelijk inzetten op oplossingen waarbij inwoners en hun informele netwerken een actieve rol spelen. Niet zorgen voor een oplossing, maar helpen een oplossing te vinden, zodat de inwoner of de buurt een volgende keer meer zelf kan oppakken.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streef-waarde
Ik weet waar ik moet zijn met een hulpvraag	CEO monitor over 2023*	82%	66%	68%	n.n.b.	n.v.t.
Ik werd snel geholpen	CEO monitor over 2023*	83%	75%	78%	n.n.b.	n.v.t.
De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag	CEO monitor over 2023*	89%	82%	n.n.b.	n.n.b.	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo begeleiding **	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD4	1.557	1.616	1.731	1.790	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo dagbesteding **	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD	378	371	367	362	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo kortdurend verblijf **	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD	5	5	3	3	9
Wmo kosten per inwoner met een Wmo indicatie (kosten uit de Suite)	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD	€ 3.279	€ 3.359	€ 3.752	€ 3.865	n.v.t.

* CEO= cliëntervaringsonderzoek, dit wordt gedaan onder cliënten van gecontracteerde ZIN-aanbieders.

** Aantal inwoners sinds 2024 met in het betreffende jaar een actieve Wmo indicatie. Eerder werden beginstanden gerapporteerd. De aangepaste aantallen geven een beter beeld hoeveel mensen daadwerkelijk ondersteund worden.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Jongeren met delict voor de rechter	1%	1%	2023
Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	15,2%	11,4%	2024
Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	1,2%	1%	2024
Jongeren van 12-23 jaar met jeugdreclassering	0,3%	0,3%	2024
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement per 10.000 inwoners	850	664	2024

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Jeugdwerk	Lasten	2.591	2.756	2.401	-354	V
	Baten	-302	-355	-211	144	N
	Saldo	2.289	2.401	2.190	-211	V
Wmo collectieve voorzieningen	Lasten	17.793	20.958	21.508	550	N
	Baten	-14.113	-15.685	-18.303	-2.618	V
	Saldo	3.681	5.273	3.204	-2.068	V
Wmo algemeen	Lasten	1.113	1.113	1.063	-50	V
	Baten	-775	-775	-828	-53	V
	Saldo	338	338	235	-103	V
13930						
Wmo individuele voorzieningen	Lasten	17.222	18.050	17.157	-893	V
	Baten	-252	-252	-269	-17	V
	Saldo	16.970	17.797	16.888	-910	V
Wmo begeleiding en dagbesteding	Lasten	12.115	13.404	13.762	358	N
	Baten	0	-12	-26	-15	V
	Saldo	12.115	13.393	13.736	343	N
Jeugdzorg	Lasten	35.929	43.437	45.164	1.728	N
	Baten	-41	-41	-130	-89	V
	Saldo	35.887	43.395	45.034	1.639	N
Wmo beschermd wonen	Lasten	24.460	17.672	16.573	-1.099	V
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	24.460	17.672	16.573	-1.099	V
Totaal programma	Lasten	111.223	117.390	117.629	239	N
	Baten	-15.483	-17.120	-19.768	-2.648	V
	Saldo	95.740	100.270	97.861	-2.408	V
Stortingen reserves		8.300	14.950	16.859	1.909	N
Onttrekkingen reserves		-5.200	-6.664	-5.946	719	N
Totaal mutaties reserves		3.100	8.286	10.913	2.627	N
Resultaat		98.840	108.555	108.774	219	N

Toelichting per product

Jeugdwerk

We hebben € 354.000 aan lagere kosten en € 144.000 aan lagere opbrengsten. Per saldo geeft dit een voordeel van € 0,2 miljoen. Dit is als volgt te verklaren.

- Lagere kosten en opbrengsten pilot Verbinden proeftuin Ruwaard met Justitiële strafrechtketen (€ 158.000). We hebben lagere kosten omdat er minder deelnemers zich hebben aangemeld dan we hadden verwacht. In deze pilot is geëxperimenteerd met een nieuwe werkwijze, gericht op een kwalitatief beter reclasseringsadvies met input van de verdachte en de mensen uit de sociale kring van de verdachte. Per 31 december 2024 is deze pilot beëindigd met de afspraak dat alle organisaties intern de werkwijze regulier implementeren. Het budget van deze pilot, verkregen van het Ministerie Justitie en Veiligheid, is niet volledig besteed en betalen we terug aan het Rijk.
- We hebben lagere kosten binnen opbouw samenleving van € 187.000. We hebben de activiteiten 'versterken sociale basis', 'mantelzorg', 'één tegen eenzaamheid' en 'welzijn op recept' betaald uit budgetten die we hebben ontvangen voor het Gezond en actief leven akkoord. De kosten zijn elders verantwoord.

Wmo Collectieve voorzieningen

We hebben € 550.000 aan hogere kosten en € 2,6 miljoen aan hogere opbrengsten. Per saldo geeft dit een voordeel van € 2,1 miljoen.

- Hogere kosten (€ 1,3 miljoen) en hogere opbrengsten (€ 2,6 miljoen) voor het opvangen van vluchtelingen. Dit wordt met name veroorzaakt door de transitiekosten Spitserbergerweg en de vergoeding die we hiervoor hebben ontvangen. De kosten bedroegen € 1,9 miljoen. Deze hebben we volledig vergoed gehad van het Rijk. Dit was niet begroot. Aan de andere kant hadden we lagere kosten dan verwacht voor energiekosten, leefgeld en onvoorzien kosten. Deze kosten variëren jaarlijks. We hebben wel meer opbrengsten vanuit het Rijk ontvangen, we hebben daarom meer gestort in de reserve vluchtelingen.
- Lagere kosten brede aanpak dak- en thuisloosheid (€ 447.000). De incidentele uitgaven zijn € 61.000 lager uitgevallen. Daarnaast is er een voordeel van € 386.000 op het structurele budget. De lagere incidentele uitgaven hebben te maken met de pilot Eerst een thuis. We hadden verwacht in 2024 de eerste deelnemers te kunnen huisvesten. Dat kostte meer tijd dan verwacht.
Voor de lagere structurele uitgaven geldt dat in de meicirculaire 2024 duidelijk is geworden dat de regio, naast de eerdere incidentele middelen, voortaan structurele middelen ontvangt voor de aanpak van dak- en thuisloosheid. Hiermee kunnen we ook structurele inzet voor de aanpak van dakloosheid financieren. Omdat de uitvoering hiervan voorbereidingstijd heeft gevraagd, hebben we deze middelen in 2024 nog niet geheel kunnen besteden. De algemene lijn is dat we inzetten op de beweging van opvang naar wonen. Het regionale portefeuillehoudersoverleg Wmo heeft in dit kader in december 2024 vastgesteld dat de structurele middelen worden ingezet om het tekort van maatschappelijke opvang te dekken zolang dit nog noodzakelijk is en om regionale structurele inzet op preventie te bekostigen. Vervolgens worden de resterende middelen aan lokale gemeenten uitbetaald om het nieuwe product Eerst een thuis te betalen. De aanbesteding hiervan is eind 2024 afgerond. De verwachting is dat het product Eerst een thuis in de loop van 2025 uitgebouwd zal worden. De snelheid waarmee dit kan zal onder meer afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van woningen. Omdat trajecten over het algemeen een langere looptijd hebben (1-3 jaar) verwachten we dat de uitgaven voor lokale gemeenten voor dit product langzaam gaan toenemen. Daarom hebben we een resultaatbestemming aangevraagd voor de resterende structurele middelen van 2024. Na aftrek van de regionale inzet komen er dan lokaal voldoende middelen beschikbaar voor het opvangen van stijgende Wmo-kosten voor het product Eerst een thuis.
- Lagere kosten proeftuin Ruwaard (€ 118.000). We hebben minder kosten gemaakt voor de organisatie van de proeftuin (€ 75.000). Gemaakte kosten voor de subsidietender proeftuin (€ 40.000) hebben we kunnen betalen uit beschikbaar budget vanuit het Integraal Zorgakkoord.
- Lagere kosten maatschappelijke opvang (€ 35.000). Dat komt vooral door lagere kosten voor de winteropvang. We begroten deze kosten altijd op de maximale duur van de winterperiode. In de praktijk variëren de kosten elk jaar. Door gunstige weersomstandigheden in 2024 is de winteropvang minder lang open geweest. Daardoor zijn de kosten lager uitgevallen.

Wmo algemeen

We hebben een voordeel van € 0,1 miljoen. De inkomsten die we ontvangen aan eigen bijdragen voor de Wmo zijn € 62.000 hoger uitgevallen dan we begroot hadden. Dat komt doordat het product Hulp bij huishouden vanaf 1 juli 2024 geen onderdeel meer is van de ondersteuning die binnen de proeftuinen Ruwaard en Ussen geleverd wordt. Voor ondersteuning vanuit de proeftuin geldt geen eigen bijdrage. Doordat Hulp bij huishouden geen onderdeel meer is van de proeftuinen zijn inwoners die hier gebruik van maken vanaf 1 juli een eigen bijdrage gaan betalen waardoor de inkomsten hoger uitgevallen zijn. Daarnaast hebben we lagere kosten voor laagdrempelig ontmoeten (€ 44.000).

Wmo Individuele voorzieningen

De kosten zijn € 0,9 miljoen lager dan verwacht. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Hogere kosten Wmo voorzieningen (€ 224.000). Dit heeft vooral te maken met hogere kosten voor woningaanpassingen (afgerond € 160.000) en hogere kosten voor PGB's bij vervoersvoorzieningen (afgerond € 65.000). We zien bij de woningaanpassingen hogere kosten in het laatste kwartaal. Het verloop van deze kosten is altijd moeilijk te voorspellen. We zien in het algemeen wel dat er meer woningaanpassingen zijn doordat mensen langer thuis blijven wonen.
- Hogere kosten kleinschalig collectief vervoer (€ 89.000). Dit heeft te maken met een btw-naheffing van de Belastingdienst over de periode 2019-2024. Bij een controle door onze fiscaal adviseur is gebleken dat de btw op de reizigersbijdragen die we ontvangen van de gebruikers van de Regiotaxi niet goed in onze administratie opgenomen was. We hebben dit inmiddels aangepast.
- Lagere kosten huishoudelijke verzorging (€ 1,2 miljoen). De kosten aan hulp bij huishouden zijn € 1.188.000 lager uitgevallen dan we hadden verwacht. Vanaf 2024 is er een nieuwe aanbesteding ingegaan. We hanteren een andere methodiek, door de mogelijk minder gemaakte uren van aanbieders op nacalculatie te verrekenen. Dit betekent dat de aanbieders een correcte aanlevering van de uren aan ons rapporteert per kwartaal. Wanneer blijkt dat de urennorm voor de maatwerkvoorziening en/of algemene voorziening niet wordt gehaald, we het verschil zullen terugvorderen. Regionaal hebben we, eind 2024, afgestemd om deze werkwijze uniform uit te voeren. Deze nieuwe werkwijze heeft geleid tot verrekeningen en daardoor een onverwacht voordeel door terugvorderingen. Het is belangrijk dat we deze ontwikkeling in 2025 nauwgezet blijven volgen, om de begroting tijdig te kunnen bijsturen.

Wmo Dagbesteding en begeleiding

Op individuele ondersteuning en begeleiding is er in totaal een nadeel van afgerond € 358.000. Dit nadeel is op hoofdlijnen als volgt opgebouwd:

- De kosten voor individuele begeleiding zijn afgerond € 110.000 hoger uitgevallen dan we begroot hadden. In de programmabegroting hadden we al een nadeel van € 1,2 miljoen gemeld als gevolg van stijgende aantallen. Het uiteindelijke nadeel is iets hoger uitgevallen dan we toen ingeschat hadden.
- Naast het Wmo-budget dat beschikbaar is gesteld voor de proeftuinen Ruwaard en Ussen is € 520.000 uitgegeven aan frictiekosten voor de proeftuinen. Hiermee komen de totale frictiekosten op 945.000. We hadden deze op € 425.000 begroot. De frictiekosten zijn bedoeld om te zorgen voor een goede overgang van inwoners van niet-proeftuinaanbieders naar aanbieders die binnen de proeftuin werken. De proeftuinen zijn op 1 juli 2024 gestart. Er was tijd nodig om inwoners van niet-proeftuinaanbieders op een zorgvuldige manier te plaatsen bij aanbieders binnen de proeftuin. Daar hoort onlosmakend bij dat de niet-proeftuinaanbieders in deze overgangperiode hun geleverde ondersteuning bij ons hebben kunnen declareren. Op voorhand waren deze kosten moeilijk in te schatten omdat we per inwoner maatwerk wilden toepassen. Daarmee was de duur van de overgangperiode op voorhand moeilijk te bepalen. Een goede overgang van de inwoners stond en staat in dit proces voorop. Dekking voor de frictiekosten is deels te vinden in de gelden voor IZA en GALA. Voor het restant zijn we met het netwerk in gesprek om ook een bijdrage te leveren. De overgangperiode loopt door in 2025. Daar hebben we ook kosten voor begroot. In 2025 volgen we het verloop daarvan.
- De kosten aan Wmo PGB's voor individuele ondersteuning en dagbesteding zijn € 288.000 lager uitgevallen dan we begroot hadden. We zien dat het aantal verstrekte PGB's lager is dan in voorgaande jaren. Dat komt doordat we aanvragen nadrukkelijker toetsen aan de voorwaarden die voor een PGB gelden.

Daardoor verstrekken we minder PGB's en indiceren we meer Zorg in Natura (ZIN). We bekijken in de loop van 2025 of deze trend van dalende aantallen doorzet. Als dat het geval is verschuiven we budget van PGB naar ZIN. Bij ZIN hebben we namelijk te maken met tekorten op de budgetten.

Jeugdzorg

De totale begrote kosten aan jeugdhulp (inclusief het Centrum voor Jeugd en Gezin) waren in 2024 € 42,6 miljoen. De werkelijke kosten waren € 44,6 miljoen. Dit betekent een tekort van € 2 miljoen (saldo inclusief mutaties reserves voor jeugdhulp). Het tekort is een combinatie van een aantal voor- en nadelen: we hebben hogere Zorg in Natura (ZIN)-kosten van afgerond € 2,5 miljoen en lagere regionale kosten van afgerond € 500.000.

Bij de ZIN-kosten zien we nog steeds hoge(re) uitgaven aan begeleiding specialistisch en alle vormen van specialistische GGZ. Daarnaast is maatwerk fors toegenomen. Daarbij zien we hogere aantallen. Verder zijn de gemiddelde kosten van de trajecten maatwerk gestegen, onder andere omdat er meer 1 op 1 begeleidingstrajecten zijn in combinatie met verblijf. Tenslotte zijn de vervoerskosten (van en naar zorgaanbieders) meer dan verdubbeld.

We zijn de plannen voor kostenbeheersingsmaatregelen aan het concretiseren. De belangrijkste pijlers waar we op in willen zetten zijn normaliseren, kostenbewustzijn, en sturen op volume en duur van de trajecten. De uitwerking hiervan loopt mee in de strategische heroriëntatie.

De lagere regionale kosten (€ 500.000) zijn als volgt te verklaren:

- Lagere uitgaven aan het regionale project transformatie. Dit project is eind 2024 afgerond. We krijgen € 418.000 aan restantbudget terug. Daardoor hebben we in 2024 minder onttrokken aan de algemene reserve.
- Het resterende voordeel heeft vooral te maken met lagere regionale uitvoeringskosten bij RIOZ (de regionale inkooporganisatie).

Wmo Beschermd wonen

De totale uitgaven aan beschermd wonen zijn afgerond € 1,1 miljoen lager uitgevallen dan we begroot hadden. Dit bedrag is te splitsen in € 884.000 lagere regionale uitgaven en € 214.000 lagere lokale uitgaven.

De lagere regionale uitgaven hebben vooral te maken met lagere ZIN-kosten. Dit is onder andere te verklaren doordat niet alle plekken voor beschermd wonen het hele jaar volledig benut worden. Dat komt onder andere doordat er niet altijd een match is tussen vraag en aanbod. Daarnaast zijn de uitgaven aan maatwerk lager uitgevallen. Dat heeft te maken met het feit dat we onze inwoners bijna niet meer buiten de regio kunnen plaatsen omdat die locaties vol zitten. Dat geldt vooral voor de groep structurele overlastgevers en verslaafden.

We zijn bezig met het contracteren van nieuwe producten Beschermd Thuis en Geclusterd Beschermd Thuis vanaf 1 juli 2025. We verwachten vanaf dan een verschuiving in het aanbod van de huidige producten voor beschermd wonen, waardoor we beter passend aanbod voor de doelgroep hebben en we mensen dus meer en beter kunnen plaatsen. Dat geldt ook op het moment dat we een voorziening voor opvang van verslaafden in herstel kunnen realiseren.

De lagere lokale uitgaven hebben vooral te maken met het feit dat we de € 200.000 die we hadden aangevraagd uit het Investeringsfonds Beschermd Wonen niet uitgegeven hebben. Dit bedrag was bedoeld voor het doen van onderzoek naar een nieuwe woonvorm voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid die nog niet in staat zijn volledig zelfstandig te wonen. Er is een langere aanlooptijd nodig geweest om de opdracht en de vraagstukken concreet te krijgen. Daarnaast zijn enkele werkzaamheden binnen de bestaande formatie uitgevoerd. We hebben resultaatbestemming aangevraagd om dit bedrag in 2025 alsnog te besteden.

Stortingen reserves

We hebben € 1,9 miljoen meer gestort in reserves. Het gaat om de volgende posten:

- We hebben € 1 miljoen meer in de reserve Vluchtelingen gestort. Dat komt vooral door de middelen die we ontvangen hebben voor onze crisishulp voor het COA.
- We hebben afgerond € 884.000 meer in de reserve beschermd wonen gestort dan we begroot hadden. Dat heeft te maken met het voordelige resultaat op de regionale middelen voor beschermd wonen zoals we hiervoor toegelicht hebben.

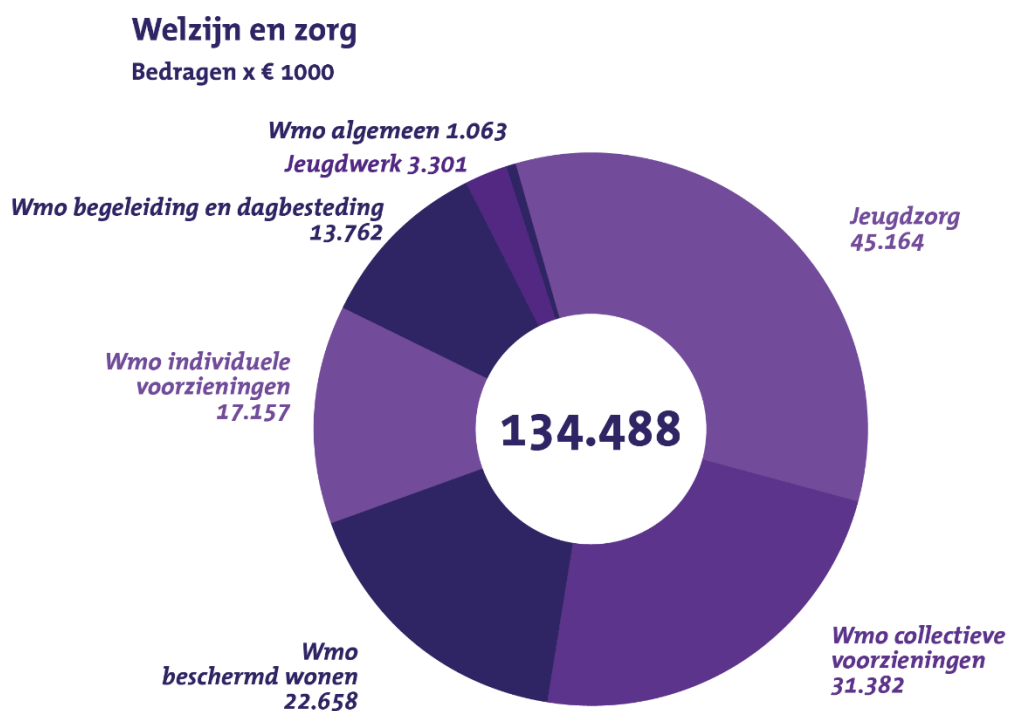
Onttrekkingen reserves

We hebben € 0,7 miljoen minder onttrokken aan reserves. Het gaat om de volgende posten:

- Lagere onttrekking voor regionale project transformatie jeugd (€ bedrag). Dit project is eind 2024 afgerond. We krijgen € 418.000 aan restantbudget terug.
- Lagere onttrekking voor de proeftuin (€ 87.000). We hebben kosten gehad, hierdoor is een onttrekking van de reserve IZA/GALA niet noodzakelijk gebleken.
- Lagere onttrekking IZA/GALA (€ 87.000). Bij de begroting dachten we dat er geen budgetruimte was voor activiteiten in het kader van bestrijding eenzaamheid ouderen. Daarom hebben we hiervoor als dekking de reserve IZA/GALA ingezet. Via centrumgemeente 's-Hertogenbosch hebben we in 2024 budget ontvangen voor het Integraal Zorgakkoord (IZA). Dit bedrag is hoger uitgevallen dan we verwacht hadden. Daardoor was er voldoende ruimte beschikbaar om de lasten van bestrijding eenzaamheid ouderen te betalen. Hierdoor hebben we voor dit onderdeel geen onttrekking uit de reserve hoeven te doen.
- Lagere onttrekking reserve dak- en thuisloosheid (€ 96.000). Dat heeft te maken met lagere uitgaven aan de pilot Eerst een thuis, zoals we hiervoor toegelicht hebben en lagere kosten voor de winteropvang.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2024 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website <https://financien.oss.nl/>.

Bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Jeugdwerk	865	1.098	1.083
Jeugdzorg	3.994	4.283	4.283
Wmo begeleiding en dagbesteding	203	298	298
Wmo beschermd wonen	1.389	786	600
Wmo collectieve voorzieningen	7.727	10.973	10.895
Totaal programma 1. Welzijn en zorg	14.178	17.438	17.158

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

1. Inleiding

Onze samenleving staat voor grote veranderingen. Door ontwikkelingen op demografisch gebied zien we dat ons systeem van sociale zekerheden onder druk komt te staan.

De zorgvraag neemt de komende jaren toe en wordt vaak ook nog complexer. Waar we de afgelopen decennia vanuit de overheid ondersteuning boden aan het individu is het nu en in de toekomst noodzakelijk dat ook onze inwoners elkaar ondersteunen. Dit is niet alleen noodzakelijk vanuit een kostenperspectief, we moeten schaarste herverdelen, maar ook vanuit het perspectief van een krappe arbeidsmarkt. We hebben iedereen nodig.

Als gemeentelijke overheid willen we ondersteuning bieden om voor iedere inwoner meedoen mogelijk te maken. Wij werken aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss.

In het sociaal domein doen we dat vanuit de volgende waarden:

- Mens centraal. Inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. We sluiten daarom aan bij de mensen en wat zij aanvullend nodig hebben.
- Nabijheid. Wij zijn makkelijk benaderbaar. Ondersteuning is nabij en waar mogelijk ingebed in de sociale structuur in de dorpen en wijken.
- Eenvoud. We werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden. We maken steeds de afweging hoe we administratieve processen voor inwoners, onze samenwerkingspartners en de gemeentelijke organisatie kunnen vereenvoudigen.
- Vakmanschap en partnerschap. Onze medewerkers zijn deskundig, hebben de juiste competenties en blijven leren. Ondersteuning voor onze inwoners geven samen met partners vorm. We bouwen aan netwerken en participeren hier actief in. Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties en inwoners werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt.

Naast passende dienstverlening aan onze inwoners en de transformatie van het sociaal domein sturen we op de betaalbaarheid van het geheel.

Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in herstellen van bestaanszekerheid, vergroten kansengelijkheid en gezond leven makkelijker maken.

Bij bestaanszekerheid gaat het om de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen via werk of anderszins om mee te kunnen doen in de samenleving. Ook zekerheid van betaalbaar wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen zijn noodzakelijke voorwaarden om je als mens te ontwikkelen en te participeren in de samenleving. We werken daarom aan een inclusieve arbeidsmarkt met mogelijkheden voor mensen om te werken naar vermogen. Daarbij bieden we ondersteuning als mensen stress ervaren op het gebied van bestaanszekerheid. Het nieuwe beleidskader Aanpak Geldzorgen, maar ook de nieuwe participatiewet gaan daarin helpen.

Om de kansen op meedoen te vergroten investeren we in onderwijs. Zowel in de aansluiting op de arbeidsmarkt als met onderwijsinstellingen. We streven naar inclusief onderwijs en kinderopvang en passende ondersteuning voor jeugdigen en jongvolwassenen. Daarbij zijn basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen en digitaal gebied van groot belang. Dit vertaalt zich in de aanpak laaggeletterdheid en geslaagde inburgeringstrajecten. Allemaal opgaven waaraan wij in dit programma werken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Werk en talentontwikkeling

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Iedereen die kan en wil werken, heeft werk of volgt een opleiding daarvoor*
- *Inwoners in Oss beschikken over basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden)*
- *Bedrijven in Oss beschikken op het juiste moment over de juiste hoeveelheid mensen, met de juiste kwalificaties op de juiste plek*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De arbeidsmarkt is en blijft (heel) krap door de vergrijzing en ontgroening. Met alleen instroom vanuit het onderwijs (jongeren) op de arbeidsmarkt hebben we niet genoeg arbeidskrachten. We willen daarom -ook in de regio- onze bedrijven ondersteunen door anders te werken en zoveel mogelijk talenten te benutten. Belangrijk hiervoor is ook dat mensen zich hun leven lang blijven ontwikkelen. Onder de vlag van UNESCO Lerende stad Oss ontplooiën wij activiteiten die daar op aansluiten. Het onderzoek 'Osse Ontwikkeling Centraal' heeft duidelijk gemaakt dat veel inwoners graag trainingen en cursussen willen volgen om zo flexibel mee te kunnen blijven doen in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Onze aanpak voor basisvaardigheden 'Meedoen begint bij de basis' is een element daarin. Ook blijkt uit het onderzoek dat Osse ondernemers voor hun werknemers hier graag op willen investeren. Gezamenlijk maken we een lokaal arbeidsmarktbeleid.

Ondanks de krappe arbeidsmarkt neemt het aantal mensen met een bijstandsuitkering toe, vooral door instroom van kwetsbare jongeren en statushouders. Wij blijven met een variatie aan dienstverlening ondersteunen bij het vinden van werk of een opleiding.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De tweejaarlijkse evaluatie van het partnership gemeenten-IBN is uitgevoerd en heeft geleid tot nieuwe afspraken voor 2025-2026. De huidige afspraken zijn over het algemeen voortgezet en de hoogte van de lumpsumfinanciering voor IBN is aangepast.
- Daarnaast zijn we aan de slag met het strategisch partnership met IBN voor de lange termijn (2035).
- Wanneer nodig plaatsen wij inwoners op een beschutte werkplek. Per februari 2025 hebben 147 mensen een indicatie beschut werk: 62% daarvan is aan het werk, 29% zit in een traject maar is nog niet geplaatst.
- De herziening van de Participatiewet (wetsvoorstel Participatiewet in balans) is opnieuw uitgesteld naar 1 januari 2026. Deze herziening past in onze visie. We bekijken hoe we al kunnen voorsorteren op de voorgestelde maatregelen genoemd in het wetsvoorstel.
- Jongeren met en zonder uitkering blijft een belangrijke en groeiende doelgroep, die voornamelijk bestaat uit vergunningshouders en jongeren uit het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs. De consulenten uit het jongerenteam benaderen deze jongeren actief en begeleiden ze naar school of werk en zorgen dat ze hun werk behouden via inzet van jobcoaching.
- Voor jongeren tussen de 16 en 27 jaar met vraagstukken op meerdere leefgebieden werken we intern samen en betrekken externe partners, zodat er voor de jongeren integrale oplossingen worden gerealiseerd (zie ook programma 1).
- Wij ondersteunen statushouders met een breed pakket vanuit de wet Inburgering, gericht op integratie, taalvaardigheid en toeleiding naar werk. De taakstelling huisvesting statushouders vanuit het Rijk was voor 2024 was 170; wij hebben voor 187 statushouders huisvesting gerealiseerd.
- Vanuit de WEB-middelen (Wet Educatie Beroepsonderwijs) zetten we actief in op het verbeteren van de basisvaardigheden van volwassen inwoners van Oss. In 2024 zijn de formele trajecten opnieuw (regionaal) aanbesteed.

- Voorbereiding en implementatie Regiesysteem Zorgned is een belangrijke ontwikkeling, die tegelijkertijd veel tijd heeft gevraagd; het is een integraal systeem voor de uitvoering sociaal domein, waarop ook Ons Welzijn is aangehaakt. Het ondersteunt de Samenwerkwijze. Voor inrichting van het systeem zijn werkprocedures voor alle uitvoerende teams in het sociaal domein aangescherpt en gewijzigd, het systeem getest, trainingen ontwikkeld. De uitvoeringsafdelingen zijn hier, naast hun reguliere werkzaamheden, extra mee belast. De dienstverlening aan de inwoners is doorgegaan, de interne ondersteuning had weinig ruimte voor andere ontwikkelingen.
- Het beleidskader 'Meedoen begint aan de basis' is herijkt en vastgesteld. Wij hechten grote waarde aan uitbreiding van de Digi-Taalhuispunten, waar mensen terecht kunnen voor digitale ondersteuning en taalaanbod. Onze speerpunten zijn de bekendheid met het Taalaanbod, de samenwerking met partners in de keten (arbeid, schuldhulpverlening, onderwijs en zorg), het informele aanbod in de buurt en de betrokkenheid van de werkgevers. In 2024 zijn we gestart met de trainingen van der eerstelijns medewerkers in het herkennen van signalen van laaggeletterdheid. Ook hebben het DigiTaalhuis en het Informatiepunt Digitale Overheid een voorlichtingsfilmpje gelanceerd om een breder publiek te bereiken.
- In 2024 bezochten ongeveer 300 inwoners het spreekuur van het DigiTaalhuis en gemiddeld per week 45 mensen het Taalcafé. We zien dat vooral Oekraïners hun weg weten te vinden naar het taalaanbod. In 2024 is er bij het KW1C een extra klas gestart op B1-niveau met Oekraïners. Ook onder de 143 aanmetingen bij onze formele taalaanbieder Sagenn is een grote groep met Oekraïners.
- Doel in de regio Noordoost Brabant is dat eind 2024 7909 banenafspraken gerealiseerd zijn. Eind Q3 zijn er 8.115 actieve banenafspraken, 2,6% boven de taakstelling.
- Binnen de arbeidsmarktsamenwerking Noordoost Brabant Werkt is het regionale Werkcentrum ingericht. Hierin zijn het Werkgeversservicepunt, het RMT en het Leerwerkloket samengegaan en daarmee is er een digitaal centraal punt gekomen voor dienstverlening aan inwoners en werkgevers voor vragen rondom werk. Onze regio heeft actief bijgedragen aan de landelijke ontwikkeling en doet mee in de voorhoede.
- Voor de aanpak van de arbeidskrapte heeft Noordoost Brabant Werkt een Human Capital Agenda Noordoost Brabant gelanceerd. Hiervoor is een analyse van de krapte op de arbeidsmarkt uitgevoerd en is met de netwerkpartners gezamenlijk gekozen voor versterking van specifieke sectoren: zorg, onderwijs & kinderopvang, veiligheid, agrofood, energie, maakindustrie, bouw & infrastructuur, ICT.
- We versterken, naast de naamsbekendheid van de Osse bedrijven bij studenten/potentiële werknemers, de leer- en ontwikkelcultuur bij werkgevers én in het onderwijs via de lerende stad Oss en regionale projecten. Om dit te doen hebben we diverse activiteiten uitgevoerd als onder andere de jongerenbedrijvendag waar scholieren kennismaken met de bedrijven in Oss, dag van de techniek en de week van de techniek zodat zowel kinderen als ouders jaarlijks kennismaken met de mogelijkheden bij bedrijven. Ook organiseerden we een NEXT-lezing voor onderwijsprofessionals over vernieuwend onderwijs en de digitale werkplaats waar de HAN en Oss bedrijfsleven samenwerken aan praktijkgerichte opdrachten.
- We ontwikkelen lokaal arbeidsmarktbeleid. Daarvoor hebben we onder inwoners, onderwijs, ondernemers en maatschappelijke instellingen onderzoek laten doen naar de kansen voor Leven lang ontwikkelen in Oss. We hebben een breder onderzoek Arbeidsmarkt Oss gedaan onder ondernemers en onderwijs. De eerste resultaten zijn gepresenteerd aan ruim 50 Osse partners die samen de Oss Arbeidsmarkt Community vormen. En middelbare scholieren in Oss en studenten KW1C en de Han hebben zich bezig gehouden over de vraag over jong talent behouden en binden in Oss.
- We hebben een nieuwe visie voor de Talentencampus uitgewerkt, in aansluiting op de Lerende Stad Oss. Het voorstel voor de passende wijze van besturen en de rol van de gemeente hierin, is nog in ontwikkeling.

2.2 Bestaanszekerheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Inwoners in Oss hebben bestaanszekerheid en kunnen meedoen in de samenleving*
- *Inwoners die in de knel komen maken maximaal gebruik van de mogelijkheden uit het armoedebeleid.*
- *Er is goede ondersteuning voor inwoners met beginnende geldzorgen tot en met problematische schulden*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Eind 2023 hebben we het beleidskader Aanpak Geldzorgen 2023-2028 vastgesteld. Dit geeft richting aan de activiteiten voor mensen met vragen en problemen rondom inkomen en schulden. Daarbij maken we onderscheid in activiteiten voor iedereen met geldzorgen, ondersteuning van mensen in armoede en ondersteuning van mensen met schulden.

Wij hebben conform het nieuwe beleid de vergoedingen voor de regeling Meedoen is belangrijk verhoogd. Inwoners in Oss hebben nu meer ruimte om zelf te kiezen hoe zij hun maatschappelijke participatie vormgeven. Ook in 2024 hielpen veel mensen in onze gemeente elkaar bij de aanpak van geldzorgen. Er zijn verschillende vrijwilligersinitiatieven die inwoners in de knel helpen. Zij weten steeds meer inwoners te bereiken en weten elkaar en de gemeente goed te vinden.

Wij hebben met vroegsignalering, budgetcoaching en BB-Oss een grotere variatie voor ondersteuning bij problematische én beginnende geldzorgen. Daarmee kunnen we meer preventief werken zodat minder schuldhulpverleningstrajecten nodig zijn, en kunnen we betere nazorg bieden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Onze aanpak budgetcoaching is geëvalueerd. Dit instrument heeft een (relatief) hoog bereik en is een laagdrempelige manier om hulp te krijgen. Inwoners zijn tevreden over de dienstverlening en we bereiken veel (36%) jongeren.
- Team Schuldhulpverlening heeft een nieuwe naam gekregen: team Geldzorgen. Deze naam past beter bij de rol die we als gemeente hebben voor onze inwoners. We helpen mensen met geldzorgen op verschillende manieren: dat kan door vroegsignalering, budgetcoaching, met budgetondersteuning en -beheer, of door gesprekken bij het financieel spreekuur.
- Het minnelijk schuldhulpverleningstraject is verkort naar anderhalf jaar (conform de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening).
- De bedragen voor MIB en AZOSS zijn verhoogd. Ook zijn de zwemvouchers uitgebreid, nu kunnen kinderen uit minimagezinnen diploma's A, B en C halen met een voucher. Verordeningen zijn hiervoor aangepast.
- We hebben uitvoering gegeven aan de landelijke aanpak alleenverdienersproblematiek, waarmee wij gezinnen compenseren die door een fout in landelijke berekeningen te weinig inkomen ontvangen.
- Vanaf 1 januari 2024 geven we uitvoering aan het nieuwe debiteurenbeleid bij de Participatiewet. We schelden bijstandsschulden eerder kwijt. Zo kan de inwoner uit een vicieuze cirkel komen en zich weer richten op het voeren van een normaal leven zoals iedere andere inwoner. Het biedt perspectief op een stabiele financiële situatie en daarmee is de basis gelegd om te kunnen meedoen in de samenleving.
- Wij hebben het actieonderzoek 'In de dichterbijstand' van de universiteit van Humanistiek voortgezet. Met consulenten, interviewers (ervaringsdeskundigen uit Oss die begeleid worden door Movisie) en inwoners verkennen we de werkrelatie: hoe ervaren inwoners deze en welke acties kunnen uitgezet worden om deze te verbeteren.
- Gemeente en Ons Welzijn werken steeds meer gebiedsgericht samen in de sociale teams. Inwoners kunnen op verschillende manieren om ondersteuning vragen. Door een nauwere samenwerking kunnen we in het sociale team beter ondersteunen bij hulpvragen die gaan over meerdere leefgebieden. Zo staan we dichterbij de inwoners, en kunnen we beter inspelen op hun vraag en ontwikkelingen in de wijk. In alle gebieden is ook een financieel spreekuur, waar inwoners laagdrempelig binnen kunnen lopen met vragen bij geldzorgen.
- Het convenant 'Samen voor een Oss van morgen' is gezamenlijk met de bewindvoerders stopgezet. Dit instrument had niet het verwachte resultaat op de samenwerking met bewindvoerders. Deze samenwerking blijft belangrijk, daarom hebben we op 7 november 2024 een eerste gezamenlijke bijeenkomst georganiseerd.
- De app Kwikstart is gelanceerd. Deze app kan jongeren helpen informatie te vinden over belangrijke informatie (bijv. zorg, wonen, onderwijs en geldzaken). Ook ontvangen alle jongeren die 18 jaar worden een kaartje waarmee we informatie geven over zaken die geregeld moeten worden als je 18+ bent.
- Bij het Talent Atelier hebben middelbare schoolleerlingen meegedacht hoe we financiële educatie voor scholieren vorm kunnen geven.

- Eind 2023 zijn we gestopt met de samenwerking met Stichting Jeugdfonds Sport en Cultuur. In 2024 heeft Stichting Leergeld Oss deze taken overgenomen. Zij helpen nu kinderen financieel zodat zij kunnen sporten of mee kunnen doen aan culturele activiteiten (zoals muziekles).
- In navolging van de Dag van de DigiD (2023) is in 2024 de DigiD on tour georganiseerd door de gemeente Oss, ONS welzijn en de bibliotheek Oss. Gedurende een week hebben we verschillende kernen bezocht. Hier zijn 3 bijeenkomsten gegeven met uitleg over DigiD, het belang daarvan en de gebruiksmogelijkheden en het belang. Daarnaast waren er 3 inloophmomenten waarbij inwoners met vragen over DigiD konden binnenlopen en door professionals en vrijwilligers werden geholpen. In totaal hebben we met deze tour ongeveer 130 inwoners bereikt.
- Daarnaast hebben vele bestaande initiatieven hun goede werk voortgezet. Zoals onze vrijwilligerspartijen die zich onvermoeibaar blijven inzetten voor hun medemens. Ook de financiële spreekuren en aanpak vroegsignalering blijven goed lopen. Bij BB-Oss zien we ook een significante toename van gebruik.

2.3 Opvang, onderwijs en onderwijshuisvesting

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Onderwijs in Oss is inclusief en biedt kinderen gelijke kansen voor de ontwikkeling van hun talent*
- *Er is een goede aansluiting van jeugdhulp op ondersteuning in opvang en onderwijs*
- *Onderwijshuisvesting is van goede kwaliteit*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We willen en gunnen dat elk kind zich kan ontwikkelen passend bij zijn/haar fysieke, mentale en creatieve mogelijkheden als voorbereiding op volwaardige en betekenisvolle deelname aan de samenleving van morgen. Dat betekent onder meer leren samenwerken en samenleven met alle verschillen en mogelijkheden die kinderen en jongeren hebben zonder uitsluiting en zoveel als mogelijk bij elkaar. Dat is de ambitie en opdracht van inclusief onderwijs. Het onderscheid tussen regulier en speciaal onderwijs zoals we dat nu kennen, krijgt een andere invulling, zal veel minder scherp worden en samengaan. De landelijke ambitie is dat in 2035 alle schoolgebouwen in Nederland 'inclusief' zijn. Dit wil zeggen zonder fysieke en onderwijsinhoudelijke drempels voor álle deelnemers. In 2024 zette Oss al concrete stappen. Onder meer door samen met schoolbesturen en samenwerkingsverbanden met bijeenkomsten en 'werkvloersessies' het thema inclusief onderwijs te verkennen en nieuwe onderwijshuisvesting te plannen waarin Speciaal Basisonderwijs en twee reguliere basisscholen samen onderdak krijgen en een inclusief onderwijsprogramma wordt opgesteld.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het voorkomen van voortijdig schoolverlaten begint door in te zetten op een preventieve aanpak van schoolverzuim. Een integrale aanpak in samenspraak en afstemming met het onderwijs en ketenpartners. Ook in 2024 waren alle jongeren die het onderwijs zonder startkwalificatie hebben verlaten in beeld bij het RBL BNO. Het percentage voortijdig schoolverlaters in Oss daalde van 2,6% in 2021-2022 naar 2,3% in 2022-2023.
- Door vertraging van de wet van school naar duurzaam werk ontbreekt tot 1 januari 2026 de wettelijke grondslag om jongeren van 23-27 jaar te monitoren en te benaderen. In samenspraak met jongerenconsulenten van de gemeente Oss en het Actieteam 16-27 jaar wordt tot 1 januari 2026 waar nodig wel dienstverlening door het RBL BNO geboden aan jongeren van 23-27 jaar.
- We hebben de subsidieregeling kinderopvang herijkt met mogelijkheid voor het invoegen van extra subsidies bij veel doelgroepkinderen (>50% en >75% per groep) en extra opleidings-VVE subsidie per groep voor kleine aanbieders zodat thuisnabij VVE aanbod rendabel is.
- We zijn in 2024 gestart met de Voorleesexpres in de hele gemeente (als vervanger van de Leesexpeditie). Dit is beschikbaar voor een bepaald/beperkt aantal kinderen die hier echt voordeel van hebben.

- Op alle locaties voor kinderopvang wordt op basis van een wettelijke verplichting jaarlijks toezicht gehouden; voor gastouderopvang gaat het jaarlijks om 50% van de locaties. Het toezicht is in overleg met de GGD risico gestuurd en themagericht ingericht. Er is in 2024 sprake geweest van 1 groot handhavingstraject, waarna de houder op eigen initiatief de opvang heeft beëindigd.
- Wij hebben dyslexie beleid geëvalueerd en daaruit adviezen gekregen over welke interventies succesvol zijn voor het voorkomen van dyslexie, en over mogelijkheden om de dyslexietrajecten in de specialistische jeugdhulp passend in te zetten en ook terug te dringen.
- De pilot logopedische screening in de VVE-kinderopvang is geëvalueerd (de algemene GGD screening is enkele jaren geleden vervallen). Er is geen aanleiding voor vervolgactiviteiten in deze groep. De opvang zet op eigen initiatief, en in aansluiting op de pilot, wel in op kennisversterking rond spraak/taalontwikkeling en NT2. Aanvullend vindt nog een screening plaats op enkele niet VVE-kindgroepen.
- Wij ontwikkelen vanuit het OBEA een voorstel om te komen tot brugfunctionarissen op alle scholen; dat is ook ter vervanging van de familiecontactpersonen die op enkel scholen aanwezig waren. De Brugfunctionaris krijgt tot taak om (hulp)vragen van ouders, kinderen en jongeren vanuit school en bij voorkeur met de eigen wijk en omgeving – in de normale pedagogische omgeving van het kind - op te pakken en daarmee doorverwijzing naar (specialistische) jeugdhulp te voorkomen. In 2024 deden we met een kortlopende pilot en gesprekken met schoolbesturen en Ons Welzijn de eerste ervaringen,
- De pilot Onderwijzorgarrangementen (OZA) zijn afgerond. Samen met onderwijs, andere gemeenten en jeugdhulppartners voeren we gesprekken hoe we gezamenlijk de ambities rondom inclusie waar te maken. Zoals de experimenteerregeling waar we samen met het samenwerkingsverband 30 06 PO, de gemeente Maashorst, de Vlinder en Sterrenkijker aan mee doen en de ontwikkelingen rondom 'Wel In Ontwikkeling' waar we samen met andere partijen onder leiding van het samenwerkingsverband 30 06 PO, onderwijsaanbod voor hoogbegaafden in onze regio bespreken.
- Heel 2024 is in de Schadewijk in de vorm van KODOSS een breed naschools aanbod gerealiseerd gericht op versterking van de sociale ontwikkeling, talentontwikkeling en stimulering van ontmoeting van kinderen. Samen met kinderopvang, onderwijs en Ons Welzijn zijn spel, sport, cultuur en leeractiviteiten ontwikkeld en aangeboden die toegankelijk voor alle kinderen van 6 tot en met 12 jaar in de wijk.
- In samenwerking met het onderwijs en andere partijen sluiten we met twee tijdelijke projecten aan bij het landelijk subsidieprogramma Gelijke Kansen Alliantie (GKA). De looptijd van deze aanvullende financiering was twee jaar en liep eind 2024 af. Naast KODOSS (zie hierboven), betrof dit De Brugroute: een aanpak waarbij kinderen uit groep 7 en 8 laagdrempelig op thema's al in het voortgezet onderwijs les krijgen om zo betere doorstroomkansen te krijgen. De Brugroute is door de scholen eind 2024 afgebouwd omdat er geen perspectief op verdere uitbouw daarvan was.
- Bij casuïstiek inzake veiligheid rondom scholen werken wij actief samen met het onderwijs en ondersteunen met veiligheidsprotocollen en draaiboeken. Het heeft geleid tot meer structureel overleg met het onderwijs (vierhoeksoverleg).
- Wij hebben voor diverse scholen oplossingen gezocht voor groei van het aantal leerlingen, door interne verbouwingen of huisvesting van leerlingen in leegstaande lokalen elders. Daarnaast werken voor diverse verouderde schoolgebouwen aan planvorming voor vervangende voorzieningen conform het Integrale Huisvestingsplan.
- Wij zijn gestart met de voorbereiding van de herijking en actualisatie van het bestaande Integraal Huisvestingsplan onderwijsvastgoed. Daarbij willen we goed zicht krijgen op het totale bestand aan onderwijsvastgoed.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Wij willen dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Onderwijs en werk zijn belangrijk voor participatie. Wij werken aan een duurzame plek op de arbeidsmarkt voor onze inwoners. Daarom streven we naar een startkwalificatie bij een zo groot mogelijke groep inwoners en gaan uitval uit onderwijs tegen. We ondersteunen mensen met een uitkering om passend werk te krijgen en te houden. We werken aan erkende certificaten en praktijkverklaringen waarmee kennis en vaardigheden beter aantoonbaar zijn. Leven lang ontwikkelen is een belangrijk uitgangspunt. Naast werk, stimuleren wij andere vormen voor meedoen in de samenleving.

Wij streven naar inclusief onderwijs en organiseren hulp om de scholen heen.

Wij hebben een breed pakket aan armoedemaatregelen voor huishoudens in financieel zware situaties en passen maatwerk toe voor mensen die het nodig hebben.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, kwaliteitsonderwijs, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen en partnerschappen.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streef-waarde
Voortijdig schoolverlaters Oss	Dashboard VSV DUO	1,88%	2,58%	2,32%	n.n.b.	<2,0%
Bereik VVE doelgroep	Peutermonitor		110%	85%	78%	90%
Gebruik armoedeverorzieningen huishoudens 120%	WISZ	73,9%	83,7%	83,4%	80,4%	80%
Gebruik armoedeverorzieningen huishoudens p-wet	WISZ	90,4%	93,7%	94,5%	89,4%	90%
Percentage stijging bijstandsuitkeringen	WISZ	-3,1%	-1%	4%	5,7%	0%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Absoluut verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (niet ingeschreven op school)	11,3	5,9	2023
Relatief verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (wel ingeschreven, niet aanwezig)	16	26	2023
Voortijdig schoolverlaters (VO en MBO)	2,5%	2,4%	2023
Kinderen in uitkeringsgezin	5%	5%	2023
Werkloze jongeren 16-22 jaar	2%	2%	2023
Personen met een bijstandsuitkering per 10.000	277,5	302,7	2024
Personen 15-64 jaar met lopend re-integratietraject per 10.000 inwoners	219,7	191,6	2022
Netto arbeidsparticipatie (aandeel beroepsbevolking met baan)	73,3	73	2023
Demografische druk (verhouding tussen niet-productieve leeftijdsgroepen < 20 jaar en > 65 jaar en productieve groep 20-64 jaar)	69%	75,3	2024

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Onderwijshuisvesting	Lasten	5.787	6.093	5.854	-239	V
	Baten	-2.354	-236	-423	-187	V
	Saldo	3.433	5.857	5.431	-426	V
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Lasten	6.652	7.810	7.811	2	N
	Baten	-3.587	-4.667	-4.847	-180	V
	Saldo	3.065	3.142	2.964	-178	V
Begeleide participatie	Lasten	17.253	18.568	18.551	-17	V
	Baten	0	-43	-43	0	-
	Saldo	17.253	18.524	18.507	-17	V
Minimabeleid	Lasten	2.513	2.463	2.152	-311	V
	Baten	0	0	-1	-1	V
	Saldo	2.513	2.463	2.151	-312	V
Inkomensregelingen	Lasten	40.417	44.386	44.106	-280	V
	Baten	-31.775	-35.456	-36.221	-765	V
	Saldo	8.642	8.929	7.885	-1.045	V
Arbeidsparticipatie	Lasten	5.531	9.071	7.720	-1.351	V
	Baten	0	-3.791	-3.168	624	N
	Saldo	5.531	5.279	4.552	-727	V
Schuldhelpverlening	Lasten	1.931	1.931	1.900	-31	V
	Baten	-10	-10	-27	-17	V
	Saldo	1.921	1.921	1.873	-48	V
Totaal programma	Lasten	80.085	90.321	88.093	-2.228	V
	Baten	-37.726	-44.204	-44.729	-525	V
	Saldo	42.358	46.117	43.363	-2.753	V
Stortingen reserves		0	165	165	0	-
Onttrekkingen reserves		-1.126	-2.074	-1.332	743	N
Totaal mutaties reserves		-1.126	-1.909	-1.166	743	N
Resultaat		41.232	44.208	42.197	-2.011	V

Toelichting per product

Onderwijshuisvesting

We hebben € 239.000 aan lagere kosten en € 187.000 opbrengsten. Per saldo een nadeel van 0,4 miljoen. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Lagere kosten voor voorbereidingsbudgetten scholen (€ 0,5 miljoen). We hadden voorbereidingsbudgetten opgenomen voor diverse scholen, deze zouden we onttrekken uit de reserve Integraal voorzieningenbeleid. Deze budgetten zijn lang niet volledig uitgegeven in 2024 en zullen ook een langere doorloop kennen. Het gaat om voorbereidingsbudgetten voor scholen Schadewijk (€ 60.000), scholen Amsteleind (€ 74.000) en ontwikkelgebied Polderhof/Lockaert/Ussenstelt (€ 330.000). Ook waren er budgetten beschikbaar gesteld vanuit de reserve IVB voor instandhoudingsonderhoud voor IKC de Regenboog (niet volledig uitgegeven) en voor een aanpassing van lokalen Hertogin Johanna (welke we uiteindelijk niet hoefden te bekostigen).

- Hogere kosten voor de uitkering van de brandschadeverzekering van de JF Kennedyschool uit 2021 (€ 105.000). We hebben het bedrag van de verzekering al in een eerdere jaarschijf ontvangen. De betaling aan de schoolstichting van € 105.000 stond nog open en hebben we in 2024 voldaan.
- Hogere kosten JF Kennedyschool (€ 40.000). Ook is de JF Kennedyschool na de bouw van de Aventurijn terug bij ons in exploitatie gekomen. In afwachting tot herbestemming betalen wij de lasten van dit gebouw, zoals energie, die niet meer zijn geraamd. Dit kost in 2024 circa € 42.000.
- Hogere verhuuropbrengsten (€ 100.000). We hebben structureel hogere verhuuropbrengsten. Deze stellen we bij in de begroting vanaf 2025.
- Hogere kosten en opbrengsten voor het Zuiderlicht. Enerzijds hebben we hogere kosten en opbrengsten voor energielasten en onderhoudskosten (€ 45.000) over het jaar 2024. Daarnaast hebben we met terugwerkende kracht vanaf 2019 opbrengsten gehad (€ 76.000) en hebben we met terugwerkende kracht een contractuele verplichting afgewikkeld van € 137.000.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

We hebben € 180.000 aan hogere opbrengsten. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Hogere kosten en opbrengsten Onderwijsachterstandenbeleid (€ 0,5 miljoen). In het kader van het onderwijsachterstandenbeleid hebben we hogere uitvoeringskosten en hogere kosten. We hebben onder andere hogere kosten door een aantal nieuwe activiteiten. Enkele van deze activiteiten zijn de voorleesexpress, BSO-Plus, Pilot logopedie in de kinderopvang (screening van taalklassen), expertise jeugdhulp in passende opvang en pilot Dyslexie. Daarnaast hebben we hogere kosten voor het naschoolse Aanbod KODOSS in Schadewijk (€ 130.000). De inzet betreft Ons Welzijn als coördinerend en uitvoerende partner, het Sport Expertise Centrum voor de activiteit buiten spelen is buiten bewegen én met de Muzelinck voor de activiteit kunst en cultuur. Ook hebben we hogere kosten voor de maatwerkregeling kinderopvang. Hier staan ook hogere opbrengsten tegenover.
- Lagere kosten en opbrengsten voor COVID-19 gerelateerde onderwijsachterstanden (€ 355.0000). Onder andere de bibliotheek heeft niet alle middelen besteed die beschikbaar waren. Voor deze regeling hebben we rijksmiddelen ontvangen om de opgelopen leerachterstanden in verband met corona te kunnen weg werken. We mogen deze middelen van het rijk tot en met 2025 besteden.
- Hogere opbrengsten door een bijdrage van uit de gemeente 's-Hertogenbosch in het kader van non-formele volwasseneneducatie basisvaardigheden (€ 40.000). Deze bijdrage is verleend voor B1-Groep Oekraïners / smartphonecursus. Deze cursus is gegeven door Koning Willem I College.

Minimabeleid

We hebben € 0,3 miljoen aan lagere kosten. Dit komt met name doordat de extra middelen voor het nieuwe beleidskader Meedoen mogelijk maken nog niet volledig zijn besteed. In 2024 hebben we veel mensen bereikt. Vanaf 2024 geldt het nieuwe beleidskader Meedoen mogelijk maken, aanpak geldzorgen. Binnen dit beleidskader zijn de gemeentelijke bijdragen voor schoolkosten en sociaal-culturele activiteiten verhoogd en zijn de zwemvouchers uitgebreid. Het aanjagen sport/cultuur en preventie armoede bij jongeren heeft in 2024 wel plaats gevonden, maar behoefde geen extra financiële middelen. We hebben de extra financiële middelen voor het verhogen van bereik via communicatie nog niet ingezet. Uiteraard waren er wel reguliere communicatie-uitingen, maar dat kon binnen de lopende begroting opgevangen worden. Een deel van het budget was ook bestemd voor de ontwikkeling van financiële educatie op scholen. Dit staat op de planning van 2025. Vanaf 2024 is het budget voor minimabeleid opgehoogd in het kader van het nieuwe beleidskader. De uitgaven zijn in 2024 dus nog beperkt gestegen ten opzichte van 2023. Een deel van de hogere kosten zouden we onttrekken uit de reserve Bestaanszekerheid. We hebben daarom een lager bedrag onttrokken. De verwachting is dat de kosten in 2025 verder gaan stijgen en dat we in 2025 het financiële effect van het nieuwe beleidskader gaan zien. Mocht de kostenstijging in 2025 niet of in beperkte mate zichtbaar zijn, dan passen we in 2025 het budget hierop aan.

Daarnaast hebben we lagere kosten van € 62.000 voor sociaal raadsliedenwerk omdat Ons Welzijn dit heeft kunnen betalen uit overschotten van voorgaande jaren.

Inkomensregelingen

Voor de inkomensregelingen hebben we een € 0,3 miljoen aan lagere kosten en een € 0,7 miljoen aan hogere opbrengsten. Per saldo een voordeel van € 1 miljoen. Deze afwijkingen komen door:

- bijstandsgelden (BUIG):
- bijzondere bijstand:

Bijstandsgelden (BUIG)

We hebben een voordeel van € 0,8 miljoen. Dit is 2% van het totale BUIG budget (van € 35,1 miljoen). Het voordeel bestaat uit:

- Lagere kosten bijstandsuitkeringen: € 0,3 miljoen. Ondanks een stijging van het bijstandsbestand van 5,7% en kosten voor ophoging van de voorziening debiteuren, houden we BUIG budget over. Vanaf 2022 bestaat er een nieuw verdeelmodel van het BUIG budget. Naast het macrobudget wat objectief verdeeld wordt, ontvangen we een deel van het macrobudget voor loonkostensubsidie (LKS). Het LKS budget wordt verdeeld op basis van realisatie. Dat is op dit moment gunstig voor Oss aangezien we hier veel op inzetten.
- Hogere storting in de voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken conform het nieuwe debiteurenbeleid (in 2023 vastgesteld): € 422.000;
- Hogere inkomsten: € 482.000. We hebben hogere inkomsten doordat we meer uitkeringen hebben verstrekt op basis van leningen. Dit is een gevolg van de verhoogde taakstelling voor vergunninghouders.

Bijzondere bijstand

We hebben voor bijzondere bijstand een voordeel van € 270.000 door hogere opbrengsten.

De afwijking op de kosten zijn per saldo nihil. Maar we zien aan de ene kant € 147.000 aan hogere kosten voor beschermingsbewind, inrichting/huisraad en aanvullende bijstand onder 21 jaar. Aan de andere kant hebben we € 140.000 aan lagere kosten voor de alleenverdienersproblematiek. Hiervoor hebben we in de septembercirculaire budget ontvangen. Omdat de uitvoering van de alleenverdienersproblematiek doorloopt in 2025 stellen we voor om het resterende budget over te hevelen naar 2025.

De opbrengsten zijn € 263.000 hoger doordat we meer uitkeringen hebben verstrekt op basis van leningen voor kosten inrichting/huisraad. Dit is een gevolg van de taakstelling voor vergunninghouders. We verwachten een deel van deze leningen uiteindelijk niet ontvangen als gevolg van het nieuwe debiteurenbeleid 2024. Hierdoor bieden we inwoners perspectief door de lening na een periode kwijt te schelden. De voorziening debiteuren is hierop aangepast.

Arbeidsparticipatie

We hebben € 1,4 miljoen aan lagere kosten en € 0,6 miljoen aan lagere opbrengsten. Per saldo hebben we een voordeel van € 0,7 miljoen. Dit komt met name door de activiteiten voor inburgering en lagere kosten voor het participatiebudget.

- Lagere kosten en opbrengsten inburgering (€ 1,2 miljoen). We hebben lagere kosten voor verschillende specifieke uitkeringen. Als eerste gaat dit om inburgeringsvoorzieningen (€ 1.177.000). We hebben daarom ook lagere opbrengsten. Voor de specifieke uitkering voor inburgeringsvoorzieningen geldt een reserveringsregeling. Dat houdt in dat we de niet-bestede rijksmiddelen mogen meenemen naar het volgende kalenderjaar. Daarnaast hebben we lagere kosten voor onderwijsroute (€ 41.000). De middelen die we niet hebben uitgegeven moeten we terug te betalen aan het Rijk. Als laatste hebben we lagere kosten voor leefgeldten voor Oekraïense vluchtelingen (€ 32.000). We hebben daarom minder onttrokken uit de reserve Vluchtelingen dan begroot.
- Voordeel participatiebudget (€ 0,7 miljoen). Dit komt door lagere kosten van € 106.000 en hogere opbrengsten van € 576.000. In de afgelopen programmabegroting hadden we € 140.000 van de € 270.000 ontvangen incidentele middelen voor nieuw begeleiding (beschut werken) vanuit de meicirculaire vrij laten vallen. De verwachting was dat we het resterende budget van € 130.000 in 2024 zouden uitgeven. Van dit budget hebben we € 106.000 overgehouden, doordat we minder trajecten hebben ingekocht dan verwacht. De hogere opbrengsten zijn te verklaren doordat we in oktober 2024 vanuit het Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant € 576.000 hebben teruggekregen vanuit de egaliseringsreserve Wsw (Wet sociale werkvoorziening). De egaliseringsreserve Wsw is gevormd voor het verrekenen van de financiële gevolgen voor over- en onderrealisatie Wsw in onze regio waarbij geldt dat het saldo van de egaliseringsreserve niet hoger mag zijn dan 2,5% van het totale regionaal fictieve Wsw budget. De stand van de egaliseringsreserve was hoger dan 2,5% met als gevolg dat we ons aandeel van het overschot terugontvangen hebben.

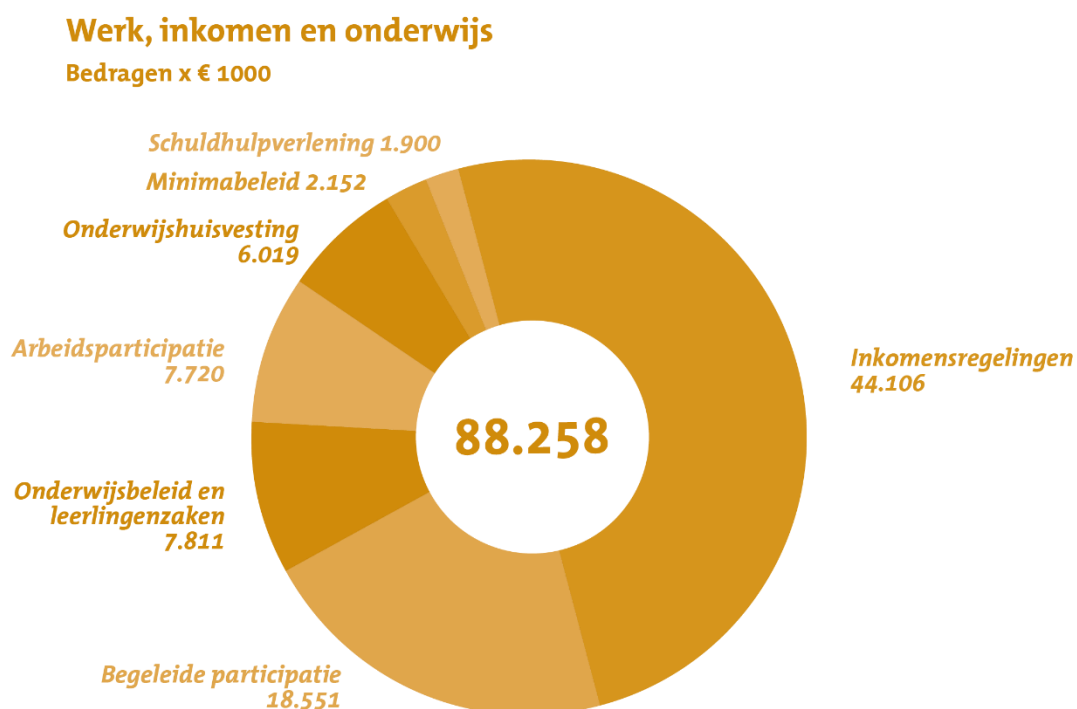
Onttrekkingen reserves

We hebben € 0,7 minder onttrokken aan reserves. Dit heeft de volgende oorzaken:

- We hebben € 524.000 minder onttrokken aan de reserve IVB voor verschillende voorbereidingsbudgetten voor onderwijsgebouwen. Het gaat onder andere om scholen in de Schadewijk, Amsteleind, Poldehrof/Lockaert/Ussenstelt, instandhoudingsonderhoude voor de Regenboog en aanpassing van lokalen Hertoging Johanna.
- We hebben € 183.000 minder onttrokken aan de reserve Bestaanszekerheid door lagere kosten voor beleidskader Meedoen mogelijk maken, aanpak geldzorgen 2024-2027 én de extra inzet raadsliedenwerk.
- We hebben € 32.000 minder onttrokken aan de reserve Vluchtelingen voor leefgeldten voor Oekraïense vluchtelingen.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2024 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website <https://financien.oss.nl/>.

Bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Arbeidsparticipatie	71	74	74
Begeleide participatie	-	5	5
Minimabeleid	455	405	387
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.916	4.675	4.347
Totaal programma 02. Werk, inkomen en onderwijs	4.442	5.159	4.813

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

1. Inleiding

Onze samenleving staat voor grote veranderingen. Door ontwikkelingen op demografisch gebied, vooral de vergrijzing en ontgroening, zien we dat ons systeem van sociale zekerheden onder druk komt te staan. De zorgvraag neemt de komende jaren toe en wordt vaak ook nog complexer. Waar we de afgelopen decennia vanuit de overheid ondersteuning boden aan het individu is het nu en in de toekomst noodzakelijk dat ook onze inwoners elkaar ondersteunen. Dit is niet alleen noodzakelijk vanuit een kostenperspectief, we moeten schaarste herverdelen, maar ook vanuit het perspectief van een krappe arbeidsmarkt. We hebben iedereen nodig.

Als gemeentelijke overheid willen we ondersteuning bieden om voor iedere inwoner meedoen mogelijk te maken. Wij werken aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss.

In het sociaal domein doen we dat vanuit de volgende waarden:

- Mens centraal. Inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. We sluiten daarom aan bij de mensen en wat zij aanvullend nodig hebben.
- Nabijheid. Wij zijn makkelijk benaderbaar. Ondersteuning is nabij en waar mogelijk ingebed in de sociale structuur in de dorpen en wijken.
- Eenvoud. We werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden. We maken steeds de afweging hoe we administratieve processen voor inwoners, onze samenwerkingspartners en de gemeentelijke organisatie kunnen vereenvoudigen.
- Vakmanschap en partnerschap. Onze medewerkers zijn deskundig, hebben de juiste competenties en blijven leren. Ze zijn hierbij in staat waardierend en zonder vooroordeel het gesprek aan te gaan. Ondersteuning voor onze inwoners geven we samen met partners vorm. We bouwen aan netwerken en participeren hier actief in. Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties en inwoners werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt.

Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in herstellen van bestaanszekerheid, vergroten kansengelijkheid en gezond leven makkelijker maken.

Voor het programma Ontmoeten, sport, gezondheid en cultuur vertaalt dit zich in het vormgeven van de sociale basis in voorzieningen, het stimuleren van gezond leven en ontmoeten en het bieden van een breed cultuuraanbod. Hier zien we een groot spanningsveld ontstaan op de (financiële) houdbaarheid van voorzieningen, verduurzaming en het maatschappelijk belang ervan. Daarnaast staat vrijwilligersinzet al langer onder druk, bij verenigingen en in het sociale leven.

Vanuit de sociale basis zijn voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en ontmoeten van groot belang, maar door de stijgende kosten en verschillende wensen niet altijd financieel houdbaar. We zetten daarom in op meervoudig gebruik van voorzieningen en vragen daarbij ook iets van gemeenschappen. Dit doen we via Thuis in de buurt, een nieuw op te stellen visie op bewegen en sport, het op peil houden van onze culturele voorzieningen.

We zijn ervan overtuigd dat het op deze manier ondersteunen van onze gemeenschappen bijdraagt aan het welzijn en de gezondheid van onze inwoners.

De belangrijkste speerpunten dit programma zijn:

- Ontmoeten mogelijk maken
- Sport en bewegen voor iedereen
- Gezond leven makkelijker maken
- Breed cultuuraanbod in Oss
- Vrijwilligers beter ondersteunen

2. Programma-onderdelen

2.1 Ontmoeten

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *De wijk- en dorpshuizen zijn kwalitatief op orde en geschikt voor de functies die er in uitgeoefend worden*
- *De vrijwilligersorganisaties voor gastheerschap, beheer en onderhoud worden adequaat ondersteund in hun werkzaamheden*
- *De wijk- en dorpshuizen zijn verduurzaamd voor het gebruik*
- *De programmering van de wijk- en dorpshuizen biedt de inwoners de kans om te laagdrempelig te ontmoeten, te participeren en/of hulp te krijgen*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De wijk- en dorpshuizen zijn kwalitatief op orde en geschikt voor de functies die er in uitgeoefend worden
Er zijn momenteel zeven gebouwen in beheer en drie in ontwikkeling voor ontmoetingsactiviteiten in Oss, en dertien bestaande dorpshuizen met één in ontwikkeling in de dorpen. We investeren in renovatie, herontwikkeling en multifunctioneel gebruik om de voorzieningen optimaal te benutten. We realiseren nieuwe ontmoetingslocaties in Oss Noordwest en Amsteleind. Voor enkele locaties, zoals Schadewijk en Maren Kessel, wordt de toekomst nog onderzocht. Het concept Integraal HuisvestingsPlan Ontmoeten helpt bij het plannen van de benodigde vastgoedaanpassingen.

De vrijwilligersorganisaties voor gastheerschap, beheer en onderhoud worden adequaat ondersteund in hun werkzaamheden

Vrijwilligersorganisaties ontvangen structurele ondersteuning via de Integraal Voorzieningen Beleidsmanager. We bieden hulp op financieel, juridisch en organisatorisch vlak, en bestuurders kunnen deelnemen aan netwerken en cursussen. Ook is er peer-to-peer ondersteuning via domeinbijeenkomsten en workshops. Besturen worden geholpen bij vraagstukken zoals fiscale wetgeving en duurzaamheidsmaatregelen. Deze aanpak zorgt voor professionalisering en continuïteit binnen de organisaties.

De wijk- en dorpshuizen zijn verduurzaamd voor het gebruik

De verduurzaming van maatschappelijk vastgoed is onderdeel van een Routekaart, die begin 2025 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Doel is dat alle gebouwen in 2030 duurzaam zijn en reeds zijn verschillende huizen verduurzaamd of lopen er projecten. Nieuwe gebouwen bouwen we duurzaam volgens de huidige wetgeving. In sommige gevallen, zoals in Maren Kessel, onderzoeken we eerst of de voorziening behouden blijft, voordat er geïnvesteerd wordt. Dit voorkomt desinvesteringen in vastgoed dat mogelijk herzien wordt.

De programmering van de wijk- en dorpshuizen biedt de inwoners de kans om laagdrempelig te ontmoeten, te participeren en/of hulp te krijgen

De subsidieregeling *Thuis in de Buurt* heeft de afgelopen twee jaar in 17 huizen geleid tot ontmoetingsactiviteiten en huiskamerinrichting. Inwoners kunnen laagdrempelig binnenlopen voor sociale activiteiten en maaltijden. De meerwaarde van gemeenschapshuizen voor het sociaal domein wordt zichtbaar gemaakt via 'visitekaartjes'. Het vastgoed en de programmering worden afgestemd op sociale behoeften, zoals eenzaamheidspreventie en inclusiviteit. Voor de komende twee jaar is opnieuw financiering beschikbaar om deze programmering te blijven ondersteunen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We stimuleerden en ondersteunden aan de hand van de subsidieregeling *Thuis in de buurt*.
- We hebben de nieuwe subsidieregeling Sociale basis vorm gegeven met dekking voor 2025 en 2026.
- We hebben de sociaal makelaar ingezet voor bouwen van netwerk en samenwerking.
- We hebben ingezet op training van besturen als het gaat om gastheerschap, vrijwilligersbeleid en sociale hygiëne.

- Diverse gemeenschapshuizen en ontmoetingslocaties zijn (her)ontwikkeld met aandacht voor duurzaamheid, functionaliteit en financiële haalbaarheid. Denk hierbij aan Ontmoetingscentrum de Meteor en Buurthuis Kortfoort.
- We hebben bestemmingsplannen en ontwerpen opgesteld en in sommige gevallen vastgesteld. Het (ontwerp) bestemmingsplan is vastgesteld voor De Bongerd in Macharen.
- We hebben subsidie- en financieringsmogelijkheden onderzocht en aangevraagd indien haalbaar gebleken. Dit hebben we gedaan voor 't Slotje.
- Co-creatie met betrokkenen zoals verenigingen, bewoners en zorginstellingen heeft geleid tot samenwerking en concrete plannen in Macharen en Maren-Kessel en bij Dorpshuis 't Slotje.
- Transformaties van gemeenschapshuizen naar multifunctionele ontmoetingsplekken met keuken- en huiskamerfuncties zijn gestart. Dit is een driejarig project. We hebben in 2024 een start gemaakt met vier wijkcentra. Drie centra hebben daarnaast plannen gemaakt tot een voorlopig ontwerp. Dit omdat de huiskamer/keuken onderdeel uitmaakt van een groter ontwerp. Buurthuis Kortfoort is opgeleverd.

2.2 Sport en gezonde leefstijl

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We vergroten de mogelijkheden om te sporten en te bewegen door buitensportaccommodaties open te stellen voor anders georganiseerde sport- en beweegactiviteiten. Maar ook door de openbare ruimte aantrekkelijker te maken voor sporten en bewegen.*
- *We verbinden het gemeentelijk gezondheidsbeleid sterker aan de welzijn- en zorgketen en de doelstellingen van het Osse Sportakkoord*
- *We ondersteunen (sport)verenigingen om de maatschappelijke ontwikkelingen goed het hoofd te kunnen bieden*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Op basis van het Osse Sportakkoord hebben we in 2024 de Osse Sport en Beweegvisie 2030 opgesteld. De adviescommissie Sociaal en Bestuurlijk ging akkoord met deze visie, waarop de raad de visie heeft vastgesteld in december 2024.

Op basis van de nieuwe visie versterken en vernieuwen we bestaand beleid waar nodig. We richten ons niet alleen op het verhogen van sportdeelname, maar ook op het stimuleren van een gezonde levensstijl en het vergroten van inclusie en diversiteit. We werken daarbij aan duurzame, veelzijdige en toegankelijke sportaccommodaties voor alle inwoners.

We blijven inzetten op het openstellen van buitensportaccommodaties voor sport- en beweegactiviteiten van sportverenigingen, ondernemende sportaanbieders en ongeorganiseerde sporters.

We zetten sport en bewegen in om gezondheid te bevorderen en/of de sociale basis versterken. Sport en bewegen zijn belangrijke pijlers in het gezondheidsbeleid dat in 2025 vernieuwd wordt, waarvoor de aanzet gedaan is in 2024.

Samen met het Sport Expertise Centrum (SEC) werken we volgens onze aanpak 'vitale en veilige sportverenigingen' van het nieuwe vrijwilligersbeleid en zorgen we ervoor dat sportverenigingen ondersteuning krijgen vanuit het brede loket voor vrijwilligersorganisatie.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We ontwikkelen de Open Sportclub op het sportpark in Herpen voor voetbal, tennis, survival, urban sports en andere sport- en beweegactiviteiten.
- We zijn gestart met de uitvoering van het burgerinitiatief voor een accommodatie voor ontmoeten en sport in Overlangel (HONK).
- We hebben op sportpark Koppelsteeg (Berghem) en Amstelhoef (Ussen) extra kunstgras voetbalvelden aangelegd.
- De zorgpartners van de Proeftuin hebben een plek gevonden voor sporten, bewegen en ontmoeten op sportpark Amstelhoef en Bergsche Hoeve (Ruwaard).

- We openden het Urban Ox Park in het najaar van 2024 en direct een populaire plek voor jongeren om te sporten in de openbare ruimte.
- We zijn gestart met de bouw van de vervangende nieuwbouw van gymzaal Verdistraat.
- Scholen en gemeente zijn akkoord met het nieuwbouwplan van sportzaal Ussenstelt, de basisscholen De Lockaert en De Polderhof en SBO Het Baken.
- Het sportpark in Ravenstein ontwikkelen we voor woningbouw. Op de nieuwe locatie voor de fusievereniging Vesta'19 bij MFA Onder d'n Plag (Demen) leggen we een kunstgrasveld aan.
- We hebben succesvol subsidie aangevraagd voor het project 'Een brabantse GO! voor een gezonde leefomgeving' waarin we volgens de GO! Methode aan de slag gaan met gezondheid in gebiedsontwikkeling.
- We hebben een succesvolle aanvraag gedaan bij JOGG, IVN en Jantje Beton voor het landelijke gezonde buurten project, waarin we samen met bewoners een nieuwe speel-, beweeg-, ontmoet- en natuurplek in de Dichtersbuurt (Ruwaard) ontwikkelen.
- In samenwerking met programma Schadewijk hebben we het Leefplekmeter onderzoek opgezet en uitgewerkt.
- Voor de nieuwbouw van het Zwembad zijn in 2024 de volgende stappen gezet:
 1. Gebiedsontwikkeling; Er zijn onderzoeken uitgevoerd in het gebied om na te gaan waar functies op het gebied van sport, recreatie en educatie aan de Osseweg in Berghem mogelijk zijn (Vlekkenplan). Bureau Goudappel deed onderzoek naar de verkeersmaatregelen die nodig zijn voor het zwembad. Een verdiepend locatieonderzoek is uitgevoerd om te bepalen of het nodig is de gekozen locatie voor het zwembad te heroverwegen. Medio januari 2025 concludeerde het college dat hiervoor geen aanleiding is. Het college streeft ernaar in juni 2025 haar visie op het gebied, een kostenraming en een dekkingsvoorstel voor de gebiedsontwikkeling ter besluitvorming voor te leggen aan de raad. Daarna volgen de procedures voor wijziging van het omgevingsplan en de vergunningen.
 2. Ontwikkeling gebouw; het Voorontwerp is gerealiseerd, waarbij duidelijk is geworden dat er een probleem is met de beschikbare elektrische capaciteit (Netcongestie). Hiervoor zijn tijdelijke oplossingen uitgewerkt, waarbij een Warmte Kracht Koppeling (WKK), op basis van gas de beste optie lijkt. Dit wordt verder uitgewerkt in het vervolgproces. De Definitief ontwerpfase is gestart en wordt in q1 2025 afgerond, waarna besluitvorming door de raad gepland wordt.
 3. Exploitatie nieuwe zwembad; de mogelijke exploitatiemodellen zijn nader onderzocht en er is gewerkt aan een advies over het voorkeursmodel ter besluitvorming door de raad. De exploitatieprognose tot en met het VO toont dat de activiteiten binnen de door de raad vastgestelde financiële kaders blijven. Dit wordt opnieuw getoetst op basis van het Definitief Ontwerp.

2.3 Cultuur

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Culturele activiteiten zijn aantrekkelijk en voor iedereen toegankelijk om aan deel te nemen of om er van te genieten. We zetten in op gezamenlijke programma's van het culturele veld voor intensivering van cultuureducatie en cultuurparticipatie*
- *Onze culturele infrastructuur is breed, divers en sterk. We zetten in op het behoud van een eigentijds voorzieningenniveau*
- *Het subsidiebeleid voor de culturele sector is helder en sluit aan op de ambities in de cultuurnota. We zetten in op het afspreken van prestatie indicatoren met onze kernvoorzieningen om ontwikkelingen te kunnen monitoren*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2025 hebben de culturele instellingen en verenigingen een groot aanbod aan activiteiten voor een breed palet aan doelgroepen gerealiseerd. We hebben diverse acties ondernomen om de culturele infrastructuur te versterken, dit is echter beperkt door uitval (minder uren beschikbaar op cultuur). Het subsidiebeleid is een programmaoverstijgend onderdeel.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het Voorlopig Ontwerp voor Theater De Lievekamp en Centrum van de Kunsten Muzelinck is door het ontwerpteam uitgewerkt naar het Definitief Ontwerp. Op basis van dat ontwerp berekenden we de stichtingskosten en de kapitaallasten. In de programmabegroting 2025-2028 hebben we stijgende rentelasten opgenomen voor een financiering tegen 3,3% rente. We hebben getoetst of de kapitaallasten passen in de businesscase van het nieuwe theater en de beschikbare subsidie van de gemeente.

We zien – zij het beperkt – lijnen om de structurele kosten te beperken:

- o Aanvraag van subsidies. We hebben een aanvraag gedaan voor de DEI+ subsidie.
- o Daling van de rente op de kapitaalmarkt
- o Het toepassen van restwaarde in de afschrijvingsmethodiek
- o Optimalisaties in de fase van technisch ontwerp

Daar staat tegenover dat de bouwpreizen blijven stijgen. In 2024 hebben we het ontwerp voor een stand-alone parkeervoorziening als terugvaloptie in hoofdlijnen uitgewerkt. De daarbij behorende lasten dienen te worden gedragen binnen het parkeerbedrijf, en komen niet ten laste van de exploitatie of stichtingskosten van het theater.

- We hebben voor de Groene Engel een structurele subsidieverhoging voorgesteld. Deze is onder voorbehoud van een herijkte opdracht toegekend in de programmabegroting. We zijn gestart met de herijking van de opdracht.
- De Muzelinck heeft een structurele subsidieverhoging toegekend gekregen.
- We hebben de kunstprijs voor het eerst uitgereikt.
- De Bibliotheek en het Stadsarchief zijn tijdelijk gehuisvest in de Koornstraat.
- Er zijn twee combinatie-functionarissen Cultuur gestart. Onder andere door middel van verenigingsondersteuning, evenementen en communicatie vergroten zij cultuurparticipatie.
- We hebben twee subsidie-aanvragen aan het Cultuurfonds Amateurkunsten toegekend.
- Via KunstLoc is een pilot uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in het publiek dat gebruik maakt van het Brabantse culturele aanbod. Doel is het leveren van concrete informatie en handvatten voor instellingen en beleidsmedewerkers om te komen tot keuzes in de bedrijfsvoering die renderen in een breder en groter publieksbereik. Deze pilot wordt geëvalueerd.
- We zijn gestart met de verduurzaming van het gebouw van de Volksuniversiteit. Zij zijn tijdelijk verhuisd naar het voormalige schoolgebouw van de J.F. Kennedy school.

2.4 Vrijwilligers

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We hebben een meewerkende en faciliterende houding ten aanzien van vrijwilligers(organisaties) binnen alle afdelingen van de gemeente Oss*
- *We ontwikkelen het Vrijwilligerspunt Oss binnen de gemeentelijke organisatie, om vrijwilligers te stimuleren en te helpen als zij vragen hebben over gemeentelijke processen*
- *We laten onze waardering voor vrijwilligers blijken*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2024 zijn we gestart met het werven van een beleidsadviseur Vrijwilligerswerk, die ook het Vrijwilligerspunt zal gaan vormgeven. Deze werving is in eerste instantie niet gelukt, maar na een nieuwe wervingsronde wel. De beleidsadviseur Vrijwilligerswerk start in Q2 van 2025.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

De raad heeft het Vrijwilligersbeleid vastgesteld. De hieruit voortvloeiende uitvoeringsagenda is in concept opgesteld. Door de moeizame werving van de beleidsadviseur Vrijwilligerswerk zal de agenda in 2025 verder vorm krijgen, vastgesteld worden en zal de uitvoering ter hand worden genomen.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

We geven op het gebied van duurzaamheid zelf het goede voorbeeld. Daarom gaan we met de gebruikers van gemeentelijke gebouwen en onze partners de maatschappelijke vastgoed portefeuille verduurzamen. Denk aan de realisatie van het nieuwe Golfbad en de beoogde herbouw van het Zuiderstrandtheater voor Theater De Lievekamp. We volgen daarbij het Klimaatakkoord zoals beschreven in de *Nota Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed* en streven naar een CO2 arme portefeuille in 2050. De gemeentelijke regeling voor de verduurzaming van buitensportaccommodaties blijft van kracht. Ieder jaar zal in de paragraaf Integraal voorzieningenbeleid verslag worden gedaan van de voortgang van de verduurzaming. We proberen zoveel mogelijk de 'natuurlijke momenten' te gebruiken voor het verduurzamen, zoals verbouw, nieuwbouw of groot onderhoud. De global goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2020	2022	2023	2024	Streef-waarde
Tevredenheid inwoners over voorzieningen	Waarstaatjegemeente.nl	74%	67%	**	**	75%
Inzet burgers voor leefbaarheid in de buurt	Waarstaatjegemeente.nl	21%	17%	**	**	22%
Actief in verenigingsleven	Waarstaatjegemeente.nl	55%	52%	**	**	63%
Volwassenen (18+) die voldoen aan norm gezond bewegen	GGD Brabanscan.nl	45%	43%	***	***	60%
Mensen met ernstig overgewicht (obesitas 18-64 jaar)	GGD Brabantscan.nl	18%	17%	***	***	12%

*De norm 'gezond bewegen' is sinds 2017 aangescherpt, vandaar de trendbreuk tussen 2016 en 2020/2022

**De burgerpeiling Waarstaatjegemeente is een tweejaarlijks peiling in de even jaren.

De eerstvolgende peiling is dit najaar (2024); de resultaten zijn waarschijnlijk begin 2025 beschikbaar.

***De GGD-volwassenenenquête is een vierjaarlijkse peiling (m.u.v. 2022; extra peiling i.v.m. corona).

De eerstvolgende peiling is dit najaar (2024); de resultaten zijn waarschijnlijk medio 2025 beschikbaar

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie*	Jaar
Niet-sporters	48,3%	48,7%	2022

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Evenementen en stadspromotie	Lasten	1.249	1.197	1.239	43	N
	Baten	0	0	-84	-84	V
	Saldo	1.249	1.197	1.155	-42	V
Overige voorzieningen	Lasten	90	90	231	141	N
	Baten	-37	-37	-197	-160	V
	Saldo	54	54	34	-19	V
Sportbeleid en activering	Lasten	3.798	4.027	4.013	-14	V
	Baten	-974	-989	-932	57	N
	Saldo	2.823	3.038	3.080	43	N
Sportaccommodaties	Lasten	8.857	6.090	5.823	-267	V
	Baten	-1.493	-1.987	-2.460	-473	V
	Saldo	7.364	4.103	3.364	-740	V
Kunst en cultuur	Lasten	5.669	6.469	6.600	131	N
	Baten	-305	-305	-326	-21	V
	Saldo	5.364	6.164	6.274	110	N
Musea	Lasten	100	212	202	-9	V
	Baten	-80	-80	-107	-27	V
	Saldo	20	132	95	-37	V
Media	Lasten	2.746	2.786	2.766	-20	V
	Baten	-93	-93	-88	6	N
	Saldo	2.652	2.692	2.678	-14	V
Sociaal-cultureel werk	Lasten	4.446	5.501	5.067	-433	V
	Baten	-422	-422	-857	-434	V
	Saldo	4.024	5.078	4.211	-868	V
Gezondheid	Lasten	5.292	5.663	5.787	124	N
	Baten	-1.005	-1.550	-2.119	-570	V
	Saldo	4.287	4.113	3.668	-446	V
Totaal programma	Lasten	32.246	32.034	31.729	-305	V
	Baten	-4.409	-5.462	-7.169	-1.707	V
	Saldo	27.837	26.571	24.560	-2.012	V
Stortingen reserves		554	1.265	1.265	0	-
Onttrekkingen reserves		-1.389	-3.242	-2.792	450	N
Totaal mutaties reserves		-835	-1.977	-1.527	450	N
Resultaat		27.002	24.594	23.033	-1.562	V

Toelichting per product

Overige voorzieningen

We hebben hogere kosten van € 140.000 en hogere opbrengsten van € 160.000. Per saldo is de afwijking beperkt. De Elzenhoek zorgt zelf voor meer opbrengsten en kan daarom ook hogere kosten maken. We gaan in 2025 de begroting hierop bijstellen (kosten en opbrengsten).

Sportaccommodaties

We hebben € 267.000 aan lagere kosten en € 473.000 aan hogere opbrengsten. Per saldo hebben we een voordeel van € 0,7 miljoen. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Hogere opbrengst SPUK btw sport (€ 172.000): We hebben de SPUK sport begroot op basis van de gemiddelde werkelijke SPUK sport van de afgelopen vijf jaar. De werkelijke SPUK kan daardoor in de praktijk fors afwijken van de begroting. Voor 2024 geldt dat de werkelijke verantwoording van de SPUK sport € 172.000 hoger is dan verwacht.
- Lagere energiekosten sporthallen en zalen (€ 181.000). Het gaat om een combinatie van lagere kosten in 2024 en afrekeningen van voorgaand jaar.
- Lagere onderhoudskosten voor sportterreinen (€ 98.000).
- Hogere huuropbrengsten sporthallen en zalen en sportterreinen (€ 91.000).
- Hogere doorbelasting van energielasten aan gebruikers (€ 87.000).
- Hogere doorbelasting (gemeentelijke) belastingen aan gebruikers (€ 68.000)
- Hogere kosten niet-planmatig onderhoud sporthallen en zalen (€ 60.000).

Voor de energiekosten, huuropbrengsten en energielasten geldt dat we hier de begroting op bij gaan stellen. Dit zal een structureel voordeel geven.

Kunst en cultuur

We hebben € 131.000 aan hogere kosten. De belangrijkste oorzaak zijn hogere kosten voor monumenten en kunstwerken (€ 87.000). We zien al een aantal jaar op rij dat er bijna ene verdubbeling is van het aantal verstrekte subsidies voor monumenten. Het beleid is om binnen de kaders altijd subsidie te verlenen. Daarnaast zijn er een aantal kleine afwijkingen binnen dit programma.

Sociaal-cultureel werk

We hebben per saldo lagere kosten van € 0,4 miljoen en hogere opbrengsten van € 0,4 miljoen. Per saldo hebben we een voordeel van € 0,9 miljoen. Dit zijn de belangrijke voordelen:

- We hebben lagere kosten voor een aantal projecten die we uit de reserve IVB zouden betalen. Het gaat onder andere om:
 - o Lagere kosten voor voorbereiding nieuwbouw Vidi Reo (€ 30.000)
 - o Lagere kosten voorzieningen centrum Geffen (€ 32.000)
 - o Lagere kosten voorbereiding ontmoeten Macharen (€ 30.000)
 - o Lagere kosten voor aandachtsexploitaties (€ 55.000).
 - o Diverse kleine bedragen
- Lagere kosten voor het Zuidergebouw, dit gebouw is afgestoten. Hiervoor was nog € 72.000 aan jaarlijks budget beschikbaar. Dit is niet meer nodig. We passen de begroting hier op aan in 2025.
- Lagere kosten Stichting Wijk Ruwaard (€ 76.000). Stichting Wijkhuis de Haard, sinds 2024 Stichting Wijk Ruwaard geheten, is er in de afgelopen jaren in geslaagd om een sluitende exploitatie te draaien, waardoor dit gereserveerde vangnet niet nodig was. Bij de overgang van de Iemhof naar het Wijkhuis is een reservering opgenomen voor een eventuele tegenvallende exploitatiecijfers in de beginjaren. Hierdoor kan deze bijdrage nog niet structureel vrijvallen.
- Lagere kosten verduurzaming gemeentelijk vastgoed (€ 0,2 miljoen). Voor de aanpak van klimaatklachten MFA Lith hebben we € 100.000 aan lagere kosten. Daarnaast is het beschikbaar gestelde budget voor onderzoek verduurzamingsplan (€ 90.000) nog niet volledig gemaakt. Deze zal verder doorlopen in 2025. Ook voor het aanpakken van klimaatklachten van de Meteor is het beschikbaar gestelde budget (€ 81.000) niet volledig uitgegeven, namelijk € 63.000. We hebben daarom ook minder onttrokken aan de reserve verduurzaming gemeentelijk vastgoed.

- Hogere opbrengsten multifunctionele accommodaties (€ 0,4 miljoen). Wanneer scholen in een MFA zijn gevestigd belasten wij de door ons betaalde energie- en onderhoudskosten verhoudingsgewijs door aan de gebruiker. Deze hadden we in 2024 niet begroot. Dit zorgt voor een fors voordeel. Daarbij hebben ook met terugwerkende kracht nog enkele verrekeningen plaatsgevonden wat zorgt voor een incidenteel voordeel. In 2025 zorgen wij dat de verwachte opbrengsten correct in de begroting worden opgenomen.

Gezondheid

We hebben voor gezondheid € 124.000 aan hogere kosten en € 0,6 miljoen aan hogere opbrengsten. Per saldo een voordeel van € 0,5 miljoen. Dit heeft met name te maken met het Gezond en Actief Leven akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA). De opbrengsten van beide akkoorden hebben we verantwoord op dit product. De kosten zitten in meerdere producten van programma 1 en 3. We lichten hier het totaal toe.

GALA

We hebben een bijdrage ontvangen van het Rijk in het kader van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis. We hebben € 1,7 miljoen ontvangen en hadden vanuit het restant van 2023 € 0,3 miljoen beschikbaar. We hebben ruim € 2 miljoen aan kosten gemaakt. Een klein bedrag van € 17.000 hebben we niet besteed en moeten we terug betalen aan het Rijk.

De opbrengsten waren € 70.000 hoger dan verwacht omdat de GALA budgetten in oktober zijn geïndexeerd door het Rijk.

IZA

We hebben in het kader van het Integraal Zorgakkoord (IZA) een bedrag van € 0,8 miljoen ontvangen van de gemeente 's-Hertogenbosch. Het bedrag is volledig besteed. De kosten IZA hebben we verantwoord binnen programma 1 en 3. De gerealiseerde kosten zijn geboekt in programma 3, Volksgezondheid € 517.000. In programma 1, Jeugd en Jongerenwerk € 51.000, Participatie ouderen € 21.000 en Wmo: individuele ondersteuning € 190.000.

De kosten en de opbrengsten voor IZA waren pas laat in het jaar bekend. Als gevolg hiervan zijn deze kosten niet opgenomen in onze begroting. De extra kosten hebben onder meer betrekking op Dagbesteding Proeftuin Ruwaard, Subsidietender Proeftuin, Samenwerkwijze Lokale aanvraag, Bestrijding eenzaamheid ouderen en ambtelijke inzet.

Daarnaast hebben we een voordeel doordat kosten voor de subsidie voor Buurtgezinnen uit GALA budgetten zijn betaald in plaats van regulier budget. Ook zijn de kosten voor het versterken aanbod dementie en Oss Innoveert niet volledig benut. Ook hebben we lagere kosten voor de praktijkondersteuners huisartsen (POH GGZ) van € 30.000.

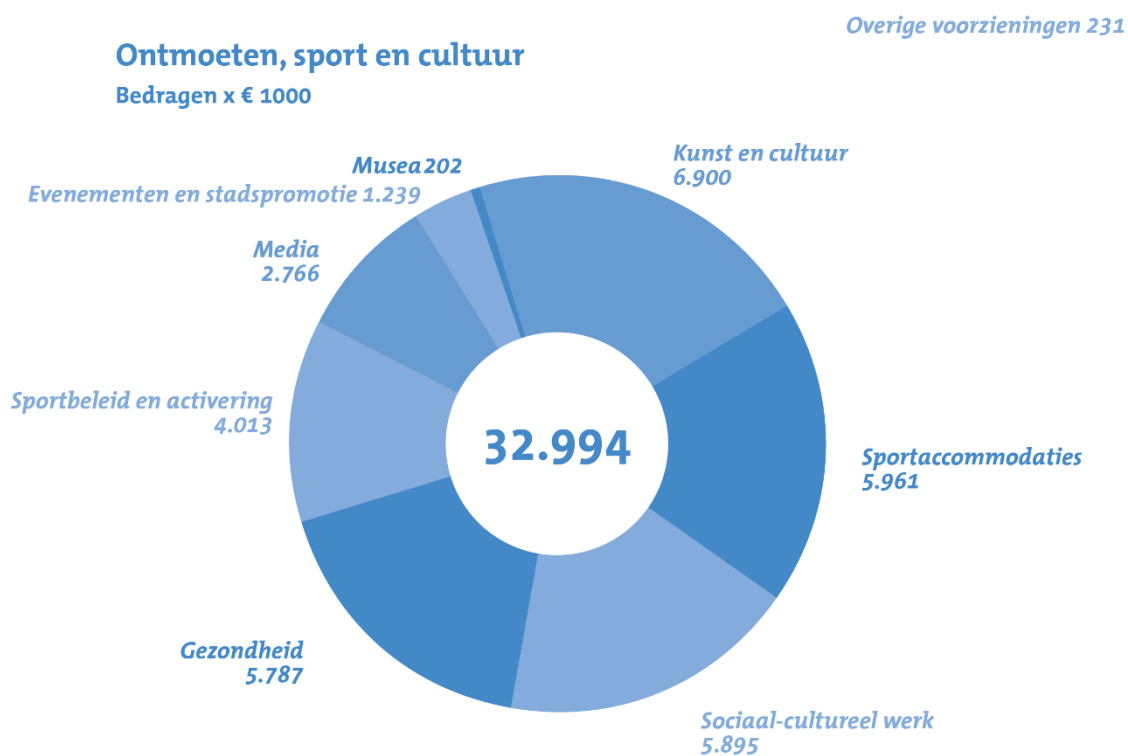
Onttrekkingen reserves

We hebben € 450.000 miljoen minder onttrokken aan reserves. Het gaat om de volgende posten:

- Lagere onttrekking uit de reserve IVB voor diverse projecten wijk- en buurtcentra (€ 186.000).
- Lagere onttrekking uit de reserve verduurzaming gemeentelijk vastgoed (€ 209.000).

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2024 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Evenementen en stadspromotie	143	208	208
Gezondheid	213	645	618
Kunst en Cultuur	3.922	4.117	4.085
Media	2.562	2.754	2.754
Sociaal-cultureel werk	404	531	404
Sportaccommodaties	1.527	0	0
Sportbeleid en activering	1.310	1.387	1.381
Totaal programma 03. Ontmoeten, sport en cultuur	10.081	9.642	9.450

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

1. Inleiding

Eén van de grote opgaven in het Osse coalitieakkoord 2022-2026 is de verduurzaming van onze samenleving. In 2024 is de uitvoering gestart van het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. We ondersteunen inwoners en bedrijven om te verduurzamen. Tegelijkertijd kijken we naar knelpunten op wijk- en gemeenteniveau, waar we in samenwerking met andere programma's en afdelingen zo integraal mogelijk werken. Na jaren van voorbereiding is in juli 2024 de realisatieovereenkomst voor Meanderende Maas getekend en is de daadwerkelijke uitvoering van het project gestart. De eerste hectares Bos van Oss zijn aangelegd en de voorbereiding van het resterende deel is volop in voorbereiding.

Het programma energie had de afgelopen jaren te maken met te weinig beschikbare personele capaciteit om projecten op te zetten, aan te besteden en te kunnen begeleiden. Dit is ook gebleken uit het Rekenkameronderzoek van december 2023. Daarom is gewerkt aan een algehele herijking van de organisatie en projecten om de doelstellingen van het programma te bereiken. Zie hiervoor de kadernota energietransitie (oktober 2024) en evaluatie en warmteprogramma (februari 2025). Leidend principe is dat wij onze inwoners en bedrijven ondersteunen bij het maken van de transitie en dat wij zorgen dat de randvoorwaarden daarvoor op orde zijn of komen. Daarbij is het 'no-regret perspectief' leidend. We blijven daarom volop inzetten in het verduurzamen van woningen door isolatie. De ambitie aardgasvrij in 2050 blijft onveranderd. Een lager energieverbruik draagt bij aan de onafhankelijk van Nederland én helpt om de maandelijkse energielasten te drukken. Bovendien is het een belangrijke stap in aanloop naar aardgasvrij worden.

Het beheer van de openbare ruimte blijft uitdagend: het biedt kansen om ambities van de gemeente te verwezenlijken op het gebied van onder andere klimaat, energie en mobiliteit, maar levert ook nieuwe behevraagstukken op als gevolg van aanzienlijke kostenstijgingen.

Wat betreft afval blijven we ons inzetten op het realiseren van onze afvaldoelstellingen: minder restafval, meer grondstoffen scheiden en hergebruiken, de CO₂-uitstoot beperken, de kosten van afvalbeheer beter beheersbaar maken en de dienstverlening aan de inwoners op peil houden.

2. Programma-onderdelen

2.1 Klimaat en duurzaamheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Waterveiligheid: We houden Oss – samen met onze partners - veilig bij hoog water*
- *Wateroverlast, hitte en droogte: Onze stad, stadjes en dorpen zijn beter toegerust op langere perioden van zware neerslag of grote hitte. We pakken knelpunten aan en we vergroenen de stad en de kernen*
- *Klimaatrobuuste ecosystemen: We behouden de huidige ecosystemen en zetten verder in op versterken en creëren van klimaatrobuuste ecosystemen zowel in het stedelijk al landelijk gebied.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het programma Klimaatadaptatie heeft in 2024 verder vorm gekregen met het opstellen en vaststellen van een uitvoeringsprogramma voor 2024-2028. Dit is een concrete vertaling van de eerdere koersnota Klimaatadaptatie en geeft onze prioriteiten met bijbehorende financiële middelen weer voor de komende jaren. Na vaststelling in juni 2024 zijn we ook al gestart met de uitvoering van dit programma. Dit verloopt voorspoedig.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie 2024-2028 is in juni vastgesteld door de gemeenteraad.
- We werken aan de Osse invulling van de landelijke 'maatlat groene en klimaatadaptieve gebouwde omgeving'. De planning was om deze in 2024 vast te stellen. Door intensief overleg met verschillende afdelingen binnen het gemeentehuis en externe partijen, zoals woningcorporaties, bouwers, en belangenorganisaties, is deze planning iets uitgelopen. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de Osse maatlat en kan deze voor de zomer van 2025 worden vastgesteld.
- Voor het project Meanderende Maas zijn in 2024 de ruimtelijke orderingsprocedures doorlopen. In 2025 start, na jaren van voorbereidend werk, de realisatie van de 26 kilometer lange dijkverbetering.
- Het Bos van Oss is in 2024 fysiek geworden: de eerste bomen zijn in februari aangeplant. Ook is er verder gewerkt aan de planuitwerking, zijn er gronden aangekocht en meerdere plantmomenten georganiseerd.
- Er zijn in 2024 in het bebouwd gebied ook op diverse plaatsen bomen geplant. Hierbij kiezen we steeds vaker voor inheemse soorten (voor zover beschikbaar bij de kwekers). De beschikbaarheid van biologisch gekweekte bomen is nog zeer beperkt, die worden dus amper/niet toegepast.
- In het centrum van Oss heeft veel 'overbodige' verharding plaatsgemaakt voor vakken met vaste planten. Ook zijn in het centrum en elders in onze gemeente boomspiegels vergroot. Dit zorgt voor meer infiltratie van hemelwater waarvan bomen direct profiteren maar ook minder afstroming richting het riool.
- We werken verder aan het oplossen van de bestaande regenwaterknelpunten: in 2024 hebben we de knelpunten in Vorstengrafdonk, het Walkwartier, de Nieuwstraat in Ravenstein en de Tulpstraat in Oss gerelateerd aan het knelpunt Kortfoort, aangepakt. Ook zijn de oplossingen die nodig zijn bij de Dommelstraat, Kanaalstraat en waterberging vogelreservaat in Oss voorbereid en klaar voor uitvoering in 2025.
- In 2024 en januari 2025 zijn de 407 adressen in de Van der Duyn – van Maasdamstraat en omgeving actief benaderd of zij bij de geplande herinrichting van de openbare ruimte ook hun eigen regenpijp af willen koppelen van de riolering.

2.2 Energietransitie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

Oss reduceert de CO₂-emissie met 55% in 2030 in vergelijking met de CO₂-emissie in 1990

Binnen het programma Energie werken we daarom aan de volgende doelstellingen:

- *11% energiebesparing in 2030 ten opzichte van 2017.*
- *Grootschalige duurzame opwek van energie: 1,008 PJ duurzame energie in 2030, waarbij de restant RES opgave van 0,514 PJ vergund is in 2025.*
- *Volledig energieneutraal in 2050*
- *De gebouwde omgeving is in 2050 volledig afgekoppeld van het aardgasnet*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De cijfers uit de doelstellingen worden gemonitord en 1x per jaar gerapporteerd aan de raad. In het najaar van 2024 is de uitwerking hiervan in de raadsinformatiebrief 'monitor Oss energieneutraal in 2050' met de raad gedeeld. Deze cijfers corresponderen met de cijfers uit de RES-monitor.

- Doel energiebesparing 11% in 2030 t.o.v. 2017: voortgang energiebesparing 6,8% in 2022 t.o.v. 2017.
- Doel opwek 1,008 PJ in 2030: voortgang opwek 0,1654 PJ in 2021.
- Doel aardgasvrij in 2050: 2.013 woningen van de 43.474 woningen zijn aardgasvrij in 2023, waarvan 286 bestaande woningen aardgasvrij zijn gemaakt.
- Doel lokaal energiesysteem conform zes randvoorwaarden Nationaal Plan Energiesysteem PE: voortgang wordt vanaf 2025 gemonitord.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het programma energie heeft de afgelopen jaren te maken met te weinig beschikbare personele capaciteit om projecten op te zetten, aan te besteden en te kunnen begeleiden. Dit is ook gebleken uit het Rekenkameronderzoek van december 2023. Daarom is gewerkt aan een algehele herijking van de organisatie en projecten om de doelstellingen van het programma te bereiken. Zie hiervoor de kadernota energietransitie (oktober 2024) en evaluatie en warmteprogramma (februari 2025). Daarnaast is er in 3 jaar tijd een hoop veranderd en zijn er voortschrijdende technische en maatschappelijke ontwikkelingen die onze aanpak beïnvloeden. Dit tezamen heeft geleid tot een herbezinning van onze aanpak.
- In juni en oktober hebben we sessies voor de gemeenteraad georganiseerd. Enerzijds over hun rol in de energietransitie in de breedte. Anderzijds over de nieuwe wet- en regelgeving en wat daarin de rollen zijn van het college en de raad.
- De vergunning voor windpark Elzenburg-deGeer is onherroepelijk geworden na een uitspraak van de Raad van State in juni 2024, het project is herstart.
- Het voorkeursalternatief voor Windpark Duurzame Polder is eind 2024 ter inzage gelegd.
- De samenwerking rondom pocket Wijchen is opgestart. Locatie voor het 380/150 kV-station is definitief Wijchen geworden. Onderzoek naar verbinding in Oss is nog gaande.
- De gesprekken over de samenwerking met regionale netbeheerder Enexis zijn gestart en moeten leiden tot een samenwerkingsovereenkomst (SOK).
- We hebben met een witgoedactie 800 huishoudens die te maken hebben met energie-armoede geholpen met een nieuwe, energiezuinige koelkast.
- Er is een inkoopactie gehouden waarbij inwoners collectief hebben kunnen investeren in energiezuinige maatregelen. De respons was beperkt, ons inziens is er verzadigingspunt bereikt aangezien inmiddels ook veel andere organisaties inmiddels collectieve inkoopacties organiseren. Het is de vraag of deze taak nog specifiek bij een gemeente thuis hoort.
- Op 17 oktober 2024 is de Kadernota Energietransitie vastgesteld door de gemeenteraad.
- Op 5 november heeft het college de beleidsnota burgerinitiatieven energie vastgesteld.

2.3 Milieu en openbare ruimte

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We werken via het Stappenplan Duurzaamheid aan verduurzaming van de openbare ruimte door duurzamere inrichting, duurzaam materiaal en materieel.*
- *In de visie op de ondergrond werken we aan een ruimtelijke ordening van de ondergrond waarbij we rekening houden met alle bestaande én nieuwe opgaven zoals nutsvoorzieningen, glasvezel, klimaatadaptatie, energietransitie, etc.*
- *Door een integrale aanpak van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte geven we invulling aan de kwaliteitsniveaus in de openbare ruimte zoals door de raad vastgesteld.*
- *We passen ons beheer en onderhoud aan het veranderend gebruik van de openbare ruimte en het veranderende gedrag.*
- *We verminderen zo veel mogelijk het ontstaan van afval door in te zetten op afvalscheiding via het inzamelsysteem en afval geschikt te maken voor recycling en hergebruik.*
- *We hanteren een integrale, gebieds- en ontwikkelingsgerichte benadering van milieutaken, afgestemd op maatschappelijke opgaven*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2024 is de Omgevingswet ingegaan. De Omgevingswet biedt kansen om voor onze inwoners een goede milieukwaliteit te bieden, passend bij de lokale situatie. Elke gemeente moet namelijk eigen milieuregels opstellen. In 2024 zijn we gestart met het opstellen van de eerste milieuregels, namelijk rondom de thema's stortplaatsen, geluid en geur.

Het stappenplan duurzaamheid geeft concrete handvatten om duurzaamheid actief te borgen in onze projecten en werkzaamheden. We passen ons beheer en onderhoud aan aan het veranderend gebruik van de openbare ruimte en het veranderende gedrag.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We verlaten de koers uit ons huidige afvalbeleid, die nu gericht is op vermindering van de hoeveelheid restafval en ontwikkelen een nieuwe koers voor het huishoudelijk afval richting 2030. Op weg naar een circulaire economie wordt er Europees en nationaal een omslag gemaakt: van 'minder kilo's restafval' naar 'meer en schone grondstoffen en hergebruik daarvan'. We gaan ons afvalbeleid in lijn brengen met deze nieuwe focus. Hiertoe zijn we gestart met een opinienota 'Koers huishoudelijk afval Oss 2030' in oktober 2024. Opiniërend is gesproken over ambities en uitgangspunten voor de nieuwe koers en voor de uitvoering ervan. De uitkomsten verwerken we, samen met de uitkomsten van een tweede opinienota over afval (maart 2025) in het nieuwe afvalbeleid, dat in juni 2025 voor vaststelling wordt aangeboden aan de raad.
- Daarnaast onderzoeken we in het nascheidingsinitiatief van een aantal Brabantse gemeenten, waaronder Oss, of nascheiding van PMD-afval en andere recyclebare stromen (bijv. (groente-, fruit- en etensresten, luiers) uit het restafval van de hoogbouw mogelijk en wenselijk is om te komen tot meer herbruikbare grondstoffen die nog in het restafval zitten. We werken via een zorgvuldig proces toe naar een besluit over deelname in een concrete samenwerking op nascheiding in Q2 2025.
- Met het Stappenplan duurzaamheid openbare ruimte zetten we de ingeslagen weg voort. Wat betreft CO₂-reductie: waar mogelijk minder verharding (synergie klimaatadaptatie), hoogwaardig hergebruik materialen (in ruimtelijke projecten, afhankelijk van restwaarde van de materialen en locatie voor opslag). Ook heeft in 2024 een voorverkenning plaatsgevonden voor opslag van materialen voor hergebruik. Verder gebruiken we bijvoorbeeld duurzamer asfalt, duurzamere diesel voor ons hele wagenpark (HVO100) en hebben we in 2024 4 poolauto's vervangen voor elektrische poolauto's.
- In 2024 hebben we een start gemaakt om een visie op de ondergrond op te stellen. Een startbijeenkomst is gehouden en met een aanbestedingstraject is een procesbegeleider aangesteld. De verwachting is dat de visie eind 2025 gereed is en in 2026 ter besluitvorming voorgelegd kan worden.
- De themagroep stortplaatsen is in 2024 verdergegaan met de implementatie van de stortplaatsregels en de taken die voortkomen uit de bevoegdheidswijziging. Zo is met eigenaren van de stortplaatsen in de gemeente gecommuniceerd over de nieuwe bevoegdheidsoverdracht en de regels. In 2025 worden na maatschappelijke consultatie de regels vastgesteld en geïmplementeerd in gemeentelijk beleid.
- Om het centrum te 'vergroenen' zijn in Q4 2024 extra groenvakken gerealiseerd langs het fietspad Heschepad en bij de grote kerk.
- In 2024 is de "Vooruitblik laadinfrastructuur en realisatiekader 2024-2030" vastgesteld. Ook is in Q3 2024 de nieuwe concessie gegund door de provincie Limburg en Noord-Brabant (met samenwerkende gemeenten) aan Vattenfall. Sindsdien werken we volgens die kaders.
- In het kader van uitvoering klimaatadaptatie hebben we enkele hemelwaterknelpunten opgepakt. Onder andere hemelwaterberging en afkoppelen verhard oppervlak Nieuwstraat Ravenstein, verbetering watersysteem bedrijventerrein Vorstengrafdonk. De wateroverlast Kortfoort is deels aangepakt middels project Joannes Zwijsenlaan, overige projecten zijn in voorbereiding.
- In 2024 heeft het Algemeen bestuur van de Veiligheidsregio besloten dat het beheer brandkranen terugkomt naar gemeente. Is in 2024 zijn gesprekken gevoerd tussen Veiligheidsregio, BrabantWater en gemeente wat dit voor de gemeente betekent. Hiervoor komt in 2025 een voorstel naar het college.

- Onderdeel van de groenambities (Koersnota klimaatadaptatie) is de omvorming intensief beheer naar ecologisch beheer. We streven ernaar om binnen de beschikbare middelen maximaal in te zetten op ecologisch maaibeheer. Dit betekent concreet een verschuiving van "intensief" te maaien percelen naar ecologisch maaibeheer. Hierbij wordt het maaisel na het maaien, verzameld en afgevoerd. Dit komt de biodiversiteit ten goede.
- We hebben een visie op zwerfafval gemaakt. Dit gebruiken we intern als werkdocument.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

In dit programma staan de duurzaamheidsinspanningen in de pijler Planet centraal. Daarbij wordt de combinatie gezocht met mogelijkheden vanuit de beide ander pijlers. Voorbeelden daarvan zijn de aandacht voor welzijn en veiligheid in de inrichting van de openbare ruimte, de inschakeling van vrijwilligers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het creëren van een aantrekkelijke woon- en vestigingsomgeving. De Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Global Goals) die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, schoon water en sanitair, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, klimaatactie, leven op het land en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streef-waarde
Tevredenheid onderhoud verhardingen, groen	Veiligheidsmonitor	70,2%	1)	73,8%		>= 70%
Onderhoudsniveau	Gemeente, beleidsmonitor	Sober Sober	Sober Sober	Basis Sober		Centra Goed Overig Sober
Kostendeekkende rioolheffing	Plan Watertaken	100%	100%	100%	100%	100%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer voor afval. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. Voor de omvang van huishoudelijk restafval per inwoner gebruiken we de grootteklasse van 50.000 tot 100.000.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Omvang huishoudelijk restafval per inwoner	126 kg	148 kg	2023
Hernieuwbare elektriciteit	19,6%	Geen data	2022

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Hondenwacht	Lasten	369	379	396	17	N
	Baten	-540	-550	-622	-72	V
	Saldo	-171	-171	-226	-55	V
Klimaat en energie	Lasten	5.897	6.431	5.260	-1.171	V
	Baten	-3.638	-3.813	-3.243	569	N
	Saldo	2.258	2.618	2.016	-602	V
Wegen, straten en pleinen	Lasten	11.857	12.333	11.203	-1.130	V
	Baten	-477	-824	-1.216	-392	V
	Saldo	11.381	11.509	9.987	-1.522	V
Openbaar groen	Lasten	8.792	9.682	9.482	-200	V
	Baten	-73	-789	-557	232	N
	Saldo	8.719	8.893	8.925	32	N
Riolering	Lasten	7.131	7.201	7.480	280	N
	Baten	-8.815	-9.015	-9.169	-154	V
	Saldo	-1.685	-1.815	-1.689	126	N
Afvalverwijdering particulieren	Lasten	15.574	14.034	13.780	-254	V
	Baten	-17.630	-15.915	-17.466	-1.551	V
	Saldo	-2.056	-1.881	-3.686	-1.805	V
Afvalverwijdering bedrijven	Lasten	768	755	647	-108	V
	Baten	-560	-575	-594	-19	V
	Saldo	208	180	54	-127	V
Milieubeheer	Lasten	2.424	2.513	2.199	-313	V
	Baten	0	-120	-68	52	N
	Saldo	2.424	2.393	2.132	-261	V
Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	323	319	315	-3	V
	Baten	-183	-179	-245	-66	V
	Saldo	140	140	71	-69	V
Projecten openbare ruimte	Lasten	0	0	0	0	-
	Baten	0	0	-1	-1	V
	Saldo	0	0	-1	-1	V
Totaal programma	Lasten	53.135	53.647	50.762	-2.884	V
	Baten	-31.916	-31.780	-33.181	-1.400	V
	Saldo	21.218	21.866	17.582	-4.285	V
Stortingen reserves		500	590	2.001	1.411	N
Onttrekkingen reserves		-1.411	-2.044	-1.130	914	N
Totaal mutaties reserves		-911	-1.454	872	2.325	N
Resultaat		20.307	20.413	18.453	-1.959	V

Toelichting per product

Klimaat en energie

We hebben € 1,2 miljoen aan lagere kosten en € 0,6 miljoen aan lagere opbrengsten. Per saldo een voordeel van € 0,6 miljoen. Dit heeft meerdere oorzaken. Binnen dit programma en beleidsveld hebben we de afgelopen jaren te maken met te weinig beschikbare personele capaciteit om projecten op te zetten, aan te besteden en te kunnen begeleiden. Dit is ook gebleken uit het rekenkameronderzoek van december 2023. Daarom is gewerkt aan een algehele herijking van de organisatie en projecten om de doelstellingen van het programma te bereiken. Zie hiervoor de kadernota energietransitie (oktober 2024) en evaluatie en warmteprogramma februari 2025). Dit heeft tot gevolg dat we onze begrote lasten niet helemaal hebben kunnen besteden.

Binnen dit product vallen meerdere subsidies/regelingen die we van het Rijk hebben ontvangen waarvan we lagere kosten hadden in 2024. We mogen deze middelen ook in 2025 (en verder) inzetten. Daarom hebben we ook lagere opbrengsten verantwoord in 2024. Het gaat onder andere om de volgende subsidies/regelingen:

- Aanpak energiearmoede (€ 0,7 miljoen) en Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie (€ 0,5 miljoen). We hebben de subsidie voor aanpak energiearmoede en isolatie nog niet volledig uitgegeven. In lijn met de evaluatie transitievisie warmte zullen we het resterend budget energie-armoede en voor isolatie gaan besteden aan het verduurzamen van woningen, waarmee mensen structureel geholpen worden met een woning die minder energie verbruikt en een beter klimaat binnenshuis wordt bereikt (isolatie-aanpak). Dit gaan we doen in de MCO-aanpak (meerjarig collectief ontzorgen). Deze Europese aanbesteding is in het najaar van 2024 opgestart en zal in 2025 daadwerkelijk tot besteding gaan leiden. We schuiven de niet bestede subsidie door.

Daarnaast hebben we op een aantal onderdelen lagere kosten en daarom hebben we ook minder onttrokken uit reserves. Dat gaat om de volgende posten:

- Hogere kosten (1,2 miljoen) en hogere opbrengsten (0,5 miljoen) Duurzame Polder. In 2022 en 2023 zijn kosten gemaakt voor de Duurzame Polder door Oss. Onderlinge bijdragen met de andere betrokken overheden waren nog niet volledig verrekend en de kosten zijn toen verrekend in de reserve investeringsfonds duurzaamheid. De onderlinge afrekeningen hebben nu plaatsgevonden en dit is gecorrigeerd in de genoemde reserve. Daarnaast is er in 2024 een geldlening verstrekt vanuit de provincie Noord-Brabant voor de verdere financiering van duurzame polder. De kosten zijn € 1,2 miljoen hoger dan verwacht. De kosten van de gezamenlijke opgaven die we in de toekomst hopen te verrekenen zijn met een externe partij door een anterieure overeenkomst zijn € 1 miljoen hoger dan verwacht. De kosten van € 179.000 die niet in het gezamenlijke project vallen hebben we betaald vanuit CDOKE middelen (middelen voor versnelling van de klimaat- en energieopgave). De kosten van € 360.000 (1/3 van het gezamenlijke deel) zijn voor onze rekening en hopen we in de toekomst te verrekenen met een externe partij. De opbrengsten zijn hoger door de verrekeningen die met de andere betrokken overheden hebben plaatsgevonden en de bijdrage vanuit het ministerie van EZK.
- Lagere kosten uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (€ 150.000). Het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie is op 27 juni 2024 vastgesteld, daarna is de uitvoering gestart. Vanwege voorbereidingstijd en aanbestedingsregels hebben we niet het gehele budget kunnen besteden. We onttrekken daarom ook minder aan de reserve klimaatadaptatie.
- Lagere kosten Soorten management plan (€ 50.000). De werving heeft in het najaar plaatsgevonden, de projectleider kon niet eerder starten dan medio december. Hierdoor zijn er geen kosten meer gemaakt in 2024. We onttrekken dit in 2024 dan ook niet uit de reserve.
- Lagere kosten energietransitie (€ 250.000). We hebben lagere kosten voor de energietransitie. We hebben daarom minder onttrokken aan het investeringsfonds duurzaamheid. Door personele wisselingen en openstaande vacatures, zijn projecten pas later gestart.

Daarnaast zien we de volgende afwijkingen:

- Lagere kosten voor natuur, openbare ruimte en milieu (€ 152.000). Met de beschikbare interne capaciteit is het afgelopen jaar niet haalbaar gebleken om de geplande werkzaamheden weg te zetten in de markt. Daarnaast is de doorlooptijd van diverse ontwikkelingen langer gebleken dan voorzien en lopen veel werkzaamheden die opgestart zijn in 2024 door in 2025 en verder.
- Lagere kosten voor klimaat en energie algemeen (€ 180.000). Een aantal projecten en activiteiten zijn vertraagd door te weinig beschikbare personele capaciteit.
- Hogere kosten en opbrengsten Bos van Oss (€ 62.000): We hebben een subsidie ontvangen voor het Bos van Oss. We hebben hiervoor ook kosten gemaakt. Het restant van de subsidie schuiven we door naar 2025.
- Lagere kosten en opbrengsten voor de subsidie SP3 monumenten (€ 43.000). De respons is gering geweest, dit bedrag betalen we dan ook terug aan het Rijk.
- Lager kosten dierenopvang (€ 37.000).

Wegen, straten, pleinen

We hebben € 1,1 miljoen aan lagere kosten en € 0,4 miljoen aan hogere opbrengsten. Per saldo geeft dit een voordeel van € 1,5 miljoen. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Een aantal IUP projecten zijn in uitvoering en lopen gedeeltelijk door naar volgend jaar. Op dit moment zijn er voor € 22,8 miljoen aan projecten IUP (inclusief haven) "onderhanden". Hiervan is in 2024 voor een bedrag van € 11,2 miljoen feitelijk besteed. Dit betekent dat openstaande werken nog € 11,6 miljoen bedragen. Dit is ongeveer de omzet voor 1 jaar. Voorbeelden hiervan zijn de Dorpsplein Geffen, OV armaturen vervangen, Bolwerkroute Ravenstein, Parken kleine renovaties, Pastoor van de Kampstraat Geffen, Vd Duyn van Maasdamstraat.
Van een aantal projecten komen de uitgaven later zoals Walkwartier, Blindegeleideroute, Geurdenhof, Baronie en Duivenstraat.
- Lagere kosten van € 0,9 miljoen voor asfaltonderhoud. We hebben dit verrekend met de reserve IUP.
- Hogere kosten van € 125.000 voor inhaalslag groot onderhoud en rechtzetten openbare verlichting. Hiervoor onttrekken we € 100.000 uit de reserve Openbare Verlichting.
- Lagere kosten (€ 125.000) aanbestedingsvoordeel oeverbescherming Haven. Dit voordeel valt vrij.
- Lagere kosten (€ 45.000) project winterschades. Dit voordeel valt vrij.
- Lagere kosten (€ 80.000) verkeersmonitor
- Lagere kosten (€ 95.000) Groot onderhoud Wegen.
- Hogere opbrengst (€ 270.000) voor nutsbedrijven door een glasvezelprojecten en verzwarende electra door Enexis. Er zijn weer meer meldingen en meer aanvragen van vergunningen voor het aanbrengen van nutsvoorzieningen. De extra incidentele legesinkomsten Glasvezel (KPN) en ODF waren hoger dan verwacht.
- Hogere overige opbrengsten derden € 100.000.

Openbaar Groen

We hebben € 200.000 lagere kosten en € 232.000 aan lagere opbrengsten. Per saldo is de afwijking op dit product beperkt. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Lagere kosten Snoeien en onderhoud bomen € 160.000. Dit project is dit jaar niet uitgevoerd en verplaatst naar komend jaar. We storten dit bedrag in de reserve IUP.
- Lagere kosten Waterschap door minder baggerwerkzaamheden € 68.000
- Hogere kosten dagelijks onderhoud groen inboet stedelijke gebied € 62.000
- Hogere storkosten groenafval bosplantsoen, vijvers, schoffelen € 54.000
- Hogere kosten stormschade en klimaatadaptatie € 103.000
- Lagere zwerfafvalvergoeding SUP en vergoeding prullenbakken € 54.000
- Lagere opbrengsten dagelijks onderhoud openbaar groen € 245.000.

Riolering

We hebben hogere kosten van € 280.000 door meer preventief en correctief onderhoud van gemalen en drukriolering en meer aangelegde nieuwe rioolaansluitingen. We hebben hogere opbrengsten van € 154.000 door naheffingen rioolheffing oude dienstjaren die door de BSOB alsnog zijn geïncasseerd en door meer rioolaansluitingen. In de begroting hielden we rekening met een tekort van 38.000, het tekort is nu € 126.000. Het verschil van 88.000 onttrekken we aan de reserve riolering.

Afvalverwijdering particulieren

We hebben lagere kosten van € 254.000 en hogere opbrengsten van € 1.550.000. Per saldo geeft dit een voordeel van € 1,8 miljoen. Dit voordeel moet gesplitst worden in kosten afvalinzameling (voordeel van € 635.000) en compostering (een voordeel van € 90.000). Daarnaast hebben we een uittredingsvergoeding ontvangen van de gemeente Maashorst (voordeel van € 1,1 miljoen).

Het voordeel vanuit afvalinzameling hebben we minder onttrokken uit de reserve afvalstoffenheffing.

We zien de volgende voordelen voor afvalinzameling:

- Lagere kosten (200.000) verwerking gft afval. De kwaliteit van het ingezamelde gft voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen.
- Lagere kosten (110.000) verwerking oud papier door minder aanbod.
- Lagere personeelskosten (€ 140.000)
- Lagere lasten demontagehal (€ 270.000) door minder aanbod van personeel met afstand tot arbeidsmarkt en beëindiging recycling wit – en bruingoed.
- Hogere opbrengst afvalstoffenheffing € 250.000
- Hogere opbrengst € 50.000 afrekening Nedvang 2021 optimalisatie kwaliteit PMD
- Hogere inkomsten grondstoffen € 35.000

We zien de volgende nadelen voor afvalinzameling:

- Hogere kosten duurzaamheidsplein door grotere hoeveelheid aangeleverd grof restafval (€ 350.000)
- Hogere kosten kwijschelding (€ 70.000)

Daarnaast hebben we een uittredingsvergoeding van € 1,1 miljoen ontvangen van de gemeente Maashorst voor het Duurzaamheidsplein. De gemeente Landerd heeft via een Gemeenschappelijke regeling deelgenomen aan het Duurzaamheidsplein. Na de herindeling heeft de gemeente Maashorst besloten om deze gemeenschappelijke regeling te beëindigen. We hebben hiervoor een vergoeding ontvangen. In het hoofdstuk Bestemming rekeningresultaat stellen we voor om deze vergoeding te reserveren voor afvalinzameling.

Voor compostering hebben we hogere opbrengsten (€ 90.000) door een grotere hoeveelheid groenafval.

Afvalverwerking bedrijven

We hebben € 108.000 aan lagere kosten en € 19.000 aan hogere opbrengsten. Per saldo geeft dit een voordeel van € 127.000. We hebben lagere personeelslasten van € 108.000 door minder inzet van medewerkers afvalinzameling en lagere verwerkingskosten van € 19.000. Veel bedrijven maken gebruik van de centrale inzamelvoorzieningen in het centrum. Daarnaast zijn de routes buiten het centrum geoptimaliseerd waardoor de hoeveelheid personeelskosten verminderd zijn.

Milieubeheer

We hebben € 313.000 aan lagere kosten en € 52.000 lagere opbrengsten. Dit heeft de volgende oorzaken:

- We hebben lagere kosten van € 70.000 door geluidseringsprojecten.
- We hebben lagere kosten handhaving omdat de ODBN een deel van de taken door capaciteitstekort niet heeft kunnen uitvoeren (€ 109.000).
- We hebben lagere lasten (€ 117.000). Een aantal bodemsaneringsprojecten zijn vertraagd. Voor de realisatie zijn we afhankelijk van een aantal externe partijen. We schuiven de projecten door naar 2025.
- We hebben lagere opbrengsten door lagere subsidie ontvangsten voor onderzoek naar stortplaatsen.

Onttrekkingen reserves

We hebben afgerond € 0,9 miljoen minder onttrokken aan verschillende reserves. Dit komt per saldo door de volgende wijzigingen:

- € 635.000 minder onttrokken aan de reserve afvalstoffenheffing.
- € 375.000 meer onttrokken aan de reserve investeringsfonds duurzaamheid (€ 250.000) en aan de reserve ontwikkeling windpark (€ 125.000).
- € 150.000 minder onttrokken aan de reserve klimaatadaptatie. Het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie is op 27 juni 2024 vastgesteld, daarna is de uitvoering gestart. Vanwege voorbereidingstijd en aanbestedingsregels hebben we niet het gehele budget kunnen besteden. Hierdoor onttrekken we € 150.000 minder uit de reserve dan begroot.
- € 214.000 minder onttrokken aan de reserve IUP voor groot onderhoud en renovatie van verhardingen.
- € 88.000 minder onttrokken aan de reserve riolering.
- € 63.000 minder onttrokken aan de reserve bodemsanering.
- € 50.000 minder onttrokken aan de reserve Groenfonds Landelijk gebied voor de STILA regeling. Deze bijdrage kon uit bestaande budgetten betaald worden.
- € 50.000 minder onttrokken aan het investeringsfonds duurzaamheid voor het soortenmanagementplan.
- € 35.000 meer onttrokken aan de reserve Openbare verlichting.

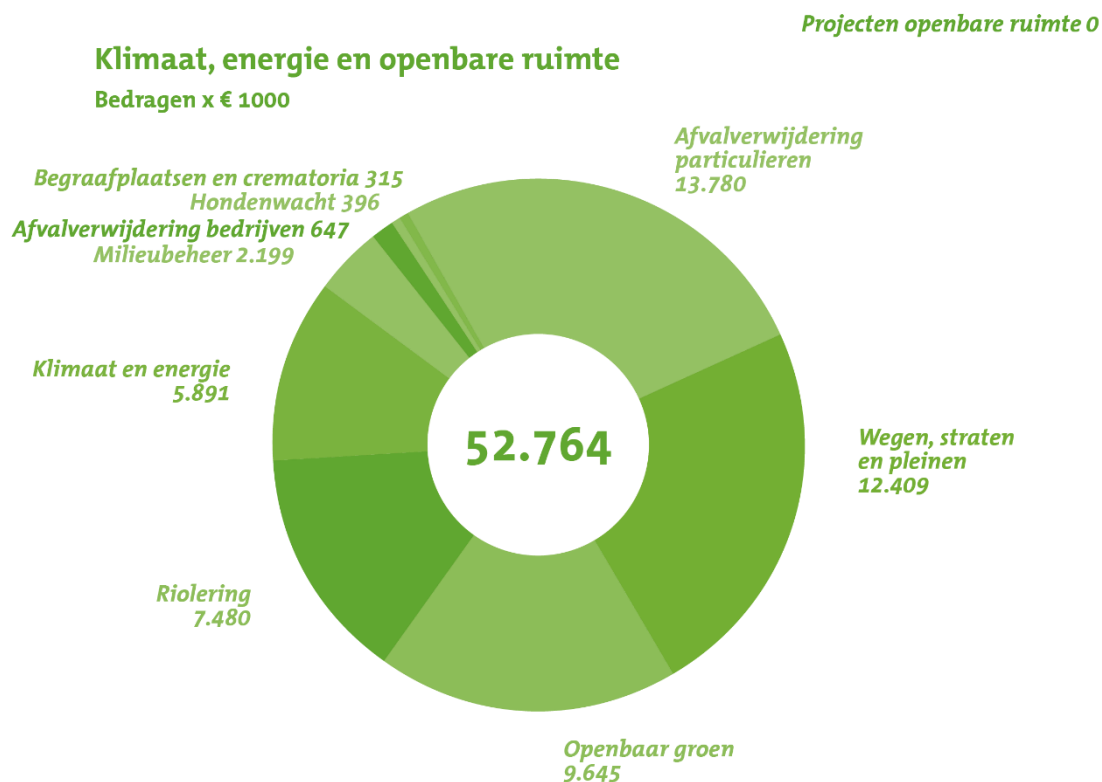
Stortingen reserves

We hebben € 1,4 miljoen meer gestort in reserves dan begroot. Dit heeft de volgende oorzaken:

- € 1,1 miljoen gestort in de reserve Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) voor asfaltonderhoud en groot onderhoud wegen.
- € 131.000 meer gestort in de reserve Investeringsfonds duurzaamheid vanuit de verrekening van de kosten.
- € 160.000 meer gestort in de reserve Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) voor project snoeien en onderhoud bomen.
- € 38.000 minder gestort in de reserve Riolering voor dagelijks onderhoud riolering.
- € 10.000 meer gestort in de reserve IUP voor degeneratievergoeding.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2024 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Klimaat en energie	258	335	324
Openbaar groen	24	33	30
Totaal programma 04. Klimaat, energie en openbare ruimte	282	368	354

Programma 5. Economie

1. Inleiding

Onze brede welvaart is opgebouwd door eigenzinnige start-ups, trotse familiebedrijven, toonaangevende multinationals en een gevarieerd midden- en kleinbedrijf. Ze werken in ketens waar zij de meeste waarde kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld doordat zij nieuwe producten en diensten ontwikkelen en ontwerpen, die vaak dicht bij de eindgebruiker staan. Onze arbeidsproductiviteit is hierdoor groot en een belangrijke stuwende kracht voor economische groei en welvaart. Een gezond ondernemersklimaat, voor ruimte voor bedrijven en voldoende arbeidspotentieel zijn essentieel om de toekomst van een welvarend en leefbaar Oss te waarborgen. Samen met het bedrijfsleven, het onderwijs, andere overheden en regionale en landelijke organisaties bouwen we aan een duurzame, vitale (lokale en regionale) economie die klaar is voor de toekomst. Daarbij zetten we in op een goede afstemming met onderwijs en bedrijfsleven en een goed kwantitatief en kwalitatief aanbod van arbeid. In onze stad zijn meerdere sectoren prominent aanwezig: life sciences, logistiek, maakindustrie, bouwsector en agrifood. En dat mag gezien worden. We dragen dat actief uit in onze gesprekken op verschillende niveaus, netwerken, bijeenkomsten, evenementen en social media.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ruimte voor bedrijven

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

In de economische strategienota 2021-2025 zijn de doelstellingen en actiepunten beschreven. Kort gezegd werken we aan de volgende doelstelling(en):

- *Stimuleren ondernemerschap (sector en gebiedsgericht)*
- *Uitbouwen economische ecosystemen (sector gericht)*
- *Inzetten op toekomstige arbeidsmarkt en talent (sector en gebiedsgericht)*
- *Stimuleren duurzaam en toekomstbestendig ondernemen (opgave gericht)*
- *Ruimte maken voor ondernemen (gebiedsgericht)*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2024 stonden ondernemers opnieuw voor grote uitdagingen zoals de krapte op de arbeidsmarkt en de krapte op het elektriciteitsnet. Door onze inzet op de Energietransitie, Circulaire Economie en Arbeidsmarkt hebben we de ondernemers ondersteund bij deze uitdagingen. Met het stimuleren van (innovatief) ondernemerschap, het uitbouwen van ecosystemen en het verkennen van nieuwe ruimte voor werklocaties bouwden we verder aan het fundament van onze nieuwe economie. Landelijk gelden dezelfde uitdagingen. We zijn daarom bestuurlijk stevig vertegenwoordigd in economische platformen, zoals VNG, G40 stedennetwerk, Agrifood Capital en Regio NOB.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben de strategienota economie geëvalueerd, als start voor het opstellen van strategische agenda economie in 2025.
- We zijn gestart met het in beeld brengen van het (circulair) ecosysteem bouw. Dit mondt uit in een bouw diner in februari 2025. Daarna volgt een portfolio.
- We hebben een grondstoffenanalyse uitgevoerd en zijn gestart met het opstellen van circulair beleid.
- We zijn gestart met het verkennen van intensiveringsmogelijkheden op bestaande locaties zoals Danenhoef met als doel ruimte te winnen om daarmee te kunnen voorzien in ruimtebehoefte van gevestigde en groeiende bedrijven.
- We namen actief deel aan de samenwerking Life Sciences Regio Pharma Oss, Nijmegen en Land van Cuijk, en zetten deze samenwerking in 2025 voort.
- We onderzoeken een doorontwikkeling van het zakelijk energieloket, zodat de dienstverlening nog beter aansluit bij de ondernemers.

- Op het thema Arbeidsmarkt werk(t)en we nauw samen met Programma 2, mede in het kader van UNESCO Learning City en in een coalitie met onderwijs en bedrijfsleven.
- Naar aanleiding van door ons uitgevoerde onderzoek naar Leven Lang Ontwikkelen en Arbeidsmarkt Oss onder inwoners, ondernemers en onderwijspartners, heeft zich een community Arbeidsmarkt Oss gevormd, die de komende jaren wil samenwerken voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt.
- Wij stimuleerden contacten en verbinding tussen studenten en ondernemers in leeromgevingen en samenwerkingsprojecten, zoals de HAN Werkplaats Duurzaam organiseren en Het Talent Atelier van KW1C.
- We stonden we op diverse beurzen van onderwijsinstellingen, zoals KW1C, HAN, TU/E en WUR. We ondersteunden initiatieven als Week van de Techniek, Weekend van de Wetenschap, Jongerenbedrijvendag.
- Het incubatorprogramma op Pivot Park hebben we in 2024 als aandeelhouders (gemeente / provincie) onthoud gezet. In 2025 wordt gewerkt de ontwikkeling van een campusvisie en in dat kader pakken we het onderzoek naar de haalbaarheid weer op. Pivot Park is in 2024 zelf een kleinschalig Incubatorprogramma voor start- en scale ups begonnen.
- Op Pivot Park is het Marie-Curie gebouw geopend door Prins Constantijn.
- We organiseerden de dag van de Duurzame Verpakkingen.
- We bestendigden 10 jaar samenwerking met de HAS.
- We hebben een aanbesteding doorlopen zodat we in januari 2025 kunnen starten met het opstellen van een havenvisie.
- Binnen de regio NOB hebben we een nieuw afsprakenkader gemaakt over bedrijventerreinen en zijn we een start-up/scale-up ecosysteem gestart.
- Ondanks personele wisselingen en het feit dat een aantal functies een gedeelte van het jaar niet was ingevuld hebben veel zaken toch doorgang gevonden in 2024. De rest van de geplande activiteiten schuiven we door naar 2025.

2.2 Landbouw

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een gebiedsgerichte aanpak om te komen tot:*
 - o *Een gezonde, economisch volhoudbare agrarische sector door het faciliteren van een goed ondernemersklimaat vanuit het perspectief van kringlooplandbouw*
 - o *Een ecologisch verantwoorde agrarische sector waarbij verbetering van lucht, water, bodem en biodiversiteit bereikt wordt*
 - o *Een agrarische sector die maatschappelijk verbonden is met de omgeving door ontwikkelingen in samenspraak tot stand te brengen*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het bereiken van deze doelstellingen vraagt om een doorlopende inspanning. We hebben in 2024 veel activiteiten ondernomen om deze doelen te bereiken. Een belangrijke stap daarin is de verdere professionalisering van de samenwerking tussen gemeente en agrarische ondernemers in Oss.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben een uitvoeringsagenda voor de agrarische transitie voor de oostelijke polder opgesteld en afspraken gemaakt met de ACO (gezamenlijke agrarische ondernemers) om dit uit te gaan voeren. Hiermee faciliteren we hoogproductieve kringlooplandbouw.
- We hebben een verkennend milieuonderzoek opgeleverd voor de ecologische effecten van het BOD voor de westelijke polder.
- We hebben de ACO gefaciliteerd en middelen ter beschikking gesteld voor een kwartiermaker die de ACO ondersteund heeft in haar oprichting en ontwikkeling.

- Fieldlab; we hebben gewerkt aan een subsidieaanvraag voor de verdere ontwikkeling van de ACO (toegekend).
- We zijn gestart met het ontwikkelen van een haalbare businesscase voor het sluiten van de nutriëntenkringloop (mestkringloop). Dit loopt door in 2025.
- We hebben pas op de plaats gemaakt met het VAB beleid (Vrijkomende Agrarische Bebouwing); er is nu geen aanleiding om dit beleid nader uit te werken, in verband met de lopende uitkoopregelingen en het lage aantal verwachte stoppers.
- We zijn gestart met te onderzoeken welke gronden het meest geschikt zijn voor agrarisch gebruik, dit in relatie tot de productie van voedsel en voer.
- We zijn gestart met het ontwikkelen van een communicatiestrategie voor de landbouw. We ontwikkelen deze door in 2025.

2.3 Recreatie en toerisme

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We streven naar versterking van de vrijetijdssector (werkgelegenheid)*
- *We zetten in op voldoende (vrij toegankelijke) mogelijkheden om dichtbij huis te kunnen ontspannen*
- *We streven naar meer kwaliteit van het aanbod passend bij de lokale behoeften (tevredenheid over recreatieve voorzieningen)*
- *We werken aan een goede balans tussen natuurwaarden en recreatieve waarden door spreiding van recreatie in het gehele gebied*
- *We informeren, inspireren en enthousiasmeren inwoners en bezoekers samen met onze stakeholders recreatie & toerisme in het Platform TrefhetinOss om erop uit te gaan in de regio*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In sterke samenwerkingsverbanden en marketingcoalities werken we aan de versterking van de vrijetijdssector. Dit doen we met bekende partners buiten onze gemeentegrenzen zoals de Maassamenwerking, gemeenten in Noordoost Brabant en met VisitBrabant. We versterken onze vrijetijdsector ook met onze partners binnen de gemeentegrenzen. We werken samen aan de marketingcommunicatie vanuit het Platform 'Tref het in Oss'. We zetten routes en routestructuren in voor het spreiden van recreatie. En we faciliteren diverse (ondernemers)projecten ter versterking van recreatief-toeristische voorzieningen zoals de Lithse Ham, Jachthaven de Groot, Hoessenbosch en de Geffense Plas.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We begeleiden de nieuwe exploitant van de Geffense Plas in de uitwerking van zijn ontwikkelplan. We brachten in beeld welke acties nodig zijn, om de Geffense Plas op basis van onze Ambitienota en het ontwikkelplan van de exploitant, optimaal tot uitwerking te laten komen en werkten deze uit (aansluiten openbare ruimte op ontwikkelplan, aansluiting natuurpoort Strand Tien – Geffense Plas) en pakken in 3e kwartaal 2025 het vervolg op.
- Voor de toekomstvisie voor De Lithse Ham zijn we gestart met het maken van een ontwerp om het openbaar strandbad kwalitatief te versterken. Dit ontwerp wordt in 2025 opgeleverd.
- We zijn gestart met het ontwikkelen van een plan om de recreatieve poort Hoessenbosch kwalitatief te versterken. Dit doen we samen met de omgeving. Het ontwikkelperspectief wordt in 2025 opgeleverd.
- We voerden een nulmeting uit naar de economische waarde van recreatie en toerisme in de gemeente Oss waarmee we meer inzicht verkregen in de vrijetijdssector (aanbod en economisch functioneren).
- We evalueerden de samenwerking met de toeristische partners in het toeristische Platform Tref het in Oss en definieerden hoe we in de toekomst samen willen werken. Dit resulteerde in het advies 'Mouwen omhoog voor een effectieve gebiedsmarketing'.

- We werkten aan het professionaliseren van het Platform TrefhetinOss als hét inspiratieplatform voor een uitje in de Osse regio en zorgen voor een goede bekendheid en vindbaarheid van het Platform. Hiervoor investeerden we in nieuwe formulieren voor het aanmelden van activiteiten, zetten we de bloggers van Bij Ons Om de Hoek actief in en brachten we diverse posters en promotiematerialen uit.
- Met gemeenten Maashorst en Meierijstad ontwikkelden en publiceerden we met de webredacties van de drie toeristische platforms (Tref het in Oss, Explore Maashorst en Bezoek Meierijstad) een gezamenlijk regioverhaal rond het ambacht bierbrouwen. In 2025 lanceren we hier met VisitBrabant een belevingsroute bij.
- We ondersteunden de vrijwilligers werkzaam bij het Toeristisch Informatiecentrum Oss bij de sluiting van Firma Streek en startten een verkenning naar een tijdelijk nieuwe locatie en een nieuwe visie voor het informatiecentrum in het Warenhuis.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de duurzaamheidscircel, vooral aan de profit-kant, waarbij people en planet ook goede aandacht krijgen:

- Arbeid: Door te streven naar een maximale werkgelegenheidsfunctie leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren zoals besteedbaar inkomen, armoede, jeugdwerkloosheid en verhuissaldo.
- Kennis: Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking en dus de aanwezigheid van hoger onderwijs is de sleutel tot de toekomst. We zetten dan ook maximaal in op samenwerking met bijvoorbeeld Koning Willem 1, Avans, HAS, HAN en universiteiten in onze nabijheid.
- Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden: we kijken kritisch naar ons ruimtegebruik, onder andere door toepassing van de 'Ladder duurzame verstedelijking'. Bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Heesch-West is zorgvuldig uitgiftebeleid een belangrijke factor. We hebben hier ook regionaal afstemming over. Voor regionaal bedrijventerrein Heesch west zal een gronduitgifteprotocol gehanteerd worden.
- Daarnaast ontwikkelen we projecten en activiteiten die de transitie binnen het bedrijfsleven naar een duurzame en circulaire economie moeten versnellen (zie paragraaf 2.2).

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, kwaliteitsonderwijs, duurzame energie, fatsoenlijk werk en gezonde economie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, verantwoorde consumptie en productie en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024 ***	Streef- waarde
Werkgelegenheid	osstat*	43.970	45.726	47.081		45.000
Bedrijfsvestigingen	osstat	8.770	9.539	10.142		
MKB vriendelijkste gemeente	MKB Nederland	26		**		7
Ranking logistieke hotspots	www.logistiek.nl	7	2	3		5

* Gebruikt zijn de LISA-cijfers, die zijn berekend op basis van KvK-gegevens aangevuld met steekproefonderzoek onder bedrijven. De cijfers zijn een schatting van de werkgelegenheid van halverwege het jaar ervoor. In landelijk LISA-verband wordt ervoor gekozen om jaarlijks de historie met terugwerkende kracht te actualiseren. De cijfers zijn terug te vinden in OssStat onder het kopje Economie.

** De verkiezing vindt elke twee jaar plaats. In 2020 heeft Oss niet actief deelgenomen. Vanwege de doorontwikkeling is er in 2024 geen landelijke ondernemerspeiling MKB-vriendelijkste gemeente uitgevoerd.

*** De cijfers over 2024 zijn bij het schrijven van deze evaluatie nog niet bekend.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, 0 is alleen wonen, 100 is alleen werken)	52,9	52,7	2023
Vestigingen bedrijven per 1.000 inwoners 15-64 jaar	165,5	170,2	2023
Banen 15-64 jaar per 1.000 inwoners	766,8	799,4	2023

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil	Voordeel/ Nadeel
Haven	Lasten	1.027	2.676	1.685	-992	V
	Baten	-548	-378	-406	-28	V
	Saldo	478	2.298	1.279	-1.019	V
Economische ontwikkeling	Lasten	2.463	2.532	2.095	-437	V
	Baten	-85	-165	-255	-90	V
	Saldo	2.378	2.367	1.839	-527	V
Industrieterreinen	Lasten	1.216	3.726	3.788	63	N
	Baten	-1.584	-6.712	-7.118	-406	V
	Saldo	-369	-2.987	-3.330	-343	V
Recreatie en toerisme	Lasten	1.098	1.052	955	-97	V
	Baten	-44	-50	-64	-14	V
	Saldo	1.054	1.002	891	-111	V
Totaal programma	Lasten	5.803	9.986	8.523	-1.463	V
	Baten	-2.262	-7.306	-7.844	-538	V
	Saldo	3.541	2.680	679	-2.001	V
Stortingen reserves		0	10.148	10.355	207	N
Onttrekkingen reserves		-715	-9.810	-8.266	1.544	N
Totaal mutaties reserves		-715	338	2.089	1.751	N
Resultaat		2.826	3.018	2.768	-250	V

Toelichting per product

Haven

We hebben € 1 miljoen aan lagere kosten. We hebben € 1,1 miljoen aan lagere kosten voor het baggeren van haven. Het voordeel heeft een aantal redenen. We hebben de hoeveelheden vrijkomende bagger en mate van vervuiling conservatief ingeschat. Er is er minder m3 bagger weggehaald dan vooraf ingeschat. Ook bleek een deel van de verwijderde bagger minder vervuild waardoor deze op een voordeligere manier afgevoerd/verwerkt kon worden. De combinatie van deze zaken maakt dat de kosten achteraf meevielen. Het project loopt door naar 2025. We hebben daarom ook minder onttrokken aan de reserve baggeren haven.

Daarnaast hebben we € 123.000 aan hogere kosten omdat het bestaande plan voor de investering voor de herontwikkeling van de haven niet uitgevoerd wordt. Het eerder gereserveerde geld blijft beschikbaar in de reserve. De kosten die we hebben gemaakt kunnen we niet activeren en daardoor boeken we deze af.

Economische ontwikkeling

We hebben lagere kosten van € 0,4 miljoen en hogere opbrengsten van € 90.000. Per saldo hebben we een voordeel van € 0,5 miljoen. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Lagere kosten (€ 106.000) en hogere opbrengsten (€ 144.000) Moleneind. De kosten zijn € 106.000 lager dan verwacht. We hebben wel al voor € 144.000 aan opbrengsten ontvangen. De bijdrageregeling Grote Oogst is een bijdrage van de provincie, de gemeente en de 7 bedrijven van bedrijventerrein Moleneind in Oss. Het project is in 2023 gestart en loopt nog tot en met 31 december 2026. In het oorspronkelijke plan van aanpak en de begroting liep vanaf 2023 tot en met 2025. Doordat de bedrijven eerst moesten verkennen wat de meerwaarde van samenwerken zou opleveren en door wisselingen van projectleiders aan de kant van de gemeente heeft het project vertraging opgelopen. Deze vertraging halen we in 2025 en 2026 in met concrete initiatieven en het formaliseren van de samenwerkvorm op het bedrijventerrein. Het restant van de opbrengsten schuiven we door naar 2025. Omdat de kosten lager waren en de opbrengsten hoger, hebben we geen onttrekking aan de reserve economie hoeven doen voor dit project in 2024.
- Lagere kosten en opbrengsten Themajaar Life Science (€ 80.000). De afspraak is dat we deze gelden in overleg met onze partners inzetten voor een gezamenlijk doel. In 2024 hebben we nog geen kosten gemaakt. In 2025 maken we hiervoor een nieuw bestedingsplan. De opbrengsten hebben we daarom doorgeschoven naar 2025.
- Lagere kosten ruimte voor bedrijven (€ 96.000). Door personele wisselingen heeft onder andere de ontwikkeling van beleid voor bedrijfslocaties vertraging opgelopen, net als andere geplande activiteiten. We hopen de vacature in 2025 te kunnen invullen en pakken de werkzaamheden dan op. Dit bedrag onttrekken we dan ook niet uit de reserve economie en stellen we opnieuw beschikbaar in 2025.
- Lagere kosten voor Brabant Ports, topsectoren, marketing en communicatie en het reguliere werkbudget (€ 110.000).

Recreatie en toerisme

We hebben € 97.000 aan lagere kosten. In 2024 is er een impulsbudget van € 115.000 beschikbaar gesteld voor extra impuls recreatie en toerisme verbonden aan de speerpuntprojecten recreatie & toerisme Hoessenbosch, Geffense Plas en Openbaar strandbad Lithse Ham. De projecten zijn alle drie gestart en lopen door in 2025. De kosten zijn lager dan verwacht. Omdat projecten doorlopen in 2025 stellen we voor om € 107.000 over te hevelen naar 2025. Het overhevelen van het budget is nodig om de projecten te kunnen opleveren in 2025.

Industrieterreinen

Industrieterreinen is een budgettair neutrale activiteit, onderdeel van het grondbedrijf. Het saldo van lasten en baten van alle industriecomplexen inclusief mutaties in reserves en voorzieningen wordt uiteindelijk verrekend met de grondvoorraad op de balans van de gemeente.

Binnen industrieterreinen vallen twee onderdelen:

- Industrieterreinen;
- Erfpachtgronden.

De verschillen ten opzichte van de begroting zitten in:

- Industrieterreinen: de verschillen binnen de kosten en opbrengsten zijn beperkt. De totale verkopen bedragen conform begroting circa € 5,8 miljoen. Per saldo is de voorraad onderhanden werk industrieterreinen met € 3 miljoen afgenomen. Voor een uitgebreide toelichting op het rekeningresultaat van het grondbedrijf verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid verderop en naar het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG).
- Verwervingen en uitgegeven erfpachtgronden: in 2024 hebben we een hogere opbrengsten van € 400.000. Dit kan gesplitst worden in extra reguliere opbrengsten uit huur en pacht van € 145.000 en extra incidentele opbrengst door verkopen erfpachtgronden van € 255.000. Dit bedrag van € 255.000 is gestort in de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf.

Stortingen reserves

We hebben € 0,2 miljoen meer gestort in reserves dan verwacht. Dit heeft de volgende oorzaken:

- extra storting in de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf: € 0,2 miljoen (erfpachtgronden).

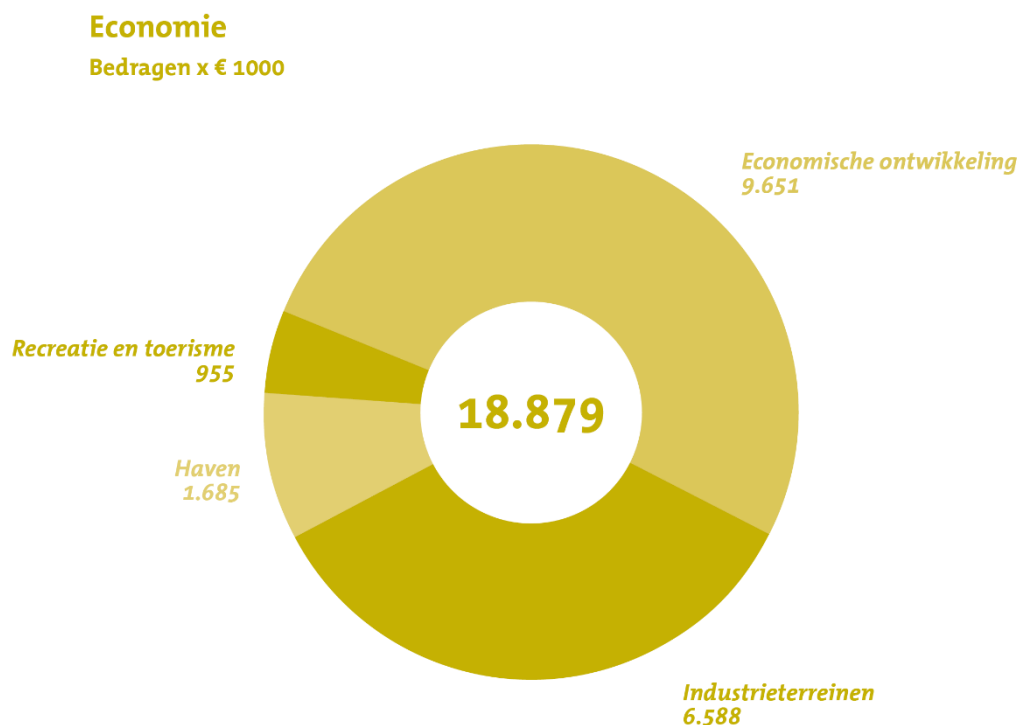
Onttrekkingen reserves

We hebben € 1,5 miljoen minder onttrokken aan reserves dan verwacht. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Minder onttrokken aan de reserve Baggeren haven (€ 1,1 miljoen).
- Minder onttrokken aan de reserve Economie (€ 424.000) door lagere kosten voor economische ontwikkeling zoals hiervoor beschreven.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2024 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Omschrijving	Rekening	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024
Economische ontwikkeling	373	437	437
Recreatie en toerisme	75	78	77
Totaal programma 05. Economie	449	515	514

Programma 6. Centrum

1. Inleiding

In dit programma staat de ontwikkeling van ons stadshart centraal. De dynamiek in dit gebied is groot. We moeten steeds blijven anticiperen en meebewegen met de markt en op de ontwikkelingen in de maatschappij om kansen voor ons centrum te benutten. Het gaat goed met ons Osse stadshart. De leegstand is laag, maar dit betekent niet dat het werk gedaan is. Er is blijvende inzet nodig om winkelpanden ingevuld te houden. De aantrekkingskracht van het centrum versterken we door het aanbod aan publieksvoorzieningen te verbreden en de ontmoetingsfunctie in de openbare ruimte verder te ontwikkelen. De voltooiing van het Walkwartier nadert en daarmee wordt de positie van het centrum als huiskamer van Oss versterkt. Het centrum blijft daarmee de centrale plek van Oss waar veel inwoners samenkomen, omdat op deze plek voor ieder iets te doen en te beleven valt. Tegelijkertijd moeten we soms ook constateren dat we met projecten moeten stoppen zoals TBL en het Stadssportpark. Ook de opgaven voor klimaatadaptatie, de bereikbaarheid van het centrum en mobiliteit binnen de stad hebben onze aandacht nodig. We realiseren ons dus dat de stad nog volop in ontwikkeling is (met de realisatie van het Walkwartier) en moet blijven. Dit vraagt om een integrale visie op het centrum: Koers Stadshart Oss 2025-2028. We hebben het afgelopen jaar ook veel tijd en energie gestoken in het professionaliseren en verbeteren van de kermis in het centrum van Oss en zullen daar de komende jaren ook mee doorgaan. Daarmee werken we samen met de belanghebbenden in het centrum de komende jaren door aan een bruisend, groen en toekomstbestendig stadshart.

2. Programma-onderdelen

2.1 Stadscentrum

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Gevarieerd en levendig stadscentrum met evenementen, horeca, winkels en cultuur*
- *Aantrekkelijke ontmoetingsplek en een bereikbaar stadscentrum*
- *Wonen in het centrum*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De bouw van het Walkwartier is voltooid, met de afbouw van het Warenhuis is gestart net zoals met de inrichting van de openbare ruimte rondom het Walkwartier. We zijn in goed contact met onze stakeholders over de ontwikkeling van het TBL en het bijhorende stadssportpark.

In 2024 heeft de 'huiskamer van Oss' meer vorm gekregen en is er volop aandacht voor cultuur en evenementen in het centrum. In verschillende andere projecten hebben we invulling gegeven aan het karakter van de binnenstad door het faciliteren van binnenstedelijk wonen en aanbrengen van groen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De gemeente is in constructief overleg met Stichting Carmel om het project stadssportpark te realiseren. Het college heeft ingezet op het laten vervallen van de sportzaal om de overige delen van het project te kunnen realiseren. Stichting Carmel en gemeente hebben gezamenlijk de wijziging van de Samenwerkingsovereenkomst opgepakt om vast te kunnen stellen of het project excl. sportzaal haalbaar is.
- In totaal zijn in het Walkwartier 131 woningen gerealiseerd en opgeleverd in het najaar van 2024. Ook de winkels en de horecavoorziening zijn gereed. Voor een deel van de winkelruimtes is inmiddels een huurder gevonden, voor de overige winkelruimtes loopt overleg met geïnteresseerden. Het vinden van een geschikte ondernemer voor de horeca verloopt minder voorspoedig. Extra inspanningen blijven nodig om dit alsnog voor elkaar te brengen. Een belangrijk onderdeel in de gebiedsontwikkeling van het Walkwartier is de komst van het Warenhuis. Een multifunctioneel gebouw waarin onder meer de bibliotheek, het stadsarchief, het toeristisch informatiecentrum en het centrummanagement zullen worden gevestigd. Het Warenhuis moet een echte ontmoetingsplek worden.
- De afbouw van het Warenhuis met inrichting en installaties is aanbesteed en de werkzaamheden zijn eind 2024 gestart. De afbouw verloopt voorspoedig en zal eind november 2025 gereed zijn. Tot slot wordt ook

het openbare gebied van het Walkwartier opnieuw ingericht, om het geheel een nieuwe uitstraling te geven. Deze werkzaamheden zijn in januari 2025 gestart.

- We zijn gestart met de actualisatie van de koers voor het stadscentrum op basis van een evaluatie (in 2023). Inmiddels zijn de inventarisatie en analyses grotendeels gereed. We zijn nu bezig met de visievorming en het toetsen van onze ideeën bij diverse stakeholders. We verwerken de uitkomsten van het nieuwe parkeerbeleid in de nieuwe Koers Stadshart. We verwachten de nieuwe koers rond de zomer 2025 vast te kunnen stellen.
- In 2024 is het evenementenbeleid vernieuwd. Ook de kermisvisie is verder uitgewerkt, wat inhoudt dat er een verruiming van de eindtijd van de kermis in 2025 komt.
- We hebben een begin gemaakt met het herschrijven van het horeca- en terrassenbeleid en deze zal in juni 2025 worden vastgesteld.
- In 2024 zijn de locatieprofielen van het centrum (Burchtplein, Oostwal, Eikenboomgaardplein, Eikenboomgaard I, Eikenboomgaard II en Heuvel) geëvalueerd. Ook is er een start gemaakt met het ontwikkelen van de locatieprofielen, Rusheuvel, Jan Cunen Park en Barbarapark.
- Het beleidskader voor het stimuleren van fietsgebruik wordt momenteel uitgewerkt in de fietsnota en wordt in het tweede kwartaal van 2025 voorgelegd aan college en raad.
- Daar waar we kansen zien gaan we verder met het vergroenen en daarmee klimaatadaptief maken van het centrum. De geplande vergroeningsprojecten zijn op één na uitgevoerd of in uitvoering. Het blijkt lastig om verticaal groen aan de gevels aan te brengen doordat onder andere draagvlak bij de eigenaren van deze ontbreekt.
- In het kader van de regeling Wonen in het centrum zijn in 2024 de laatste 5 projecten afgerond. In totaal is er vanaf 2018 tot en met 2023 voor 47 woningen de subsidie volledig uitgekeerd omdat het project is afgerond. Voor het gevelproject staat alleen nog een reservering voor Walplein 25. Zodra het bestaande pand gesloopt is (volgens planning maart 2025) wordt deze subsidie uitgekeerd.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de Duurzaamheidscirkel:

- Arbeid: door te streven naar behoud en zelfstandig ondernemerschap mogelijk maken leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren, zoals besteedbaar inkomen, armoede en jeugdwerkloosheid.
- Maatschappelijke participatie en wonen: we gaan in het stadscentrum een diversiteit aan functies creëren. We versterken de woonfunctie in het Walkwartier, voegen cultuur toe en geven ruimte aan starters en tijdelijke functies. We stimuleren, wanneer het kan, evenementen in het centrum en de kernen, deze worden veelal georganiseerd door lokale verenigingen.
- Natuur en Landschap: We vergroenen het centrum om de effecten van hittestress tegen te gaan.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, duurzame steden en gemeenschappen en leven op het land. Door in te zetten op het compact maken van het stadshart, functiemenging, meer bezoekersbeleving, stimuleren lokaal en duurzaam, in samenwerking met belanghebbenden in de binnenstad. Zo bouwen we samen aan een duurzaam stadshart.

3.2 Indicatoren

Sinds 2024 rapporteren wel alleen nog aan de hand van de gegevens van het CMO uit DigiTwin. Het werkgebied van het CMO beslaat sinds 2010 het kernwinkelgebied (de pit) en het kernrandgebied van het centrum (de schil). Vanaf 2016 registreert het CMO maandelijks bezetting/leegstand. Vanaf juli 2022 maakt het CMO gebruik van DigiTwin om bezoekersaantallen te meten. Deze tool is AVG proof.

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streef-waarde
Bezoekers centrum (gemiddeld per week)	CMO	niet bekend	123.000	111.000	220.736*	150.000
Leegstand aantal verkooppunten	CMO	9,20%	11,50%	9,60%	12,5%**	7,50%
Aantal verkooppunten	CMO	360	356	354	354	geen
Omvang winkeloppervlakte in m2	CMO	niet bekend	nb	90.825	93.180***	geen
Leegstand winkeloppervlak	CMO	niet bekend	nb	7,20%	8,3%****	5,0%

* Nieuwe meetmethode Digitwin, cijfers 24/7

** 18 panden pit 11,30% - 26 panden schil 13,60%

*** af: twee panden in de schil die zijn omgebouwd naar woning: 145 m2 . Bij: commerciële ruimte Walkwartier 2.500 m2.

**** stijging door leegstand enkele grotere panden (Blokker, Halfords) en nieuwe commerciële ruimte Walkwartier.

3.3 Waar staat je gemeente

Niet van toepassing.

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Centrumontwikkeling algemeen	Lasten	491	664	537	-127	V
	Baten	-210	-210	-152	58	N
	Saldo	281	454	385	-69	V
Herontwikkeling Walkwartier	Lasten	1.098	435	423	-12	V
	Baten	-4	-9	-24	-14	V
	Saldo	1.094	425	399	-26	V
Kermissen	Lasten	310	310	316	6	N
	Baten	-194	-194	-213	-19	V
	Saldo	116	116	104	-13	V
Markten	Lasten	105	106	100	-5	V
	Baten	-93	-93	-59	33	N
	Saldo	12	13	41	28	N
Totaal programma	Lasten	2.004	1.515	1.376	-138	V
	Baten	-501	-506	-448	58	N
	Saldo	1.503	1.008	928	-80	V
Stortingen reserves		1.528	5.061	5.065	4	N
Onttrekkingen reserves		-1.604	-4.753	-4.626	126	N
Totaal mutaties reserves		-76	308	438	131	N
Resultaat		1.427	1.316	1.367	51	N

Toelichting per product

Herontwikkeling Walkwartier

De herontwikkeling Wal Kwartier bevat de volgende onderdelen:

- Herstructurering Wal Kwartier (grondbedrijf);
- Openbare ruimte Walkwartier;
- Het Warenhuis.

De herstructurering Wal Kwartier is onderdeel van het grondbedrijf en wordt als een budgettaire neutrale activiteit opgenomen. Het is een grondexploitatie waarbij de grondkosten en grondopbrengsten worden verantwoord. Het saldo wordt inclusief mutaties in reserves en voorzieningen verrekend met de grondvoorraad op de balans van de gemeente. De kosten in 2024 waren € 0,7 miljoen terwijl € 1,3 miljoen was geraamd.

Door deze lagere kosten in 2024 stijgt de voorraad onderhanden werken minder snel.

Bij de overige onderdelen van de herontwikkeling zijn de kostenverschillen beperkt.

Centrumontwikkeling algemeen

We hebben € 127.000 aan lagere kosten en € 58.000 aan lagere opbrengsten.

- Lagere kosten (€ 57.000) voor stimulering wonen in het centrum. Dit bedrag onttrekken we niet uit het investeringsfonds Stadshart Oss. De subsidieregeling stimulering wonen in het centrum is gestopt omdat er nauwelijks nog aanvragen binnenkwamen.
- Lagere kosten voor de evaluatie koers stadshart en herijking koers centrum (€ 32.000). Het project is vertraagd en de kosten schuiven door naar 2025.
- Lagere kosten (€ 15.000) voor de Taskforce centrum. Het taskforce budget is gestopt per 1 januari 2025.

- Lagere kosten werkbudget (€ 23.000). Er is in 2024 minder uitgegeven aan werkbudget omdat we wachten tot we klaar zijn met de actualisatie van de Koers Stadshart. Het bijbehorende uitvoeringsprogramma geeft richting aan waar we het werkbudget aan gaan besteden.
- Lagere opbrengsten (€ 58.000) door lagere ontvangsten van reclamebelasting. Dit komt door vermindering van het aantal reclame-uitingen in de binnenstad. We zien dat de opbrengst jaarlijks minder wordt. Omdat we met het CMO een afspraak is gemaakt over een vast bedrag aan doorbetaling betekent een lagere reclame-opbrengst een nadeel voor de gemeente.

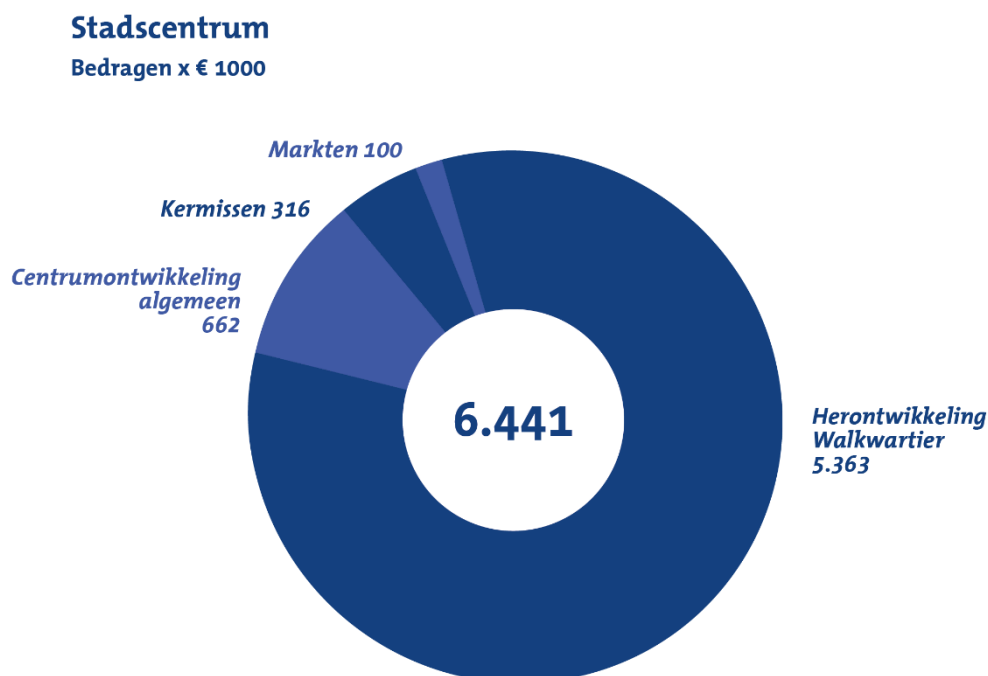
Onttrekkingen reserves

We hebben € 126.000 minder onttrokken aan reserves. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Lagere onttrekking (€ 57.000) uit het investeringsfonds Stadshart Oss voor stimulering wonen in het centrum.
- Lagere onttrekking (€ 60.000) uit het investeringsfonds Stadshart Oss voor de herijking en evaluatie koers stadshart.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2024 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Centrumontwikkeling algemeen	181	274	217
Totaal programma 06. Centrum	181	274	217

Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit

1. Inleiding

Oss maakt de komende jaren een schaa sprong naar een gemeente met meer dan 100.000 inwoners. Dit bereiken we onder andere door nog meer stad te zijn. Oss biedt diversiteit in wonen, in een stadse of dorpse omgeving. Dit wordt aangevuld met veel erfgoed, aansprekende voorzieningen, een goede ontsluiting en bereikbaarheid met OV. De gemeente heeft een gevarieerde economische bedrijvigheid en omvat zowel een bruisende stad als prachtig buitengebied met karakteristieke kernen.

Doordat we stedelijke milieus toevoegen maken we het aanbod en de keuze voor wonen en werken in Oss nog diverser en aantrekkelijker. Dit komt voornamelijk tot uitdrukking in de binnenstedelijke transformatie in de brede spoorzone van Schade wijk tot Amsteleind. Hier vindt ook de omslag naar duurzame mobiliteit plaats, met een herwaardering van onze verkeersstructuur, zodat alle voorzieningen goed bereikbaar blijven. Daarnaast hebben we aandacht voor de opgave om het bestaand stedelijk gebied gezonder en meer klimaatrobust te maken.

In dit programma komen de verstedelijking van Oss met de spoorzone Oss, onze woon- en mobiliteitsopgaven, de activiteiten in het kader van de Omgevingswet, de aandacht voor erfgoed én onze lobby en samenwerkingsagenda aan de orde.

2. Programma-onderdelen

2.1 Verstedelijking

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Eigentijdse stadsvernieuwing; wat inhoudt dat er een diversiteit aan extra woningen gebouwd wordt in het stedelijk gebied. Dit levert een aantrekkelijke stedelijke leefmilieus en gemeenschappen op, die van aanvulling zijn op de bestaande Osse woonmilieus.*
- *De mobiliteitstransitie in de stad; waarin langzaam verkeer volop ruimte heeft en voorzieningen zoals openbaar vervoer, groen, sport, onderwijs en cultuur snel bereikbaar zijn vanaf woon- of werkplek.*
- *Duurzame, gezonde en veilige leefomgeving; waarin in het stedelijk gebied ruimte is gemaakt voor de uitdagingen uit het programma energie en klimaat en de opgave met betrekking tot energie.*
- *Vooraanstaande industriële ontwikkel- en maakstad; waarbij het nieuwe werken (in de nabijheid van de stations) onderdeel is van de nieuwe stedelijkheid.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Bovenstaande doelstellingen dragen bij aan het creëren van een aantrekkelijk stedelijk woon-, werk- en leefmilieu in de nabijheid van het spoor en de stations in de spoorzone van Oss.

Het woningbouwprogramma levert de bouwstenen voor eigentijdse stadsvernieuwing in aantallen woningen en in doelgroepen voor wie gebouwd wordt. Met de plannen die op stapel staan, staat de gemeente inmiddels op de nominatie om door het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening in de nota ruimte aangewezen te worden als grootschalige woningbouwlocatie. In de diverse projecten komt het woningbouwprogramma tot realisatie.

De koersnota en het uitvoeringsprogramma mobiliteit geven samen met het parkeerbeleid en de spooragenda richting aan de mobiliteitstransitie in de stad. Nabijheid en bereikbaarheid zijn sleutelbegrippen. De spooragenda van Oss is inmiddels een vast besprekspunt voor ministeries, NS, ProRail en de provincie Noord-Brabant.

De uitdagingen op het gebied van klimaatadaptatie, vergroening en energietransitie vragen om een gebiedsgerichte planvorming. Daarover vinden gesprekken plaats met de provincie en het waterschap en heeft de gemeente Oss een maatlat ontwikkeld.

In het stedelijk gebied vormen het farmacluster en Pivot Park samen het belangrijkste economische cluster voor groei en toekomstbestendige werkgelegenheid. Gebieden waarvoor de stedelijke economische ontwikkeling nog aandacht moet krijgen in relatie met het spoor en de stations zijn: het goederenspoor naar de haven (1) en nieuwe passende economische activiteiten op het Euterpepark (2).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De raad heeft in Q4 het ontwikkelperspectief voor de spoorzone Oss en de te nemen vervolgstappen (o.a. uitvoeringsstrategie) vastgesteld.
- We hebben gewerkt aan de uitvoering van een haalbaarheidsstudie naar de scenario's voor de verbetering van de permeabiliteit van het spoor en de ligging van de stations in de spoorzone.
- We hebben een intentieovereenkomst gesloten met de provincie Noord-Brabant over de binnenstedelijke gebiedstransformatie in Oss-Centraal.
- We hebben een afspraak gemaakt in het BO MIRT voor een Quicksan studie naar de gewenste oplossing voor het spoor en de stations in Oss.
- We hebben meegewerkt aan de verstedelijkingsstrategie en uitvoeringsagenda voor Brabant en de Stedelijke Regio 's-Hertogenbosch.
- We hebben ambtelijk en bestuurlijk inzet geleverd op lobby en profilering van Oss in het kader van verstedelijking bij G40, Brabantstad, RNOB, ministeries, NS en ProRail.
- We hebben onderdelen uit de spooragenda concreet gemaakt in projecten en ontwerpen voor ongelijkvloerse spoorkruisingen bij Amsteleind en Ravenstein.
- We hebben verder gewerkt aan de woningbouwprojecten in de diverse gebieden in de spoorzone waaronder Raadhuislane Noord, Corellistraat, Fraterspark en Raadhuislane Zuid.

2.2 Wonen en erfgoed

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een complete woongemeente met aandacht voor de woonomgeving in bestaande wijken en kernen en een flexibel en gedifferentieerd woningbouwprogramma.*
- *Een comfortabele woningvoorraad die aansluit bij de behoeften en wensen van de bewoners. De woningen zijn duurzaam en toekomstbestendig.*
- *Een (t)huis voor alle groepen inwoners. Aandacht voor de groep kwetsbare inwoners met een zorgbehoefte die in de toekomst in een reguliere woning moeten blijven wonen. Ook aandacht voor de inwoners met een middeninkomen, jongeren die in de koop- en huursector buiten de boot dreigen te vallen en voor voldoende kwalitatieve huisvesting voor internationale werknemers.*
- *Versterking van de woonfunctie van Oss, ook in regionaal opzicht.*
- *Versnelling van de woningbouw met als doelstelling dat er in 2030 circa 5.200 woningen zijn toegevoegd aan de Osse voorraad in lijn met de Regionale Woondeal. De Woonagenda 2022-2024 helpt om uitvoering te geven aan deze ambities.*
- *We geven aandacht aan betekenis en behoud van erfgoed en archeologie, onder meer door archeologie in de gemeente zichtbaar en beleefbaar te maken. We doen dit samen met partners en zetten in op publieksbereik en participatie.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2024 zijn er 340 woningen gerealiseerd en we hebben circa 15 woningbouwplannen in procedure genomen. Hierdoor gaan we de komende jaren de benodigde toename in realisatie zien als resultaat van de versnelling. Daarnaast zijn er in 2024 in totaal 732 bouwvergunningen verleend, waarvan 384 vergunningen voor sociale huur woningen.

Regionaal sluiten we aan bij de afspraken in de Woondeal die onze ambities op differentiatie en betaalbaarheid volgen. Dit heeft zich in 2024 geuit in een gevarieerd programma voor de toekomstige ontwikkelingen, zoals Euterpepark, Spoorlaan-Zwaluwstraat en Stationskwartier Ravenstein.

Net als in 2023 is de huisvesting van aandachtsgroepen en de evenwichtige verdeling van woningtoewijzingen in 2024 belangrijk geweest. We hebben hiervoor een verdeling van 1/3 aandachtsgroep, 1/3 op wachttijd, 1/3 op loting aangehouden.

Voor erfgoed was 2024 een jubileumjaar: onder de noemer OsseSchouders was er veel aandacht voor erfgoed, met de nadruk op archeologie. Er zijn veel nieuwe activiteiten georganiseerd en producten gemaakt voor een breed publiek, samen met het erfgoedveld en met hulp van de lokale en sociale media. De band met de Universiteit Leiden is versterkt door de viering van het jubileum '50 jaar archeologie'.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben onze inzet om te komen tot woningbouwversnelling gecontinueerd en mogelijkheden verkend om woningbouwprojecten sneller 'hard' te maken. Dit hebben we toegepast op locaties waarvoor de plannen in voorbereiding waren en op nieuwe locaties. We hebben gebruik gemaakt van provinciale en landelijke regelingen voor zover kansrijk en haalbaar voor Osse ontwikkelingen. Dit heeft geresulteerd in een subsidie van het Rijk van € 1,8 miljoen voor het woningbouwproject Stationskwartier Ravenstein.
- We hebben in april 2024 de prestatieafspraken over de woningbouwopgave in de sociale huur geactualiseerd met woningcorporaties BrabantWonen en Mooiland.
- We hebben toezicht en handhaving op overbewoning versterkt middels de start van het project overbewoning. Dit project is gericht op extra toezichtscontroles, handhavingszaken, hercontroles en reactie op klachten/meldingen.
- We hebben initiatiefnemers in CPO groepen geattendeerd op de mogelijkheden vanuit het provinciale Actieprogramma Nieuwe Woonvormen en Zelfbouw en op het CPO beleid Oss. Dit hebben we gedaan via de zelfbouwcoaches en onze website. In 2024 heeft dit geleid tot de daadwerkelijke start bouw van woningen door CPO groepen op diverse locaties, waaronder Maren-Kessel Liesdaal, Geffen en Overlangel. Daarnaast zijn er ook CPO groepen met een grondpositie in Liesdaal (2e groep), Ravenstein en Herpen.
- We hebben initiatief en creativiteit uit de samenleving benut om plannen tot ontwikkeling te brengen. Via onder meer de Intaketafel bieden we daarvoor één loket waar we initiatieven voor onder andere woningbouw in eerste aanzet beoordelen op de wenselijkheid van beleidskader.
- We hebben periodiek een voortgangsmonitor woningmarkt opgesteld, met onder meer data van het kadaster over transacties in de bestaande woningvoorraad. We hebben hier halfjaarlijks over gerapporteerd via de Raadsinformatiebrief voortgang woningbouw.
- We hebben een uitvoeringsprogramma wonen welzijn zorg gemaakt.
- We hebben verder uitvoering gegeven aan de actiepunten die genoemd zijn in de regionale woondeal.
- We hebben met actief grondbedrijf grote stappen gezet met Amsteleind.
- We hebben de nieuwe archeologienota met archeologische verwachtingskaart laten vaststellen in de raad.
- We hebben de Cultuurhistorische Waardenkaart afgerond.

2.3 Mobiliteit

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Versterken van de kwaliteit van de openbare ruimte.*
- *Toegankelijk en bereikbaar voor iedereen.*
- *Verduurzamen van de mobiliteit.*
- *Versterken van het economisch vestigingsklimaat.*
- *Vergroten van de verkeersveiligheid en terugdringen van de hinder.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het jaar 2024 heeft vooral in het teken gestaan van voorbereidingen voor concrete maatregelen en projecten die tot realisatie komen in de openbare ruimte de komende jaren. We hebben per doelstelling de vertaling gemaakt naar concrete activiteiten in het uitvoeringsprogramma mobiliteit, dat begin Q2 2025 ter vaststelling naar de raad gaat.

Daarnaast hebben we door middel van de opinienota parkeren een belangrijke stap gezet richting de vaststelling van nieuw parkeerbeleid in 2025. Dilemma bij het ontwikkelen van parkeerbeleid is dat ontwikkelingen in het stedelijk gebied elkaar in rap tempo opvolgen, en dat er vandaag de dag keuzes gemaakt moeten worden met de kennis van nu.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben gewerkt aan het uitvoeringsprogramma mobiliteit, incl. Ontwerpkader Weginrichting (begin Q2 2025 vaststelling in de raad). Hierbij wordt de Koersnota Mobiliteit vertaald naar concrete maatregelen.
- We hebben middels de opinienota parkeren input opgehaald voor het parkeerbeleidsplan (Q2 2025 vaststelling in de raad).
- We hebben een evaluatie van de wijkbus uitgevoerd.
- We hebben de uitkomsten van het debat over de Maasveren verwerkt. Er is een meerjarige subsidie vastgesteld. De huidige samenwerking blijft bestaan, met elk jaar een extra bestuurlijk overleg.
- We hebben in Q4 een fietscampagne uitgevoerd om fietsgebruik te stimuleren. Dit vooruitlopend op de fietsbeleidsnota (Q2 2025 vaststelling in de raad).
- Wij hebben ervoor gepleit om onderdelen van het mobiliteitspakket A50 verder op te pakken, ondanks dat de verbreding van de A50 wordt uitgesteld. In mei 2024 heeft de Minister van Infrastructuur en Milieu de voorkeursbeslissing genomen de A50 tussen Ewijk en Paalgraven te verbreden tot 2x3 rijstroken. Ook heeft zij het besluit genomen om nog geen gevolg te geven aan de planuitwerkingsfase. Met provincie Noord-Brabant proberen we desondanks toch een studie te starten naar capaciteitsverbetering van de onderliggende wegen rond knooppunt Paalgraven (zoals N329 en Vorstengrafdonk).
- We hebben verder gewerkt aan het ontwerp Noordelijke Ontsluitingsweg fase 1 en fase 2.
- We hebben extra inzet geleverd op regionale samenwerking, lobby en profilering.

2.4 Ruimtelijke ontwikkeling

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We zijn goed aangehaakt op het ruimtelijk beleid van rijk, provincie en regio en zorgen dat de Osse agenda goed wordt ingebracht.*
- *We hebben een actuele omgevingsvisie.*
- *We bouwen stapsgewijs ons omgevingsplan op.*
- *We hebben onze procesbeschrijvingen afgestemd op de Omgevingswet.*
- *We kunnen werken met de nieuwe digitale technische standaard voor de Omgevingswet*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We zijn actief betrokken bij ruimtelijk beleid dat door het Rijk, provincie en regio wordt opgesteld en het voorbereidend werk voor vaststelling van de omgevingsvisie in 2025 is afgerond. In 2024 zijn we gestart met het omzetten van thema's in het omgevingsplan. Deze omzetting heeft meer (doorloop)tijd in beslag genomen dan eerst gedacht, bijvoorbeeld omdat bij de uitwerking bleek dat het geldende beleid niet meer actueel was. Deze thema's lopen daarom in 2025 door. Ook was 2024 het jaar waarin we de vele ontwerpbestemmingsplannen, die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet ter inzage waren gelegd, hebben afgerond. Het afstemmen van onze procesbeschrijvingen op de Omgevingswet loopt. De procesbeschrijving voor het omgevingsplan is gereed, voor de BOPA nagenoeg. Daarnaast zijn we technisch in staat om nieuwe omgevingsplanregels te plaatsen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben ingespeeld op het nieuwe rijksbeleid met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen, zoals het ontwikkelperspectief stedelijk Brabant, het provinciaal ruimtelijk voorstel, het (voor)ontwerp van de nieuwe nota ruimte en de ruimtelijke koers van de regio.

- We hebben eind december de ontwerp omgevingsvisie voorgelegd in het college. Vanaf medio januari 2025 ligt deze ter inzage. Na de terinzagelegging verwerken we eventuele zienswijzen en bieden we de visie ter vaststelling aan de raad aan.
- We hebben een interventieteam (calamiteitenteam) in het leven geroepen om eventuele calamiteiten rondom de inwerkingtreding van de Omgevingswet zo snel mogelijk op te lossen. Grote incidenten hebben zich echter niet voorgedaan. De incidenten die zich voordoen, worden opgepakt als dagelijkse activiteiten. Het interventieteam is daarom opgeheven.
- We hebben een start gemaakt met het omzetten van 10 thema's naar het omgevingsplan (uitvoering transitieplan). We hebben ook een standaard motivering gemaakt die kan dienen als leidraad voor nieuwe aanvragen voor het wijzigingen van het omgevingsplan. Daarnaast lopen er voor een aantal initiatieven al wijzigingsprocedures.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Het verduurzamen van vooral de bestaande woningvoorraad is een grote en belangrijke opgave. Deze opgave komt onder andere aan bod in programma 4: uitvoeringsprogramma Energiebesparing en Transitievisie Warmte.

Ook ligt onze focus op het verduurzamen van mobiliteit. De gemeente wil de mobiliteit van de aan Oss verbonden verplaatsingen verduurzamen. Enerzijds door optimaal in te zetten op de potentie van de fiets door het verbeteren en versnellen van het fietsroutenetwerk zowel in de gemeente als in de stad Oss. In samenhang daarmee dient de hoofdstructuur van het openbaar vervoer te worden versterkt zowel in termen van verbindingen als in de kwaliteit van de stations en haltes. Anderzijds wil de gemeente de transitie naar elektrische automobility optimaal faciliteren door het aanbieden van voldoende laadvoorzieningen in de wijken, op knooppunten en parkeerterreinen. Ook in het goederenvervoer zet de gemeente in op elektrificatie en multimodaal vervoer.

De Toekomstvisie en Structuurvisie voor de gemeente Oss lopen tot 2020. De actualisatie krijgt gestalte in de Omgevingsvisie, die daarmee het nieuwe integraal kader vormt voor het ruimtelijk beleid waaronder wonen voor de gemeente. In de omgevingsvisie maken we ook keuzes over duurzaamheid. Daarin nemen we de Global Goals als drijfveer en integreren we sociale doelen als gezondheid en onderwijs.

De Global Goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, partnerschap om doelstellingen te bereiken en klimaatactie.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde
Gemiddelde leegstand woningen	OssStat	3,3	3,2	3,4	3,2	n.v.t.
Gemiddelde verkooptijd woningen (in dagen)	NVM	Q2 - 24	Q2 - 63	Q2 - 63	Q2 - 47	n.v.t.
Verleende bouwvergunningen	Gemeente Oss	356	482	285	732	n.v.t.
In aanbouw zijnde woningen	Gemeente Oss	256	321	208	116	n.v.t.
Gereedgekomen woningen	Gemeente Oss	623	341	491	340	n.v.t.
Aantal actief woningzoekenden Mooiland	Mooiland	1.778	1.630	1.516	n.n.b.	n.v.t.
Aantal reacties per woning Brabantwonen	Brabantwonen	160	246	237	521	n.v.t.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	9,2	8,6	2023

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Parkeren	Lasten	2.073	1.976	1.759	-217	V
	Baten	-2.431	-2.642	-2.857	-215	V
	Saldo	-358	-665	-1.097	-432	V
Verkeer	Lasten	2.117	3.122	2.711	-411	V
	Baten	-156	-245	-480	-235	V
	Saldo	1.961	2.877	2.231	-646	V
Overige bedrijfsmatige activiteiten	Lasten	5.414	4.356	10.546	6.191	N
	Baten	-5.145	-3.858	-11.191	-7.333	V
	Saldo	269	498	-644	-1.142	V
Volkshuisvesting	Lasten	4.454	4.830	4.098	-732	V
	Baten	-3.002	-3.009	-6.310	-3.300	V
	Saldo	1.452	1.821	-2.211	-4.032	V
Ruimtelijke ordening	Lasten	3.522	4.224	4.969	745	N
	Baten	-336	-812	-1.376	-564	V
	Saldo	3.186	3.413	3.593	180	N
Strategische projecten/samenwerking	Lasten	697	9.661	2.290	-7.371	V
	Baten	0	-7.026	-2.383	4.642	N
	Saldo	697	2.636	-93	-2.729	V
Woningbouwcomplexen	Lasten	7.913	5.874	8.706	2.832	N
	Baten	-9.391	-6.356	-7.726	-1.369	V
	Saldo	-1.479	-482	980	1.462	N
Totaal programma	Lasten	26.189	34.044	35.079	1.035	N
	Baten	-20.462	-23.948	-32.322	-8.374	V
	Saldo	5.727	10.096	2.758	-7.339	V
Stortingen reserves		31.213	34.371	36.276	1.905	N
Onttrekkingen reserves		-18.953	-25.140	-24.795	344	N
Totaal mutaties reserves		12.260	9.231	11.481	2.250	N
Resultaat		17.987	19.327	14.238	-5.089	V

Toelichting per product

Parkeren

We hebben lagere kosten van € 217.000 en hogere opbrengsten van € 215.000. Per saldo geeft dit een voordeel van € 432.000.

De belangrijkste reden voor € 217.000 lagere kosten is dat er minder parkeerautomaten worden vervangen. Steeds meer mensen betalen op een alternatieve manier wat leidt tot lagere kosten voor groot en dagelijks onderhoud, inzameling, storingen. Hiernaast waren de onderhoudskosten van Parkeergarage Oostwal en Bergoss € 75.000 lager.

De hogere opbrengsten worden vooral veroorzaakt door extra inkomsten uit naheffingen door de inzet van scanauto (€ 100.000), hogere reguliere opbrengsten parkeren (€ 80.000) en extra inkomsten uit parkeervergunningen (€ 35.000). Bij de programmabegroting hielden we rekening met een overschot van € 483.000. We zien nu in de werkelijkheid een voordeel van € 432.000 ten opzichte van het begrote tekort. Dit bedrag hebben we extra gestort in de reserve Parkeren (zie toelichting bij stortingen en onttrekkingen reserves hierna).

Verkeer

We hebben lagere kosten van € 411.000 en hogere opbrengsten van € 235.000. Per saldo geeft dit een voordeel van € 646.000.

De lagere kosten van € 411.000 worden veroorzaakt door:

- lagere kosten uitvoeringsagenda koersnota mobiliteit € 74.000. We hadden € 100.000 begroot als onttrekking uit de reserve mobiliteit. Dit bedrag wordt dan ook niet volledig onttrokken uit de reserve mobiliteit. Het budget voor de Uitvoeringsagenda koersnota mobiliteit is slechts deels besteed doordat vaststelling van het uitvoeringsprogramma is doorgeschoven naar 2025.
- lagere onderzoekskosten parkeren Raadhuislaan € 68.000. De begrote onttrekking van 150.000 wordt dan ook niet volledig onttrokken uit de reserve parkeren. Voorbereidingsbudget is eind 2024 beschikbaar gesteld met de vaststelling van de programmabegroting 2025. De onderzoeken naar de diverse scenario's m.b.t. parkeren Raadhuislaan lopen door in 2025.
- Geen kosten voor de reconstructie Heihoeksingel (€ 150.000) in 2024. De begrote onttrekking van € 150.000 wordt dan ook niet onttrokken uit de reserve mobiliteit. Voorbereidingskrediet is eind 2024 beschikbaar gesteld met de vaststelling van de programmabegroting 2025. We zijn voor de Heihoeksingel nog bezig met voorbereidende werkzaamheden. Daar zijn al wel onderzoeken voor verricht (o.a. kruispunttellingen) via project Amsteleind. Werkzaamheden zoals ontwerp en verdere onderzoeken worden verwacht in 2025.
- lagere kosten ontwikkeling spooragenda (€ 115.000). We hebben in 2024 een subsidie ontvangen van € 83.000 waardoor we dit budget niet volledig nodig hadden. We hebben deze lagere kosten ook niet uit de reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving gehaald.
- hogere kosten brand vice versa van ruim € 0,1 miljoen.
- lagere kosten advies parkeernormen: € 26.000

De hogere opbrengsten van € 235.000 worden vooral veroorzaakt door verhaal van kosten die we hebben moeten maken in het kader van de brand bij Vice Versa. Dit is inclusief interne uren die hiervoor gemaakt zijn.

Overige Bedrijfsmatige activiteiten

Het product overige bedrijfsmatige activiteiten bestaat uit de volgende onderdelen:

- herstructureringsplannen: dit is een budgettair neutrale activiteit, onderdeel van het grondbedrijf. Het saldo van lasten en baten van alle complexen inclusief mutaties in reserves en voorzieningen wordt uiteindelijk verrekend met de grondvoorraad op de balans van de gemeente.
- beheercomplexen: per saldo een voordeel van € 169.000.
- verhuurde panden en percelen: per saldo een voordeel van € 475.000.

Voor herstructureringsplannen zijn de kosten € 3 miljoen hoger dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door kosten talentencampus (€ 2,3 miljoen), Hooghuis Ravenstein (€ 0,3 miljoen) en voormalig belastingkantoor (€ 0,2 miljoen). De totale opbrengsten bedroegen € 3 miljoen in 2024.

Dit is € 0,4 miljoen lager dan geraamd wat met name veroorzaakt wordt binnen ontwikkeling Elzeneind locatie. Per saldo is de voorraad onderhanden werk herstructureringsplannen met € 6,2 miljoen toegenomen. Voor een uitgebreide toelichting op het rekeningresultaat van het grondbedrijf verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid verderop en naar het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG).

Het saldo van de beheercomplexen is € 169.000 positief. Dit wordt veroorzaakt door hogere inkomsten uit huur en pacht en verkopen van gronden. Het saldo van de verhuurde panden en percelen is € 475.000 positief. Dit wordt vooral veroorzaakt door lagere kosten voor onderhoud en energie en door gerealiseerde verkopen.

Volkshuisvesting

We hebben € 0,6 miljoen aan lagere kosten en € 3,3 miljoen aan hogere opbrengsten. Per saldo geeft dit een voordeel van € 3,9 miljoen.

De opbrengsten zijn hoger door hogere inkomsten uit leges omgevingsvergunningen. We hebben in 2024 een achttal grote projecten een vergunning verleend voor meer dan € 200.000 per vergunning. Dit is ruim 50% van de totale legesopbrengst. Door de inwerkingtreding van de omgevingswet is het verlenen van WABO vergunningen toegenomen.

De lagere kosten worden veroorzaakt door lagere ureninzet van vast medewerkers en inhuur (€ 0,6 miljoen).

Woningbouwcomplexen

Woningbouw projecten is een budgettair neutrale activiteit, onderdeel van het grondbedrijf. Het saldo van lasten en baten van alle woningbouwprojecten inclusief mutaties in de reserves en voorzieningen verrekenen we uiteindelijk met de grondvoorraad op de balans van de gemeente.

De totale kosten op de diverse woningbouwcomplexen bedroegen in 2024 € 5,9 miljoen. Dit is inclusief nieuwe geopende complexen, zoals stationskwartier Ravenstein, voormalig belastingkantoor en ontwikkeling macharen. Deze zijn in 2024 omgezet van IMVA naar woningbouwcomplex. De totale verkopen bedroegen € 6,1 miljoen in 2024. Dit is per saldo € 1 miljoen hoger dan geraamd. We hebben € 1,8 miljoen extra verkopen bij 't Veld in Geffen. De verkopen bij Piekenhoef (€ 0,6 miljoen) en Horzak (€ 0,3 miljoen) blijven achter op de raming. Per saldo is de voorraad onderhanden werken van de woningbouwcomplexen binnen het grondbedrijf met € 1,7 miljoen toegenomen.

Voor een uitgebreide toelichting op het rekeningresultaat van het grondbedrijf verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid verderop en naar het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG).

Strategische Projecten / Samenwerking

Op dit product verantwoorden we de plankosten voor diverse projecten. Deze plankosten activeren we als immateriële vaste activa. Voor diverse plankosten (€ 1,5 miljoen) hebben we een voorziening gevormd. Het betreft vooral kosten die gemaakt zijn voor Klein Amsteleind (€ 0,6 miljoen), Groot Amsteleind (€ 0,7 miljoen) gebiedsontwikkeling Raadhuislaan Zuid (€ 0,2 miljoen). Deze voorziening hebben we onttrokken aan de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf.

Ruimtelijke ordening

We hebben hogere kosten van € 0,8 miljoen en hogere opbrengsten van € 0,6 miljoen. Per saldo geeft dit een nadeel van € 0,2 miljoen.

- We hebben extra inkomsten uit anterieure overeenkomsten ontvangen. Deze extra inkomsten bedragen circa € 0,7 miljoen. Hier tegenover staan ook extra kosten. Deze bedragen circa 0,6 miljoen.
- We hebben lage kosten invoering omgevingswet (€ 77.000). Dit betekent ook een lagere onttrekking uit de reserve.
- We hebben lagere kosten voor de uitvoering van MER nieuw Zevenbergen (€ 38.000). Dit bedrag hebben we ook minder uit de reserve geluid gehaald.
- We hebben lagere opbrengst uit grondverkoop (€ 400.000). De verkoop aan Brabant Wonen is nog niet gerealiseerd (Coornhertstraat).
- We hebben hogere opbrengsten van € 118.000 aan bijdragen voor landschappelijke kwaliteitsverbetering van anterieure initiatiefnemers. Deze inkomsten zijn gestort in de reserve groenfonds. Voor de exploitatie is deze dus neutraal.

- We hebben kosten voor ontwikkeling windpark Elzenburg de Geer (€ 52.000).

Stortingen reserves

We hebben per saldo € 1,9 miljoen extra gestort in reserves door:

- We hebben € 431.000 extra gestort in de reserve parkeren.
- We hebben € 400.000 minder gestort in de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf (grootschallige anterieure overeenkomst).
- We hebben € 256.000 minder gestort in de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf door lagere winstneming herstructurering.
- We hebben € 229.000 extra gestort in de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf door verkoop van beheergronden.
- We hebben € 1,3 miljoen extra gestort in de reserve bovenwijkse voorzieningen. Dit wordt vooral veroorzaakt door extra afdrachten op basis van anterieure overeenkomsten.
- We hebben € 0,6 miljoen extra gestort in de reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving door ontvangen bijdragen.
- We hebben € 118.000 extra gestort in de reserve groenfonds landelijk gebied.

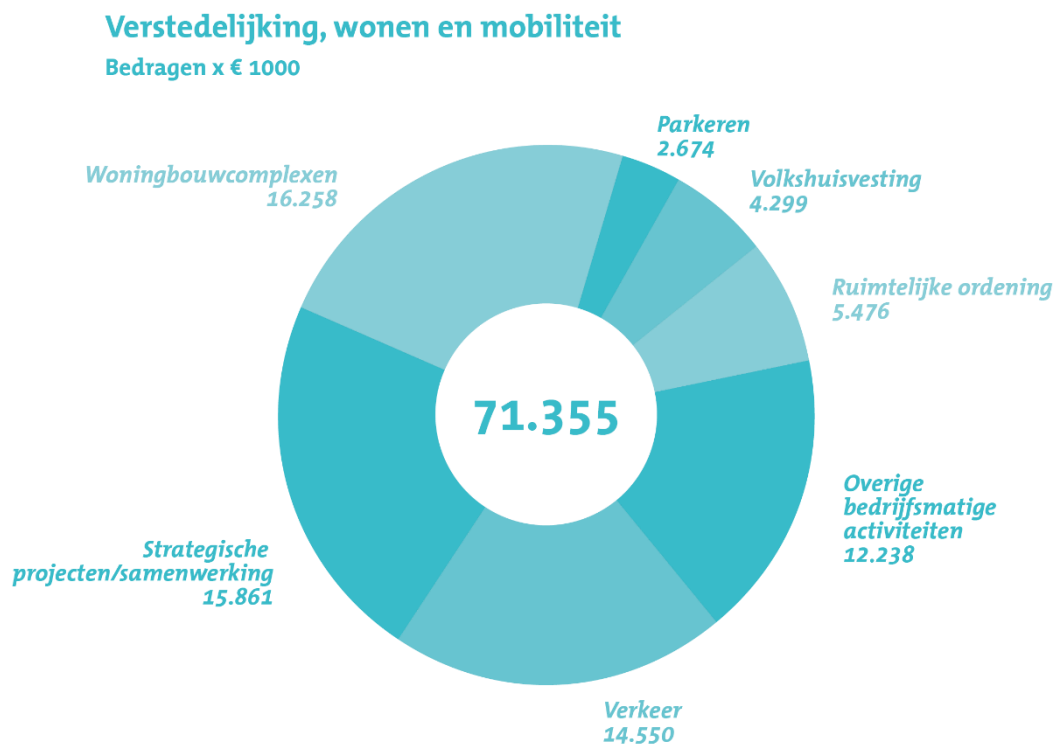
Onttrekkingen reserves

We hebben per saldo € 0,3 miljoen minder onttrokken in reserves door:

- We hebben € 1,1 miljoen extra onttrokken uit de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf om deze te sotrtten in de reserve te verwachte exploitatieverliezen.
- We hebben € 96.000 minder onttrokken uit de algemene bedrijfsreserve. Dit betreft onze eigen bijdrage op basis van de verkopen voor bovenwijkse voorzieningen. Dit bedrag is dan ook minder gestort in de reserve bovenwijkse voorzieningen.
- We hebben € 0,4 miljoen minder onttrokken uit de algemene reserve door lagere kosten van flexwoningen in 2024.
- We hebben € 0,3 miljoen minder onttrokken uit de algemene bedrijfsreserve voor gemaakte plankosten.
- We hebben € 0,1 miljoen minder onttrokken uit de reserve Omgevingswet. Er was geen onttrekking nodig omdat kosten opgevangen zijn binnen reguliere budgetten.
- We hebben € 0,2 miljoen minder onttrokken uit de reserve mobiliteit door lagere kosten koersnota mobiliteit en kosten Heihoeksingel.
- We hebben € 0,1 miljoen minder onttrokken uit de reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving. Er was € 350.000 beschikbaar gesteld voor voorbereidingskosten spooragenda in 2024, de werkelijke kosten waren in 2024 lager.
- We hebben € 68.000 minder onttrokken uit de reserve parkeren. We hadden € 150.000 begroot voor de onderzoekskosten van parkeergarage raadhuislaan. De kosten waren in 2024 lager.
- We hebben € 38.000 minder onttrokken aan de reserve Geluid door lagere kosten voor de MER Nieuw Zevenbergen.
- We hebben € 52.000 onttrokken uit de reserve ontwikkeling windpark.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2024 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Verkeer	201	221	217
Volkshuisvesting	35	55	57
Totaal programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	236	277	274

Programma 8. Veilige omgeving

1. Inleiding

Ons doel is een aantrekkelijke omgeving te zijn waar de inwoners van Oss zich veilig voelen om te kunnen wonen, werken en recreëren. Schoon, heel en veilig staat hierbij voorop. Als gemeente willen we in kunnen spelen op de actuele veiligheidsproblematiek. De algemene doelen voor de periode 2023-2026 zijn:

- Een samenleving die weerbaar, veerkrachtig en zelfredzaam is.
- Veilige wijken met een goede verbinding tussen zorg en veiligheid.
- Het zo veel mogelijk tegengaan, verstoren, en stoppen van ondermijnende criminaliteit.
- Voorkomen en bestrijden van (grootschalige) incidenten en verstoring van de openbare orde.

Binnen veiligheid hanteren we vijf veiligheidsvelden: veilige leef- en woonomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid en integriteit en veiligheid. Deze velden hebben elk weer hun eigen thema's. Zo werken we binnen het veld integriteit en veiligheid aan het bestrijden van georganiseerde criminaliteit en weerbare overheid, werken we aan complexe zorg- en veiligheidscasuïstiek en aan de aanpak van woonoverlast binnen het veld veilige woon- en leefomgeving en monitoren wij de jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit en werken we preventief samen met Halt binnen het veld jeugd en veiligheid.

De afgelopen jaren nam de druk op de openbare ruimte toe: er is meer onrust, meer onvrede en er zijn meer ongeregelde incidenten. Dit zien we zowel landelijk als lokaal. Een stevige wijkgerichte aanpak waarbij het netwerk en de lokale context goed in beeld zijn is daarom van belang. Stevige netwerken en doorlopende informatie dragen bij aan het vroegtijdig kunnen signaleren van onrust en incidenten, en helpen om samen met partners problematieken het hoofd te kunnen bieden.

Daarnaast komen er steeds meer nieuwe veiligheidstaken bij zoals de aanpak van mensenhandel, controles op illegale prostitutie, de aanpak van maatschappelijke onrust, extremisme en polarisatie, en het intensiveren van de weerbaarheid van de organisatie en de samenleving. Ook vergen bestaande thema's meer tijd. Zo is er sprake van een toename van complexe zorg en veiligheidscasuïstiek, een toename van voetbalgeweld en hebben we te maken met veel incidenten en crisissen. De criminele jeugdproblematiek wordt ook hardnekkiger en complexer, wat vraagt om een andere jeugdaanpak en stevige regie. Tot slot is het voor de aanpak op veiligheidsproblematieken (oa ondermijning en wijkgericht werken) steeds belangrijker om te investeren in informatie gestuurd te werken. Data-integratie en data-analyse zijn hierbij cruciaal.

Uit bovenstaande komt naar voren dat de ontwikkelingen op gebied van veiligheid niet stilstaan. Deze ontwikkelingen vragen om een wendbare gemeente die snel kan inspelen op nieuwe kansen en bedreigingen maar ook een gemeente die aangehaakt blijft bij deze veranderende opgaven.

2. Programma-onderdelen

2.1 Veilige woon- en leefomgeving

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Zorg- en veiligheidsketen verder inrichten om alle soorten casuïstiek slagvaardig op te kunnen pakken.*
- *Bij langdurige ernstige woonoverlast effectief op kunnen treden.*
- *Een goed georganiseerd handhavings- en toezichtapparaat die in kan spelen op de ontwikkelingen in de openbare ruimte.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Om casuïstiek slagvaardig op te kunnen pakken is gekozen voor het landelijke AVE model (Aanpak Voorkomen Escalatie). Het AVE model is vormgegeven op basis van de Osse werkwijzen en binnen de organisatie geïmplementeerd. Onder andere door interne wisselingen behoeft deze implementatie in 2025 nog wel de nodige aandacht. Dit geldt ook voor het proces nazorg ex-gedetineerden. We zijn gestart met het inventariseren van de knelpunten in de aanpak van woonoverlast. De verwachting is dat in 2025 nieuwe beleidsregels kunnen worden vastgesteld. Na implementatie van deze nieuwe beleidsregels verwachten we nog effectiever op te kunnen treden bij ernstige woonoverlastcasuïstiek.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben de aanpak voorkoming van escalatie (AVE) ontwikkeld. We hebben procesafspraken gemaakt met alle betrokken partijen, we hebben een nieuw handboek opgesteld en geïmplementeerd en e-learning ontwikkeld. Daarnaast is er een procesteam opgericht waar complexe casuïstiek kan worden aangemeld en beoordeeld. Hiervoor hebben we ook een nieuwe aanmeldsite met een verbeterd aanmeldformulier gemaakt. Veiligheid heeft een meer nadrukkelijke rol in casuïstiek waar veiligheidsaspecten een rol spelen.
- Met betrokken partijen hebben we de huidige aanpak van woonoverlast geanalyseerd en zijn verbeterpunten vastgesteld. Deze verbeterpunten moeten we vertalen naar nieuwe beleidsregels. Naar verwachting stellen we in 2025 nieuwe beleidsregels aanpak woonoverlast op inclusief een uitvoeringsaanpak.
- In de programmabegroting voor 2025 zijn extra middelen toegekend voor een verdere doorontwikkeling van de BOA's. Dit gaan we in 2025 verder uitwerken.

2.2 Bedrijvigheid en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Veilige evenementen*
- *Veiligheid om en in het voetbalstadion*
- *Veilig uitgaan en een veilig centrum*
- *Veilige bedrijventerreinen*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De activiteiten zoals vastgelegd in programmabegroting 2024 omtrent veilige evenementen zijn gerealiseerd en continueren we. Veiligheid in en om het voetbalstadion heeft doorlopend aandacht nodig. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Top Oss als betaald voetbalclub, de gemeente en de politie. We werken doorlopend aan een veilig uitgaansgebied en een veilig centrum. Dit doen we samen met de horeca en de ondernemers. Een protocol voor een collectieve horeca ontzegging wordt voorbereid, dit wordt in 2025 afgerond. De veiligheid op bedrijventerreinen heeft onze nadrukkelijke aandacht. Dit in verband met activiteiten met een ondermijnend karakter en de weerbaarheid van onze ondernemers.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We gebruiken de evenementenkalender om met onze stakeholders aan de voorkant duidelijk af te stemmen over de in te zetten capaciteit. Hiervoor zijn organisatoren benaderd om op tijd hun evenement aan te melden. Bij vergunningverlening van risico-evenementen (categorie B en C) wordt altijd advies ingewonnen bij de veiligheidsadviseurs. In Oss hebben we 1 evenement dat we als een categorie C evenement beschouwen, namelijk de kermis (attracties & feesten). Hiervoor is een veiligheidsteam opgericht, zijn in 2024 camera's geplaatst en hebben we preventief waarschuwbrieven gestuurd. De kermis in Oss is in 2024 goed verlopen zonder grote veiligheidsincidenten. Ook hebben organisatoren gebruik kunnen maken van externe expertise bij het opstellen van een veiligheidsplan. Tot slot is er extra personele capaciteit om organisatoren van evenementen meer te ondersteunen, ook op het thema veiligheid.
- We zijn doorlopend met betrokken partners in gesprek over het thema Gastvrij Voetbal. Daarnaast zijn we gestart met de persoonsgerichte aanpak van probleemsupporters. Hiermee hopen we de kans op gewelddadige incidenten te verminderen. Ook is er binnen de regio Oost Brabant met de betaald voetbalgemeenten (Oss, Helmond, Eindhoven en Den Bosch) een proces vormgegeven met een uniforme werkwijze ten aanzien van voetbalveiligheid.

- In september 2024 vond de actieweek Transport en Logistiek plaats. Binnen basisteam Maasland is een grote integrale verkeerscontrole gehouden en het MIT heeft ook controles uitgevoerd bij ondernemers in deze sector. Daarnaast hebben we preventieve gesprekken gevoerd met het doel de weerbaarheid van de ondernemers te vergroten. Het Maasland Interventieteam heeft in 56 locaties bezocht in 2024. Een groot aantal controles zijn uitgevoerd op basis van signalen en integraal uitgevoerd met andere partners, zoals ODBN, Arbeidsinspectie, Politie, Douane, Landelijk Intelligence- en Expertise Voertuigcriminaliteit etc.

2.3 Jeugd en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We hebben zicht op onze Osse jeugdigen en vergroten hun weerbaarheid en zelfredzaamheid om jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit te verminderen.*
- *We voeren regie op een effectieve groepsaanpak. Dit doen we samen met onze partners.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2024 hebben we gemerkt dat er zeer beperkte capaciteit is om de genoemde doelstellingen te realiseren. We hebben veelal ad-hoc gehandeld omdat we onvoldoende capaciteit hadden voor een goede (persoonsgerichte en groeps) aanpak en borging. Om die reden hebben we in de programmabegroting 2025 gevraagd om uitbreiding met 1 fte voor dit thema.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Om meer zicht te krijgen op de Osse jeugd hebben we meegewerkt aan het onderzoek Jonge Aanwas van het RIEC. We hebben een integrale bijeenkomst toekomstvisie Jeugd/Aanpak jeugdcriminaliteit georganiseerd om vast te stellen met welke ambities we aan de slag willen en welke knelpunten daarbij naar voren komen. Tezamen met de uitkomsten van het RIEC onderzoek gaan we verder met het ontwikkelen van ons beleid en bijbehorende processen met als doel de jeugdcriminaliteit te verminderen.
- We hebben een frequent jeugdgroepenoverleg met een aantal partners. Tijdens dit overleg bespreken we o.a. de hot-spots waar de jeugdigen zich bevinden en welke acties eventueel nodig zijn, bijvoorbeeld inzet van jongerenwerk en de Boa's. We hebben de eerste stappen gezet voor de doorontwikkeling van het jeugdgroepenoverleg. Met de komst van de beleidsadviseur jeugd en veiligheid kan dit verder vormgegeven worden.
- We hebben Halt in 2024 ingezet om voorlichting op het basis- en voortgezet onderwijs te geven, waarin vooral thema's als groepsinvloed, gedrag online en tolerantie & respect behandeld werden. Halt heeft ook maatwerk toegepast ten behoeve van incidentele inzet, zoals afstemming over preventieve interventies. Tot slot is Halt aangesloten bij netwerkoverleggen voor integrale samenwerking met o.a. politie, gemeente, etc.
- We hebben geïnvesteerd in de samenwerking tussen Veiligheid en het Sociaal Domein. Hierdoor hebben we op structurele basis overleg en verbinden we beleid en uitvoering doorlopend op een constructieve manier. Het aantal jongerenwerkers is uitgebreid waardoor er meer aandacht kan worden besteed aan stedelijke problematiek en de koppeling met het onderwijs.

2.4 Fysieke veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Behouden van een goede en intensieve samenwerking ten aanzien van de regionale crisisorganisatie met de Veiligheidsregio Brabant Noord en andere veiligheidspartners.*
- *Een slagvaardige lokale crisisbestendige organisatie zodat we kunnen inspelen op maatschappelijke uitdagingen en crisissen.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De samenwerking tussen bevolkingszorg en crisiscommunicatie is geïntensiveerd, maar vraagt doorlopend onze aandacht in een snel veranderende en instabiele wereld.

Een slagvaardige crisisbestendige organisatie vraagt continu om aandacht. Naar aanleiding van de grote brand in mei 2024 hebben we de gemeentelijke aanpak uitvoerig geëvalueerd. In 2025 gaan we aan de slag met de aandachtspunten uit deze evaluatie om onze interne processen nog beter in te richten bij een ramp of crisis.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We voeren (gedurende het hele jaar) de regie op kleine en grote veiligheidsincidenten en crises in Oss. Hiervoor draaien we een 24/7 crisispiket. Voor bepaalde functies hebben we deelname aan het crisispiket verplicht gesteld. Voldoende bemensing blijft kwetsbaar.
- We hebben 4x per jaar intervisie tussen de kolommen bevolkingszorg en communicatie om blijvend te kunnen evalueren en verbeteren. Daarnaast hebben we de leverplicht van de gemeente Oss voor de regionale crisisfuncties inzichtelijk gemaakt en organisatiebreed uitvraag gedaan voor het invullen van deze functies. Voor alle functies is inmiddels intern personeel geworven. Hierdoor voldoen we aan onze regionale leverplicht van de Veiligheidsregio Brabant Noord voor het leveren, opleiden en trainen van adviseurs in de regionale crisisorganisatie.
- We hebben in 2024 ook geïnvesteerd in het op orde brengen van de personele bezetting van onze lokale crisisfuncties. Er is in 2024 geen rampoefening uitgevoerd. We zijn eind 2024 gestart met meer bekendheid geven aan de crisisorganisatie- en structuur binnen de gemeentelijke organisatie, hier gaan we in 2025 mee verder.
- De eerste gesprekken zijn gestart voor het realiseren van de nieuwe brandweerkazerne in Oss

2.5 Integriteit en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het zoveel mogelijk verstoren van ondermijnende criminaliteit*
- *Het vergroten van awareness en het op peil houden en vergroten van het kennisniveau van de professionals en inwoners.*
- *Verstevigen van onze gemeentelijke informatiepositie*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het stoppen en voorkomen van ondermijnende criminaliteit is een doorlopende doelstelling. De gemeente Oss werkt samen met de gemeente Bernheze, de politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst samen onder het RIEC-convenant in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

Ook aan de doelstelling vergroten bewustwording wordt doorlopend op diverse thema's aan gewerkt. Voor het verstevigen van onze gemeentelijke informatiepositie moeten er nog stappen gemaakt worden op het gebied van onder andere data gericht werken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We werken bijna dagelijks samen met onze integrale partners, onder het RIEC convenant. Samen pakken we casuïstiek en projecten op. Verder zijn we gestart met een Hennepoverleg Maasland, voeren we de dealeraanpak uit. In 2025 gaan we starten met de nieuwe werkwijze voor een gemeentelijk Signalenoverleg Ondermijning (GSO). We gebruiken de handreiking van het RIEC voor de inrichting van deze nieuwe werkwijze.

- In 2024 is het Osse Bibob beleid aangepast. Uitgangspunt hiervoor is een risico en signaal gestuurde toepassing. Wij hebben, samen met de andere B7 gemeenten de noodzaak gezien om de risicocategorieën te herijken die gebruikt (kunnen) worden voor een doelmatiger inzet van de Wet Bibob. Taskforce-RIEC heeft vervolgens Bureau Beke gevraagd dit te onderzoeken. Wij nemen deel aan de klankbordgroep bij dit onderzoek. We onderzoeken de mogelijkheden om het Bibob onderzoek verder te digitaliseren. We zijn gestart met het verbreden van de toepassing van het Bibob instrument bij vastgoedtransacties en ruimtelijke procedures (op grond van de Omgevingswet).
- In 2024 hebben we presentaties door de Rijksrecherche laten verzorgen met als onderwerp 'herkennen van de signalen van ondermijning'. Ook hebben we een Virtual Reality sessie mensenhandel georganiseerd. Deze sessies bieden we organisatiebreed aan. In 2024 hebben we ook verder geïnvesteerd in de Brabantse weerbaarheidsnorm. Er is een organisatiebrede ambtelijke werkgroep opgericht en de aanbevelingen zijn inzichtelijk gemaakt. Structurele borging, zodat hier blijvend aandacht voor is, is nog niet gerealiseerd. Tot slot is een tweede bijeenkomst buitengebied georganiseerd voor professionals. In samenwerking met Platform Veilig Ondernemen is een MMA Campagne uitgevoerd op bedrijventerreinen. Er is extra aandacht gegeven op social media kanalen en tijdens de preventie actiedag op bedrijventerrein Danenhoef.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Om als gemeenschap duurzaam samen te leven (SDG11) is het onder andere van belang om mensen een veilige woon- en werkomgeving (SDG16) te bieden. Dat wil zeggen het tegengaan van criminaliteit en overlast, het veilig mogelijk maken van evenementen en de voorwaarden scheppen voor een zuiver democratisch proces (integriteit). Dat doen we samen met partners (SDG 17), waar mogelijk door integraal op te trekken.

We investeren in duurzame evenementen. Organisatoren van evenementen introduceren de recyclebare drinkbeker om de hoeveelheid plastic afval te verminderen. Wij informeren organisatoren hier actief over. Daarnaast is het gebruik van plastic confetti in carnavalsoptochten al jaren verboden.

Het gebruik van verouderde, dieselgestookte aggregaten bij evenementen is niet wenselijk vanwege het geluid en de luchtuitstoot. Het heeft nu nog beperkte aandacht maar zal in 2025 meer uitgewerkt worden. Te denken valt aan de juiste stroomvoorzieningen op veel gebruikte evenementenlocaties.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	
Rapportcijfer veiligheid	<i>Veiligheids monitor</i>	7,4	-	7,4	-	
Incidentmeldingen verwarde personen	politie	537	759	698	761	
Inzet bestuursrechtelijke maatregelen	gemeente					
- inzetten cameratoezicht in het kader van openbare orde			1	0	1 (kermis)	
- inzetten veiligheidsrisicogebied		2	0	0	0	
- noodverordening / noodbevel		1	0	2	0	
- sluiting art. 174a gemeentewet (bijvoorbeeld explosies)					0	
- waarschuwing gebiedsverbod APV			1	1	29 (kermis)	
- gebiedsverbod APV		1	1	0	2	
- stadionomgevingsverbod (APV)			1	0	4	
APV- vervoeren inbrekerswerktuig openbare plaats (aanpak veelplegers diefstal / inbraak).						
- waarschuwing					0	
- last onder dwangsom					3	
Woonoverlast						
- waarschuwing gedragsaanwijzing			0	2	4	
- gedragsaanwijzing		1	1	2	1	
Art 13b Opiumwet (drugs in woningen of andere panden)						
- bestuurlijke waarschuwing		3	2	5	0	
- sluiting pand		10	7	6	4	
- last onder dwangsom			4	7	5	
- geen bevoegdheid					8	
APV - drugshandel openbare plaats (aanpak drugsdealers)						
- waarschuwing					0	
- last onder dwangsom					3	
- geen bevoegdheid					1	
Incidentmeldingen jeugdoverlast	politie	428	279	250	338	
BIJ- en Risicomeldingen (ex-gedetineerden met een mogelijk veiligheidsrisico)	gemeente		6	4	5	
Interne BIBOB-toetsen	Gemeente	165	67	67	70	
- toetsen door landelijk bureau BIBOB		3	2	2	3	
- waarna voorschriften zijn opgelegd			0	4	0	

* In 2020 en 2021 heerste de coronapandemie. Het aantal jeugdmeldingen is toen gestegen door verbod op samscholing en avondklok. Verder zien we landelijk en lokaal dat geregistreerde jeugdcriminaliteit daalt, maar in de zwaardere categorieën alleen maar is toegenomen.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Verwijzingen Halt 12-17 jaar per 1.000 inwoners van 12-17 jaar	5	8	2023
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	4,2	3,9	2023
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag per 1.000 inwoners	5,6	5,7	2023
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	1	1,3	2023
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	4,1	2,3	2023
Jongeren met een delict voor de rechter	1%	1%	2023

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Veiligheidsregio	Lasten	6.843	6.843	6.847	4	N
	Baten	0	-103	-108	-5	V
	Saldo	6.843	6.740	6.739	-1	V
Toezicht en handhaving openbare orde	Lasten	2.490	2.493	2.579	86	N
	Baten	-80	-80	-94	-14	V
	Saldo	2.410	2.413	2.484	72	N
Integrale veiligheid	Lasten	1.215	1.230	1.800	570	N
	Baten	-12	0	-422	-422	V
	Saldo	1.203	1.230	1.378	148	N
Totaal programma	Lasten	10.548	10.565	11.225	660	N
	Baten	-92	-183	-624	-441	V
	Saldo	10.456	10.382	10.601	219	N
Stortingen reserves		0	0	0	0	-
Onttrekkingen reserves		0	0	0	0	-
Totaal mutaties reserves		0	0	0	0	V
Resultaat		10.456	10.382	10.601	219	N

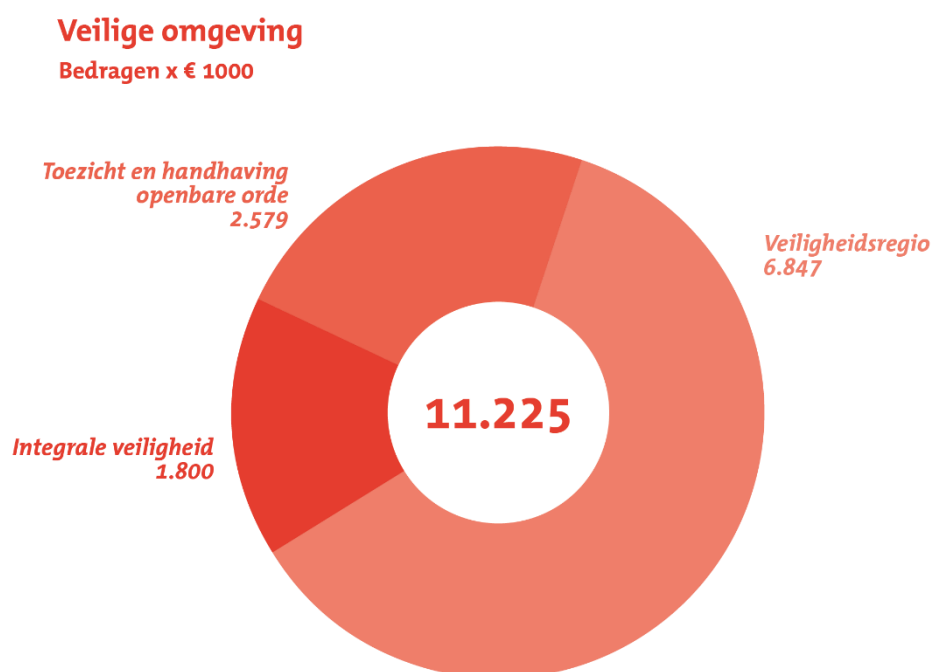
Toelichting per product

Integrale veiligheid

We hebben hogere kosten van € 0,6 miljoen en hogere opbrengsten van € 0,4 miljoen. Per saldo een nadeel van € 148.000. Dit heeft te maken met de grote brand bij Vice Versa in mei 2024. Naar aanleiding van die brand heeft de gemeente veel extra kosten gemaakt. Dit betreffen veelal externe kosten maar ook ambtelijke uren. Onze totale kosten bedroegen € 655.000. De gemeente heeft met betrekking tot de geleden schade (gemaakte kosten) Vice Versa aansprakelijk gesteld. Dit op basis van artikel 19.6 van de Omgevingswet. De financiële afwikkeling was eind 2024 niet afgerond. We zijn bij het opstellen van deze jaarrekening uitgegaan dat we de volledige kosten kunnen verhalen.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2024 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Integrale veiligheid	50	94	94
Totaal programma 08. Veilige omgeving	50	94	94

Programma 9. Besturen in verandering van tijden

1. Inleiding

Besturen, samenwerken, organiseren, innoveren en digitaliseren.

De Gemeenteraad, het college van Burgemeester & Wethouders en de gemeentelijke organisatie werken samen aan een samenleving waarin we in verbinding zijn. In verbinding met onze inwoners, vrijwilligers, ondernemers en andere samenwerkingspartners. We doen dit voor de gehele Osse gemeente, ieder vanuit onze eigen rol. Belangrijke kernwaarden daarbij zijn: *zichtbaar, betrouwbaar en realistisch*.

Gemeente Oss is integer en transparant met respect voor elkaars functies en posities. Participatie en betrokkenheid bij de besluitvorming is belangrijk. Dit stimuleren we actief en hebben een plek in onze manier van werken. We willen dat inwoners betrokken zijn de gemeenschap en actief meedoen en initiatief nemen. We willen samen duurzaam vooruit. Om dit te realiseren is een sterke organisatie nodig. Oss groeit en de organisatie groeit mee. We willen dat onze bedrijfsvoering en dienstverlening een stevig fundament vormen, meegroeien en inspelen op veranderende omstandigheden en nieuwe wetgeving. Verdergaande digitalisering, meer samenhang tussen de verschillende onderdelen en adequate stuurinformatie verstrekken, maken onderdeel uit van deze ontwikkeling. Ook het zijn van een aantrekkelijke werkgever, onze medewerkers faciliteren om te kunnen groeien en het creëren van voldoende kennis en kunde om de opgaven uit te kunnen voeren is een belangrijke opgave.

2. Programma-onderdelen

2.1 Bestuur

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces*
- *Een zichtbare, moderne gemeenteraad die aansluiting heeft bij nieuwe ontwikkelingen in onze gemeente*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het vergaderstelsel van de Osse gemeenteraad borgt een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces. Hierbinnen is tijd en ruimte voor alle perspectieven. Het is een uitdaging om het goede debat te organiseren met elkaar. Onze vergaderingen zijn niet altijd efficiënt en het is voor inwoners soms moeilijk te volgen. We blijven ook gedurende deze raadsperiode kritisch kijken naar het vergaderstelsel en we maken gebruik van pilots om aanpassingen te doen om onze manier van vergaderen te kunnen verbeteren. We zijn in 2024 begonnen met het versterken van onze raadscommunicatie. We hebben geïnvesteerd in onze website en socials, maar we houden ook rekening met inwoners die minder digitaal vaardig zijn: we blijven daarom ook gebruik maken van de papieren Oss actueel en zijn afgelopen jaar begonnen met politieke columns die we daarin plaatsen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2024 zijn we doorgegaan met onze activiteiten voor de jeugd en jongeren. We hebben 10 groepen 7/8 van vier scholen en 1 groep uit het speciaal onderwijs, op bezoek gehad in de raadzaal voor het spel Democracy. Ook een groep van Vluchtelingenwerk heeft het spel in de raadzaal gespeeld. In 2024 heeft 1 klas van een middelbare school meegedaan met het klassenbezoek van Prodemos.
- Er hebben 21 inwoners meegedaan aan Gast van de raad.
- Er hebben in totaal 84 inwoners of belanghebbenden ingesproken: 59 in de raadscommissies van Ruimte, 10 in de raadscommissies Sociaal Bestuurlijk en 15 in de raadsvergadering.
- Er hebben 5 hoorcommissies bestemmingsplannen plaatsgevonden over in totaal 9 bestemmingsplannen.
- De griffiers uit de regio Noordoost Brabant organiseerden 2 bijeenkomsten voor de raadsleden uit de regio om beter in positie te komen bij regionale samenwerkingsverbanden. Beide bijeenkomsten vonden in Oss plaats. In het voorjaar was er een bijeenkomst over het nieuwe convenant RNOB en de GGD en in het najaar ging het over de Regionale Energiestrategie (RES) en de Veiligheidsregio Brabant Noord.
- Daarnaast werden er door de verschillende samenwerkingsverbanden zelf informatieve bijeenkomsten (soms digitaal) georganiseerd, zoals over jeugdhulp, Ons Welzijn, GGD en Stedelijk Brabant.

- We hebben de volgende bedrijven bezocht in 2024: Vos Logistics, T-Huiz en Meteor.
- We hebben onze raadscommunicatie versterkt door verbetering van onze website/iBabs, we maken voortaan een publieksagenda, we plaatsen columns van de politieke partijen in Oss actueel, we zijn begonnen met het intensiever gebruiken van onze socials.
- De Rekenkamer heeft in 2024 een rapport over de Woonvisie en een rekenkamerbrief over Informatieveiligheid opgeleverd aan de gemeenteraad. De Rekenkamer is in 2024 begonnen met een onderzoek over Toezicht en handhaving en heeft een quickscan naar de inzet van loonkostensubsidies in Oss gedaan. Beide rapporten worden in 2025 aangeboden aan de gemeenteraad.
- Het Manifest gemeente Oss over het samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie stond in 2024 standaard op de agenda's van de agendacommissie en het fractievoorzittersoverleg. Tijdens een heidag op 8 juni hebben we in het kader van een halfwegreflectie het manifest geëvalueerd.
- Op diezelfde heidag hebben we als raad ook uitgebreid stilgestaan bij het thema Weerbaar bestuur. In het vierde kwartaal spraken we opiniërend met elkaar over integriteit en onze gedragscode.
- We zijn in 2024 volop verder gegaan met verbetervoorstellen voor ons vergaderstelsel. Veel aanpassingen zijn interne procesafspraken over deadlines of vergaderregels. We gaan in 2024 onze reglementen van orde hier op aanpassen. Wat meer in het oog springend voor onze inwoners is dat we bij de raadsvergaderingen zijn gaan werken met interruptie microfoons.

2.2 Dienstverlening

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- In één keer goed: *We zorgen ervoor dat de inwoner in één keer goed geholpen wordt en het antwoord krijgt op de vraag*
- Dienstverlening met de menselijke maat: *We maken zaken doen met de gemeente gemakkelijk van vraag tot antwoord*
- Naadloze klantinteractie: *Dienstverlening is via alle kanalen consistent en transparant*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In één keer goed: We zorgen ervoor dat de inwoner in één keer goed geholpen wordt en antwoord krijgt op de gestelde vraag.

Onze contacten met inwoners ronden we grotendeels in één keer af, wat blijkt uit positieve klanttevredenheid. Het KCC handelt 74% van de gesprekken in één keer af. Het gemiddelde klanttevredenheidscijfer over de kanalen telefonie en balie is een 8,3. Dit klanttevredenheidsonderzoek wordt door onszelf uitgevoerd. Dankzij actuele informatie en efficiënte afhandeling via diverse kanalen, bieden we snelle en goede service. Bij vervolgvragen schakelen we direct met de vakafdelingen.

Dienstverlening met de menselijke maat:

Wij stemmen onze dienstverlening af op de behoeften van inwoners. Met nieuwe e-diensten gaan we onze digitale service eenvoudiger en meer inspelen op de behoeften van onze inwoners. Voor minder digitaal vaardigen blijft het gemeentehuis toegankelijk. Vakmanschap blijft essentieel en wordt versterkt met opleidingen, trainingen en coaching, waar we continu aandacht voor hebben. Bij de afgelopen verkiezingen zorgden we voor zo veel mogelijk toegankelijke stemlocaties, zodat iedereen kon stemmen.

Naadloze klantinteractie:

Een van de redenen om e-diensten aan te schaffen is een doorontwikkeling van de integratie van onze online en offline dienstverlening. Met de nieuwe e-diensten maken we het mogelijk om vooraf door de inwoner ingevulde gegevens bij de balie al beschikbaar te hebben. Bij de verkiezingen zijn de voorzitters van de stemlocaties gefaciliteerd in het online doorgeven van de (tussentijdse) opkomstcijfers. Dit komt de transparantie en de efficiëntie van het verkiezingsproces ten goede.

Programma dienstverlening 2024

Vanuit een visie op dienstverlening werken we aan het versterken van de gemeentebrede dienstverlening. In 2024 zijn onder andere de basisafspraken voor dienstverlening herijkt en geborgd.

De programmatische aanpak gaat in zijn huidige vorm niet door. In 2025 bepalen we welke aanpak het beste werk om onze doelen te bereiken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben een implementatieplan gerealiseerd dat het mogelijk maakt om onze producten en diensten te laten voldoen aan twee nieuwe wetten (Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer en de Wet digitale overheid). Zodra de nieuwe tool voor digitale formulieren beschikbaar is zullen deze worden ingezet.
- Er zou een nulmeting worden uitgevoerd naar de wensen en verwachtingen van onze inwoners van onze dienstverlening. Dit is nog niet gerealiseerd omdat het programma tijdelijk is stopgezet.
- In het laatste kwartaal van 2024 zijn we gestart met de eerste gesprekken over een online dienstverleningslandschap en digitalisering. In 2025 gaan we dit verder oppakken.
- In Q4 zijn we gestart met het ontwikkelen van een dashboard voor het Publiekscentrum, samen met het team van Programma Data. Dit dashboard, gebaseerd op servicenormen, indicatoren en inwonersfeedback, zal in 2025 worden opgeleverd om beter inzicht te geven in de effecten van onze activiteiten en projecten ter verbetering van onze dienstverlening. Vanuit het programma Data zijn we ook bezig om verschillende data zoals waterverbruik, aantal personen woonachtig op een adres etc. inzichtelijk te maken om zo gericht vast te kunnen stellen of er sprake is van overbewoning. We trekken hier samen in op met de afdeling VTH.
- Om inwoners blijvend hoogwaardige dienstverlening via verschillende kanalen te bieden, investeren we structureel in de ontwikkeling van onze medewerkers. Dit is verankerd in onze strategische personeelsplanning.
- We zijn in het begin van 2024 gestart met het digitaal maken van de dossiers geboorte, overlijden en adresonderzoek. In het najaar van 2024 zijn we gestart met het doorlopen van onze werkprocessen, waardoor er een gedegen basis ligt om in 2025 verder te gaan met het digitaliseren van burgerzaken.
- Om integriteit te waarborgen en fraude bij het aanvragen en uitreiken van reisdocumenten en rijbewijzen te voorkomen, is functiescheiding verder aangescherpt. Daarnaast hebben we onderzoek gedaan naar de inzet van gezichtsvergelijking.
- Daarnaast is het interne fysieke transport van reisdocumenten veiliger en efficiënter georganiseerd.
- In Q2 is een nieuw telefonieplatform succesvol geïmplementeerd. Aanleiding hiervoor was het aflopende contract met de leverancier. Met dit nieuwe platform verbeteren we onze (digitale) toegankelijkheid en (telefonische) bereikbaarheid.
- We zijn een onderzoek gestart naar de toekomstbestendigheid van www.oss.nl. Dit onderzoek zal in Q1 2025 worden afgerond en zal inzicht bieden in de noodzakelijke veranderingen om de website toekomstbestendig te maken, de vereiste beheerstructuur en de benodigde organisatorische inbedding.
- Het onderzoek naar mogelijkheden rondom de uitbreiding van een Persoonlijke Internet Pagina voor de inwoner is nog niet gestart door het tijdelijk stopzetten van het programma dienstverlening. Dit wordt ondergebracht bij het online dienstverleningslandschap.

2.3 Organisatie en personeel

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een goede match tussen vraag en aanbod van medewerkers nu en in de toekomst*
- *De ontwikkeling van talent in onze organisatie*
- *De (door)ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie waar het fijn werken is vanuit goed werkgeverschap*
- *De vitaliteit van onze medewerkers en het vergroten van hun werkplezier*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben in 2024 ongeveer 130 vacatures succesvol ingevuld. We merken wel dat de krapte op de arbeidsmarkt nog onveranderd is. Talentontwikkeling heeft onze volle aandacht. Het Young Professional Programma is succesvol en aantrekkelijk voor jonge talentvolle medewerkers die onze organisatie instromen. We hebben dit jaar geïnvesteerd in een goede start en een warm welkom voor nieuwe medewerkers. En we hebben een nieuwe reiskostenregeling in het kader van aantrekkelijk werkgeverschap en het bevorderen van duurzaam reizen.

In het najaar 2024 heeft de directie de organisatieontwikkeling tegen het licht gehouden en de koers aangescherpt. In 2025 krijg deze nieuwe koers invulling via onder andere leiderschap- en vakmanschapsontwikkeling. In 2024 is ook het Periodiek Medisch Onderzoek uitgevoerd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Goede match vraag en aanbod

- We hebben in 2024 een algemeen onboarding programma opgeleverd aan de gemeentelijke organisatie. Deze handleiding gebruiken leidinggevendenden om onze nieuwe medewerkers een warm welkom te geven.
- Op het gebied van inclusie en diversiteit hebben we onze advertentieteksten inclusief gemaakt.
- We hebben het contact met het onderwijs in 2024 geïntensiveerd om aandacht te geven aan de gemeente Oss als aantrekkelijke werkgever en een plek om mogelijk stage te lopen.
- Het voornemen om payroll aan te besteden is niet uitgevoerd in afwachting van nieuwe wetgeving en de ontwikkelingen binnen de CAO gemeenten op dit punt.
- De bezette formatie per 01-01-2025 is 847,94 (de toegestane formatie is 931,27)
- Het aantal medewerkers is 968 per 01-01-2025.
- Het aantal vacatures dat is uitgezet per jaar is dat volgens werkenbijoss.nl:

	2022	2023	2024
aantal vacatures	176	181	148*

Talentontwikkeling

- In 2024 heeft 81% van de medewerkers de opleiding integer handelen gevolgd. We zijn gestart met de voorbereidingen om te komen tot een geactualiseerd integriteitsbeleid en bijbehorende uitvoeringsregelingen.

Doorontwikkeling organisatie en goed werkgeverschap

- We hebben de richtlijnen rondom het hybride werken (Toss) in samenhang met het Nieuwe werken (MS365) en de herinrichting van de kantoorruimten in het gemeentehuis samengebracht in het verhaal "Samen Toss werken".
- De pilot datageletterdheid is eind 2024 gestart. Met een groep medewerkers proberen we een drie maanden durend leeraanbod (combinatie live en online) uit op het gebied van datageletterdheid. Op basis van deze ervaringen kijken we hoe we dit leeraanbod breder in de organisatie kunnen neerzetten.
- De module gesprekscyclus is begin 2024 geïmplementeerd in ons e-HRM systeem Motion. Alle beoordelingsgesprekken worden nu digitaal geregistreerd en automatisch in het personeelsdossier opgeslagen. De bijbehorende praatplaat lanceren we begin 2025.
- In 2024 zijn de verdere voorbereidingen getroffen om te komen tot een kernregistratie medewerkers.
- In 2024 is een voorstel ontwikkeld voor aanpassing van de reiskostenregeling waarmee we voldoen aan het bevorderen van duurzaam reizen, maar ook om meer concurrerend in de arbeidsmarkt te staan.
- We hebben pensioenbijeenkomsten georganiseerd in samenwerking met het ABP voor medewerkers waarvan het pensioen in zicht is.

Vitaliteit en werkplezier

- In Q4 2024 zijn we gestart met het herijken van het vitaliteitsbeleid. Voor de ontwikkeluren beschikbaar binnen het vitaliteitsbeleid is een beslisboom uitgewerkt als handleiding wanneer en waarvoor deze uren kunnen worden ingezet.

- In 2024 was er aandacht voor verzuim- en werkdrukreductie door middel van opleidingen en trainingen rondom verzuim, advisering en begeleiding van managers en aanscherping van de processen. In 2024 hebben we ook een nieuwe bedrijfsarts mogen verwelkomen.
- In 2024 hebben we het Periodiek Medisch Onderzoek uitgevoerd bij onze medewerkers. Er wordt veel vrijheid en collegialiteit in de organisatie ervaren. 89% van de medewerkers geeft aan een score van 7+ te ervaren. Een op de 6 teamleiders ervaart een hoge tot zeer hoge werkdruk. We zitten te veel. En focus op slaap en ontspanning in combinatie met minder administratieve last zal de werkdruk mede verminderen. We hebben blijvende aandacht voor psychologische veiligheid.

2.4 Digitalisering en datagedreven werken

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Wij zijn een mens gedreven organisatie, die steeds beter gebruik maakt van waardevolle data*
- *Informatiebeveiliging is randvoorwaarde voor al ons handelen en is integraal onderdeel van ieders werk*
- *We hebben een moderne en wendbare IT architectuur en infrastructuur die de digitaliseringsambitie van de organisatie optimaal faciliteert*
- *De informatie van onze gemeente is duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Wij zijn een mens gedreven organisatie, die steeds beter gebruik maakt van waardevolle data

Dit jaar hebben we als gemeente belangrijke stappen gezet om optimaal gebruik te maken van data. Ons dataportaal is gevuld met diverse openbare datasets, waardoor inwoners gemakkelijker toegang hebben tot informatie. We zijn gestart met een dataloket om datavraagstukken effectief op te pakken en hebben de datakwaliteit van basisregistraties verbeterd. Daarnaast hebben we plannen gemaakt om medewerkers vertrouwd te maken met data-analysetechnieken en data-ethiek. Deze initiatieven stellen ons in staat om op data gebaseerde beslissingen te nemen, met de menselijke factor centraal. We hebben een plan voor Ethiek voorgelegd aan de gemeenteraad, dat we de komende jaren verder uitwerken.

Informatiebeveiliging is randvoorwaarde voor al ons handelen en is integraal onderdeel van ieders werk

Informatiebeveiliging blijft een prioriteit. We volgen de Baseline Informatiebeveiliging (BIO) en brengen jaarlijks verslag uit over de stand van zaken aan de raad via de ENSIA-rapportage. Dit vormt de basis voor onze beveiligingsplannen. We voeren diverse onderzoeken uit, zoals mysteryguest-onderzoeken, phishingtests, kwetsbaarheidsonderzoeken en pentesten, om verbeteringen door te voeren. De resultaten van het rekenkameronderzoek zijn gedeeld met de gemeenteraad. Het beleid voor toegangsbeheer (Identity & Access Management, IAM) is vastgesteld en de benodigde digitale middelen zijn geïmplementeerd. Verder hebben we bijgedragen aan het project voor nieuwe toegangspassen, in lijn met het beleid van Vastgoedbeheer.

We hebben een moderne en wendbare IT architectuur en infrastructuur die de digitaliseringsambitie van de organisatie optimaal faciliteert

Het afgelopen jaar hebben we Microsoft 365 (MS365) geïmplementeerd om efficiënter samen te werken en te communiceren. We zorgen ervoor dat alle functionaliteiten optimaal worden benut door een adoptietraject wat nog doorloopt in 2025. Voorbereidingen zijn getroffen voor de vervanging van het rekencentrum, dat on-premises applicaties ondersteunt. We herijken onze cloudstrategie en combineren het vernieuwen van het rekencentrum met cloudoplossingen om aan de digitaliseringsambities van onze organisatie te voldoen. We hebben de vakafdelingen breed ondersteund bij cloudmigraties, updates en de invoering van nieuwe applicaties zoals het regiesysteem in het sociaal domein.

De informatie van onze gemeente is duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar

Per proces zijn Informatie beheerplannen opgesteld. Deze beheerplannen dragen bij aan het op orde hebben van de informatievoorziening en zorgen er mede voor dat informatie duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar is. Dit is een continu proces en hiermee sluiten we tevens aan bij diverse nieuwe wetgeving zoals de Wet Open Overheid en dragen bij aan een transparante overheid.

Daarnaast is vanuit informatiebeheer een strakkere sturing op de opslag en vernietiging van documenten binnen de diverse applicaties en is er voor dit thema direct aangesloten op de uitrol van MS365.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben voorbereidingen voor een integraal datawarehouse en een bijpassende Cloud Landing Zone getroffen. De aanbesteding en implementatie hiervan loopt over de jaargrens heen.
- De aanpak voor Ethiek is voorgelegd aan de gemeenteraad en goedgekeurd. Dit wordt het komende jaar verder uitgewerkt.
- We hebben de eerste algoritmes gepubliceerd in het landelijke Algoritme register.
- We hebben een start gemaakt met de definitiebepaling voor sensorenbeleid. Van daaruit wordt dit verder ontwikkeld met de betrokken afdelingen.
- We zijn gestart met een pilot datageletterdheid met een diverse samenstelling van medewerkers uit de hele organisatie
- De incidentresponsplannen zijn deels uitgewerkt. Vanwege een wisseling van directieleden en het aangekondigde vertrek van de burgemeester zijn de cybersecurity oefeningen nog niet uitgevoerd (dit om continuïteit nav oefeningen te borgen). Dit pakken we in 2025 op.
- We hebben diverse onderzoeken uitgevoerd, zoals mysteryguest-onderzoeken, phishingtests, kwetsbaarheidsonderzoeken en pentesten, om verbeteringen door te voeren. De resultaten van het rekenkameronderzoek zijn gedeeld met de gemeenteraad. Deze onderzoeksresultaten vormen input voor de voortdurende verbetering van de informatiebeveiliging als onderdeel van de PDCA-cyclus.
- We hebben voor onze digitale infrastructuur monitoring, analyse- en rapportagetooling ingericht en daarbij is een intern responsproces ontwikkeld.
- Het beleid voor Identity & Access Management (IAM) is vastgesteld door het DT en de digitale middelen zijn geïmplementeerd. IAM wordt verder ontwikkeld en geborgd in de bestaande onboarding- en beheerprocessen.
- We hebben actief bijgedragen aan het project voor nieuwe toegangspassen en volgen daarbij het beleid van Vastgoed c.q. Gebouwenbeheer.
- We hebben een impactanalyseproces ingericht waarbij de benodigde expertises aangesloten zijn zodat nieuwe ontwikkelingen goed landen in de organisatie en proceseigenaren passende ondersteuning krijgen.
- We hebben intensieve voorbereidingen gedaan voor de vervanging van het rekencentrum. In relatie hiermee is een traject gestart om de cloudstrategie te herijken zodat deze aansluit bij de uitgangspunten van de hybride digitale infrastructuur en bijdraagt aan de digitaliseringsambitie van de organisatie.
- We voeren continu beheerplannen uit in de organisatie. Hiermee sluiten we tevens aan bij wetgeving zoals de Wet Open Overheid.
- MS365 is uitgerold over de hele organisatie. Het komende jaar ligt het accent op de verdere adoptie.
- De strategisch Informatiemanager is aangesteld en in november 2024 gestart.

2.5 Participatie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Meer en kwalitatief goede vormen van participatie tussen inwoners en gemeente tot stand brengen*
- *Meer en beter maatschappelijke initiatieven omarmen en stimuleren*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De realisatie van deze doelstelling heeft vertraging opgelopen. Wel zijn diverse resultaten bereikt, zoals de omgevingsdialoog en afspraken met de wijk- en dorpsraden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Onze activiteiten op het gebied van participatie hebben vertraging opgelopen. Medio 2024 hebben we de werkzaamheden geëvalueerd en besloten om vanaf 2025 in te zetten op de volgende resultaten:
 - o participatiebeleid met richtinggevende uitgangspunten en een handelingskader. We verwerken hierin onder andere de conceptvisie die opgesteld is door Berenschot en de ervaringen van de omgevingsdialoog.
 - o we stellen een participatieverordening op.
 - o we werken aan vakmanschapsontwikkeling en een adviespunt participatie binnen de gemeente Oss.
- In 2024 hebben de wijk- en dorpsraden (WDR) een participatietraject doorlopen met begeleiding van een externe adviseur. Het doel van het traject was om duidelijkheid te krijgen over de rol van de wijk- en dorpsraden. De wijk- en dorpsraden hebben hun advies besproken met de gemeentesecretaris en portefeuillehouder. De gemeente en Wijk- en dorpsraden hebben overeenstemming over de rol van de Wijk- en dorpsraden. Daarnaast is er een aantal afspraken uit voortgekomen waar momenteel uitvoering aan gegeven wordt.
- Tot slot is in 2024 door de gemeenteraad de herijkte Beleidsnota "Participatie onder de Omgevingswet 2024" vastgesteld. Daarnaast zijn er aangescherpte instrumenten voor de omgevingsdialoog opgesteld die initiatiefnemers en betrokkenen houvast bieden bij het voeren van de omgevingsdialoog.

2.6 Schadewijk

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

Alle ontwikkelingen vanuit het Programma Schadewijk dragen bij aan een of meer van de volgende drie doelen:

1. *Herstellen van bestaanszekerheid*
2. *Gezonder leven makkelijker maken*
3. *Vergroten van de kansgelijkheid*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

2024 stond in het teken van het ontwikkelen en vaststellen van de kaders van de integrale gebiedsaanpak Schadewijk. In september van dit jaar stelde de gemeenteraad de Integrale gebiedsvisie Schadewijk vast. Vanuit deze visie ontwikkelen en investeren we de komende twee decennia in de Schadewijk met als ambitie dat elk kind in de Schadewijk kansrijk kan opgroeien en dat alle inwoners in gezonde omstandigheden in een fijne straat of buurt kunnen wonen en leven.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We ontwikkelden de Gebiedsvisie Schadewijk 2025-2045.
- We voerden de Leefplekmeter uit waarbij we in gesprek gingen met bewoners en kinderen uit de Schadewijk. We gebruikten de Leefplekmeter bij de ontwikkeling van de Gebiedsvisie Schadewijk 2025-2045.
- We maakten publieksversies van de Gebiedsvisie en Leefplekmeter zodat de informatie op hoofdlijnen voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk en begrijpelijk is.
- We ontwikkelden met BrabantWonen en ONS Welzijn een structuur waarbinnen we bestuurlijk en ambtelijk samen werkten aan de gebiedsvisie Schadewijk.
- We ontwikkelden nog geen programmaplan voor de periode 2024-2026 omdat de ontwikkeling van de gebiedsvisie meer tijd kostte dan vooraf verwacht.
- We brachten werkbezoeken aan verschillende gemeenten uit het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid om te leren van de aanpak die zij ontwikkelen.
- We hebben voorbereidingen getroffen om de motie 'De Schadewijk verdient een toekomstbestendig plan, te beginnen bij de jeugd' in 2025 uit te gaan voeren.

- We gaven ONS Welzijn opdracht om een evenement voor kinderen uit de Schadewijk te organiseren in de herfstvakantie.
- De (extra) uitvoering door ONS Welzijn, SEC en Muzelinck en het inlooppreekuur zijn in 2024 voortgezet.
- De (extra) uitvoering van het jongerenwerk door ONS Welzijn is in 2024 voortgezet. De extra uitvoering is ingezet op de basisscholen en op de jeugdgroep bij het Cruijff Court.
- We hebben de voorbereidingen voor de vernieuwbouw van het Verduhuis en de drie basisscholen verder voortgezet dit jaar.
- De ruimtelijke projecten in de wijk bevinden zich in verschillende fases, zo is bijvoorbeeld in het afgelopen jaar de bestemmingsplanprocedure rondom de Vogelbuurt doorlopen en is in de Kapelaan Nausstraat de bouw van 21 woningen van start gegaan.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Activiteiten:

- We blijven als gemeente Oss herkenbaar op het gebied van de Global Goals. Deze Sustainable Development Goals zijn verankerd in de beleids- en beheerscyclus en zijn uitgangspunt bij grote opgaven.
- We houden bij aanbestedingsprocedures rekening met duurzaam gebruik van grondstoffen, energieverbruik en sociale aspecten (social return). Dat geldt ook voor onze eigen bedrijfsvoering, zoals gebouwenbeheer, wagenpark en catering.
- Vanuit de doelstellingen van de Participatiewet, specifiek de banenafspraken, creëren we functies voor specifieke doelgroepen, onder andere door het aanpassen van takenpakketten (jobcarving).

De Global Goals die bij dit programma horen zijn: Gendergelijkheid, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen, vrede, veiligheid en gerechtigheid en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde
Klanttevredenheid	Waarstaatjegemeent e.nl					Landelijk gemiddelde 6,90
- directe dienstverlening		6,90	6,74	n.n.b.		7,11
- digitale dienstverlening		7,25	7,09	n.n.b.		
Tevredenheid medewerkers	Gemeente	6,70			7+	7,1
Ziekteverzuim	Gemeente	6,85	6,84	6,66	6,51	Landelijk gemiddelde 5,8%
Norm banenafspraken	VNG banenafspraken	26,71	36,7	35	29,8	22 banen van 25 uur (2019)
Kinderen met onderwijsachterstand in Schadewijk	CBS dashboard verwachte onderwijsachter- stand	26,4%	27,5%	27,6%		Oss-Stad 23,2%
Gezinnen met inkomen tot 120% van het sociaal minimum in Schadewijk	CBS Integraal Inkomens en vermogens- onderzoek	16,2%				Oss-Stad 13,3%
Overlastmeldingen Schadewijk: aantal per 1000 huishoudens	Data.politie.nl + BRP	94	91	100		Oss-Stad 68
Koopwoningen in Schadewijk	GBA/BSOB	51,1%	50,5%	50,2%		Oss-Stad 57,2%
Huurwoningen corporatie in Schadewijk	GBA/BSOB	38,7%	38,7%	38%		Oss-Stad 30,8%
Huurwoningen vrije sector in Schadewijk	GBA/BSOB	10,2%	10,7%	11,8%		Oss-Stad 11,9%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer.

Indicator	Oss	Jaar
Formatie per 1.000 inwoners	8,5 fte	2024
Bezetting per 1.000 inwoners	7,9 fte	2024
Overhead	23,9%	2024
Apparaatskosten per inwoner	€ 1024	2024
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur.	9,5%	2024

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Overhead	Lasten	41.294	46.098	45.108	-990	V
	Baten	-5.464	-6.464	-7.613	-1.150	V
	Saldo	35.830	39.634	37.495	-2.140	V
Raad en raadscommissies	Lasten	1.763	1.871	1.917	46	N
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	1.763	1.871	1.917	46	N
College	Lasten	1.254	1.361	2.680	1.318	N
	Baten	0	0	-14	-14	V
	Saldo	1.254	1.361	2.665	1.304	N
Rekenkamer	Lasten	81	81	76	-5	V
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	81	81	76	-5	V
Dienstverlening	Lasten	3.033	3.007	3.468	461	N
	Baten	-1.520	-1.689	-2.004	-316	V
	Saldo	1.513	1.318	1.463	145	N
Saldo kostenplaatsen	Lasten	-1.100	-1.168	-405	763	N
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	-1.100	-1.168	-405	763	N
Wijkgericht werken	Lasten	1.076	1.137	1.092	-45	V
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	1.076	1.137	1.092	-45	V
Verkiezingen	Lasten	215	336	341	5	N
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	215	336	341	5	N
Totaal programma	Lasten	47.615	52.723	54.277	1.554	N
	Baten	-6.984	-8.153	-9.632	-1.480	V
	Saldo	40.631	44.571	44.644	74	N
Stortingen reserves		850	985	1.198	213	N
Onttrekkingen reserves		-992	-3.881	-3.303	579	N
Totaal mutaties reserves		-141	-2.896	-2.105	791	N
Resultaat		40.490	41.674	42.540	865	N

Toelichting per product

Overhead

Voor een goed totaalbeeld voor de afwijkingen op het product overhead en saldo kostenplaatsen hebben we een analyse gemaakt inclusief mutaties in de reserves.

We hebben een nadeel op de personele kosten in 2024 van € 0,4 miljoen. Hier tegenover staan lagere algemene overhead kosten (€ 0,3 miljoen voordeel). Verder is er een lagere toerekening van uren aan investeringen van € 0,2 miljoen (nadeel). Per saldo een totaal nadeel van € 350.000.

Het nadeel op de personele kosten van € 0,4 miljoen bestaat uit de volgende grote posten:

- Hogere kosten Bestuur & Advies: € 110.000. Vooral veroorzaakt door extra inhuur door vacatures en ziekte. Daarnaast zijn achterstanden weggewerkt.
- Hogere kosten Publiekscentrum: € 295.000. Vooral veroorzaakt door extra inhuur voor opvangen van de reisdocumentenpiek en ziekteverzuim.
- Hogere kosten IBOR: € 545.000 door extra inhuurkosten en meer inzet voor IBOR projecten. Hierdoor worden minder kosten aan het grondbedrijf en afvalinzameling toegerekend. Hierdoor worden deze kosten niet meer gedekt door andere inkomsten.
- Hogere kosten Vastgoed: € 170.000. Vooral veroorzaakt door extra inhuur voor opvang ziekteverzuim en inwerken van nieuwe medewerkers.
- Hogere kosten VTH: € 355.000 door functie Maasland Interventie team (MIT) die niet begroot is en er zijn minder kosten aan de omgevingsvergunningen toegerekend.

Naast deze nadelen hebben we aantal voordelen op de personele kosten, zoals:

- Lagere kosten ICT: € 575.000. Hiervan wordt € 355.000 veroorzaakt door implementatie van de Wet Open Overheid (WOO). Het niet volledig besteed budget voor inhuur camera expertise (€ 85.000). Het restant voordeel wordt vooral veroorzaakt door vacatureruimte en lagere inhuurkosten.
- Lagere kosten Programmamanagement: € 190.000. Vanwege vertraging van de implementatie van het regiesysteem zijn werkzaamheden verschoven naar 2025.
- Lagere kosten Ruimtelijke Ontwikkeling: € 305.000. Meer doorbelasting van uren naar grondexploitaties en grootschalige anterieure projecten. Hierdoor hebben we meer kosten gedekt door andere inkomsten.

Het voordeel op de algemene overhead van € 0,3 miljoen bestaat uit de volgende grote posten:

- Lagere kosten uitvoering ICT: € 400.000. Vooral veroorzaakt door lagere kosten software (€ 168.000), telefonie (€ 155.000) en hardware (€ 105.000).
- Hogere kosten uitvoering P&O: € 185.000. Deze hogere kosten komen vooral door de vorming van een aanvullende voorziening voor de nieuwe verlofspaarregeling.

College

We hebben een nadeel van € 1,3 miljoen. Dit wordt voor € 0,9 miljoen veroorzaakt door een extra storting in de voorziening pensioenen wethouders. De gemeenten zijn het uitvoeringsorgaan voor pensioenen van wethouders. Dit komt voor het overgrote deel omdat de rente weer aan het dalen is. Dit bedrag hebben we extra uit de reserve wachtgeld gehaald (vorig jaar hadden we juist een voordeel door de hogere rente en hebben dit destijds gereserveerd in de reserve).

Daarnaast is ruim € 0,3 miljoen gestort in de voorziening wachtgeld in verband met het vertrek van de burgemeester. De burgemeester heeft recht op wachtgeld na haar aftreden. Dit conform artikel 136 van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa).

Dienstverlening

We hebben € 461.000 aan hogere kosten en € 316.000 aan hogere opbrengsten. Per saldo hebben we een nadeel van € 145.000. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Hogere kosten (€ 362.000) en hogere opbrengsten (€ 250.000) voor reisdocumenten. We hebben hogere kosten door het meer verstrekken van reisdocumenten dan verwacht. We hebben daardoor ook hogere opbrengsten.

- Hogere opbrengsten door het meer verstrekken van rijbewijzen (€ 91.000).
- Hogere kosten en lagere opbrengsten uit leges burgerlijke stand en leges voor verklaringen omtrent gedrag en uittreksels (€ 146.000)
- Hogere opbrengsten voor naturalisaties (€ 80.000). We zien dat het aantal naturalisaties blijft toenemen door de toename van het aantal vluchtelingen. Dit lijkt structureel maar laat zich erg moeilijk voorspellen.

Saldo kostenplaatsen

Zie toelichting onder overhead.

Stortingen reserves

We hebben € 0,2 miljoen meer gestort in reserves. Dit komt door:

- Storting van € 0,1 miljoen in de reserve Omgevingswet omdat de gemaakte kosten voor de invoering ervan lager zijn dan begroot.
- Storting van € 0,1 miljoen in de reserve ICT door lagere kosten programma Data.

Onttrekkingen reserves

We onttrekken € 0,6 miljoen minder aan reserves. Dit komt met name doordat we:

- extra onttrekking van € 0,9 miljoen aan de reserve wachtgeld in verband met hogere voorziening pensioenen wethouders.
- Minder onttrokken uit de reserve ICT (€ 0,4 miljoen): Dit komt vooral door lagere kosten ontwikkelingsprogramma ICT, identity en accessmanagement, cloudtransitie en lagere kosten informatieveiligheid.
- Minder onttrokken aan de reserve IVB (€ 0,1 miljoen): Het budget voor QuickScan gemeentelijke gebouwen is niet besteed. De QuickScan is uitgesteld naar 2025.
- Minder onttrokken aan de reserve bestaanszekerheid (€ 0,3 miljoen).
- Minder onttrokken aan de reserve Omgevingswet (€ 0,4 miljoen).
- Minder onttrokken aan de reserve duurzaamheid (€ 0,1 miljoen)
- Minder onttrokken aan de reserve versterken gemeentelijke dienstverlening (POK middelen) (€ 0,1 miljoen).

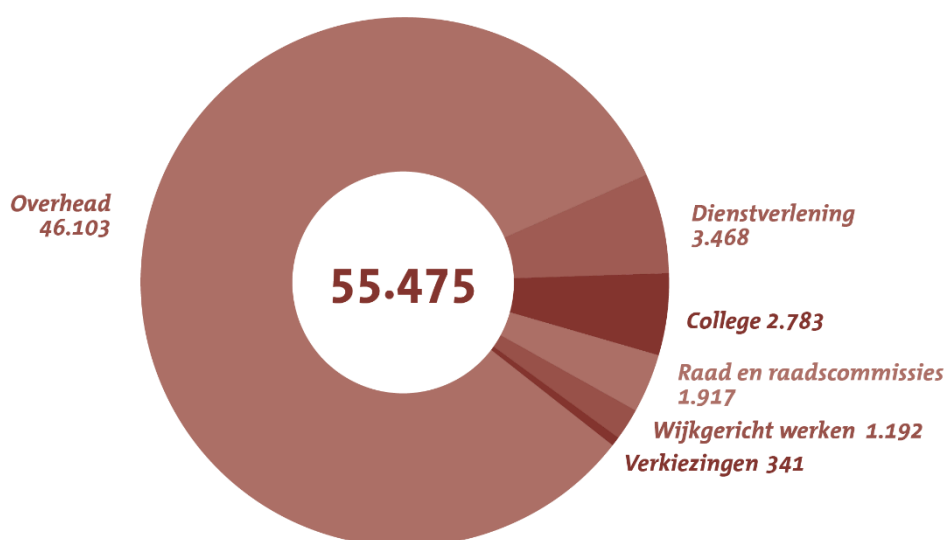
Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2024 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

Besturen in verandering van tijden

Bedragen x € 1000

Saldo kostenplaatsen -405
Rekenkamer 76

5. Overzicht subsidies

Dit programma heeft geen subsidies.

Programma 10. Financieel beleid

1. Inleiding

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden.

2. Programma-onderdelen

2.1 Belastingen

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Beheerste lastendruk*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We streven er naar om de lokale lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijk gemiddelde te houden. In 2024 is dit ook gerealiseerd. Op basis van de jaarlijkse cijfers vanuit het COELO onderzoeksinstituut bleven we in 2024 maar liefst € 121 onder het landelijke gemiddelde. Onze OZB lag in 2024 € 20, de afvalstoffenheffing € 54 en de rioolheffing € 47 onder het landelijke gemiddelde.

In de programmabegroting 2025 is besloten om de OZB te verhogen met 13% (voor een gemiddelde woning is dit ongeveer € 54) en de afvalstoffenheffing met € 31.

Afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen verwachten we dat de lokale lastendruk nog steeds ruimschoots € 22,50 onder het landelijke gemiddelde blijft.

Daarnaast willen we de gewenste opbrengst voor de gemeente tegen zo laag mogelijke uitvoeringskosten verkrijgen. De Belastingenamenwerking Oost-Brabant (BSOB) voert de belastingtaken voor ons uit. De portefeuillehouder financiën is lid van het dagelijks bestuur (vice-voorzitter).

De waarderingskamer heeft de BSOB de waardering "goed" gegeven met een extra ster.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De totale lastendruk lag in 2024 ruim onder het landelijke gemiddelde (€ 121 onder het landelijke gemiddelde). Voor het jaar 2024 is besloten om de OZB te verhogen met 6,2%. Deze bestaat uit: inflatiecorrectie 2024 vanuit het CPB 4,3% en een correctie over de inflatie over 2023 van 1,9%. In 2024 stonden we op plek 55 (van de 374 (deel)gemeenten) met de laagste lastendruk. Het jaar er voor op plaats 59.
- We hanteren een kostendekkend tarief voor riolering. In 2024 is de rioolheffing niet verhoogd ten opzichte 2023.
- We hanteren een kostendekkend tarief voor afvalinzameling. We kozen in 2024 voor een verhoging van het tarief met 13%. In de COELO vergelijkingscijfers wordt uitgegaan van het basisbedrag (kleine groene en een kleine grijze container) met een teruggave gebaseerd op 10,3 keer ledigen.
- Het oordeel van de waarderingskamer over de BSOB voor onze gemeente was "goed". Dit wordt aangeduid door de waarderingskamer met 4 sterren. Omdat de kwaliteit al meerdere jaren van dit goede niveau is, heeft de BSOB begin 2023 een extra ster ontvangen. "Goed" is van toepassing op een gemeente die WOZ-taxaties van goede kwaliteit levert en daarnaast op alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen.
- De BSOB blijft veel aandacht besteden aan communicatie rondom het maken van bezwaar op de WOZ waarde om zo de bezwaren via "no cure no pay" bureaus terug te dringen. Mede dankzij deze campagne, en natuurlijk ook de nieuwe wetgeving die het de No Cure No Pay bureaus veel moeilijker maakt, is het aantal bezwaren in 2024 met ruim 30% teruggelopen. Door rechterlijke uitspraken in 2024 is het de verwachting echter dat het aantal bezwaren weer gaat stijgen.

- Per 1 januari 2024 nemen de gemeenten Son en Breugel, Nuenen en Geldrop / Mierlo via een dienstverleningsovereenkomst deel aan de BSOB. In 2024 is ook het besluit door de gemeenteraad genomen om toestemming te verlenen dat het waterschap De Dommel kan toetreden tot de BSOB. Dit zal pas per 1 januari 2026 gebeuren.

2.2 Financiën

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Uitvoeren van een stabiel financieel beleid met heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden.

Ons financieel beleid blijven we gedegen en solide vormgeven. Echter gezien het ravijnjaar, gecombineerd met een stijgende rente en stijgende zorgkosten (jeugdzorg en Wmo) is op dit moment onze meerjarenbegroting niet meerjarig sluitend. Daarom zijn we in 2024 een strategische heroriëntatie (bezuinigingsoperatie) gestart om te zorgen voor evenwicht tussen ambities enerzijds en (financiële) middelen anderzijds.

Daarnaast blijven we (en hebben dit nadrukkelijk in 2024 gedaan) lobbyen met de VNG en G40 voor voldoende financiële middelen vanuit het Rijk voor de uitvoering van onze taken. Gezamenlijk met de VNG is een resolutie opgesteld die wij als gemeente ook hebben ondertekend.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben samen met VNG en G40 stevig ingezet op lobby richting het Rijk (zie eerder).
- We hebben projectcontrol versterkt met veel aandacht voor grote projecten zoals het Warenhuis, Lievekamp, zwembad, Amsteleind, spoorzone etc. De gemeenteraad heeft ook extra formatie hier voor vrijgemaakt vanaf het jaar 2025.
- De komende jaren investeren we fors. Deze grote investeringen leiden er toe dat we ook veel geld voor langere tijd moeten gaan lenen. We hebben in 2024 de financieringsbehoefte voor de komende 4 jaar in beeld gebracht. Daarbij was het erg lastig in te schatten wanneer daadwerkelijke uitgaven bij grote projecten precies gedaan worden. We blijven dit monitoren en bijstellen. De totale financieringsbehoefte schatten we nu in op € 290 miljoen euro in de komende 4 jaren. Dit is fors en voor onze gemeente uniek. Daarom hebben we in 2024 een treasury adviesbureau ingeschakeld om samen met ons een goede financieringsstrategie op te zetten. Hierover hebben we ook een presentatie gegeven in de rekeningcommissie.
- We hebben extra geïnvesteerd in werving van subsidies op het gebied van woningbouw, klimaat & energie en mobiliteit. Ondersteund via een extern bureau deden we dit in 2024 nog met beperkte capaciteit, maar vanaf 2025 hebben we hiervoor extra capaciteit beschikbaar.
- Over het boekjaar 2023 hebben we als college in 2024 een rechtmatigheidsverklaring afgegeven.
- In 2024 hebben we hard gewerkt aan verbetertraject in het kader van fiscaal beter in control te komen. Het convenant met de belastingdienst is in 2023 al getekend. In 2024 hebben we diverse controles uitgevoerd. Op basis van de afspraken in dit convenant zijn er meerdere afstemmingsoverleggen geweest met de belangdienst wat heeft geleid tot goede wederzijdse afspraken. Over diverse dossiers heeft afstemming plaatsgevonden, bijvoorbeeld over fiscale positie MFA's, Warenhuis, nieuwbouw Lievekamp etc.
- We monitoren periodiek de betalingstermijn van onze facturen. De norm van 90% tijdige betaling binnen 30 dagen is gerealiseerd. We proberen sowieso facturen die akkoord zijn eerder dan 30 dagen te betalen.
- Onze planning & controlproducten zijn digitaal beschikbaar via <http://financien.oss.nl>. Daarnaast maken we jaarlijks een begroting in het kort, waarin in het kort belangrijkste zaken uit de begroting worden gepresenteerd.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Niet van toepassing.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streef-waarde
Oordeel accountant over rechtmatigheid en getrouwheid	Controlerapport accountant bij jaarrekening	Positief	Positief	Positief	-	Positief
Lokale lastendruk (lijst met goedkoopste gemeenten)	COELO	106e plaats	50e Plaats	59 ^e plaats	55 ^e Plaats	geen
Lokale lastendruk: bedrag onder landelijk gemiddelde	COELO	€ 37	€ 94	€ 111	€ 121	Minimaal € 22,50
Oordeel waarderingskamer	Brief waarderingskamer	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
Betaalgedrag gemeente (% tijdig betaald binnen 30 dagen)	Gemeente	92%	86%	89%	91%	90%

* De gemiddelde waarde van een woning is volgens het COELO in 2024 gestegen met 4,8% (landelijk 2,8%). De gemiddelde waarde van een koopwoning bedraagt daarmee in 2024 € 434.887. Dit was in 2023 € 415.100.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 365.000	€ 361.000	2024
	€ 345.000	€ 347.000	2023
	€ 296.000	€ 299.000	2022
	€ 262.000	€ 272.000	2021
	€ 256.000	€ 255.000	2020
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	€ 819	€ 897	2024
	€ 805	€ 855	2023
	€ 779	€ 828	2022
	€ 774	€ 745	2021
	€ 740	€ 716	2020
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	€ 851	€ 978	2024
	€ 835	€ 931	2023
	€ 810	€ 903	2022
	€ 774	€ 814	2021
	€ 740	€ 781	2020

Het ministerie van BZK heeft een database ontwikkeld met informatie over de financiën van gemeenten (www.financiengemeenten.nl). Deze database bevat financiële informatie op het niveau van individuele gemeenten (kengetallen, uitgaven van gemeenten t.o.v. andere gemeenten etc.).

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Dividend en Winstuitkering	Lasten	0	0	0	0	-
	Baten	-142	-142	-140	2	N
	Saldo	-142	-142	-140	2	N
Treasury	Lasten	578	1.012	820	-192	V
	Baten	-1.109	-1.147	-2.321	-1.174	V
	Saldo	-531	-135	-1.501	-1.366	V
OZB belasting	Lasten	1.920	2.102	2.118	16	N
	Baten	-24.237	-24.415	-24.601	-186	V
	Saldo	-22.317	-22.313	-22.483	-170	V
Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0	-
	Baten	-241.216	-249.080	-250.733	-1.654	V
	Saldo	-241.216	-249.080	-250.733	-1.654	V
Algemene baten en lasten	Lasten	6.916	166	-50	-216	V
	Baten	-2.120	-2.120	-2.448	-328	V
	Saldo	4.796	-1.954	-2.497	-543	V
Onvoorzien	Lasten	300	13	0	-13	V
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	300	13	0	-13	V
Overige belastingen	Lasten	5	5	18	13	N
	Baten	-302	-389	-335	54	N
	Saldo	-297	-384	-317	67	N
Reserveringen	Lasten	54	54	108	54	N
	Baten	0	0	-15	-15	V
	Saldo	54	54	93	39	N
Vennootschapsbelasting	Lasten	0	0	306	306	N
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	0	0	306	306	N
Totaal programma	Lasten	9.773	3.353	3.321	-32	V
	Baten	-269.125	-277.293	-280.593	-3.300	V
	Saldo	-259.353	-273.940	-277.272	-3.332	V
Stortingen reserves		978	978	929	-49	V
Onttrekkingen reserves		-2.231	-2.267	-2.512	-245	V
Totaal mutaties reserves		-1.253	-1.289	-1.583	-294	V
Resultaat		-260.606	-275.229	-278.855	-3.626	V

Toelichting per product

Treasury

We hebben lagere kosten van € 192.000 en hogere opbrengsten van € 1,2 miljoen. Per saldo een voordeel van € 1,4 miljoen. Dit heeft een aantal oorzaken.

De kapitaallasten zijn afgerond 1,6 miljoen lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door:

- lagere rentekosten van € 0,4 miljoen. De rentekosten zijn lager door achterblijvende investeringen. Hierdoor is het in 2024 niet nodig geweest om een langlopende geldlening af te sluiten (hoewel dit volgens liquiditeitsplanning wel noodzakelijk was).
- hogere renteopbrengsten van € 1,2 miljoen. Overtollig geld moeten we als gemeente "stallen" op de schatkist vanuit het Rijk. We ontvangen een behoorlijke rente op deze bedragen. Omdat de investeringen achterblijven is schatkistsaldo fors hoger geweest dan verwacht en ontvingen we een opbrengst van ruim € 1,2 miljoen. Daarnaast zijn er rente-opbrengsten van verstrekte leningen aan Pivot park en Wachtmeesters.

Tegenover dit voordeel staat een nadeel van € 0,3 miljoen door hogere rentekosten eigen vermogen. Deze kosten zijn hoger door een hogere reservepositie (waardoor we dus meer met eigen geld hebben kunnen financieren in plaats van met vreemd vermogen). Dit nadeel betekent een voordeel bij bespaarde rente voor hetzelfde bedrag (algemene baten en lasten).

OZB belasting

We hebben een voordeel van € 170.000. Dit wordt vooral veroorzaakt door een hogere opbrengst voor niet-woningen (€ 0,1 miljoen), dit komt door waarde-ontwikkeling van de niet-woningen.

Daarnaast hebben we hogere inkomsten van € 84.000 door hogere invorderingskosten vanuit de BSOB. Dit zijn kosten die in rekening worden gebracht bij burgers bij niet tijdige betaling.

Algemene uitkering

De totale algemene uitkering 2023 stijgt met € 1,7 miljoen ten opzichte van de begroting. Dit wordt veroorzaakt door:

1. Afrekeningen uit voorgaande jaren: voordeel van € 590.000. Dit wordt vooral veroorzaakt door afrekeningen over de jaren 2021, 2022 en 2023. Dit betreft vooral aanpassingen van maatstaven die definitief geworden zijn.
2. Positief effect uit de decembercirculaire 2024 voor het jaar 2024 van € 1.064.000. Dit voordeel bestaat uit de volgende onderdelen:
 - aanpassing van het accres door een gecorrigeerde raming vanuit het CBS. Het bleek dat er landelijk een fout was gemaakt bij de septembercirculaire 2024. Dit is nu hersteld. Dit heeft structurele doorwerking. Daarnaast zijn een aantal maatstaven aangepast.
 - extra uitkering voor landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven: € 39.000.
 - extra uitkering externe veiligheidsrisico's: € 10.000
 - extra uitkering spreidingswet: € 65.000
 - extra uitkering vangnetconstructie energietoelage: € 136.000.

Voor een aantal posten stellen we voor om dit geld over te hevelen naar 2025.

Algemene baten en lasten

We hebben € 0,2 miljoen aan lagere kosten en € 0,3 miljoen aan hogere opbrengsten. Per saldo hebben we een voordeel van € 0,5 miljoen. Dit heeft de volgende oorzaken:

- We hebben een administratieve correctie doorgevoerd vanuit het verleden. Dit levert nu een voordeel op van € 230.000. In 2024 bleek dat we kosten over jaren 2022 en 2023 voor het vergroenen van het Stadshart hadden geboekt als exploitatie terwijl dit geactiveerd moest worden op een daarvoor beschikbaar gestelde krediet
- Voordeel bespaarde rente (€ 0,3 miljoen): Het gaat hier over de interne rentekosten die we rekenen over ons eigen vermogen (de reserves). Omdat onze reservepositie de afgelopen jaren fors is gestegen, is ook de bespaarde rente aanzienlijk hoger. Dit is de rente die we besparen omdat we met eigen vermogen kunnen financieren. Deze bespaarde rente is echter een fictief voordeel omdat dit bij het product treasury leidt tot een nadeel van € 0,3 miljoen. Per saldo is dit dus neutraal.

Vennootschapsbelasting

Het nadeel van € 0,3 miljoen wordt veroorzaakt door betaalde vennootschapsbelasting.

Stortingen reserves

Beperkte afwijking.

Onttrekkingen reserves

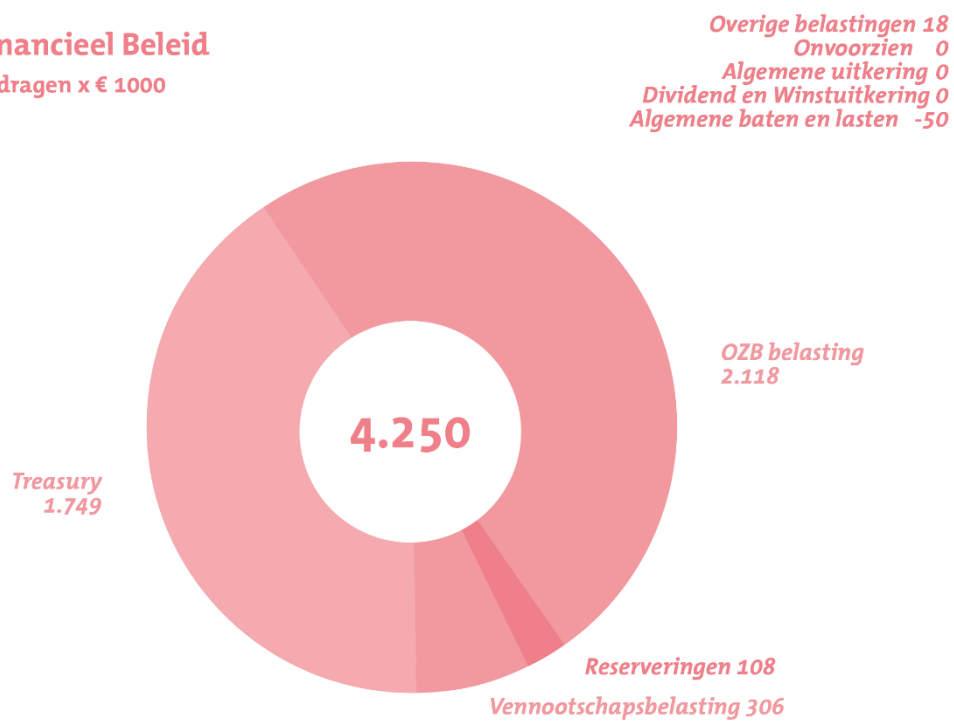
We hebben € 245.000 extra onttrokken aan reserves. Dit betreft het aandeel van de vennootschapsbelasting die betrekking heeft op het grondbedrijf. Dit deel wordt onttrokken aan de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2024 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

Financieel Beleid

Bedragen x € 1000

5. Overzicht subsidies

Dit programma heeft geen subsidies.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Samenvatting

Het weerstandsvermogen geeft de financiële gezondheid van de gemeente weer. We drukken deze uit in een ratio. De uitkomst van de ratio moet in beginsel minimaal 1 zijn.

Op hoofdlijnen is het beeld als volgt:

Omschrijving	Bedrag/ratio incidenteel	Bedrag/ratio structureel
Geïncventariseerde risico's	€ 9,3 miljoen	€ 7,5 miljoen
Weerstandscapaciteit	€ 27,1 miljoen	€ 5,1 miljoen
Weerstandratio	2,92	0,68

De conclusie hieruit is dat de incidentele weerstandscapaciteit van voldoende omvang is om de gekwantificeerde risico's te ondervangen. De structurele weerstandscapaciteit is van onvoldoende omvang.

We zien forse structurele risico's, met name het risico van de stijgende rente en jeugdhulp maken dat de begroting flink onder druk staat. Dit vormt een uitdaging voor komende begroting. We blijven inzetten op de lobby richting het Rijk voor voldoende financiering voor onze taken.

1. Beleid

Het beleid van de gemeente ten aanzien van risicomanagement is nader uitgewerkt in de notitie risicomanagementbeleid.

Risicomanagement is gedefinieerd als het op gestructureerde wijze identificeren, analyseren en beheersen van risico's die van invloed zijn op de realisatie van gemeentelijke doelstellingen. De focus ligt op risico's met een mogelijk substantiële invloed op de financiële positie van de gemeente. Aan ons risicomanagement liggen onder andere de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden ten grondslag:

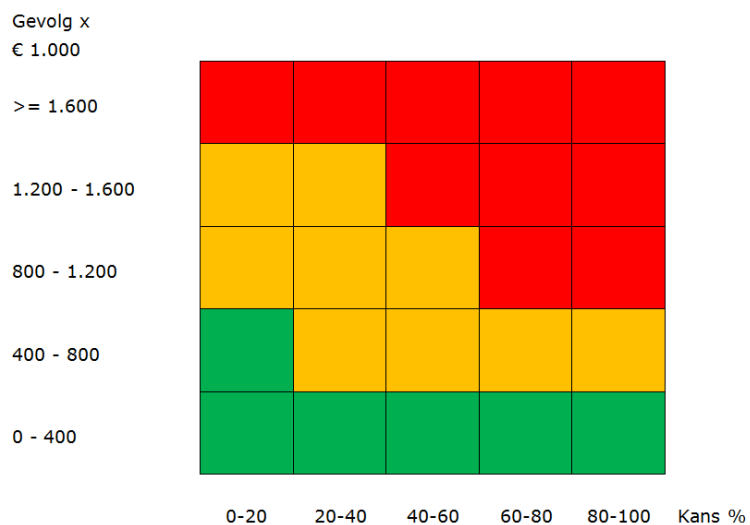
- Risicomanagement is onderdeel van de reguliere verantwoordelijkheid van het (lijn)management en is een cyclisch proces.
- We maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande instrumenten voor risico-identificatie en -beheersing.
- Risicobeheersing doen we zoveel mogelijk in de reguliere processen.
- Het toepassen van risicomanagement betekent niet dat we alle risico's kunnen voorkomen.

Risico's hangen vaak samen met externe factoren. Daarop hebben we als gemeente niet altijd direct invloed. Daarom is het lastig deze risico's in alle gevallen voldoende betrouwbaar te kwantificeren.

Risico's ontwikkelen zich voortdurend. De laatste rapportage over de risico's en de beheersing daarvan is in de programmabegroting 2024-2027 opgenomen. In deze jaarrekening 2023 hebben we deze risico-inschatting geactualiseerd.

Risicokaart

Omdat risico's lastig te kwantificeren zijn maken we gebruik van de risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de categorisering van de risico's naar kans en gevolg.

Een risico dat zich in het groene gebied bevindt heeft minimale financiële gevolgen. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om extra aandacht. Het is hier van belang tijdig beheersmaatregelen te nemen. Een risico met een risicoscore in het rode gebied, vereist directe aandacht om een grote extra last te voorkomen. Preventieve en reducerende beheersmaatregelen kunnen de kans respectievelijk het gevolg terugbrengen naar een acceptabel niveau.

2. Risico's

Risico's in de rode categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I ¹	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Exploitatierisico's grote projecten Warenhuis / nieuw zwembad en ontwikkeling Theater Lievekamp- Muzelinck	S	PM	PM	PM

Risico

Op dit moment lopen drie grote vastgoedprojecten met een hoog investeringsvolume. Qua investeringsvolume gaat het om een fors bedrag, waarbij vooral voor nieuw zwembad en nieuwe Lievekamp geldt dat we op dit moment in de fase van definitief ontwerp zitten. Daarbij verkrijgen we steeds meer zekerheid over de totale noodzakelijke investering. Voor deze twee projecten gaat het om een totaal investeringsvolume van ruim € 110 miljoen. Bij een afwijking van 10%, gaat het meteen om een bedrag van € 11 miljoen incidenteel. Qua exploitatie heeft dit dan ook meteen forse gevolgen.

Voor de exploitatie worden business cases opgesteld, waarin alle kosten van het nieuwe gebouw doorgerekend worden. Het gaat dan om het beheer van vastgoed (onderhoud/ beheer/ etc.) en ook om de exploitatie van zwembad en Lievekamp/ Muzelinck qua activiteiten in het gebouw. Uitwerking hiervan is nog een belangrijk risico wat kritisch gemonitord moet worden.

Het Warenhuis is qua project verder in de uitvoering. Binnen dit project voorzien we vooral risico's in de bezetting van het gebouw en in de openingstijden, die direct impact hebben op de exploitatie van het gebouw.

In zijn algemeenheid geldt bij alle projecten dat hieraan ook fiscale risico's zitten.

Beheersmaatregel

Bij de vaststelling van het definitief ontwerp van nieuw zwembad en nieuwe Lievekamp vindt er een doorrekening plaats van de totale exploitatiekosten. Deze worden getoetst of deze binnen de gestelde financiële kaders vallen. Ook moet het fiscaal risico beperkt zijn door voorafgaande afstemming met de belastingdienst over de gehanteerde uitgangspunten.

¹ In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I ²	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Jeugdhulp 2025 en verder	S	€ 2,5 miljoen	90%	€ 2.250.000

Risico

De ALV van de VNG heeft op 14 juni 2023 ingestemd met de Hervormingsagenda Jeugd. Deze bestaat uit een combinatie van extra middelen voor gemeenten en een set van besparingsmaatregelen waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel gerealiseerd moet worden. De VNG heeft op 16 november 2023 een implementatieplan uitgebracht voor de maatregelen in de Hervormingsagenda. Een deel daarvan is belegd bij het Rijk, zoals de bepaling reikwijdte jeugdhulp. Het implementatieplan bevat ook acties op regionaal niveau. Deze zijn onderdeel van het regionale beleidsprogramma jeugdhulp 2024-2027 en het bijbehorende uitvoeringsplan 2024.

De landelijke richtlijn van de provincies is dat we de bedragen uit de Hervormingsagenda tot en met 2027 volledig mogen inboeken. In Oss hebben we dat ook gedaan.

De commissie-Van Ark heeft onlangs een zwaarwegend advies uitgebracht over de Hervormingsagenda. Conclusie in dit advies is dat gemeenten onvoldoende financiële middelen ontvangen hebben voor het bieden van jeugdhulp. De commissie stelt voor dat de geplande bezuinigingen vanaf 2026 teruggedraaid worden en dat gemeenten 50% van hun tekorten in 2023 en 2024 gecompenseerd krijgen. De verwachting is dat het kabinet besluitvorming hierover in de aankomende Voorjaarsnota verwerkt.

Daarnaast zien we vanuit inhoudelijk beleid en kwaliteit van jeugdhulp, genoemd in de Hervormingsagenda, kostenverhogende ontwikkelingen. De kwaliteitsverbetering van JeugdzorgPlus leidt tot fors hogere kosten. Het Rijk stelt de tarieven daarvoor vast. Ook de afbouw van JeugdzorgPlus en de ontwikkeling van kleinschalig verblijf daarvoor in de plaats leidt tot hogere tarieven. Verder wordt ook voor de Gecertificeerde Instellingen gewerkt aan kwaliteitsverbetering. Daarvoor gelden ook hogere en landelijk opgelegde tarieven.

Beheersmaatregel

We volgen de voortgang (bij het Rijk) van de uitwerking van de maatregelen in de Hervormingsagenda en de besluitvorming van het kabinet over het advies van de commissie-Van Ark.

De opdracht kostenbeheersing jeugdhulp geeft inzicht in ontwikkelingen van jeugdhulp en maatregelen die in enige mate kunnen bijdragen aan kostenbeheersing.

² In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I3	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Herverdeling gemeentefonds	S	€-1,2 miljoen	50%	- € 0,6 miljoen

Risico

Dit is een positief risico.

Per 1-1-2023 heeft er een herverdeling van het gemeentefonds plaatsgevonden. Dit was nodig omdat de verdeling van het rijksgeuld over de gemeenten in de loop der jaren was scheefgegroeid. Sommige gemeenten kregen te veel, anderen te weinig. In 2023 zijn daarbij de volgende afspraken gemaakt:

- De nieuwe verdeling wordt stap voor stap in drie jaar ingevoerd, zodat gemeenten de tijd hebben om zich aan de nieuwe financiële situatie aan te passen. Het ingroeipad is +/- € 7,50 in 2023, +/- € 15 in 2024 en 2025. Hierdoor komt het maximale effect uit op € 37,50 per inwoner.
- De ontwikkeling van de kosten van gemeenten wordt in de gaten gehouden. Na evaluatie wordt besloten over het traject 2026 en verder.

De uitkomsten van de herverdeling waren voor onze gemeente positief. Ons totale voordeel was circa € 51 per inwoner. We ontvingen na het ingroeipad € 37,50 per inwoner extra. Dit was een bedrag van ongeveer € 3,5 miljoen jaarlijks. We hebben dus nog recht op € 1,2 miljoen extra.

Beheersmaatregel

We lobbyen samen met andere gemeente dat besluitvorming door het Rijk plaatsvindt in 2025 over het vervolg. Het Rijk heeft echter aangegeven dat ze dit door willen schuiven naar 2026.

³ In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I4	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Ontwikkeling gemeentefonds	S	€ 2,8 miljoen	75%	€ 2,1 miljoen

Risico

De algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente. Hierin spelen een aantal belangrijke ontwikkelingen, waarvan op dit moment niet te duiden is wat het financiële effect zal zijn. Hierin zitten wel grote risico's

- Ontwikkeling budget voor Jeugdzorg (zie apart risico)
- Ontwikkeling accres: de ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. Per 2024 is de nieuwe financieringssysteem vervroegd ingevoerd. Deze nieuwe systematiek houdt in dat het volume deel vanaf 2024 wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). De indexatie voor inflatie volgt de prijs van het BBP van het lopende jaar. We zien echter dat de komende jaren we werkelijke inflatie hoger zal zijn dan het gemiddelde van BBP. Dus we krijgen de komende jaren waarschijnlijk te weinig middelen voor het opvangen van onze loon- en prijsstijgingen.
- Vooraankondiging aparte financiering en indexatie Wmo voor stijgende zorgkosten: in de Voorjaarsnota 2024 is toegelicht dat het Rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten en de wettelijke zorgtaken Wmo. De verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering). Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm wordt onderzoek gedaan naar een passende geobjectiveerde indexering, die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Het Rijk heeft in de Voorjaarsnota alvast een reservering opgenomen voor een aanvullende indexering voor demografie bovenop de bbp-systematiek. Vanaf 2026 is een reservering opgenomen van € 75 miljoen oplopend tot € 300 miljoen in 2029. Het streven is dat er met ingang van 2026 nadere afspraken zijn. In de septembercirculaire 2024 is deze reservering verwerkt, wat een voordeel betekent van € 0,4 miljoen in 2026 oplopend tot € 1,2 miljoen in 2028. We reserveren deze extra middelen voor toekomstige demografische kostenstijgingen.
- Opschoonactie voor specifieke uitkeringen: het aantal specifieke uitkeringen is de laatste jaren fors gestegen. Dit leidt tot extra verantwoordings- en controlekosten bij gemeenten. Afgesproken is dat er een opschoonactie gaat plaatsvinden inclusief een aangekondigde taakstelling van 10%. Wat dit concreet betekent is niet bekend.

Beheersmaatregel

We lobbyen samen met andere gemeente voor voldoende financiële middelen om onze taken uit te kunnen voeren. Daarnaast monitoren we alle ontwikkelingen kritisch.

4 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Volume groei Wmo	S	€ 1.300.000	75%	€ 975.000
Risico We zien opnieuw meer aanvragen voor begeleiding in vergelijking met vorig jaar. Meer inwoners maken gebruik van ondersteuning doordat mensen langer thuis blijven wonen. Daarnaast zien we steeds meer complexe aanvragen. De komende jaren bouwt de gemeente aan passende steunstructuren in de wijk, zodat inwoners met een psychische kwetsbaarheid zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Zo wordt er een nieuw product Beschermd Thuis ontwikkeld, waar we halverwege 2025 mee verwachten te starten. We kunnen nog niet voorzien wat het effect zal zijn op de inzet van begeleiding. Daarnaast zijn per juli 2024 de nieuwe proeftuinen gestart. De financiële impact hiervan op begeleiding kunnen we op dit moment lastig inschatten. Het doel van de proeftuinen is wel om de trend van een stijgende zorgvraag te kantelen om ons zorgstelsel toekomstbestendig en betaalbaar te houden. Zo werken professionals samen aan collectieve oplossingen voor individuele vraagstukken. De financiële impact moet zijn dat het lukt om meer inwoners te ondersteunen voor hetzelfde geld. We monitoren dat, zodat hier de komende jaren meer inzicht in komt. Dit punt komt ook terug in de evaluatie van de proeftuinen eind 2025. Beheersmaatregelen We volgen de ontwikkeling van het aantal aanvragen voor begeleiding en de ontwikkeling van nieuwe producten. Daarnaast monitoren we de ontwikkelingen in de proeftuinen.				

Risico en beheersmaatregel	S/I ⁵	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Investeringskosten onderwijshuisvesting	S	€ 0,4- 1,1 miljoen	80%	€ 880.000
Risico Voor de toekomst na 2028 zien we kostenstijgingen door een aantal grote investeringen in onderwijs. Dit gaat bijvoorbeeld om nieuwe school in Amsteleind, scholen Schadewijk en Hertogin Johanna school. Door deze investeringen stijgen de jaarlijkse investeringslasten in 2030 met circa € 400.000 en dit loopt op tot € 1.100.000 per jaar in 2032. Omdat plannen nog uitgewerkt moeten worden en ook nog gefaseerd komen, houden we rekening met een risicopost van 80%, zijnde een bedrag van € 880.000. Beheersmaatregel Besluitvorming over deze investeringen moet nog plaats vinden. We kijken hierbij kritisch naar het ambitieniveau en mogelijke fasering.				

⁵ In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I6	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Realisatie bezuinigingen	S	€ 5,5 miljoen	10%	€ 550.000

Risico

Onze meerjarenbegroting 2025-2028 is niet sluitend. We hebben een structureel tekort van € 5,5 miljoen. Hiervoor hebben we een bezuinigingsoperatie (strategische heroriëntatie) opgestart. Hierover vindt besluitvorming plaats in 2025. Ten tijde van het schrijven van de jaarrekening is dit natuurlijk in financiële zin nog een groot risico, hoewel we natuurlijk voor onszelf een duidelijke opdracht zien om te komen met passende maatregelen om dit tekort op te lossen.

Beheersmaatregel

Strategische heroriëntatie/ bezuinigingsoperatie is opgestart.

Risico en beheersmaatregel	S/I7	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Overdracht pensioenen wethouders	I/S	pm		pm

Risico

Op dit moment worden pensioenaanspraken voor wethouders opgebouwd bij en uitbetaald door de gemeente. Daarvoor hebben we als gemeente een pensioenvoorziening gevormd om te kunnen voldoen aan de (toekomstige) pensioenbetalingen en een deel vindt plaats via een jaarlijkse kostenpost in de begroting.

Wij als gemeente fungeren feitelijk als pensioenfonds. De pensioenaanspraken van wethouders zijn gelijk aan die van het ABP (Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds). In verband met de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) moeten de pensioenen van wethouders ondergebracht worden bij een regulier pensioenfonds. Landelijk is besloten om per 1 januari 2028 de pensioenen van de politieke ambtsdragers over te dragen aan het ABP. Daardoor worden de pensioenen van politieke ambtsdragers op dezelfde manier geregeld als voor de rest van ambtelijk Nederland.

De financiële gevolgen hiervan hebben we nog niet in beeld, echter die kunnen ingrijpend zijn. Die gevolgen hebben zowel een incidenteel als een structurele component te weten:

Eenmalige kosten voor waardeoverdracht: Gemeenten moeten eenmalig de waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken overdragen aan het ABP. Dit kan een aanzienlijke financiële last zijn, afhankelijk van de omvang van de opgebouwde pensioenvoorziening.

Structurele premieverplichtingen: Na de overdracht zijn gemeenten verplicht om premies af te dragen aan het ABP voor de toekomstige pensioenopbouw van wethouders. Dit betekent dat er jaarlijks een bedrag moet worden gereserveerd voor het werkgeversdeel van de pensioenpremies, wat een structurele kostenpost wordt.

Beheersmaatregel

De komende tijd zal onderzocht worden wat de financiële gevolgen voor de gemeente Oss daarvan zijn. Hieromtrent zullen we expertise moeten inschakelen om dit goed in kaart te krijgen.

6 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

7 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I8	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Grondbedrijf	I	€ 8,3 miljoen	100%	€ 8,3 miljoen

Risico

De resultaten van de grondexploitaties zijn gebaseerd op uitgangspunten en parameters die, gelet op de huidige markt en de huidige inzichten, reëel lijken voor de looptijd van het project. Deze inschattingen resulteren in één projectresultaat. Het is en blijft echter altijd een inschatting van de toekomst. Kansen en risico's binnen een project kunnen ervoor zorgen dat het projectresultaat in de toekomst afwijkt. Om een goed inzicht te krijgen in de risico's voeren we jaarlijks een risicoanalyse uit. Dit doen we via de Monte Carlo-methode.

We houden rekening met de volgende scenario's:

Basisscenario: recessie

- Grondprijzen blijven hetzelfde: geen effect
- Woningverkoop vallen tegen met effect: ontwikkelingen vertragen licht en uitgifte vindt later plaats
- Oplopende markttrentes door interventie ECB met effect: rentekosten voor gemeente worden hoger
- Inflatie wordt minder, maar blijft relatief hoog met effect: kostenstijging loopt langzaam terug

Voorgaande wordt voor 50% meegenomen in het Monte Carlomodel.

Zeer slecht scenario: diepe recessie

- Grondprijzen dalen met effect: opbrengstendaling
- Woningverkoop lopen sterk terug met effect: ontwikkelingen vertragen sterk en uitgifte vindt later plaats
- Oplopende markttrentes door interventie ECB met effect: rentekosten voor gemeente worden hoger
- Inflatie blijft hoog door schaarste en hoge energieprijzen met effect: kostenstijging blijft hoog

Voorgaande wordt eveneens voor 50% meegenomen in het Monte Carlomodel.

Sensitiviteiten

Tot slot gelden er zogenaamde algemene sensitiviteiten. Hierbij wordt gekeken naar wat er gebeurt als de cijfers zoals verwerkt in het uitgangspuntscenario hoger of lager worden. Daarbij worden generiek onderstaande percentagebandbreedtes gehanteerd, die gebaseerd zijn op lokale kennis en ervaring.

• Plan- en onderzoekskosten	minimaal -10%	maximaal 10%
• Verwervingen	minimaal -10%	maximaal 10%
• Openbare werken	minimaal -10%	maximaal 10%
• Sanering	minimaal -10%	maximaal 10%
• Verkopen	minimaal -5%	maximaal 5%

Projectspecifiek

Tot slot zijn er nog projecten met winstnemingen waar projectspecifieke risico's zijn. Dit zijn risico's die zich alleen manifesteren binnen één project, zoals bijvoorbeeld een geluidswal, bodemvervuiling, niet-gesprongen explosieven of een parkeergarage. Deze risico's worden financieel berekend, maar niet verdisconteerd met de eventuele winst- of verliesverwachting van het plan. Tenzij de inschatting hoger is dan 50%, dan wordt het als uitgangspuntscenario verwerkt met gevolgen voor de eindwaarde en dus niet opgenomen in de projectspecifieke risico's.

Monte Carlo-simulatie

De Monte Carlo-simulatie is een simulatietechniek waarbij een fysiek proces niet één keer, maar vele duizenden keren wordt gesimuleerd. Het resultaat van deze verzameling simulaties is een verdelingsfunctie die het hele gebied van mogelijke uitkomsten weergeeft. De Monte-Carlomethode wordt meestal toegepast in situaties waarin het resultaat van een enkele simulatie niet voldoende representatief is in verband met de in

8 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

werkelijkheid te verwachten variatie van de startcondities. Per exploitatie wordt in Oss de digitale simulatie middels een softwarepakket uitgevoerd, wat leidt tot een totaalbedrag aan risicoreservering.

Beheersmaatregel

Om risico's op te vangen, moeten we een bepaald bedrag reserveren. De werkelijke stand van de ABR per 31 december 2024 is € 2,4 miljoen. Het minimale niveau is volgens de Monte Carlo-methode op basis van risicoschatting € 8,3 miljoen. Dit betekent dat de ABR over het afgelopen jaar feitelijk € 5,9 miljoen lager is dan het benodigde minimumbedrag.

Risico's in de oranje categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Investeringen in parkeren Ontwikkeling Raadhuislaan	S	€ 800.000	50%	€ 400.000

Risico

Met alle ontwikkelingen binnen de Raadhuislaan ligt een belangrijke opgave voor parkeren in dit gebied. Het gaat om de gebiedsontwikkelingen Raadhuislaan Noord en Zuid, te weten project Linck, herontwikkeling van de Lievekamp en Muzelinck, en project Lister.

Het realiseren van een integrale parkeeroplossing in dit gebied betekent een forse investering. Met de huidige parkeertarieven en -tijden leidt dit tot een jaarlijks exploitatietekort van naar schatting tussen € 700.000 en € 800.000. Uiteraard zijn hierin keuzes te maken.

Beheersmaatregel

Bovenstaande ambitie kan alleen gerealiseerd worden met aanpassing van ons parkeerbeleid. Zonder aanpassing zullen we onze ambities moeten bijstellen. We hebben de raad op 9 januari 2025 opiniërend gevraagd om een voorkeur uit meerdere scenario's. In de loop van 2025 leggen we een besluit voor met daarbij een dekkingvoorstel.

Risico en beheersmaatregel	S/I ⁹	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Versnelling klimaat- en energiebeleid	S	€ 1,5 miljoen	25%	€ 375.000

Risico

We ontvangen uitvoeringsmiddelen voor het klimaat- en energiebeleid voor de jaren 2023 tot en met 2025. Jaarlijks gaat het om een bedrag van € 1,5 miljoen. Dit bedrag is bestemd voor personele en bijbehorende materiële kosten (onderzoekskosten e.d.). De provincies hebben aangegeven dat we rekening mogen houden dat we dit bedrag structureel ontvangen. We hebben dit bedrag dan ook structureel als opbrengst vanuit het Rijk begroot. Ook hebben we kosten structureel begroot. Het is wel een risico dat dit bedrag toch niet structureel wordt vanuit het Rijk. We gaan vooralsnog uit van 25%.

Beheersmaatregel

We voeren een lobby (via de VNG) voor voldoende compensatie en het structureel worden van deze gelden.

[1] In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

9 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I ¹⁰	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Stijgende rente gekoppeld aan grote investeringen	S	€ 1,4 miljoen	10%	€ 140.000

Risico

In de programmabegroting 2025 houden we rekening met een rente van 3,3%. Gezien onze grote financieringsbehoefte in de komende jaren van afgerond € 280 miljoen heeft dit grote financiële effecten. Een stijgende (maar dus ook een dalende) rente heeft veel impact. In bovenstaande bedrag is effect berekend van een stijging van de rente met 0,5%. We schatten daarbij de kans echter beperkt in, omdat we op dit moment eerder een (beperkte) daling van de rente zien. Aangezien de financiering de komende jaren plaatsvindt en we afhankelijk zijn van de ontwikkeling van de rente nemen we dit risico mee.

Gezien de grote financieringsbehoefte heeft een kleine wijziging van de rente al grote impact op onze begroting.

Beheersmaatregel

- We hebben een extern advies gevraagd voor de financiering van onze totale behoefte, zodanig dat renterisico nu beperkt kan worden.
- We volgen kritisch de ontwikkelingen van de rente en bij concrete financieringsbehoefte proberen we een zo goed mogelijk financiering aan te trekken qua looptijd en rentepercentages om het renterisico zo goed mogelijk te beperken.
- We actualiseren periodiek onze financieringsbehoefte.
- We gaan uit van projectfinanciering van ontwikkeling nieuw zwembad en ontwikkeling nieuwe Lievekamp/Muzelinck.

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN)	S	€ 420.000	50%	€ 210.000

Risico

De VRBN kan ambities niet realiseren zonder het nemen van risico's. Risico's behoren bij het proces van verandering. Bij het vastgestelde beleidsplan 2024-2027 "Samenwerken aan verkracht en veiligheid" was het de verwachting dat de VRBN de ambities uit dat beleidsplan kan realiseren binnen de huidige financiële kaders. In de Programmabegroting VRBN 2025 staat een bedrag van € 3,0 miljoen aan risico's opgenomen. Deze zijn nagenoeg volledig van structurele aard. De incidentele risico's kan de VRBN opvangen vanuit de algemene reserve. De belangrijkste structurele risico's zijn de hoge prijsstijgingen, gevaar op een cyberincident/datalek, lagere rijksuitkering (BDUR) en de ontwikkelingen huisvesting nieuwbouw/renovatie.

Van de gemeentelijke bijdragen bedraagt het aandeel van de gemeente Oss 14,05%. Op basis hiervan is het structurele risico voor ons circa € 420.000.

Het werkveld van veiligheidsregio's is volop in ontwikkeling. Vooral op het thema informatievoorziening en de voorbereiding op crisisbeheersing is er sprake van een ontwikkeling van het takenpakket. Het Rijk financiert deze taken met een structurele doeluitkering die daarvoor gelabeld is. Dat betekent dat hiervoor geen aanvullende gemeentelijke bijdrage noodzakelijk is.

Beheersmaatregel

De voornoemde ontwikkelingen blijven we kritisch volgen en in principe geldt de regel extra kosten betalen uit "nieuw voor oud". Echter de VRBN heeft aangegeven dat dit beleidsprincipe haar grenzen heeft bereikt.

¹⁰ In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Wachtgeld wethouders	I	€ 1.400.000	50%	€ 700.000
Risico In 2026 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. Na beëindiging van het wethouderschap ontvangt een wethouder een ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dat is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (Appa). Voor de voormalige wethouders hebben we een voorziening wachtgeld wethouders. Voor de zittende wethouders is niet in te schatten of ze aanspraak gaan maken op het wachtgeld. Hierdoor kunnen we niet met een redelijke mate van zekerheid het bedrag inschatten. Daarom is een directe storting in de voorziening wachtgeld wethouders niet toegestaan. Als compensatie voor deze onzekere toekomstige wachtgeldverplichtingen storten we jaarlijks een bedrag van € 103.000 in de bestemmingsreserve wachtgeld wethouders. De maximale wachtgeldverplichting van de huidige vijf wethouders wordt ingeschat op € 1,4 miljoen. Bij het daadwerkelijk ontstaan van de wachtgeldverplichting zal blijken of de reserve wachtgeld wethouders volstaat voor het aanvullen van de voorziening wachtgeld wethouders. Bij bestemming jaarrekeningsaldo 2023 is deze reserve verruimd tot verplichtingen wethouders (wachtgeld en pensioen). De jaarlijkse mutaties in het kader van pensioenverplichtingen zijn moeilijk voorspelbaar. Daardoor is het moeilijk om aan te geven wat de minimale omvang van de reserve moet zijn. Vanuit de reguliere exploitatie doen we een jaarlijkse storting van € 103.000. Beheersmaatregel De pensioenverplichtingen worden elk jaar berekend via actuariële waardeberekening. Als gemeente fungeren wij als pensioenfonds voor wethouders en ex-wethouders. Als dekking van de verwachte pensioenverplichtingen hebben we een voorziening pensioenen wethouders. Wanneer deze voorziening te hoog of te laag is dan verrekenen we dit ook met de reserve wachtgeld. Een berekening van de minimale noodzakelijke omvang van deze reserve is niet te maken. In de begroting wordt jaarlijks een bedrag van € 103.000 gestort in de reserve wachtgeld wethouders. Indien de reserve niet voldoende is dan wordt het tekort aangevuld in het jaar waarin het zich voordoet.				

Risico en beheersmaatregel	S/I ¹¹	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Netwerkgroeslie	I	€ PM	%	€ PM
Risico Als gevolg van het vollopen van het elektriciteitsnetwerk is het komende jaren vrijwel uitgesloten dat grootverbruikers een aansluiting op het elektriciteitsnetwerk kunnen verkrijgen. Hierdoor ontstaan problemen voor projecten als Industrierterrein Heesch-West, Duurzame Polder en andere projecten die een grootverbruikersaansluiting nodig hebben. Beheersmaatregel Voor de verschillende projecten zoeken we naar alternatieven zoals een energyhub voor Heesch-West. Daarnaast zetten we stevig in op de lobby bij Enexis en Tennet om de uitbreiding van het netwerk en het realiseren van tussenstation in Oss en uitbreiding pocket Wijchen zo hoog mogelijk op de prioriteitenlijst te krijgen. We hebben een multidisciplinair team dat hier aandacht voor heeft.				

11 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Windmolenpark Elzenburg-de Geer	I	€ PM	%	€ PM
Risico Als gevolg van uitstel van uitspraken door de Raad van State hebben we vertraging ondervonden in de realisatie van het project. Daardoor is het risicoprofiel van het project gestegen en is financiering duurder geworden. Ook is de looptijd van het project korter dan aanvankelijk gepland waardoor de terugverdiëntijd toeneemt. Beheersmaatregel We onderzoeken of met intergemeentelijke samenwerking een oplossing gevonden kan worden om de businesscase en de financiering rond te krijgen.				

Risico's in de groene categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Groen- en onderhoudsbestekken	S	€ 285.000	50%	€ 142.500
Risico De integrale onderhoudsbestekken voor het onderhoud van beplantingen en zogenaamde dode elementen (meubilair, bebording en zwerfafval) worden in 2025 opnieuw aanbesteed. Met de integrale onderhoudsbestekken onderhouden we de openbare ruimte. Het gaat om het onkruidvrij maken van beplantingen, knippen van hagen, snoeien plantsoenen maar ook het ledigen van afvalbakken, het opruimen van zwerfafval en het onderhouden van meubilair. Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte hanteren wij de KOR (Kwaliteitscatalogus voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte). Dit is een beeldkwaliteitscatalogus waarbij gebieden zijn ingedeeld in kwaliteitsniveaus en die is vastgesteld door de gemeenteraad. De integrale onderhoudsbestekken zijn afgestemd op de kwaliteit die eerder door de gemeenteraad is vastgesteld. Zo onderscheiden we de niveaus goed, basis en sober. De centrumgebieden, en enkele bijzondere plekken hebben het hoge goed-niveau en de rest heeft het kwaliteitsniveau sober. In 2024 zijn we geconfronteerd met flinke prijsstijgingen (ca. 20%). Ondanks een aantal flinke besparingen blijven we structureel een tekort houden van € 285.000. Voor 2025 hebben we door incidentele besparingen (€ 45.000), en de inzet van de AGR (€ 240.000) het tekort kunnen afdekken. Na 2025 kunnen we, op basis van de huidige stand van zaken, geen AGR meer inzetten. Dit betekent dat vanaf 2026 het tekort weer toeneemt naar € 285.000. Beheersmaatregel In 2025 worden in het Integraal Beheerplan 2026-2029 mogelijkheden (scenario's) voorgelegd om het structurele tekort van € 285.000 op te lossen.				

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Nieuwe taken a.g.v. in werking getreden Omgevingswet	S	€ PM	75%	€ PM

Risico

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. Het Omgevingsplan is een van de kerninstrumenten binnen deze nieuwe Omgevingswet. Gemeenten krijgen tot 1 januari 2032 de tijd om het tijdelijke deel van het omgevingsplan en andere regels over de fysieke leefomgeving om te zetten naar een nieuw omgevingsplan voor de gehele gemeente. De Omgevingswet brengt nieuwe structurele en complexe taken en processen met zich mee. Landelijk gezien wordt gesproken over een terugverdiëntijd van 35 jaar (i.p.v. de eerder geschatte 10 jaar) als gevolg van de Omgevingswet. Dit betekent dat de lasten gedurende langere periode hoger zijn en de verwachte baten langer uitblijven. 2024 was het eerste jaar waarin we al werkenderwijs met de Omgevingswet ervaring konden opdoen. Het jaar van implementatie was nog niet representatief voor de lange termijn. Het duiden van de structurele financiële effecten was dus nog niet mogelijk in 2024.

Beheersmaatregel

Na een representatieve periode gewerkt te hebben met de Omgevingswet, brengen we de gevolgen van deze nieuwe wet op onze taken en processen in beeld. De afronding van deze impactanalyse met de in beeld gebrachte financiële consequenties staat nu gepland voor het 2^e kwartaal van 2025. We voorzien in elk geval dat de eerder tijdelijk toegekende formatie (5,5 FTE) binnen onze bestaande opgave structureel zal worden. We onderzoeken ook in hoeverre we deze kunnen dekken met toenemende inkomsten uit anterieure overeenkomsten en legeskosten. Andere financiële effecten nemen we mee in ons onderzoek.

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
UPV Zwerfafvalvergoeding	S	€ 300.000	20%	€ 60.000

Risico

Vanaf 1 januari 2023 betalen producenten mee aan de kosten die gemeenten maken voor het opruimen van zwerfafval. Gemeenten ontvangen een vergoeding voor dat deel van de opruimkosten dat betrekking heeft op de SUP-productcategorieën (de UPV-zwerfafvalvergoeding: verpakkingen, drinkbekers, lichte plastic tassen, vochtige doekjes, tabaksproducten met filter en ballonnen). Het aandeel wordt jaarlijks bepaald op basis van een samenstellingsonderzoek.

De UPV-zwerfafvalvergoeding wordt ingezet als dekking voor de kosten van het opruimen van zwerfafval (Bestek "Dode Elementen"). Mocht het bedrag lager uitvallen dan betekent dit dat we een tekort hebben op de begroting voor het uitvoeren van het bestek "Dode Elementen".

Beheersmaatregel

We volgen de ontwikkelingen m.b.t. UPV vergoeding. In 2024 is de vergoeding ca. € 50.000 lager uitgevallen. De regeling bestaat nog tekort (2 jaar) om op basis van ervaringscijfers een structurele bijdrage te ramen.

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Brand Vice Versa	I	€ 325.000	25%	€ 80.000

Risico

Begin mei 2024 heeft een grote en heel complexe brand plaatsgevonden bij Vice Versa binnen de gemeente Oss. Door die brand hebben we allerlei extra kosten gemaakt. De kosten hebben ruim € 655.000 bedragen. We hebben voor die kosten Vice Versa aansprakelijk gesteld. Dit op basis van artikel 19.6 van de Omgevingswet. Medio februari 2025 is deze schadeafwikkeling nog niet afgerond. De gemeente en de advocaten van Vice Versa zijn in gesprek over de afhandeling van het schadedossier. Onduidelijk is hoe dit verder zal verlopen.

Beheersmaatregelen

We hebben bij de jaarrekening in dit kader een voorziening waardering overlopende activa gemaakt. Verder hebben we in februari 2025 een subsidieaanvraag ingediend bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Risico en beheersmaatregel	S/I ^[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Alternatieve bluswatervoorziening (nieuw en beheer en onderhoud)	I	€ 214.000	50%	€ 107.000

Risico

De veiligheidsregio inventariseert samen met Brabant Water waar eventuele problemen in Oss kunnen ontstaan. Daar waar een probleem ontstaat adviseert de veiligheidsregio wat de beste oplossing is. Daarna kunnen we als gemeente beter ramen wat de kosten zijn voor alternatieve bluswatervoorzieningen.

Samen met de regio, veiligheidsregio en Brabant Water werken we op dit moment aan modelovereenkomst "Modelonderhoud Brandkranen".

In 2024 heeft de veiligheidsregio besloten dat het beheer en onderhoud terug wordt overgedragen (inclusief financiële middelen en taken) aan de gemeente. De overgedragen financiële middelen moeten gereserveerd blijven voor deze taken. In het voorjaar van 2025 leggen wij het bestuur een advies voor. Dit betekent niet dat dit risico daarmee komt te vervallen. Het plaatsen van alternatieve bluswatervoorzieningen staat hier los van en zal blijven doorgaan totdat het streefnet van Brabant Water gerealiseerd is.

Beheersmaatregel

Inmiddels zijn er de afgelopen jaren circa 50 geboorde putten gerealiseerd waarvoor nog geen structurele financiële middelen beschikbaar voor het beheer en onderhoud zijn gesteld. Gelijktijdig met het bovengenoemde advies maken wij een separaat advies over beheer en onderhoudskosten van bestaande en toekomstige alternatieve bluswatervoorzieningen

Risico en beheersmaatregel	S/I ¹²	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Heesch West	I	€ 5,9 miljoen	42%	€ 2,5 miljoen (volledig afgedekt via risicoreserve)

Risico

De gemeente Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss participeren in de grondexploitatie Heesch West (regionaal bedrijventerrein). Hiervoor is een gemeenschappelijke regeling (GR) aangegaan. Samen met de provincie Noord-Brabant is een masterplan opgesteld voor dit bedrijventerrein dat uiteindelijk 80 hectare kan worden. Er zal een gefaseerde ontwikkeling plaatsvinden.

Het bestemmingsplan Heesch West is begin 2022 door de gemeenteraden van de grondgebied gemeenten Bernheze en 's-Hertogenbosch vastgesteld. Na vaststelling bestemmingsplan is door 30 appellanten beroep ingesteld bij de Raad van State. Door algemene vertragingen bij de Raad van State in combinatie met de planomvang is grote vertraging in de beroepsprocedure aan de orde. Bij de beoordeling van de plannen door Raad van State zal ook gezien worden of de effecten (Stikstof) van Heesch West op Natura 2000-gebied voldoende worden beheerst. Ook de stroomvoorziening is een punt van zorg. Het stroomnetwerk in Brabant zit vol en zorgt voor onzekerheid. Binnen Heesch West kijken we naar een slim energieconcept en een duurzame ontwikkeling van het bedrijventerrein.

In de eerste fase wordt 50 hectare ontwikkeld en in de tweede fase de overige 30 hectare. De resterende 30 hectare is bij de grondexploitatieberekening "afgewaardeerd" naar agrarische grondwaarde van € 6 per vierkante meter.

Het verwachte verlies van Heesch West bedraagt eind 2034 in totaal € 38 miljoen (eindwaarde eerste fase). Dit is € 5,5 miljoen lager. Dit komt omdat bij de actualisatie (begin 2025) van de grondexploitatie de behoedzaamheidsmarge op de grondprijzen eraf hebben gehaald.

De deelnemende gemeenten hebben in april 2022 een verliesvoorziening overgedragen aan de GR. Ons aandeel (30%) was € 13,1 miljoen.

Het lagere tekort van € 5,5 miljoen is gestort in een egalisatiereserve binnen de GR Heesch West.

De exploitatieberekening bevat risico's op het gebied van gronduitgifte tempo, grondprijzen, kostenstijgingen (inflatie) en marktrente. Gelet op de ontwikkelingen wereldwijd denk aan de oorlog in Oekraïne en Trump aan de macht in de VS is de toekomst moeilijk te voorspellen. Daar is vooralsnog geen rekening mee gehouden in de exploitatieberekening. De belangstelling voor het terrein Heesch West is nog steeds hoog.

Beheersmaatregel

Naast de verliesvoorziening en egalisatiereserve van de GR hebben we een risicoreserve Heesch West van € 2,5 miljoen beschikbaar. Daarmee kunnen we eventuele onverwachte tegenvallers voor een deel opvangen. Hierdoor is het risico beperkt (en valt het dus in de categorie 'groen'). De grondexploitatieberekening van Heesch West wordt elk jaar geactualiseerd.

¹² In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

3. Vervallen risico's

De volgende risico's die in de programmabegroting 2025-2028 nog naar voren kwamen zijn nu vervallen.

Risico	Actie
Ontwikkelingen BSOB	Per 1 januari 2024 is de Wet WOZ aangepast. De proceskostenvergoeding is door de wetgever naar beneden bijgesteld voor WOZ-zaken. Echter, de Hoge Raad heeft per 12 juli 2024 bepaald dat een differentiatie in proceskosten in beginsel in strijd is met het discriminatiebeginsel en heeft daarom de proceskostenvergoeding in belastingzaken in algemeenheid verhoogd. Dit betekende dat de proceskostenvergoedingen voor de in 2024 toegekende bezwaarschriften omhoog gingen. De Hoge Raad heeft op 17 januari 2025 bepaald dat een differentiatie in proceskosten zoals bij de WOZ niet in strijd is met het discriminatiebeginsel indien aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan. Aantal bezwaren is nog steeds hoog, maar vergoeding is nu lager en wordt uitgekeerd aan burger i.p.v. bureaus.

4. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Onder het begrip weerstandsvermogen verstaan we het vermogen van de gemeente om risico's op te kunnen vangen, zodat het afgesproken gemeentelijke takenpakket toch onverkort uitgevoerd kan worden.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt aangegeven dat het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen enerzijds:

- de weerstandscapaciteit: de middelen waarover we (kunnen) beschikken om niet begrote kosten te kunnen dekken, en anderzijds:
- alle risico's waar nog geen voorzieningen voor gevormd zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn.

Voor de gemeente is de weerstandscapaciteit van belang. Een sluitende begroting geeft weliswaar aan dat er evenwicht is tussen de uitgaven en inkomsten, maar ook dat er beperkte ruimte is voor het opvangen van tegenvallers. De weerstandscapaciteit bestaat uit twee onderdelen; de structurele en de incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit dient voor het opvangen van risico's met een meerjarig effect. Deze middelen worden gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien.

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte waarmee onze OZB opbrengsten moeten stijgen om op een zogenaamd "redelijk peil OZB" uit te komen. Dit "redelijk peil" is gebaseerd op het tarief wat een gemeente moet hebben voor de toelating tot artikel 12 (extra financiële steun vanuit het gemeentefonds).

De onbenutte belastingcapaciteit voor het jaar 2025 bedraagt € 4,8 miljoen.

De post onvoorzien (€ 300.000) is structureel in de begroting opgenomen en maakt ook onderdeel uit van de structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

- het vrij aanwendbare deel van de algemene vrije reserve (inclusief de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf)
- de niet bekleemde bestemmingsreserves (overige bestemmingsreserves)
- de stille reserves

Algemene vrije reserve en de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf

De noodzakelijke omvang van de algemene vrije reserve is vastgesteld op 10% van de algemene uitkering.

Hierbij zijn de volgende aspecten van belang:

- zijn de belangrijkste risico's in beeld?
- welke beheersmaatregelen zijn er al genomen om risico's te beperken?
- welke risico's zijn nog niet afgedekt?

Naar verwachting zijn de belangrijkste risico's voldoende herkend. Het grootste deel van deze risico's hebben we ook voorzien van beheersmaatregelen en waar nodig afgedekt door middel van een voorziening of reserve (bijvoorbeeld het grondbedrijf). Ook de risico's die zich kunnen voordoen bij grote projecten, zoals Heesch-West, hebben we in beeld gebracht. Hiervoor hebben we bovendien beheersmaatregelen geformuleerd en deels dekkingsmiddelen gereserveerd. Daarnaast hebben we risico's geïdentificeerd waarvan we het bedrag en de kans van optreden met onvoldoende zekerheid kunnen bepalen. Deze komen ten laste van de weerstandscapaciteit.

Uitgaande van de norm van 10% van de algemene uitkering, dient de algemene vrije reserve ongeveer € 24,7 miljoen te zijn (meicirculaire 2024).

De algemene reserve bedraagt per 31 december 2024 € 25,9 miljoen. Dit komt ook door uitgestelde uitgaven. We hebben hier voor komende periode nog onttrekkingen uit geraamd van afgerond € 1,2 miljoen. Een specificatie hiervan is opgenomen in het bijlagenboek. We rekenen met een ruimte binnen de algemene reserve van € 24,7 miljoen.

De algemene bedrijfsreserve grondbedrijf (ABR) is het weerstandsvermogen voor de risico's die zich binnen het grondbedrijf kunnen voordoen. Dat kunnen project specifieke risico's (b.v. een vervuiling in de grond) of conjuncturele risico's (b.v. een hogere rente of een lagere grondprijs) zijn.

Bij de jaarrekening 2024 is de minimum benodigde algemene reserve berekend o.b.v. risicoanalyse (Monte-Carlomethode). De geactualiseerde risicoanalyse geeft een risicobedrag van € 8,3 miljoen per 1-1-2025. Dit bedrag is dus feitelijk de minimale stand van de ABR.

De ABR heeft op 31-12-2024 een saldo van € 2,4 miljoen. Omdat we de € 8,3 miljoen van de minimale stand ook hebben opgenomen als risico nemen we de volledige ABR op als mogelijke afdekking van de risico's.

Niet bekleemde bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves bevatten middelen die de gemeenteraad voor een bepaalde doelstelling geoormerkt heeft. De gemeenteraad is bevoegd om de bestemming van deze reserves te wijzigen of te besluiten tot extra mutaties ten laste of ten gunste van deze reserves. De bestemmingsreserves kunnen hiermee dus ingezet worden voor het opvangen van risico's als die zich voordoen.

We kennen twee soorten bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d. en de overige bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d. zijn niet beschikbaar voor de incidentele weerstandscapaciteit, omdat deze structureel zijn ingezet voor de afdekking van (kapitaal)lasten in de begroting. De overige bestemmingsreserves kunnen wel ingezet worden voor het afdekken van risico's als de raad hiertoe besluit. Dit betekent wel dat deze middelen in dat geval niet meer beschikbaar zijn voor het oorspronkelijke doel waarvoor de bestemmingsreserves gevormd zijn. Daarom hebben we bestemmingsreserves in principe niet meegerekend in weerstandscapaciteit.

Stille reserves

Stille reserves zijn activa waarvan de boekwaarde lager is dan de werkelijke waarde en die direct verkoopbaar zijn. Een volledig beeld hiervan is niet voorhanden.

Totale weerstandscapaciteit

Samengevat is de huidige weerstandscapaciteit (per 31-12-2024) in afgeronde bedragen:

bedragen in euro's

Structurele weerstandscapaciteit	Bedrag
Onbenutte belastingcapaciteit	4.800.000
Post onvoorzien	300.000
Totaal	5.100.000

Incidentele weerstandscapaciteit (31-12-2024)

Algemene reserve	24.700.000
Algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	2.375.000
Rekeningresultaat 2024 (na bestemming)*	PM
Stille reserves	PM
Totaal	27.075.000

* niet meegenomen, omdat dit besluit valt na vaststelling van de jaarrekening 2024.

5. Financiële kengetallen

Op basis van een wijziging van het BBV nemen we voortaan een aantal financiële kengetallen in deze paragraaf op, zowel in de begroting als in het jaarverslag. Eerst geven we een analyse van de financiële positie op basis van deze kengetallen. Daarna lichten we toe wat de kengetallen betekenen.

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Netto schuldquote	8,02%	13,13%	6,01%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0,82%	6,11%	-0,44%
Solvabiliteitsratio	58,98%	61,22%	60,16%
Structurele exploitatieruimte	7,44%	3,45%	3,30%
Grondexploitatie	0%	0,60%	0%
Belastingcapaciteit	88,25%	87,83%	87,83%

Analyse kengetallen en financiële positie

Op basis van deze kengetallen concluderen we dat onze financiële positie gezond is.

De netto schuldquotes en de solvabiliteitsratio geven aan dat we met voldoende eigen middelen (reserves) gefinancierd zijn. Onze afhankelijkheid van externe financiering is niet te groot. De netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen vallen binnen de norm. De omvang van de schulden ten opzichte van de baten neemt af. De solvabiliteitsratio ligt stabiel boven de norm. Onze bezittingen op de balans zijn in voldoende mate gefinancierd met eigen vermogen.

De structurele exploitatieruimte is positief. Dit sluit ook aan bij het positieve saldo van de jaarrekening 2024.

Wel merken we op dat bij de programmabegroting 2025-2028 we hebben aangekondigd dat het meerjarenbeeld flink onder druk staat en we een meerjarig tekort hebben.

Het kengetal grondexploitatie is een voorgeschreven kengetal. Het kengetal op zich is niet bruikbaar om conclusies te trekken over de risico's in de grondexploitatie. De paragraaf grondbeleid en het MPG zijn daarvoor betere instrumenten.

Met de belastingcapaciteit zitten we onder het landelijk gemiddelde. We hebben nog ruimte om de belastingen te kunnen verhogen om financiële risico's af te dekken als dit nodig is.

Nadere toelichting indicatoren**Netto schuldquote**

De netto schuld geeft informatie over de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de baten in de begroting. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Het is normaal als de netto schuldquote tussen de 20% en 70% ligt. Tussen de 70% en de 80% dreigt de schuld omvang te hoog te worden. Boven de 80% zijn alle bezittingen zwaar belast met schulden. Het percentage weer gedaald.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Via deze ratio wordt in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Voor deze ratio gelden dezelfde normen als bij de netto schuldquote. Het percentage blijft laag.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Bij deze ratio dreigt de schuld van de gemeente te hoog te worden als deze zich tussen de 20% en 30% bevindt. Onder de 20% zijn de bezittingen zwaar belast met schulden. Een ratio boven de 30% is aanvaardbaar. Het percentage blijft fors boven de 30%.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting is het belangrijk om onderscheid te maken tussen de structurele en incidentele lasten. Als dit kengetal positief is, is er ruimte om structurele tegenvallers op te vangen. Ten opzichte van vorig jaar is het percentage iets gedaald. Dit sluit aan met een begroting die onder druk staat.

Kengetal grondexploitatie

De grondexploitatie kan een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze bij verkoop terugverdiend moet worden. De boekwaarde is laag doordat veel grote projecten aan het eind van hun looptijd zitten. Daarnaast zijn de verwachten verliezen volledig voorzien. We lopen hier dus geen risico.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om de belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn de materiële vaste activa of objecten met een nut over meerdere jaren. Voor deze objecten is tijdens de levensduur geld nodig om de kwaliteit en het functioneren in stand te kunnen houden. Aanvullend is geld nodig om tijdig te kunnen vervangen of reconstrueren.

We onderscheiden in deze paragraaf drie categorieën kapitaalgoederen:

- Voorzieningen in de openbare ruimte
- Buitensportaccommodaties
- Gemeentelijke gebouwen (inclusief gebouwen basisonderwijs)

Deze kapitaalgoederen vertegenwoordigen een grote waarde. Deze kapitaalgoederen openbare ruimte, buitensportaccommodaties en gebouwen omvatten samenvattend de volgende eigendommen en circa omvang:

- Circa 646 hectare verhardingen in wegen, straten en pleinen met bijbehorende voorzieningen als trottoirs, lichtmasten, wegmeubilair en bruggen. 43 ha onverharde en half verharde wegen. De totale weglengte is ca. 875 kilometer met ca. 166 km aan voet- en fietspaden.
- 24 verkeersregelinstallaties en 8 geregelde voetgangersoversteekplaatsen.
- Circa 22.000 lichtpunten en 105 laadpalen.
- 2 parkeergarages, 1 terrein met achteraf betaald parkeren en 11 terreinen ingericht voor betaald parkeren (terrein Wal is vervallen).
- 2 bewaakte fietsenstallingen inclusief beheerdersruimte en 1 openbaar toilet.
- Circa 538 kilometer hoofdriolen onder vrij verval met aansluitleidingen, ca. 180 kilometer persleidingen, 743 mini gemalen, 88 hoofdgemalen en 74 vacuümpotten met 10 kilometer vacuümleiding.
- Circa 1.064 ha openbaar groen in parken, plantsoenen, bermen en natuurgebieden (exclusief bossen) waarvan 564 ha binnen de bebouwde kom en 500 ha buiten de bebouwde kom.
- Circa 74.167 bomen, exclusief bossen.
- Circa 1519 speeltoestellen over 252 speelplekken.
- Circa 180 kunstobjecten
- 751 hectare bosgebied.
- 154 gebouwen.
- 19 sportparken.
- Het binnenhavengebied: vanaf de ingang van de Maas bij Macharen tot aan Oss en omvat o.a. 2 havenarmen, het kanaal van circa 5 kilometer, circa 10 km oevers, 7 ligplaatsen, 1 autoloessteiger, een brug en een sluis.
- Recreatieve watergebieden: Lithse Ham en De Oude Maasarm Lithoijen.

1. Voorzieningen in de openbare ruimte

1.1 Beheerplannen

Beheerplannen vormen de basis voor beheer, onderhoud en vervanging van de voorzieningen in de openbare ruimte. We stellen ze op aan de hand van beleidskeuzes die zijn vastgelegd in visiedocumenten, beleidsplannen en beleidsbeslissingen. Wanneer de Omgevingswet van kracht wordt, leggen we de relevante kaders in de producten van de Omgevingswet vast (visie, plan en programma's) en mogelijk aanvullende beleidsproducten. Als definitie voor het beheer van deze kapitaalgoederen hanteren we de zorg voor afgesproken prestaties en kwaliteiten bij aanvaardbare risico's en tegen afgesproken of minimale kosten.

De beheerplannen bestrijken een beperkte periode. Deze periode is afhankelijk van de beschikbare financiële middelen, nieuwe ontwikkelingen of bestuurlijke en maatschappelijke relevantie. Naast reguliere middelen in de begroting is geld beschikbaar uit reserves en voorzieningen, incidenteel geld dat via de programmabegroting is vrijgemaakt en geld dat we via subsidies of cofinanciering ontvangen. In de beheerplannen brengen we ook de ontwikkeling van vervangingskosten op langere termijn in beeld en zetten die af tegen de beschikbare middelen.

De beheerplannen wegen en verkeer, openbare verlichting, groen, water en ecologie, spelen, civiele technische kunstwerken, kunstobjecten en verkeersregelininstallaties hebben we in 2021 samengevoegd tot één integraal beheerplan openbare ruimte. In dit integrale beheerplan openbare ruimte zijn dagelijks onderhoud, groot onderhoud en de vervangingsopgave van de investeringen in de openbare ruimte geactualiseerd. In 2025 presenteren we een nieuwe actuele versie waarin we het beheer van Natuurgebieden ook opnemen.

Het volgende overzicht vermeldt actuele beleids- en beheerplannen, in welk jaar ze zijn vastgesteld en (indien gepland) wanneer we deze actualiseren.

Beleidsplan/beheerplan	Vaststelling	Actualisatie	Looptijd
Mobiliteitsplan	2024	2031	t/m 2037
Parkeerbeleidsplan	2005/2022	2025	t/m 2015
Beleidsnota openbare verlichting	2014		N.v.t.
Kadernota, visie en leidraad openbare ruimte	2013 en 2015	2025	N.v.t.
Kwaliteitsprofiel onderhoud openbare ruimte	2013	2025/2026	N.v.t.
Speelruimtebeleid	2017	2025/2026	N.v.t.
Bomennota	2015		N.v.t.
Boomstructuurplan	2016		N.v.t.
Richtlijn hinder en overlast	2016		N.v.t.
Richtlijn ziekte en plagen	2017		N.v.t.
Handboek bomen	2017		N.v.t.
Groenbeheerplan	2017	2024	N.v.t.
Visiedocument Zwerfafval	2015		t/m 2023
Hondenbeleid	2015		N.v.t.
Integraal beheerplan Openbare ruimte	2021	2025	2029
Wegen en Verkeer			
Groen Water en Ecologie			
Bossen en natuurgebieden			
Civieltechnische kunstwerken			
Openbare verlichting			
Verkeersregelininstallaties			
Spelen			
Kunstobjecten			
Beheerplan parkeren (betaald)	2021	2025	N.a.v. beleidsplan Parkeren
Reserve bovenwijkse voorzieningen (voorheen MIPMO)	2019	2025	N.a.v. mobiliteitsplan
Water en Rioleringsprogramma 2023-2029	2023	2029	2029
Beheerplan haven (industriële en recreatieve havens)	2024	2029	t/m 2029
Integraal uitvoeringsprogramma openbare ruimte (IUP)	2023	2025	t/m 2028

1.2 Kwaliteitskader voor beheerplannen

In 2013 heeft de gemeenteraad met de Kadernota Openbare Ruimte een kwaliteitscatalogus en kwaliteitsprofiel voor het onderhoud van de openbare ruimte vastgesteld. De budgetten in de begroting zijn daarop gebaseerd. De vastgestelde minimale kwaliteitsniveaus uit deze kwaliteitscatalogus voor het onderhoud van de openbare ruimte zijn afgeleid van de CROW normen. Globaal komt het Osse kwaliteitsniveau Goed overeen met CROW norm A/B en Sober met B/C.

Omschrijving	Kwaliteitsniveau
Centrumgebieden	Goed
Wonen	Sober
Werken	Sober
Hoofdroutes	Sober
Parken/grote groengebieden	Sober
Natuurgebied	Sober
Buitengebied	Sober

Voor woongebieden is rekening gehouden met extra budget voor een plus op het onderhoudsniveau Sober.

Met uitzondering van de centrumgebieden kunnen we voldoen aan het vastgestelde kwaliteitsprofiel.

Inspanningen zijn erop gericht om het kwaliteitsniveau in de centrumgebieden te verbeteren.

NB. Een deel van het onderhoud(m.n. dagelijks onderhoud) van Vorstengrafdonk wordt door de Coöperatie Vorstengrafdonk uitgevoerd waarbij het kwaliteitsniveau basis het uitgangspunt is.

1.3 Financiële vertaling van beheerplannen

Onderscheid tussen, dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvestering

In het beheerplan zijn voor de kapitaalgoederen het dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingen beschreven. We maken onderscheid in dagelijks en groot onderhoud (exploitaties). Het dagelijks onderhoud is met name gericht op het schoon en veilig houden van de openbare ruimte. Vanaf 2017 maken we onderscheid tussen exploitaties (dagelijks en groot onderhoud) en investeringen (vervangingen). Groot onderhoud draagt bij aan instandhouding van het object en hiervoor moet structureel voldoende geld in de begroting beschikbaar zijn. Een vervangingsinvestering is nodig om het object aan het einde van zijn levensduur te kunnen vervangen. We activeren investeringen. De kapitaallasten drukken op de exploitatiebegroting. Deze kapitaallasten zullen de komende jaren met nieuwe investeringen toenemen. Het areaal voorzieningen dat een einde levensduur bereikt zal de komende jaren gaan toenemen omdat steeds meer voorzieningen uit de grotere uitbreidingsjaren vanaf 1960 op raken. Onderzoek laat zien dat het beschikbaar investeringsbudget zal moeten stijgen naar een gemiddeld investeringsbudget van naar verwachting circa € 10 miljoen per jaar op middellange termijn.

Financieel kader voor doorrekening van vervangingsinvesteringen

In 2018 is het financieel kader voor het berekenen van de vervangingsinvesteringen in de nota

“Toekomstbestendige Openbare Ruimte” vastgesteld.

De financiële consequenties voor de vervangingsopgave in onze begroting baseren wij op de eerste 10 jaar. We maken hierbij een onderscheid tussen de eerste 3 jaar en het 4de tot en met 10de jaar. Deze opzet is gekozen om bij de eerste drie jaar de huidige status(kwaliteit) van de openbare ruimte bij de theoretische doorrekening te betrekken. Dit kan dus betekenen dat we bepaalde investeringen –vanwege de goede status- uitstellen en andere noodzakelijke investeringen naar voren halen. Het 4de tot en met 10de jaar is een theoretische doorrekening op basis van onze bestanden. In onze financiële doorrekening en voor onze begroting gaan wij uit van een gemiddeld investeringsbedrag. Dit om de piek in de werkzaamheden af te vlakken en grote financiële schommelingen te voorkomen. Het afvlakken van de piek van de werkzaamheden draagt eveneens bij aan betere beheersing en afwikkeling van de projecten.

De concrete vertaling in uitvoeringsprojecten vindt plaats in het Integraal Uitvoeringsplan (IUP).

Concreet groot onderhoud en vervangingsinvesteringen hebben we in het Integraal UitvoeringsProgramma voor de openbare ruimte (IUP) in de tijd op elkaar afgestemd en vastgesteld. Dit betekent dat we breder maatschappelijke effecten (bijvoorbeeld veiligheid of leefbaarheid) of financiële voordelen (bijvoorbeeld werk met werk maken) beschouwen en meewegen bij de planning van groot onderhoud en vervanging. Maatregelen uit de beheerplannen kunnen dan eerder of later tot uitvoering komen. Met vaststelling van het Integraal Uitvoeringsplan (IUP) worden concrete vervangingsprojecten inzichtelijk. Dagelijks of klein onderhoud staat veel meer op zichzelf en wordt waar relevant gebiedsgericht afgestemd en uitgevoerd.

1.4 Beschikbare middelen

In de Programmabegroting 2022-2025 is de financiële doorrekening van het integrale beheerplan openbare ruimte 2022-2025 opgenomen. Hiermee is de basis op orde.

Deze komt uit een gemiddelde vervangingsinvestering van € 6,59 miljoen. Op de langere termijn is een gemiddeld investeringsbedrag van € 10 miljoen benodigd.

Aanwezige reserves en voorzieningen voor kapitaalgoederen in de openbare ruimte zijn:

- Reserve openbare verlichting
- Reserve verkeersregelinstallaties
- Egalisatiereserve rioleringsbeheer
- Spaar- en egalisatievoorziening rioolvervanging
- Reserve Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP)
- Reserve Baggeren Haven
- Reserve mobiliteit
- Reserve parkeren
- Voorziening groot onderhoud haven en brug

1.5 Financieel kaders bij toename areaal openbare ruimte

De kosten stijgen voor het beheer- en onderhoud als gevolg van de toename van ons areaal van de openbare ruimte. Dit kan zijn bij de aanleg van nieuwe woongebieden door de gemeente, door nieuw beleid of door initiatieven van particulieren initiatiefnemers. Bij bebouwing staan extra OZB inkomsten als gevolg van deze nieuwbouw. Deze kosten- en inkomstenstijging vertalen we als een 3O-ontwikkeling in de Eerste financiële tussenrapportage of de programmabegroting.

De cijfers baseren wij vooral op de kaveluitgiftes die in het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG) zijn opgenomen. Bij initiatieven van derden baseren wij dit op de op anterieure overeenkomsten. Bij nieuwe beleidskeuzen leggen we de kosten van beheer en onderhoud, in de initiatieffase, voor aan het college.

2. Buitensportaccommodaties

Het beheerplan sportterreinen (2021) is het beheerinstrument voor onderhoud en renovatie van sportterreinen. Dit plan geeft aan hoe we de sportvelden, verhardingen, beplanting, hekwerken, verlichting en inrichtingsmaterialen tijdens de planperiode onderhouden, vervangen en renoveren.

Beleidsplan/beheerplan	Jaar vaststelling	Jaar actualisatie
Beheerplan sportterreinen	2021	2026

Financiële consequenties

Middelen voor groot onderhoud zijn via de voorziening onderhoud sportparken beschikbaar.

3. Gemeentelijke gebouwen

Voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is in 2020 een Vastgoedbeheerplan gemeentelijke gebouwen opgesteld. Dit beheerplan beschrijft de financiële en kwalitatieve kaders voor het onderhoud voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen voor de periode 2020 t/m 2025. De bevindingen zijn uitgewerkt in een Meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Driejaarlijks worden de gebouwen geïnspecteerd en wordt het onderhoud in het MJOP afgestemd. Het beheerplan geeft verder inzicht in wet- en regelgeving, ontwikkelingen en risico's. We onderhouden de gebouwen conform de methodiek conditiemeten NEN2767 op conditieniveau 3: sober en doelmatig.

Beleidsplan/beheerplan	Jaar vaststelling	Jaar actualisatie
Beheerplan gemeentelijke gebouwen	2020	2025

Financiële consequenties

De onderhoudskosten voor gemeentelijke gebouwen nemen we op in de meerjarige onderhoudsplannen. In de begroting nemen we jaarlijks structureel budget op voor de uitvoering van het noodzakelijk jaarlijks terugkerend onderhoud. De kosten van het meerjaarlijks onderhoud wordt op basis van een meerjaarlijks gemiddelde opgenomen en reserveren we per gebouw in een onderhoudsvoorziening.

Als er op basis van Voorzieningenkaarten/het MIP toekomstplannen voor een gebouw zijn onderhouden we deze in eerste instantie op basis van het MOP. We maken dan wel slimme keuzes en werkzaamheden schuiven mogelijk naar voren of naar achteren, onder andere afhankelijk van het verwachte tempo van de ontwikkelingen.

Als een project concreet geworden is en het college en de raad bijvoorbeeld besloten hebben een bestaand gebouw opnieuw te gebruiken nemen we onderhoud mee in de verbouwingswerkzaamheden. Als besloten wordt een gebouw af te stoten analyseren we de financiële consequenties voor de betreffende onderhoudsvoorziening. De volgende onderhoudsvoorzieningen zijn aanwezig:

- Onderhoud Ir. Diddewerf
- Onderhoud accommodatie emancipatie
- Onderhoud gebouwen begraafplaatsen
- Onderhoud accommodatie openluchtrecreatie
- Onderhoud buiten scholen, gymlocaties in scholen
- Onderhoud sociaal-culturele accommodaties
- Onderhoud Museum Jan Cunen
- Onderhoud sporthallen en -zalen
- Onderhoud gemeentehuis
- Onderhoud monumenten
- Onderhoud overige gemeente eigendommen.

Paragraaf financiering

Inleiding

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie gaat over de financiering van beleid en het aantrekken van de geldmiddelen die daarvoor nodig zijn. De uitvoering van deze taak vraagt snelle beslissingen in een complexe geld- en kapitaalmarkt.

Het beleid van Oss voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut.

De belangrijkste punten uit het treasurystatuut zijn:

- Overtollige gelden zetten we alleen uit bij banken of instellingen die voldoen aan de eisen van de Wet Fido en de bijbehorende uitvoeringsregeling;
- Het aantrekken van leningen gebeurt door bij tenminste 2 financiële instellingen een offerte aan te vragen;
- We maken alleen gebruik van financiële instrumenten om risico's te verkleinen en niet om te speculeren.

Uit deze keuzes blijkt dat we voor een laag risicoprofiel gekozen hebben.

1. Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkelingen

In januari 2025 verlaagde de ECB de rente met 0,25% tot 2,75%. Het is de vijfde renteverlaging sinds juni vorig jaar. Toen stond de rente nog op 4%. Met de renteverlaging wil de ECB de consumptie en de investeringen een impuls geven en voorkomen dat de inflatie later dit jaar te ver onder het streefniveau van 2% zakt. Eerder verhoogde de ECB vanaf juli 2022 de rente in tien stappen naar 4%. Doel was om de economie af te laten koelen en zo de torenhoge inflatie naar beneden te krijgen. Prijzen waren omhooggeschoten in de nasleep van de pandemie en de Russische inval in Oekraïne. Inflatie was ver boven het doel van 2% dat de ECB op middellange termijn nastreeft. Een hogere rente maakt geld 'duurder', waardoor het minder aantrekkelijk wordt om geld te lenen en uit te geven en juist aantrekkelijker om geld te sparen. Mensen en bedrijven geven daardoor minder uit, wat de economie afremt. Als de vraag afneemt, drukt dat de prijzen. Op die manier helpt de rente de inflatie terug te krijgen naar het ideale niveau. Nu inflatie daalt en naar verwachting over niet al te lang weer terugkomt bij de doelstelling van 2%, is er ruimte voor de ECB om de rente weer wat te verlagen. De rentestappen hebben niet onmiddellijk effect op de prijzen en de inflatie. Het heeft even tijd nodig. Ook vraag en aanbod van leningen en besparingen op de financiële markten bepalen de rentes, maar de markt probeert zeker bij leningen met een langere looptijd ook vooruit te kijken: hoe ontwikkelen de economische groei en inflatie zich? Welke volgende rentestappen zullen de centrale banken nemen?

Rentevisie

Een rentevisie is heel lastig. Vanaf 2024 presenteert de BNG geen rentevisie meer. Daarbij geeft de bank in gesprekken aan dat ook zij nauwelijks nog een voorspelling kunnen doen van de renteontwikkeling.

2. Langlopende leningen

We hebben in 2024 geen nieuwe geldlening afgesloten.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Opgenomen	Verstrekt
Stand per 1 januari 2024	50.072	27.762
Aflossingen in 2024	-8.893	-2.100
Opgenomen/ verstrekt	2.000	2.749
Stand per 31 december 2024	43.179	28.411

* de cijfers zijn inclusief gevormde voorzieningen.

In 2024 zijn leningen verstrekt aan Pivot park (obv eerder besluiten), stimuleringsleningen en startersleningen via SvN en de nieuw verstrekte lening aan Gezusters Clarissen.

3. Kasgeldlimiet

Een gemeente mag tot de kasgeldlimiet met kortlopende geldleningen (korter dan 1 jaar) gefinancierd zijn. De minister van Financiën heeft de kasgeldlimiet op 8,5% van het begrotingstotaal vastgesteld. Voor Oss was de limiet in 2024 (op basis van de primitieve begroting) € 35,9 miljoen . Het is toegestaan om 2 kwartalen op rij de kasgeldlimiet te overschrijden. Daarna moet de kortlopende schuld weer onder de limiet worden gebracht. In 2024 is de kasgeldlimiet elk kwartaal ruim onder de norm gebleven.

In de volgende tabel geven we onze liquiditeitspositie over alle kwartalen van 2024 weer:

bedragen x € 1.000				
Kasgeldlimiet	1e kwartaal 2024	2e kwartaal 2024	3e kwartaal 2024	4e kwartaal 2024
Vlottende schuld per maand (1)	0	0	-7.500	-2.500
Vlottende middelen per maand (2)	18.627	11.035	31.119	44.616
Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)(3)	-18.627	-11.035	-23.618	-42.116
Kasgeldlimiet	35.916	35.916	35.916	35.916
Ruimte onder de kasgeldlimiet	54.543	46.952	59.535	78.031

4. Renterisiconorm

Bij het bepalen van de looptijd van de geldleningen die we aantrekken houden we rekening met de wettelijke renterisiconorm. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering van langlopende geldleningen te beheersen en om dus te zorgen voor goede spreiding van looptijden van leningen. Het renterisico wordt daarbij bepaald als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het is van belang dat renteherzieningen en aflossingen in de tijd gespreid zijn. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Voor Oss was de norm in 2024 € 75,7 miljoen (op basis van primitieve begroting). We hebben in 2024 de renterisiconorm voor 9% gebruikt. In de lijn van het treasury-beleid is dat veilig.

Ons renterisico over de vaste schuld in de jaren 2024-2028:

bedragen x € 1.000						
Nr.	Renterisico(norm)	2024	2025	2026	2027	2028
1.	Stand van begrotingstotaal	491.186	452.167	405.322	402.844	411.253
2.	Renterisiconorm (20% van 1)	98.237	90.433	81.064	80.569	82.251
3.	Renterisico op vaste schuld *	8.893	8.804	6.906	6.908	5.176
4.	Ruimte onder renterisiconorm	89.344	81.629	74.159	73.661	77.074

* Renterisico op vaste schuld is de som van de renteherzieningen en de aflossingen op langlopende geldleningen.

** De meerjarige staat is gebaseerd op de begroting 2025-2028.

5. Renteschema

De BBV-voorschriften schrijven voor dat we ook inzicht moeten geven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de manier waarop we rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden toerekenen.

bedrag * 1.000

Renteschema

Omschrijving	Bedrag
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 1.281
Externe rentebaten	- € 2.280
Saldo door te rekenen externe rente	- € 999
Rente die aan de facilitaire grondexploitatie <i>moet</i> worden doorberekend	€ 0
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld toegerekend <i>moet</i> worden	€ 0
Totaal door te rekenen externe rente	- € 999
Rente over eigen vermogen	€ 3.379
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	€ 391
Totaal aan taakvelden (programma's inclusief overzicht overhead) toe te rekenen rente	€ 2.772
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	- € 3.298
Renteresultaat op het taakveld treasury	€ 527

De omslagrente hebben we op basis van bovenstaande nacalculatie naar boven afgerond en definitief vastgesteld op respectievelijk 1,1%.

Bij de verdeling van de externe rente naar de verschillende taakvelden ontstaat een positief exploitatieresultaat van € 526.606 op de activiteit kapitaallasten.

6. Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden van decentrale overheden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor hoeft het Rijk minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. Op basis van ons begrotingstotaal 2024 mogen we per dag afgerond maximaal € 8,4 miljoen (2% van begrotingstotaal) aan overtollige middelen aanhouden.

Het eventuele meerdere aan overtollige middelen romen we dagelijks af en brengen we onder bij de Nederlandse schatkist. Hiervoor krijgen we een vergoeding die gelijk is aan de rente die het Rijk betaalt op leningen die ze op de markt aangaat.

Overzicht voor 2024:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Drempelbedrag	8.450	8.450	8.450	8.450
Buiten schatkist aangehouden middelen	324	426	482	465
Ruimte onder het drempelbedrag	8.127	8.025	7.969	7.986

7. EMU saldo

De basis voor het maken van afspraken over de balans tussen inkomsten en uitgaven ligt in de afspraken die in de Europese Unie zijn gemaakt. Deze zijn gericht op het voorkomen van een te grote staatsschuld. Al in 1997 is in het "Stabiliteits- en Groeipact" afgesproken dat begrotingen van overheden in evenwicht moeten zijn en dat in de groei daar naartoe het begrotingstekort maximaal 3% van het bruto binnenlands product mag bedragen.

Het Rijk en de decentrale overheden hebben afgesproken een macro EMU-norm van -0,4% van het bruto binnenlands product per jaar te hanteren. Dit betekent, dat de lokale overheden samen in hun uitgaven de inkomsten met niet meer dan 0,4% mogen overschrijden. Het aandeel voor gemeenten hierin is 0,27%. Er liggen geen sancties onder deze afspraken. We worden niet beoordeeld op de balans in enig jaar, maar wel op de bijdrage aan het voorkomen van een overheidstekort op langere termijn. Kortom: we mogen niet jaar op jaar veel meer uitgeven, dan we binnen krijgen.

De referentiewaarde voor 2025 (op basis van begrotingstotaal 2024) voor onze gemeente is € 21,7 miljoen. De volgende tabel laat het verloop van het geraamde EMU-saldo zien in vergelijking met de norm. In 2024 blijven we nog binnen de EMU norm.

	bedragen x € 1.000
EMU saldo	2024
Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	23.917
Mutatie (im)materiële vaste activa	-32.805
Mutatie voorzieningen	4.173
Mutatie voorraden (incl. bouwgrond in exploitatie)	-
Verwachte boekwinst effecten en (im)materiële vaste activa	-
Berekend EMU-saldo	-4.715
Norm	-21.732
Verschil	17.017

Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de gemeentelijke financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) schrijven voor dat het college in de programmabegroting en in het jaarverslag een overzicht van de verbonden partijen geeft. Het gaat om een overzicht van de externe rechtspersonen waar Oss een bestuurlijke en financiële band mee heeft. Dat kunnen de volgende instellingen zijn:

- Gemeenschappelijke regelingen (GR): bestuursrechtelijke samenwerkingsverbanden tussen gemeenten onderling en/of andere overheidsinstanties. Een lid van het college maakt veelal deel uit van het algemeen of dagelijks bestuur.
- Vennootschappen waarin de gemeente financieel deelneemt (naamloze of besloten vennootschap). De gemeente is daarin via de vergadering van aandeelhouders of een raad van commissarissen vertegenwoordigd.
- Verenigingen waar de gemeente lid van is.
- Stichtingen waarin de gemeente een bestuurszetel heeft.

Op basis van het BBV en de verordening geven we per verbonden partij inzicht in:

- De naam en de vestigingsplaats.
- Het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt.
- De veranderingen die zich tijdens het jaar 2024 hebben voorgedaan in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft.
- Het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het jaar 2024. Als dat niet bekend is, vermelden we de meest recente cijfers die bekend zijn.
- Het laatst vastgestelde resultaat van de verbonden partij.

1. Toelichting

Een paragraaf verbonden partijen dient twee doelen:

1. Duidelijkheid geven of de doelstellingen van de verbonden partij en de gemeente nog steeds overeenkomen en of de verbonden partij die doelstellingen ook realiseert. Verbonden partijen voeren vaak beleid uit dat tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoort. De gemeente is opdrachtgever en verantwoordelijk voor de doelstellingen en programma's.
2. Het geven van inzicht in de risico's en budgettaire gevolgen van verbonden partijen.

Verbonden partijen kunnen in twee categorieën verdeeld worden: de publiekrechtelijke vorm en de privaatrechtelijke regeling. De publiekrechtelijke regeling is een samenwerkingsverband dat gebaseerd is op de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het heeft een eigen algemeen bestuur. De deelnemende gemeenten benoemen de leden van dat bestuur. Het algemeen bestuur benoemt het dagelijks bestuur. Oss heeft zitting in een aantal besturen van gemeenschappelijke regelingen.

De bestuursleden hebben een informatie- en verantwoordingsplicht naar de gemeenteraad over hun inbreng in deze samenwerkingsverbanden. In Oss hebben we daarom de gemeenschappelijke regelingen steeds als vast agendapunt bij de raadscommissies staan. Verder behandelt de gemeenteraad de kadernota's, begrotingen en jaarrekeningen van de gemeenschappelijke regelingen (zie het overzicht van regelingen verderop in deze paragraaf) in een aparte vergadering.

In het position paper 'Oss en de regio' staan onze beleidsuitgangspunten rondom samenwerking (en dus ook verbonden partijen). We richten ons op effectieve en efficiënte samenwerkingsorganisaties, waarbij we uitgaan van autonomie van organisaties. Daar waar een nieuw samenwerkingsverband wenselijk is kiezen we bij voorkeur voor een zo licht mogelijke vorm van samenwerking. De vorm moet passen bij de maatschappelijke opgave.

Naast samenwerking binnen gemeenschappelijke regelingen werken we in toenemende mate samen op basis van privaatrechtelijke rechtsvormen, zoals vennootschappen, verenigingen, stichtingen en convenanten. Deze beschrijven we hierna ook in tabelvorm, na het overzicht van gemeenschappelijke regelingen.

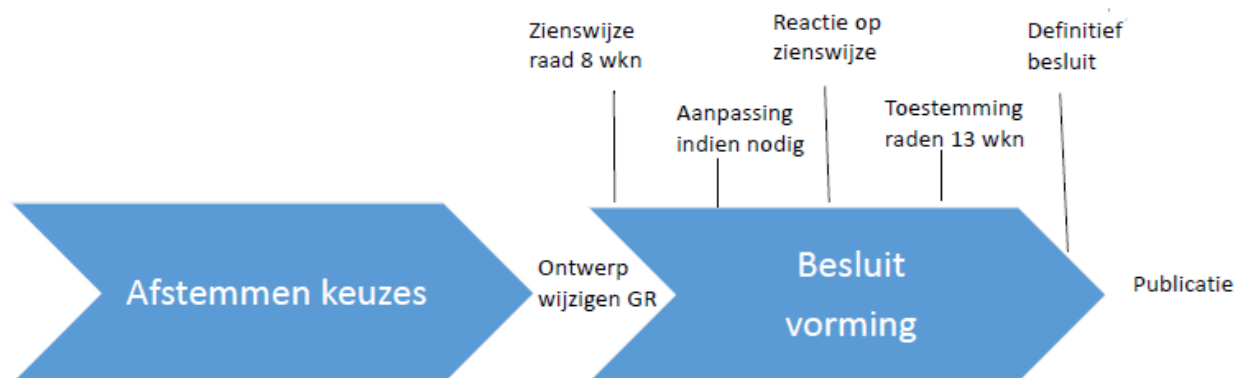
2. Bijzondere ontwikkelingen/risico's

Raden meer grip op informatie: gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen

Per 1 juli 2022 is de gewijzigde wet van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking gegaan. Gemeenteraden krijgen meer inspraak bij zowel het treffen van de gemeenschappelijke regelingen als over de besluiten van de besturen van de samenwerkingsverbanden. De wijzigingen van de Wgr zijn onder te verdelen in drie categorieën:

1. De versterking van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen. Daarbij gaat het om zienswijzen bij treffen regeling, zienswijze voor besluiten, gemeenschappelijke adviescommissie, actieve informatieplicht.
 2. De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden. Bestaande uit recht van onderzoek en onderzoeksmogelijkheden lokale rekenkamers.
 3. Het verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling. Bestaande uit afspraken over evaluatie, over uittreding en over de begrotingscyclus.
- Een deel van de wet is direct per 1 juli 2022 ingegaan.

Dit proces is regionale opgepakt in 2023 conform onderstaande procesplanning:

De gemeenteraad heeft eind 2023 en begin 2024 de mogelijkheid gekregen om zienswijze in te dienen op de ontwerp wijziging van de gemeenschappelijke regelingen. Vervolgens vindt daarover definitieve besluitvorming plaats. Alle regelingen zijn voor 1 juli 2024 volgens de wet gewijzigd en gepubliceerd.

Omgevingswet

De Omgevingswet (Ow) is één van de grootste wijzigingen in de wetgeving voor het fysieke domein van de afgelopen decennia. De wet bundelt 25 wetten, 120 sectorale AMvB's (Algemene Maatregelen van Bestuur) en honderden ministeriële regelingen. De uitgangspunten van deze wet zijn participatie en integrale aanpak op basis van vertrouwen, met als doelen minder en overzichtelijkere regels, meer ruimte voor initiatieven van inwoners en bedrijven en lokaal maatwerk.

De wet is geldig vanaf 1 juli 2024. Dit vraagt veel voorbereiding en aanpassingen in uitvoering van de overheden en ook de omgevingsdienst. We werken hierin samen met de overheden (provincie, waterschappen en gemeenten) en adviesdiensten (omgevingsdienst, veiligheidsregio en GGD) in de regio Noordoost Brabant.

Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

Per 1 januari 2024 nemen de gemeenten Son en Breugel, Nuenen en Geldrop-Mierlo via een dienstverleningsovereenkomst deel aan de BSOB. In 2024 is ook het besluit door de gemeenteraad genomen om toestemming te verlenen dat het waterschap De Dommel kan toetreden tot de BSOB. Dit zal pas per 1 januari 2026 gebeuren.

Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)

Het Rijk treedt terug als deelnemer van de gemeenschappelijke regeling vanaf 2024. Het uittreden heeft geen negatieve budgettaire consequenties voor de zittende partners. Het BHIC houdt ons op de hoogte van de ontwikkelingen die daar uit voortvloeien.

De terugtrekking van het Rijk betekent dat per 1 januari 2024 de samenstelling van het bestuur zal wijzigen en er een nieuwe gemeenschappelijke regeling opgesteld moet worden.

De bekostiging van het e-depot betekent een extra bijdrage per inwoner. Afspraken daarover zijn gemaakt. De verhoging van de gemeentelijke bijdrage ten behoeve van het e-depot groeit geleidelijk. In 2024 met € 0,25 per inwoner (ongeveer € 25.000), 2025 € 0,45 per inwoner (ongeveer € 45.000) en 2026 € 0,65 per inwoner is ongeveer € 65.000. Dit hebben we verwerkt bij de programmabegroting 2023-2026.

3. Ontwikkelingen per samenwerkingsverband

A. Publiekrechtelijke samenwerkingen: Gemeenschappelijke Regelingen (GR)

Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

6 gemeenten uit de regio Brabant-Noordoost (Bernheze, Boekel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad en Oss). De provincie Noord-Brabant is per 1-1-2025 uit de gemeenschappelijke regeling getreden. Dit heeft verder geen financiële gevolgen voor de GR-KCV. Momenteel wordt onderzocht welke bestuursvorm het beste past bij de uitvoering van het Wmo-vervoer. In 2026 zal hierover besluitvorming plaatsvinden.

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder H. de Wit

Programma: 1. Welzijn en zorg

Toelichting:

Deze gemeenschappelijke regeling zorgt voor deur-tot-deur vervoer voor Wmo-geïndiceerden en zorgt daarnaast voor aanvulling op het reguliere openbaar vervoer. Deze vorm van deur-tot-deur vervoer vormt daarmee een vangnet, wanneer mogelijkheden voor openbaar vervoer ontbreken.

Connexxion Taxi Services is sinds 1-1-2024 de opdrachtnemer voor het regiotaxivervoer. Connexxion Taxi Services voert de regie en verzorgt met drie lokale onderaannemers het vervoer in de regio Brabant-Noordoost. De looptijd van het contract is vijf jaar met driemaal een verlengingsoptie van telkens een jaar.

Financieel

Conform begroting 2024 van de GR-KCV zijn de verwachte netto kosten voor de gemeente Oss in 2024 € 1.454.953 en voor 2025 € 1.276.433. Deze daling is het gevolg van het nieuwe vervoerscontract per 1-1-2024. De lokale Osse begroting stond voor 2024 op € 1.348.386. De werkelijke kosten bedroegen € 1.436.255.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2024: € 812.527

31-12-2024: € 946.369

Vreemd vermogen:

01-01-2024: € 417.512

31-12-2024: € 380.951

Resultaat:

2024: € 54.759

Centrumregeling WMO Brabant Noord-Oost

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

5 gemeenten in Noordoost-oost Brabant (Bernheze, Boekel, Land van Cuijk, Maashorst en Oss)

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder H. de Wit

Programma: 1. Welzijn en zorg

Toelichting:

In Brabant-Noordoost kopen we gezamenlijk de Wmo hulp in. Oss is centrumgemeente voor de inkoop van Wmo-ondersteuning (voor de taken die vanaf 2015 door de gemeente worden uitgevoerd). Oss koopt in namens de deelnemende gemeenten. Regionale inkoop leidt tot minder administratieve lasten voor de aanbieders, meer eenheid in de regio en een sterkere positie in het gesprek met aanbieders.

De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats naar rato van het inwoneraantal.

Financieel

Onze geraamde bijdrage aan de centrumregeling is voor 2025 € 239.693. Dit is exclusief de kosten voor de uitvoering van de Wmo 2015. Ieder jaar wordt de begroting geactualiseerd. In 2025 actualiseren we de begroting voor het jaar 2026. Het jaar 2024 is achteraf afgerekend op basis van de werkelijke kosten. De werkelijke bijdrage voor 2024 is € 229.282. Vanaf 2025 rekenen we af op basis van de begroting 2025 in plaats van op basis van werkelijke kosten.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Deze gemeenschappelijke regeling heeft geen openbaar lichaam dus geen eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat.

Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost-Brabant

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

Noordoost Brabant

Zetel: 's-Hertogenbosch

Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris

Programma: 1. Welzijn en zorg

Toelichting:

De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van de individuele voorzieningen en de flexibele jeugdhulp, vanaf 2022 volgens een SAS procedure en een Open House.

De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op het vastgestelde regionaal kader 2024. Per 1 januari 2024, met het ingaan van de nieuwe centrumregeling, is de verdeelsleutel van de kosten over de deelnemende gemeenten gewijzigd. Deze is gebaseerd op de onderlinge verhouding van de inkomsten van de gemeenten uit het gemeentefonds binnen het cluster 'individuele voorzieningen jeugd'. De verdeelsleutel wordt jaarlijks berekend op basis van de meicirculaire voor het opvolgende jaar. Voor het jaar 2024 geldt eenmalig een afwijkende verdeelsleutel. In 2024 zijn de verschillen tussen de oude en de nieuwe verdeelsleutel gehalveerd.

Financieel

Met ingang van het jaar 2022 is de inkoopmethodiek van de jeugdzorg gewijzigd. Tot het jaar 2022 werd op basis van lumpsum ingekocht door het RIOZ. Met ingang van 2022 is voortaan sprake van een inspanningsgerichte inkoopsystematiek (PxQ). De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 is in het bijgestelde kader voor Oss bepaald op € 432.575.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Deze gemeenschappelijke regeling heeft geen openbaar lichaam dus geen eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat.

*Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant***Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:**

6 gemeenten in Brabant-Noordoost-oost*.

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen

Website: www.wvs-nb.nl

Programma: 2. Werk, inkomen en onderwijs

Toelichting:

Het Werkvoorzieningschap is een gemeenschappelijke regeling van 6 gemeenten in de regio Brabant-Noordoost. Het openbaar lichaam is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) voor deze gemeenten. De feitelijke uitvoering van de Wsw is opgedragen aan de IBN Holding B.V. Het Werkvoorzieningschap is namens deze 6 gemeenten enig aandeelhouder en eigenaar van IBN. De kosten van de gemeenschappelijke regeling bestaan uit bestuurskosten van het Werkvoorzieningschap en een klein deel van de uitvoeringskosten Wsw, namelijk die kosten die voortvloeien uit het formeel werkgeverschap van Wsw-werknemers en ambtelijk personeel.

Financieel

De gemeentelijke bijdrage is voor 2024 en ook voor 2025 is begroot op € 0,27 per inwoner. De bijdrage voor 2024 is € 25.513 en in 2025 bedraagt de bijdrage € 25.549.

Bij het Werkvoorzieningschap is een winstverdeling afgesproken waarbij 50% van het behaalde jaarresultaat naar rato van de omzet verdeeld wordt over alle eigenaren (6 gemeenten). Dit geld wordt gestopt in de zogenaamde Algemene Gemeentelijke Reserve (AGR) die het Werkvoorzieningschap beheert. De winst wordt niet in euro's uitgekeerd maar daarvoor kunnen diensten van IBN worden afgenomen. De AGR t.b.v. de gemeente Oss bedraagt op 31 december 2024 € 1.224.455.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2023: € 28.788.000

31-12-2023: € 28.554.100

31-12-2024: € 26.988.200 (concept)

Vreemd vermogen:

01-01-2023: € 1.054.100

31-12-2023: € 178.500

31-12-2024: € 2.065.300 (concept)

Resultaat:

2023: € 0

2024: € 0 (concept)

*Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO)***Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:**

6 gemeenten in Brabant Noordoost (Bernheze, Boekel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad en Oss).

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen, tevens voorzitter dagelijks bestuur.

Website: www.rblbno.nl

Programma: 2. Werk, inkomen en onderwijs

Toelichting:

Het Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO) voert voor 6 gemeenten de Leerplichtwet en de RMC-wet uit. Het bureau ziet erop toe dat:

- kinderen tussen de 5 en 18 jaar onderwijs volgen
- jongeren in een kwetsbare positie tussen de 18 en 23 jaar in beeld zijn en een duurzame werkplek, passende dagbesteding of een traject volgen naar werk of zorg
- jongeren tussen de 18 en 23 jaar ondersteuning wordt geboden om een startkwalificatie te halen. Een startkwalificatie is een mbo-diploma op minimaal mbo-niveau 2.

In 2025 verandert de wet en komt de doelgroep van 23 tot 27 jaar erbij.

Financieel

De gemeentelijke bijdrage voor 2024 is € 233.340 en voor 2025 € 259.905.

Door restitutie vanuit de reserve aan deelnemende gemeenten in 2023 ad € 28.798 is 2023 geëindigd met een negatief resultaat van € 9.517. Zonder deze restitutie is er sprake van een positief resultaat van € 19.281.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2024: € 582.576

31-12-2024: € 583.299

Vreemd vermogen:

01-01-2024: € 0

31-12-2024: € 0

Resultaat:

2024: € 722

Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (GGD)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

Brabant-Noord, de Meierij en regio Tilburg, totaal 19 gemeenten.

Zetel: Tilburg

Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen, tevens lid algemeen bestuur

Website: www.ggdhvb.nl

Programma: 3. Ontmoeten, sport en cultuur

Toelichting:

De GGD Hart voor Brabant is een GR van 19 gemeenten in de regio Midden-Brabant, regio de Meierij en regio Brabant-Noordoost. De GGD voert voor ruim 1,1 miljoen inwoners (waarvan ongeveer 200.000 jeugdigen) van haar werkgebied taken uit op het gebied van de openbare gezondheidszorg in opdracht van de gemeente(n). Dit gebeurt op basis van de Wet Publieke Gezondheid (WPG).

De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van alle inwoners in de regio, met speciale aandacht voor kwetsbare inwoners en de jeugd. Het doel van de GGD is 'gezondheid vanzelfsprekend te maken'. Dat hoopt zij te bewerkstelligen via de volgende pijlers:

1. Voorkomen als het kan, beschermen als het moet.
2. Iedereen verschillend, allemaal gelijk.
3. Zelf, maar niet alleen.

4. Overal om ons heen, binnen en buiten.

'Mensen gezonde kansen bieden om alles uit hún leven te halen' is de missie van de GGD. Want als mensen zich gezond voelen, helpt dit hen om actief te zijn, mee te doen in de samenleving en alles uit het leven te halen. De GGD streeft ernaar dat iedereen zo gezond mogelijk kan opgroeien en leven.

Transitieplan – Toekomstbestendige GGD

De GGD ziet verschillende uitdagingen op haar afkomen die impact hebben op de toekomstbestendigheid van haar dienstverlening aan inwoners. Denk aan nieuwe verantwoordelijkheden, personele uitdagingen en (structurele) tekorten in de financiën. Daarom is de GGD in 2023 en 2024 aan de slag gegaan met een transitieplan, om toekomstbestendig te worden. In 2024 heeft dat geleid tot een incidentele bijdrage van gemeente Oss (€ 235.896). Hiermee verwacht de GGD geen concessies te hoeven doen aan de kwaliteit van haar dienstverlening.

Gewijzigde GR per 1 juli 2024

Per 1 juli 2024 is de gemeenschappelijke regeling GGD gewijzigd. Deze aanpassing was nodig door de wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). In zijn vergadering van 22 maart 2024 is het algemeen bestuur (AB GGD) akkoord gegaan.

Financieel

Onze bijdrage in 2024 bedraagt € 4.393.724. Dit bedrag bestaat uit de reguliere bijdrage van € 4.044.942 en incidentele bijdrage van € 348.783 voor transitieplan Toekomstbestendige GGD én aanvulling reserve. Voor 2025 is onze bijdrage € 4.245.698. De verhoging 2025 is het gevolg van indexering loon- en prijsontwikkelingen.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2024: € 4.024.000

31-12-2024: € 7.400.000

Vreemd vermogen:

01-01-2024: € 17.769.000

31-12-2024: € 18.185.000

Resultaat:

2024: € 151.000

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden, West en Noord (RAV)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

35 gemeenten in Brabant-Noord en Midden- en West-Brabant.

Zetel: 's-Hertogenbosch

Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen

Website: www.ravbrabantmwn.nl

Programma: 3. Ontmoeten, sport en cultuur

Toelichting:

De Gemeenschappelijke Regeling (GR) van de Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV Brabant MWN) omvat het werkgebied van twee veiligheidsregio's. Dat betekent dat het werkgebied van de RAV Brabant MWN bestaat uit in totaal 35 gemeenten in Brabant, waaronder Oss. De regeling is gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Bij de RAV staat de patiënt centraal. Kwaliteit van zorg en patiëntveiligheid staan hoog in het vaandel. Uitgangspunt hierbij zijn drie hoofddoelstellingen: kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg, optimale spreiding & beschikbaarheid en bedrijfsvoering binnen budgettaire kaders.

Deze GR wordt nog in stand gehouden vanwege de door personeel opgebouwde rechtszekerheid; die mag niet worden aangetast. Maar er is geen sprake van gemeentelijke bijdragen.

Financieel

De RAV verkeert in een gezonde financiële positie zodat de continuïteit niet in gevaar wordt gebracht. Daarom is het niet noodzakelijk om een financiële bijdrage te innen bij de gemeenten in haar werkgebied. De zorgverzekeraars zijn de financiers.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2023: € 14.293.000

31-12-2023: € 15.119.000

31-12-2024: € 15.980.000 (concept)

Vreemd vermogen:

01-01-2023: € 29.564.000

31-12-2023: € 27.435.000

31-12-2024: € 26.188.000 (concept)

Resultaat:

2023: € 900.000

2024: € 995.378 (concept)

Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

Het BHIC beheert de archieven van 9 gemeenten in Brabant-Noordoost (Bernheze, Boekel, Boxtel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, St. Michielsgestel en Vught), de waterschappen Aa en Maas en De Dommel.

Zetel: 's-Hertogenbosch

Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris, tevens lid portefeuillehoudersoverleg.

Website: www.bhic.nl

Programma: 3. Ontmoeten, sport en cultuur

Toelichting:

Deze organisatie is ontstaan uit een fusie van het Streekarchief Brabant-Noordoost en Langs Aa & Dommel met het Rijksarchief. Het BHIC heeft een wettelijke taak en een maatschappelijke opgave. De wettelijke taak bestaat uit het goed, geordend en toegankelijk beheren van de archieven die aan het BHIC zijn overgedragen. Dit alles conform de Archiefwet en de daaruit voortvloeiende richtlijnen. Bij de uitvoering van de wettelijke taak voor beheer, ordening en toegankelijkheid van het archiefmateriaal besteedt het BHIC tevens aandacht aan de verdere ontwikkeling van het e-depot. De maatschappelijke opgave is de verbreiding van de kennis van de Brabantse geschiedenis. Deze doelstelling wordt gestuurd door de operationele missie: meer publiek, meer divers publiek, meer tevreden publiek.

Financieel

In 2024 was onze bijdrage € 388.200. De begrote bijdrage aan het BHIC bedraagt in 2025 € 439.500. De toename naar 2025 is gevolg van e-depot, actualisering inwonersaantallen en loon- en prijsindexatie.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2024: € 1.621.000

31-12-2024: € 1.636.000

Vreemd vermogen:

01-01-2024: € 5.053.000

31-12-2024: € 5.973.000

Resultaat:

2024: € 69.000

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

De Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) is een gemeenschappelijke regeling van 10 gemeenten (Bernheze, Boekel, Boxtel, 's-Hertogenbosch, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, Sint-Michelsgestel, Vught) en de provincie Noord-Brabant.

Zetel: 's-Hertogenbosch

Portefeuillehouder: Wethouder S. van den Bergh

Website: www.odbn.nl

Programma: 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

Toelichting:

De ODBN voert namens gemeenten en de provincie in onze regio taken uit op gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving van het milieudeel van de Omgevingswet. De belangrijkste ambities liggen op het vlak van aanpak ketens, milieucriminaliteit en risicovolle bedrijven. De ODBN is een robuuste organisatie die haar taken gestructureerd en kwalitatief goed uitvoert. De ODBN werkt inmiddels op basis van regionale afspraken, strategieën en programma's waarbij er ruimte is voor individueel maatwerk voor de deelnemende gemeente. De gemeente (afdeling VTH, college en gemeenteraad) worden nadrukkelijk betrokken bij de strategische en financiële cycli.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

01-01-2024: € 9.262.000

31-12-2024: € 8.903.000

Vreemd vermogen:

01-01-2024: € 12.329.000

31-12-2024: € 13.553.000

Resultaat:

2024: € 959.000

Duurzaamheidsplein Oss

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris, tevens voorzitter.

Website: www.loket.oss.nl

Programma: 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

Toelichting:

Deze gemeenschappelijke regeling zorgt voor het beheer van het Duurzaamheidsplein Oss voor Oss en de vml. gemeente Landerd. De gemeente Landerd is miv 1 januari 2022 onderdeel van de gemeente Maashorst. De gemeente Maashorst betaalt hiervoor een vergoeding naar rato van het aantal inwoners die wonen in het grondgebied van de vml. Gemeente Landerd.

Beheer en exploitatie van de Milieustraat Oss is geregeld via:

1. GR Milieustraat
2. Reglement Milieustraat Oss

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Niet van toepassing.

Bijdrage van Landerd:

2024: € 0 Gemeente Maashorst heeft aangegeven te stoppen met de GR met ingang van 1-1-2024.

Afvalinzameling in Landerd

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris, tevens voorzitter.

Website: www.gemeentemaashorst.nl/inwoners/afval

Programma: 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

Toelichting:

Onze inzameldienst zamelt in opdracht van de gemeente Maashorst huishoudelijk restafval, GFT en PMD (Plastic) in bij huishoudens in grondgebied vml gemeente Landerd en brengt het ingenomen afval naar het overslagstation.

GR: Afvalinzameling gemeenten Landerd en Oss. Oss is in de GR aangewezen als centrumgemeente.

DVO: nadere uitwerking GR via 'Dienstverleningsovereenkomst gemeenten Landerd en Oss voor het inzamelen en vermarkten van huishoudelijke afvalstoffen'.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Bijdrage van Landerd:

2023: € 439.642

2024: € 465.681 (begroot)

2025: € 0 De aangeane DVO is met ingang van 1-1-2025 gestopt.

Heesch-West

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

Gemeenten Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss.

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, tevens lid dagelijks bestuur en wethouder S. van den Bergh, lid algemeen bestuur.

Website: www.oss.nl/gemeente/inwoners/actueel/plannen-en-projecten/bedrijventerrein-heesch-west

Website: www.heeschwest.nl

Programma: 5. Economie

Toelichting:

Deze Gemeenschappelijke Regeling (GR) tussen drie gemeenten in Brabant-Noordoost is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het regionaal bedrijventerrein Heesch-West en is in 2014 opgericht. Het betreft geen diensten- GR, maar een openbaar lichaam ter exploitatie van de toekomstige ontwikkeling van een regionaal bedrijventerrein. Met de ontwikkeling van Heesch-West gaat het om een duurzaam, grootschalig bedrijventerrein van 50 ha uitgeefbaar in de eerste fase (met optie tot uitbreiding tot 80 ha in fase 2) dat wordt ontwikkeld door de gemeenten Oss, Bernheze en 's-Hertogenbosch. Het terrein beoogt bedrijven uit verschillende sectoren te huisvesten. Het terrein ligt op het grondgebied van Bernheze en 's-Hertogenbosch. Het bestemmingsplan is begin 2022 vastgesteld maar nog niet onherroepelijk. Er loopt nog een beroepsprocedure. De gronden (boekwaarden van de deelnemende gemeenten, afgesloten geldleningen en de gevormde verliesvoorzieningen) zijn ook in 2022 ingebracht bij de GR. Naast het afwikkelen van de beroepen wordt gewerkt aan de voorbereidingen voor bouwrijp maken en uitgifte. Door de beroepsprocedure bij de Raad van State wordt een flinke vertraging opgelopen. Een uitspraak wordt niet eerder verwacht dan medio 2025. In de huidige beroepsprocedure is door de Raad van State voor de onderdelen verkeer en geluid aanvullend advies aangevraagd bij Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (STAB). Het is mogelijk dat op enkele onderdelen van het bestemmingsplan herstelbesluiten genomen moeten worden. De komende periode zal hier meer duidelijkheid over komen. Volgens de voorlopige planning zullen eventuele herstelbesluiten in het eerste kwartaal van 2025 aan de gemeenteraden ter besluitvorming voorgelegd worden. Het terrein heeft tevens te maken met de huidige situatie van beperkte/geen nieuwe aansluitingen op het energienet en infrastructuur capaciteit. Een strategisch energieconcept op de locatie kan mogelijk een oplossing bieden, en vraagt ook om investeringsbereidheid van de zich vestigende bedrijven.

Financieel

In april 2022 zijn de boekwaarden, gronden, financiering en verliesvoorzieningen bij de GR Heesch-West ingebracht. De afrekening die heeft plaatsgevonden sluit aan bij de in voorbije jaren getroffen verliesvoorziening. Begin 2024 is de grondexploitatie Heesch-West weer geactualiseerd. Deze is 5 april 2024 door het Algemeen Bestuur samen met de jaarstukken 2023 vastgesteld. Het financieel tekort is op basis van geactualiseerde berekening € 43,5 miljoen. Door de extra kostenstijgingen (hoge inflatie) zijn in de nieuwe exploitatieberekening de grondprijzen verhoogd. Daardoor is de behoedzaamheidsmarge, afwijking op grondprijzadvies, verlaagd. Een jaarlijkse bijdrage vanuit de deelnemende gemeenten aan de GR Heesch West is niet van toepassing.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-23: € 216.772 -/-

31-12-23: € 0

Vreemd vermogen:

01-01-23: € 84 miljoen (inclusief € 43,7 miljoen verliesvoorziening)

31-12-23: € 95 miljoen (inclusief € 43,5 miljoen verliesvoorziening)

Resultaat:

2023: € 216.772

Veiligheidsregio Brabant-Noord

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

11 gemeenten in Brabant-Noord (conform gebied politieregio).

Zetel: 's-Hertogenbosch

Portefeuillehouder: Burgemeester W. Buijs-Glaudemans, tevens lid dagelijks bestuur en plv. voorzitter van de Veiligheidsregio.

Website: www.vrnb.nl

Programma: 8. Veilige omgeving

Toelichting:

Binnen de Veiligheidsregio Brabant-Noord werken wij met elkaar aan een veilige Brabantse leefomgeving. Dat doen we samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Zo leren we als samenwerkende gemeenten binnen de Veiligheidsregio samen met onze veiligheidspartners over (de aanpak van) belangrijke veiligheidsthema's, nu en in de toekomst. De Veiligheidsregio heeft 3 hoofdtaken:

- Regionale brandweezorg (BBN)
- Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR)
- Bevolkingszorg

Financieel

In 2024 is de gemeentelijke bijdrage van de VRBN voor de gemeente Oss € 6.792.261 (begroot € 6.789.498) en in 2025 begroot op € 7.109.333. De hogere bijdrage 2025 komt door indexering van loon- en prijscompensatie van € 294.980.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2023: € 15.924.000

31-12-2023: € 17.628.000

Vreemd vermogen:

01-01-2023: € 44.540.000

31-12-2023: € 66.848.000

Resultaat:

2023: € 1.526.000

G40

De 40 gemeenten van de G40 zijn: Alkmaar, Almelo, Almere, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Amstelveen, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Breda, Delft, Deventer, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Emmen, Enschede, Gouda, Groningen, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerlen, Helmond, Hengelo, 's-Hertogenbosch, Hilversum, Hoorn, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Oss, Roosendaal, Schiedam, Sittard-Geleen, Tilburg, Venlo, Zaanstad, Zoetermeer en Zwolle. Formeel zijn er 41 gemeenten aangesloten.

Zetel:

Portefeuillehouder Fysieke Pijler: wethouder S. van den Bergh

Portefeuillehouder Sociale Pijler: wethouder K. van Geffen

Portefeuillehouder Pijler Economie en Werk: Wethouder F. den Brok (tevens voorzitter van de pijler en lid van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur)

Website: www.g40stedennetwerk.nl

Programma: 10. Financieel beleid

Toelichting:

G40 steden netwerk

De gemeente Oss maakt deel uit van het G40 steden netwerk. Het belangrijkste doel van het G40-steden netwerk is het behartigen van de gezamenlijke belangen van de G40-steden op diverse beleidsterreinen richting kabinet, Eerste en Tweede Kamer en ministeries. De verschillende beleidsterreinen zijn binnen het netwerk ondergebracht in drie pijlers: de Sociale Pijler, de Pijler Economie en Werk en de Fysieke Pijler. Iedere pijler heeft een werkprogramma.

Daarnaast heeft het G40-stedennetwerk ook een belangrijke rol waar het gaat om kennisuitwisseling. Het netwerk biedt een breed platform voor kennisuitwisseling tussen de steden onderling en geeft ruimte aan kennisdeling met partners op de diverse beleidsterreinen van het netwerk. Het stedennetwerk zoekt zowel in de belangenbehartiging als in de kennisuitwisseling samenwerking met andere partijen, zoals de VNG, de G4, het IPO en Platform31.

Financieel

Bijdrage 2024: € 13.996

Bijdrage 2025: € 0,22 per inwoner op 1 januari 2025

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Deze gemeenschappelijke regeling heeft geen openbaar lichaam dus geen eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat.

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

12 Gemeenten (Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Laarbeek, Maashorst, Nuenen, Oss, Someren en Son en Breugel) en het Waterschap Aa en Maas.

De gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel zijn per 1 januari 2024 toegetreden. Per 1 januari 2026 gaat Waterschap de Dommel toetreden.

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, tevens lid dagelijks bestuur.

Website: www.bs-ob.nl

Programma: 10. Financieel beleid

Toelichting:

De BSOB voert voor onze gemeente taken uit op het gebied van het waarderen van onroerende zaken en het heffen en innen van belastingen.

Sinds 2022 werkt BSOB toe naar verdere automatisering. Het besparingspotentieel vanwege automatisering vanuit de eerdere businesscase blijkt in de praktijk niet haalbaar. Toekomstige besparingen die leiden tot verlaging van de deelnemersbijdrage als gevolg van de businesscase lijken daarmee te vervallen. Momenteel worden voorstellen op projectniveau gemaakt met als doelstelling om beter en efficiënter te werken en daarmee alsnog besparingen te realiseren.

Met de komst van 3 nieuwe deelnemers per 2024 en verdere uitbreiding per 1 januari 2026 blijft oog voor de kwaliteit prioriteit.

Financieel

Bijdrage 2023: € 2.271.099

Bijdrage 2024: € 2.162.748 (vastgestelde 2e BW)

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:

01-01-2023: € 956.000

31-12-2023: € 626.000

31-12-2024: € 1.325.000 (concept)

Vreemd vermogen:

01-01-2023: € 15.740.000

31-12-2023: € 16.905.000

31-12-2024: € 19.212.000 (concept)

Resultaat:

2023: € 133.000 -/-

2024: € 715.000 (concept)

B. Vennootschappen en corporaties

Pivot Park Holding BV

Rechtspersoon:

Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, vertegenwoordigt Oss als (minderheids-)aandeelhouder.

Website: www.pivotpark.com

Doel:

Met de ontwikkeling van het Pivot Park streven Gemeente Oss en de Provincie Noord-Brabant de volgende doelen na:

- Het leveren van een bijdrage aan de gezondheidszorg door onderzoek naar- en ontwikkeling van medicijnen;
- Behoud en groei van hoogwaardige werkgelegenheid in Noord-Brabant en Gemeente Oss;
- Het leveren van een bijdrage aan de regionale en nationale kenniseconomie, in het bijzonder aan de Topsector Life Sciences & Health en de Topsector Chemie.

Deelneming

Provincie Noord-Brabant en Gemeente Oss houden samen alle aandelen in Pivot Park Holding BV. De aandelenverhouding is 70,73% voor de Provincie en 29,27% voor de Gemeente. Pivot Park Holding BV is 100% aandeelhouder van haar dochtermaatschappijen:

- Pivot Park Screening Centre BV
- Pivot Park Apparatuur BV
- Pivot Park Exploitatie BV
- Pivot Park Vastgoed BV

Het aandelenkapitaal van gemeente Oss bedraagt € 8.196 vermeerderd met een agiostorting van € 2.358.000. Omdat het eigen vermogen in de laatst opgestelde jaarrekening positief is, en de meerjarenprognoses positief zijn, is geen voorziening noodzakelijk.

Transacties

De gronden binnen Pivot Park zijn in erfpacht verkregen van gemeente Oss. Door de Provincie Noord-Brabant zijn in 2017 leningsfaciliteiten beschikbaar gesteld. Daarmee heeft Pivot Park geïnvesteerd in vastgoed om een marktconforme exploitatie mogelijk te maken. In dit kader verstrekt de gemeente 11 jaar lang (tot en met 2028) een bijdrage van € 93.000 voor de stimulering van het Life Science klimaat in Oss aan de provincie. Daarnaast verstrekt de gemeente 8 jaar lang (tot en met 2024) een bijdrage van € 25.000 voor promotie en branding van het park (raadsbesluit d.d. 26 januari 2017).

Bij raadsbesluit van 8 juli 2021 is besloten tot het verstrekken van een achtergestelde lening aan het Pivot Park voor een bedrag van € 3.250.000. Het Pivot Park realiseert hiermee nieuwbouw (Grizzly) ter vervanging van het RE-gebouw. De leningsovereenkomst is getekend op 13 april 2022 en de lening wordt gestort naar rato van de voortgang van de nieuwbouw. Ultimo boekjaar is het volledige bedrag verstrekt.

Bij raadsbesluit van 26 oktober 2023 is besloten tot het verstrekken van een aanvullende achtergestelde lening aan het Pivot Park voor een bedrag van € 673.210. Het Pivot Park realiseert hiermee de afbouw van nieuwbouw Grizzly en inbouw(pakketten) voor huurders. De leningsovereenkomst is getekend op 5 maart 2024 en de lening wordt gestort naar rato van de voortgang van de afbouw. Ultimo boekjaar is een bedrag van € 260.975 verstrekt.

Betrokkenheid:

Eigen vermogen (groepsvermogen) Pivot Park Holding BV

01-01-2024: € 14.477.228

31-12-2024: € 16.598.582

Vreemd vermogen Pivot Park Holding BV

01-01-2024: € 73.262.807

31-12-2024: € 76.593.725

Resultaat

2024: € 2.121.354

Coöperatieve Vereniging Midwaste

Rechtspersoon:

Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris.

Website: www.midwaste.nl

Doel:

Midwaste is een vereniging waarvan alleen publiekrechtelijke inzameldiensten met meer dan 50.000 aansluitingen lid kunnen worden. Zij ondersteunt de leden bij de bedrijfsvoering, zowel op het gebied van duurzaamheid als de exploitatie.

Betrokkenheid:

De gemeente is een jaarlijkse vaste managementfee van € 40.000 verschuldigd. Daarnaast is er een opslag (variabele fee) van € 0,85 per ton voor de bij Midwaste ingebrachte tonnages. Deze kosten worden ruimschoots gecompenseerd door de schaalvoordelen die Midwaste biedt.

Bank Nederlandse Gemeenten

Rechtspersoon:

Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok.

Website: www.bngbank.nl

Doel:

Bankier van de Nederlandse gemeenten en huisbankier van de gemeente Oss.

Betrokkenheid:

De gemeente Oss is aandeelhouder met 64.646 aandelen. Jaarlijks ontvangen we dividend. Het dividendpercentage voor 2024 is 50% (2023: 50%) van de beschikbare winst na belasting en na aftrek van de compensatie voor de verschaffers van hybride kapitaal uit te keren, dit is in lijn met het dividendbeleid van BNG Bank.

Het dividend bedraagt € 2,51 per aandeel (2023: € 2,16 per aandeel) * 64.646 is € 162.261 (inclusief dividendbelasting).

Omdat per 1 januari 2024 artikel 4a Wet Dividendbelasting in werking is getreden, dient BNG Bank vanaf die datum 15% dividendbelasting in te houden over haar dividenduitkeringen. Dit betekent dat wij als aandeelhouder met ingang van 2024 zelf dividendbelasting dienen terug te vragen. De BNG heeft € 137.922 uitgekeerd.

Eigen vermogen:

01-01-2024: € 4.721 miljoen

31-12-2024: € 4.777 miljoen

Vreemd vermogen:

01-01-2024: € 110.819 miljoen

31-12-2024: € 123.614 miljoen

Resultaat:

2024: € 294 miljoen

NV Brabant Water

Rechtspersoon:

Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, tevens vertegenwoordiger van de gemeente bij de algemene vergadering van aandeelhouders en lid van de voorbereidende aandeelhouderscommissie.

Website: www.brabantwater.nl

Doel:

Watervoorziening in de provincie Noord-Brabant.

Betrokkenheid:

De gemeente Oss is aandeelhouder (82.901 aandelen). Er wordt geen dividend uitgekeerd.

Eigen vermogen:

01-01-2023: € 690 miljoen

31-12-2023: € 699 miljoen

Vreemd vermogen:

01-01-2023: € 585 miljoen

31-12-2023: € 619 miljoen

Resultaat:

2023: € 9,2 miljoen

C. Stichtingen en verenigingen

Stichting AgriFood Capital

Rechtspersoon:

Persoonlijke titel: W. Buijs-Glaudemans, lid stichtingsbestuur.

Zetel: 's-Hertogenbosch

Website: www.agrifoodcapital.nl

Doel:

Bouwen aan de voedselsystemen van de toekomst, "Wat ligt er morgen op ons bord?". De missie van de Stichting AgriFood Capital is het ontwikkelen van een excellent ecosysteem. Een ecosysteem dat de schouders zet onder grote maatschappelijke opgaven zoals de transitie naar een kringlooplandbouw, het tegengaan van voedselverspilling en het ontwikkelen van nieuwe duurzame en gezonde producten. Ondernemers, overheden en kennisinstellingen werken op innovatieve manier samen aan slimme, gezonde en duurzame oplossingen voor onze voedselvoorziening. Dat wordt gedaan vanuit Brabant-Noordoost: dé topregio in agrifood. Binnen deze regio én ver daarbuiten worden de nieuw ontwikkelde kennis, producten en diensten in praktijk gebracht. Samen wordt het verschil gemaakt voor het voedsel van vandaag en morgen. De Stichting AgriFood Capital is vooral actief op de onderdelen Business en Innovation.

Betrokkenheid:

De stichting is opgericht door personen met een achtergrond in het bedrijfsleven, het onderwijs en de overheid.

Stichting AgriFood Capital

Dit is de samenwerking van bedrijven, kennisinstellingen en overheden die de koers uitzet voor een excellent ecosysteem in Brabant-Noordoost om de voedselketens van de toekomst te ontwikkelen. De Stichting fungeert als platform voor de regionale ambitie om koploperregio in de slimste en duurzaamste voedselketens te zijn. De Stichting bepaalt de strategie van AgriFood Capital BV. Er wordt vanuit de regio Brabant-Noordoost een jaarlijkse bijdrage ter beschikking gesteld voor de activiteiten. De activiteiten staan beschreven in de strategische agenda en het uitvoeringsprogramma van de stichting. Het Stichtingsbestuur bestaat uit vertegenwoordigers van bedrijven, kennisinstellingen en overheden die in AgriFood Capital samenwerken.

AgriFood Capital BV

Dit is de uitvoeringsorganisatie van de Stichting AgriFood Capital. AgriFood Capital BV helpt vernieuwers die werk maken van de voedselsystemen van de toekomst. De rollen variëren van netwerkbouwer, matchmaker en programmamaker tot projectontwikkelaar en verteller.

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op de uitvoering van de koers van AgriFood Capital BV en de bijbehorende bedrijfsvoering.

Vereniging Talentencampus Oss

Rechtspersoon:

Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen, tevens voorzitter van de vereniging

Website: www.talentencampusoss.nl

Doel:

Als netwerkorganisatie richt de Vereniging Talentencampus zich op de ontwikkeling van de lerende stad Oss. De Talentencampus streeft naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt door het versterken van de leer- en ontwikkelcultuur bij werkgevers én in het onderwijs. Vanuit deze opdracht organiseert en coördineert de Talentencampus diverse Learning Communities en ontmoetingen op het snijvlak van onderwijs en arbeidsmarkt. Deelnemende partijen binnen het netwerk zijn de co-creators van een inspirerend en aantrekkelijk programma voor een leven lang leren, werken en ontwikkelen.

De gemeente draagt jaarlijks bij in de kosten. Onze bijdrage is structureel € 150.000 per jaar.

Betrokkenheid:

Eigen vermogen:

01-01-23: € 181.363

31-12-23: € 194.781

Vreemd vermogen:

01-01-23: € 170.753

31-12-23: € 118.506

Resultaat:

2023: € 13.419

Stichting de Kracht van Oss-Economic Board

Rechtspersoon:

Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok is lid van de Economic Board die de koers uitzet van deze stichting.

Website: <https://dekrachtvanoss.nl/>

Doel:

Gemeente en Stichting Kracht van Oss-Economic Board geven gezamenlijk inhoud en uitvoering aan de versterking van de Osse economische structuur. Daarmee wordt bedoeld de samenhangende factoren die het voor bedrijven en instellingen aantrekkelijk maken om gevestigd te zijn in Oss (of directe omgeving). De gemeente en Stichting geven gezamenlijk uitvoering aan de economische strategienota; enerzijds door het aandragen en selecteren van suggesties voor projecten en activiteiten en anderzijds door ondernemers te betrekken bij deze activiteiten en projecten.

Voor de bijdrage van de gemeente Oss aan de Economic Board is in de programmabegroting 2025 €100.000,- gereserveerd waarbij de afspraak is gemaakt dat dit alleen wordt ingezet wanneer de middelen van de stichting uitgeput zijn.

*D. Overige verbonden partijen**Convenant Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost***Rechtspersoon:**

Portefeuillehouder: Burgemeester W. Buijs-Glaudemans.

Website: www.veiligheidshuizen.nl

Doel:

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost is een samenwerkingsverband waarin zorg- en strafpartners en gemeenten werken aan complexe zorg- en veiligheidsproblemen. Het doel van de samenwerking is het terugdringen van overlast en recidive, waarbij wordt ingezet op gedragsverandering en verbetering van kwaliteit van het leven van de betrokkene(n). Dit gebeurt door een combinatie van repressie, bestuurlijke interventies en zorg. Het Zorg- en Veiligheidshuis kent geen rechtsvorm en levert geen jaarrekeningen.

De deelnemende gemeenten dragen jaarlijks bij in de kosten. In 2023 was onze bijdrage € 94.280. In 2024 is de bijdrage € 108.700. Voor 2025 wordt de bijdrage € 117.690. De toename van bijna € 10.000 is vooral het gevolg van loon- en prijsstijgingen. De rijksbijdragen (circa 45% van de totale begroting) worden niet geïndexeerd. Hierdoor komt de volledige indexatie voor rekening van de overige deelnemers.

*Convenant Regio Brabant-Noordoost (RNOB)***Rechtspersoon:**

Convenant tussen gemeenten Bernheze, Boekel, Boxtel, Heusden, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, 's-Hertogenbosch, Sint-Michielsgestel en Vught en de dagelijkse besturen van waterschappen Aa en Maas en De Dommel.

Zetel: 's-Hertogenbosch

Portefeuillehouders:

DB lid: Burgemeester W. Buijs-Glaudemans (vice-voorzitter) tevens lid bestuurlijke coördinatie groep (vice-voorzitter)

Portefeuille overleg Economie: Wethouder F. den Brok

Portefeuille overleg Ruimte Wonen en Mobiliteit: Wethouder S. van den Bergh

Portefeuille overleg Arbeidsmarkt: Wethouder K. van Geffen

Portefeuille overleg Duurzame Leefomgeving: Wethouder D. Warris

Website: www.regionoordoostbrabant.nl

Toelichting:

In 2024 is een nieuw convenant voor 2025 e.v. vastgesteld. In de regio Brabant-Noordoost werken, nu 10 gemeenten en 2 waterschappen samen aan gedeelde, gemeentegrensoverschrijdende opgaven. Gemeente

Heusden gaat zichzelf vanaf 01.01.2025 aansluiten bij Midden-Brabant. Gezamenlijk worden maatschappelijke en economische uitdagingen opgepakt die alleen door samenwerking voor elkaar te krijgen zijn. Om zo te werken aan een regio waar het goed leven, wonen en werken is. Binnen de regionale samenwerking draait het om gezamenlijk eigenaarschap. De vijf hoofdopgaves voor onze regio zijn:

- vitale leefomgeving: klimaatadaptatie, natuur en landschap, energietransitie, transitie landbouw;
- duurzaam bereikbaar: verkeersveiligheid, slimme en schone mobiliteit, robuuste infrastructuur;
- aantrekkelijk vestigen: vestigingslocaties, innovaties en bedrijvigheid, experimenteerruimte;
- behoud van talent: blijfklimaat, wonen;
- een sterk verhaal.

In 2020 hebben colleges en raden uit de regio Brabant-Noordoost ingestemd met de nieuwe regionale strategische agenda 'richting 2030' en met het verlengen van de samenwerking op basis van het convenant 'regionale samenwerking Regio Brabant-Noordoost 2021-2024'. In 2023 is de prioritering van de Samenwerkingsagenda bepaald dat verder in 2024 is uitgewerkt in concrete werkplannen. Vanuit de samenwerking RNOB worden tevens de Stichting AgriFood Capital (de economische ontwikkelingsmaatschappij gericht op een sterke agrifood sector) gefinancierd.

Financieel

De financiële bijdrage is gelieerd aan het inwoneraantal. Voor de bijdrage is het inwoneraantal op 1-1-2024 bepalend en volgens het CBS telde de gemeente Oss toen 94.634 inwoners en daarmee is de bijdrage voor 2025 € 283.902. In 2024 was onze bijdrage € 283.311. Vanuit deze bijdrage wordt ook de bijdrage aan Agrifood Capital betaald. De bijdrage voor Brabant-Noordoost Werkt wordt, vanwege het nieuwe convenant voortaan afzonderlijk bepaald en vormt een zelfstandig onderdeel van de samenwerking.

Paragraaf grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft op hoofdlijnen het grondbeleid, de resultaten, financiële prognose en risico's van het grondbedrijf. Parallel aan deze paragraaf grondbeleid is ook het separate Meerjarenprogramma grondbedrijf (MPG) 2025 opgesteld. Dit document kijkt terug naar 2024 en vooruit naar de toekomst en behandelt meer onderwerpen dan de verplichte elementen uit het Besluit begroting en verantwoording en op een hoger detailniveau. Voor meer informatie over het grondbedrijf en de grondcomplexen dan hierna opgenomen, verwijzen we naar het separate MPG en de daarbij vertrouwelijk opgenomen projectbladen.

1. Grondbeleid

De gemeente Oss heeft de ambitie om verder te groeien naar een complete stad waarin werken, wonen en recreëren in balans zijn. Hiertoe is de ambitie om vanaf 2020 tot 2040 ongeveer 10.000 nieuwe woningen toe te voegen aan de voorraad. Circa 1.150 woningen hiervan vinden in vanaf 2025 plaats binnen actieve grondexploitaties van het grondbedrijf. De toekomstige complexen (IMVA's) leveren een substantiële bijdrage van circa 3.500 woningen.

Om de ambities op het gebied van woningbouw te realiseren, wordt door de gemeente zowel aan inbreidings- als uitbreidingslocaties gewerkt. Om deze woningbouwopgave te realiseren, voert de gemeente een zogenaamd actief grondbeleid. Bij actief grondbeleid blijft de regie voor de ontwikkeling van locaties bij ons als gemeente. Het eigendom van de betrokken gronden ligt of komt naar ons. Hierdoor heeft de gemeente de volledige regie over het resultaat, programma, ruimtelijke kwaliteit, grondprijzen en tempo van de uitbreiding. Hiervoor is het van belang dat de gemeente de middelen heeft om een actief aankoopbeleid te voeren. Om dit beleid te kunnen realiseren zijn binnen het grondbedrijf reserves aanwezig. Deze reserves dekken de eventuele tekorten en risico's af.

Deze grondpolitiek heeft in het verleden niet alleen maatschappelijke meerwaarde, maar ook financiële meerwaarde opgeleverd. Winsten uit projecten zijn opgespaard in reserves om op een later moment te (her)investeren in de gemeente. Deze investeringen zijn het aankopen van grondposities en vastgoed alsmede financiering van infrastructuur en maatschappelijke (bouw)ontwikkelingen. De reserves worden daarmee ingezet om de onrendabele top op te vangen.

2. Financiële positie

2.1 Projectenportefeuille

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende actieve complexen (23) binnen het grondbedrijf per eind 2024. Dit is inclusief de geactiveerde (4) en afgesloten (4) exploitaties. Daarnaast zijn er nog de IMVA's die naar verwachting in de toekomst worden geopend. Deze vormen momenteel nog een voorbereidingskrediet. Over een eventuele activering naar een exploitatie of het treffen van een nieuwe IMVA vindt in de toekomst separate besluitvorming plaats.

	6320010 Herstructureringsplannen	Findjaar	6820000 Woningbouwcomplexen	Findjaar	6320000 Industrieterreinen	Findjaar
BIE	80120 Oss - Koomstraat-Bedijnenstraat	2029	80310 Berghem - Piekenhoef	2025	80630 Oss - Vorstengrafdonk	2025
	80140 Oss - Elzeneindlocatie Slowcare	2024	80330 Herpen - Wilgendaal 2	2025	80720 Oss - Crematorium	2025
	80190 Berghem - Centrumplan	2026	80520 Oss - Horzak Noord	2025		
	80200 Oss - Talentencampus	2028	80530 Oss - Oijense Zij Noord	2026		
	80230 Haren - Groenstraat	2026	80550 Macharen - Sportvelden	2030		
	80260 Oss - Walkevarter	2024	80590 Restantcomplexen			
	80290 Oss - Winkelcentrum De Ruwert	2026	81400 Lith - Oost	2024		
	80430 Oss - Kapelaan Nausstraat	2026	81420 Maren-Kessel - Liesdaal 2 en 3	2033		
	80440 Oss - Raadhuislaan Noord	2027	81460 Ravenstein - Stationskwartier	2032		
	81120 Lith - Centrumplan	2026	82340 Geffen - Den Herd	2026		
	81140 Oijen - Dorpsplan	2024	82350 Geffen - Leiweg	2028		
	81150 Ravenstein - Hooqhuis	2027	82360 Geffen - Heesterseweg	2028		
			82370 Geffen - 't Veld	2028		
	6810090 IMVA - Herstructurering		6810090 IMVA - Woningbouw			
IMVA	80130 Maren-Kessel - Marsna Casella 80460 Oss - Raadhuislaan Zuid 81160 Ravenstein - Vidi Reo		80540 Oss - Klein Amstelveind 80560 Oss - Groot Amstelveind			

2.2 Verkopen

2.2.1. Woningbouw

Onderstaande tabel geeft inzicht in de uitgifte in 2024 en de toekomst van wooneenheden, oftewel kavels en appartementen. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen de actieve exploitaties en de nog te openen complexen conform de verdeling zoals omschreven in paragraaf 2.1. Ten opzichte van de vorige jaarrekening zijn de aantallen bij de lopende exploitaties behoorlijk hoger als gevolg van een viertal activeringen in 2024. In dit jaar zijn bijna 200 wooneenheden opgeleverd. In totaliteit zijn nog ruim 1.150 wooneenheden voorzien vanaf 2025. De IMVA's daarentegen gaan in de toekomst een relatief veel grotere bijdrage aan de woningvoorraad doen, omdat hier enkele omvangrijke exploitaties tussen zitten. Dit beloopt ongeveer 3.500 woningen. Let wel, in de laatste kolom (2029 en verder) zijn alle aantallen bij elkaar opgeteld tot en met het laatste jaar dat een exploitatie naar verwachting actief is. Andere opmerking hierbij verdient wel dat de IMVA's nog aan veranderingen onderhevig zijn en afhankelijk zijn van toekomstige politieke besluitvorming en omstandigheden.

Lopende grondexploitaties	2024	2025	2026	2027	2028	2029 en verder
80120 Oss - Koornstraat Begijnenstraat	0	37	106	30	0	0
80140 Oss - Elzeneindlocatie Slowcare	0	0	0	0	0	0
80190 Berghem - Centrumplan	0	0	0	0	0	0
80200 Oss - Talentencampus	74	0	0	40	40	0
80230 Haren - Groenstraat	0	7	0	0	0	0
80260 Oss - Walkwartier	0	0	0	0	0	0
80290 Oss - Winkelcentrum De Ruwert	0	0	0	0	0	0
80310 Berghem - Piekenhoef	0	0	0	0	0	0
80330 Herpen - Wilgendaal 2	5	0	0	0	0	0
80430 Oss - Kapelaan Nausstraat	21	0	0	0	0	0
80440 Oss - Raadhuislaan Noord	0	198	0	0	0	0
80520 Oss - Horzak Noord	1	1	0	0	0	0
80530 Oss - Oijense Zij Noord	1	1	0	0	0	0
80550 Macharen - Sportvelden	0	0	36	2	19	2
80590 Restantcomplexen	0	0	0	0	0	0
80630 Oss - Vorstengrafdonk	0	0	0	0	0	0
80720 Oss - Crematorium	0	0	0	0	0	0
81120 Lith - Centrumplan	10	0	0	0	0	0
81140 Oijen - Dorpsplan	0	0	0	0	0	0
81150 Ravenstein - Hooghuis	0	25	0	0	0	0
81400 Lith - Oost	0	0	0	0	0	0
81420 Maren-Kessel - Liesdaal 2 en 3	27	30	0	0	0	7
81460 Ravenstein - Stationskwartier	0	0	41	106	92	105
82340 Geffen - Den Herd	0	5	0	0	0	0
82350 Geffen - Leiweg	0	0	1	5	0	0
82360 Geffen - Heesterseweg	0	0	6	1	1	0
82370 Geffen - 't Veld	50	100	123	10	0	0
Gronduitgifte in aantal wooneenheden	189	404	313	194	152	114

IMVA	2024	2025	2026	2027	2028	2029 en verder
80130 Marsna Casella			3	3	3	
80460 Gebiedsontwikkeling Raadhuislaan zuid			201	215	96	
80540 Klein Amsteleind			150	200	200	200
80560 Groot Amsteleind					225	2.025
81160 Vidi Reo			7			
Gronduitgifte in aantal wooneenheden	0	0	361	418	524	2.225

2.2.2. Bedrijventerreinen

In de onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in het verloop van de totale uitgifte (in vierkante meters) van bouwgrond voor bedrijven in Oss voor de komende jaren inclusief een terugblik. Zichtbaar is dat deze posities volledig opdrogen en er is op dit moment nog geen concreet zicht op nieuwe locaties. In 2025 kan het restant aan industriecomplexen worden afgesloten. Een uitzondering is Heesch-West, welke als gemeenschappelijke regeling met 's-Hertogenbosch en Bernheze hier niet wordt meegenomen. Heesch West is geen onderdeel van de financiële verslaglegging in deze paragraaf met uitzondering van de hoogte van de bijbehorende Reserve Risico's Heesch West in paragraaf 3.1.

Industrieterreinen	2024	2025	2026	2027	2028	2029 en verder
80290 Winkelcentrum De Ruwert	1.922					
80310 Piekenhoef	1.000	3.800				
80630 Vorstengrafdonk	31.737	14.780				
80720 Crematorium Oss						
Gronduitgifte in m2	31.737	14.780	0	0	0	0

2.3 Winst- en verliesnemingen

2.3.1. Winstnemingen

Winstnemingen zijn verplicht en gebeuren op basis van het zogenoemde principe van "percentage of completion". Conform deze POC-methode is in 2024 bijna € 5,0 miljoen aan winst binnen de positieve grondcomplexen onttrokken ten gunste van de algemene bedrijfsreserve (ABR). Vanaf 2025 verwachten we (exclusief IMVA's) nog ongeveer € 10,4 miljoen aan winst te kunnen nemen, waarvan het zwaartepunt in 2025 valt met € 5,3 miljoen.

2.3.2. Verliesnemingen

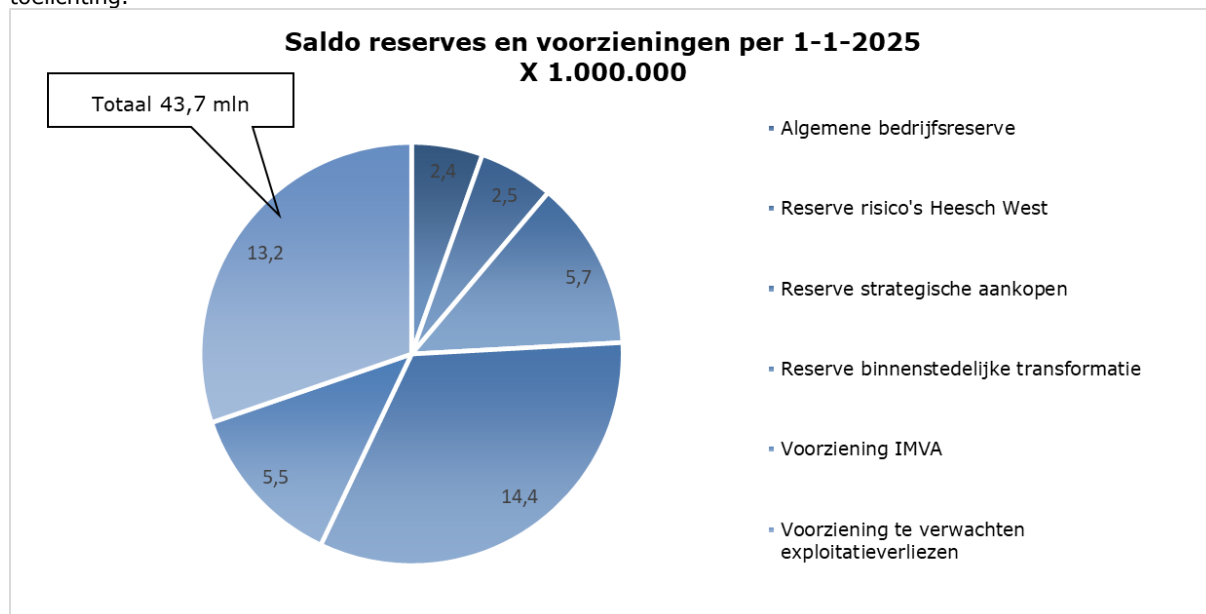
Behalve positieve complexen beschikt de gemeente ook over negatieve exploitaties. Voor dergelijke verliezen zijn verliesvoorzieningen getroffen. Als een verlieslatend complex wordt afgesloten, dan dekken we het tekort af met die voorziening. In 2024 werd circa € 1,1 miljoen aan aanvullend verlies genomen vanuit de ABR, wat het totaal aan voorziening op € 13,2 brengt (niet te verwarren met de jaarmutatie onderaan de grafiek als gevolg van het Walkwartier). In de navolgende tabel zijn de in 2024 gedane en toekomstige winst- en verliesnemingen tezamen zichtbaar, achtereenvolgens als positieve en negatieve bedragen.

Projectnaam	Prognose					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Herstructurering						
Berghem - Centrumplan	637.101	28.316	22.689			
Haren - Groenstraat			-21.938			
Lith - Centrumplan			-701.406			
Oijen - Dorpsplan	46.403					
Oss - Elzeneindlocatie Slowcare	-30.048					
Oss - Kapelaan Nausstraat			-625.580			
Oss - Koornstraat Begijnenstraat		-432.428				
Oss - Raadhuislaan Noord				-1.690.522		
Oss - Winkelcentrum De Ruwert			-966.424			
Oss - Talentencampus					-2.888.860	
Ravenstein - Hooghuis				-2.058.091		
Oss - Walkwartier	-14.185.860					
Subtotaal	-13.532.404	-404.112	-2.292.659	-3.748.613	-2.888.860	
Woningbouw						
Berghem - Piekenhoef	-4.893	398.531				
Geffen - Den Herd	6.571	200.221	41.452			
Geffen - Heesterseweg			12.235	3.104	3.494	
Geffen - Leiweg					-355.017	
Geffen - 't Veld	408.328	549.692	1.306.869	590.893	611.168	
Herpen - Wilgendaal 2	-178.174	424.317				
Lith - Oost	122.497					
Macharen - Sportvelden						-910.553
Maren-Kessel - Liesdaal 2 en 3	597.126	1.331.490	48.408	166.693	169.253	1.504.408
Oss - Horzak Noord	335.138	22.303				
Oss - Oijense Zij Noord	489.209	1.377.345	1.401.923			
Ravenstein - Stationskwartier						-3.698.415
Restantcomplexen			6.070			
Subtotaal	1.775.802	4.303.899	2.816.957	760.690	428.898	-3.104.560
Industrie						
Oss - Crematorium		-85.150				
Oss - Vorstengrafdonk	2.545.078	1.006.943				
Subtotaal	2.545.078	921.793				
Totaal	-9.211.524	4.821.580	524.298	-2.987.923	-2.459.962	-3.104.560
Totaal winstnemingen	4.974.336	5.339.158	2.839.646	760.690	783.915	1.504.408
Totaal verliesvoorziening	-14.185.860	-517.578	-2.315.348	-3.748.613	-3.243.877	-4.608.968

3. Risico's en weerstandsvermogen

3.1 Reserves en voorzieningen

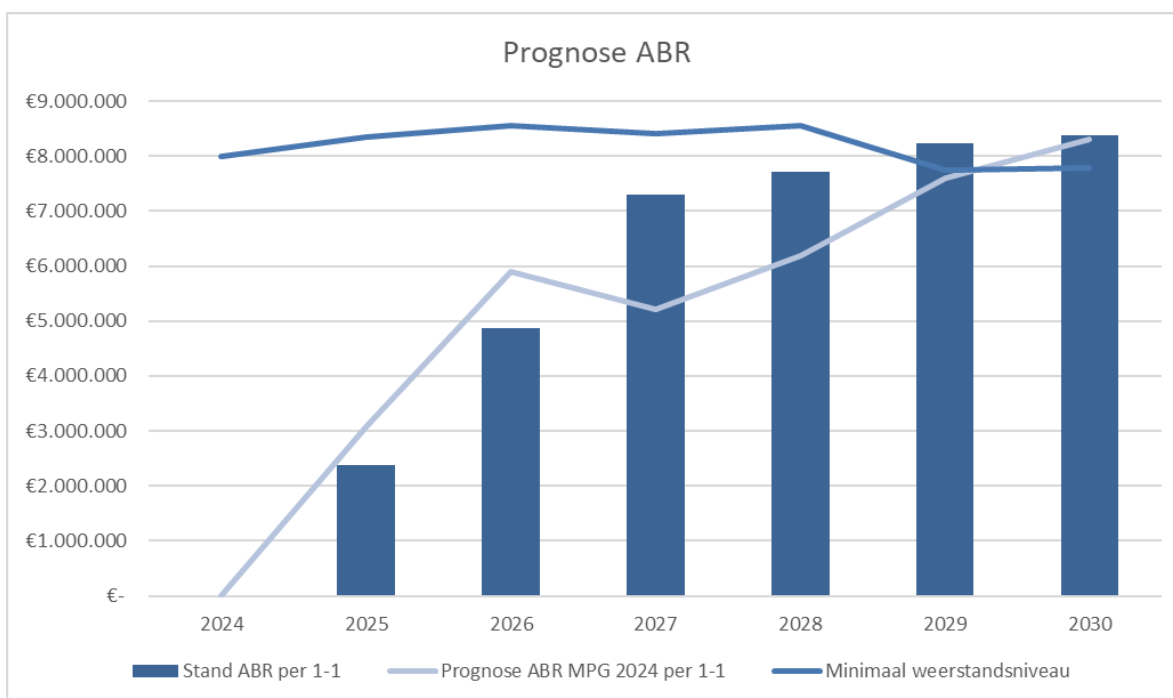
In totaal beheert het Osse grondbedrijf voor omstreeks € 43,7 miljoen aan reserves en voorzieningen per 31 december 2024. Met een voorziening dekken we toekomstige verliezen en andere kosten af. Een reserve daarentegen gebruiken we om risico's af te dekken. De verdeling in reserves en voorzieningen is zichtbaar in het navolgende cirkeldiagram. Daarin valt onder andere af te lezen dat bijvoorbeeld de ABR € 2,4 miljoen bedraagt en dat er achtereenvolgens € 14,4 en € 13,2 miljoen in de reserve binnenstedelijke transformaties en voorziening exploitatieverliezen zit. In de volgende paragrafen staat voor sommige onderdelen een nadere toelichting.

3.2. Stand van de Algemene bedrijfsreserve (ABR)

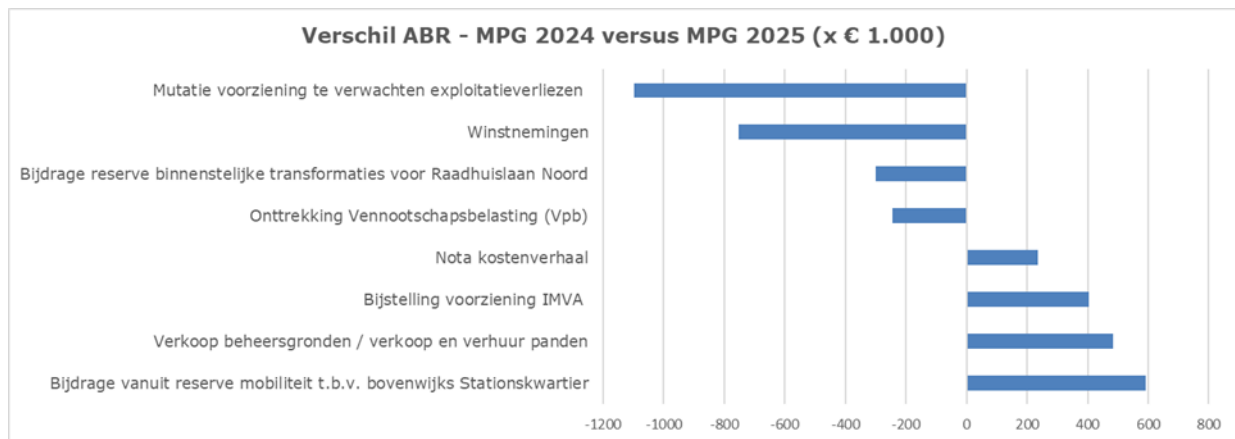
Onderstaande tabel toont de mutaties in 2024, toen beginstand nog nihil was, die leiden tot een eindstand van € 2,4 miljoen. De grafiek daaronder geeft daarbij inzicht in het toekomstige verloop van de ABR (de eindstand van een jaar is daarin gepresenteerd als 1 januari van het jaar erop). De lichtblauwe in de grafiek geeft de prognose van het MPG 2024 (jaarrekening 2023) weer en de donkerblauwe lijn het vereiste weerstandsvermogen. De blauwe kolommen betreffen de meest actuele raming bij voorliggende jaarrekening. Op 31 december 2025 bedraagt de stand van de ABR bijvoorbeeld naar verwachting € 4,9 miljoen, zoals blijkt uit onderstaande grafiek. Wanneer het benodigde weerstandsvermogen van € 8,3 miljoen in 2024 zuiver wordt afgezet tegen de ABR, dan is er sprake van een fictief tekort van € 5,9 miljoen. Echter, afgezet tegen het totale weerstandsvermogen van de gehele gemeente binnen de concerngedachte is dit niet problematisch. De komende jaren wordt deze discrepantie minder. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing vindt u meer informatie over de weerstandscapaciteit. De ABR groeit naar verwachting verder naar € 8,4 miljoen per begin 2030. Deze cijfers zijn zonder inbegrip van de IMVA's.

Beginstand ABR 1-1-2024	0
Mutaties	
Winstnemingen	
Woningbouw	1.775.802
Herstructurering	653.456
Industrie	2.545.078
Voorzieningen	
Verliezen	-1.098.869
Voorbereidingskredieten (IMVA)	-1.457.647
Stortingen	
Verkopen (beheersgronden)	482.961
Bijdrage reserve mobiliteit bovenwijks Stationskwartier	593.000
Onttrekkingen	
Afronding bouwdaemovereenkomst	-24.500
Rente, Vpb & afdracht bovenwijks	
Rente (ABR)	-147.123
Vpb	-245.000
Afdracht Bovenwijks	-374.782
Afdracht Netwerkvoorzieningen	-327.250
Som mutaties	2.375.127
Eindstand ABR 13-12-2024	2.375.127

3.3. Verschillenanalyse tussen MPG 2024 en MPG 2025

De ABR is per 1 januari 2025 ongeveer € 7,0 ton lager dan de prognose in het MPG 2024. De verschillen die daartoe aanleiding geven staan in onderstaande verbeelding. In het MPG 2025 staat voor de afwijkingen ten opzichte van het MPG 2024 een tekstuele toelichting. Belangrijkste oorzaken zijn onder meer de activering van exploitaties, het opschuiven van winstnemingen, het optreden van de Vpb-belasting en de incidentele verkoop van gemeentegrond zonder boekwaarde.

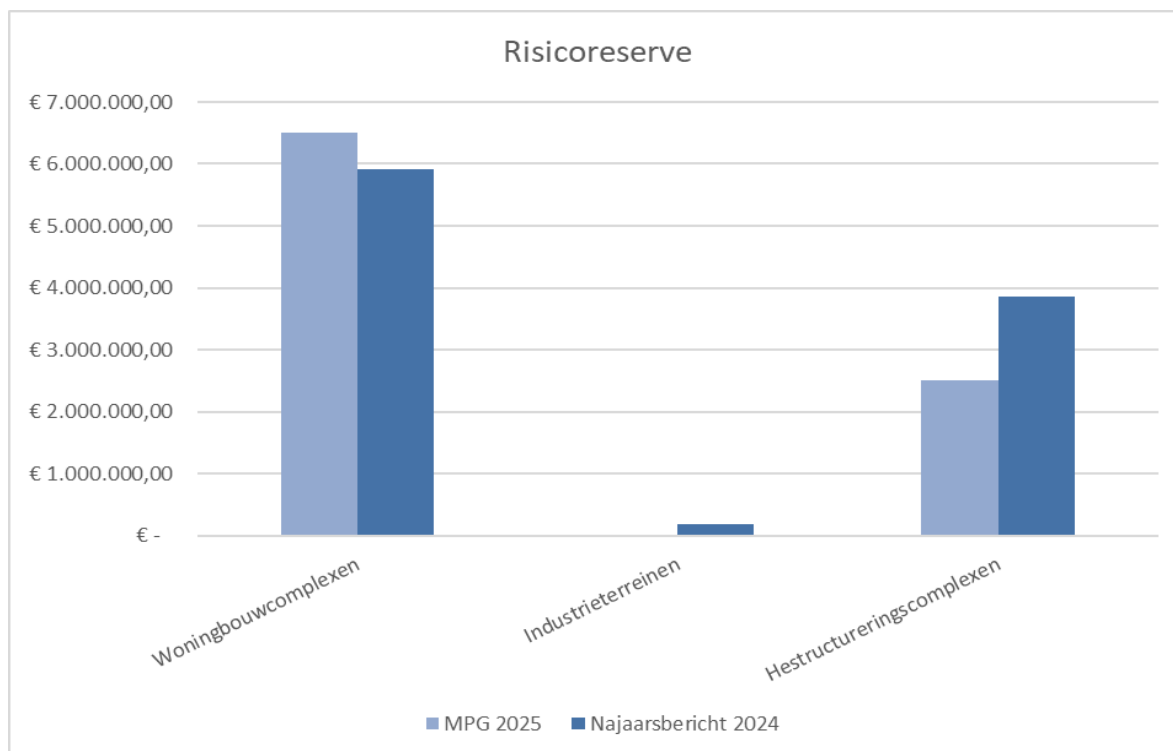
3.4. Risicoanalyse

De resultaten van de grondexploitaties zijn gebaseerd op uitgangspunten en parameters die, gelet op de huidige markt en inzichten, het meest reëel lijken voor de looptijd van het project. Deze inschattingen resulteren in een beoogd projectresultaat: de eindwaarde. Het is en blijft echter altijd een inschatting zolang een project niet is afgerond. Kansen en risico's binnen een project kunnen ervoor zorgen dat het projectresultaat in de toekomst naar boven of beneden afwijkt. Om inzicht te krijgen in de bandbreedte waarbinnen het projectresultaat zich zal gaan bevinden, voeren we een risicoanalyse uit. Dit doen we via de analyse Monte Carlo. In deze risicoanalyse benoemen we een aantal standaardrisico's die kunnen optreden. Dat kunnen incidentele risico's of conjuncturele risico's zijn. Het verschil tussen het vastgestelde resultaat en het resultaat als gevolg van de risicoanalyse, dekken we af via de Algemene bedrijfsreserve (ABR) en indien nodig overige reserves. Mocht het risico zich voordoen, dan hebben we de benodigde gelden daarvoor apart gezet en treedt er dus geen dekkingsprobleem op. Hoe hoog dit bedrag moet zijn, hangt af van de wijze van inschatting van de hoogte van zowel de kansen als de risico's.

Naast het afdekken van risico's geeft het risicobeheer ook inzicht in wanneer er een afroaming van de ABR kan plaatsvinden of juist niet. In de ABR worden namelijk winsten uit de grondexploitaties gestort en verliezen via de voorziening te verwachten exploitatieverliezen verrekend. Het bedrag aan risico's moet bij voorkeur altijd afgedekt kunnen worden met de ABR. Omdat dit nu onvoldoende het geval is, is zoals reeds benoemd dit afgezet tegen het totale weerstandsvermogen van de gehele gemeente binnen de concerngedachte niet problematisch. Bovendien loopt het saldo van de ABR op. Hieruit kan in beginsel worden geconcludeerd dat er voldoende vermogen is om de mogelijk optredende risico's op te vangen.

3.5. Weerstandsvermogen (buffer)

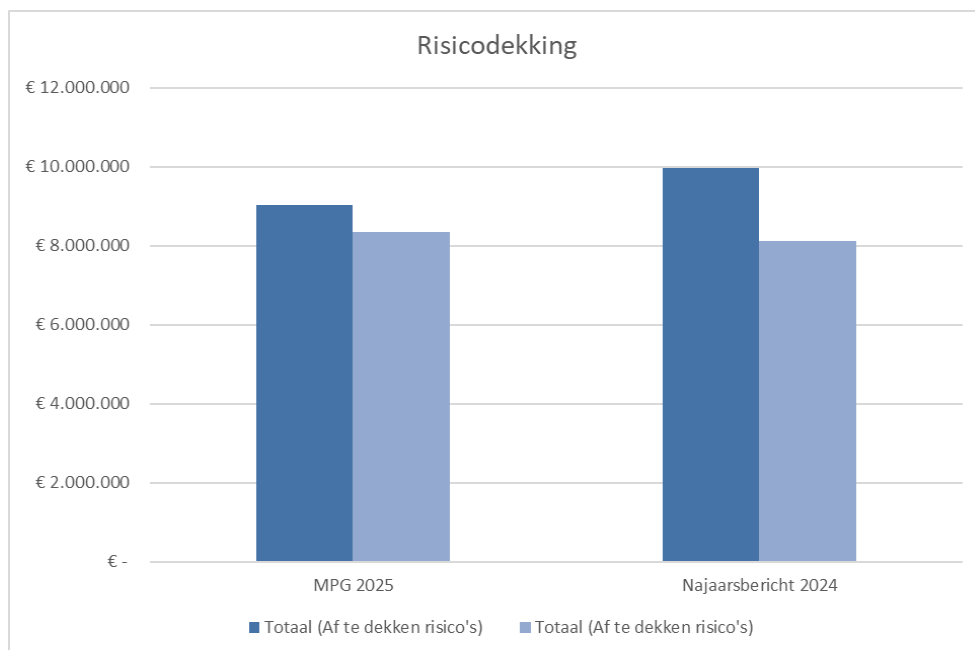
De genoemde Monte-Carlomethode, die in het MPG uitgebreid wordt toegelicht, leidt tot een bepaald risicobedrag per exploitatie. Deze bedragen tellen we bij elkaar op en beloopt € 9,2 miljoen. Dit is het risicoprofiel van alle grondexploitaties samen. In onderstaande afbeelding is dit bedrag opgedeeld in categorieën. De risico's bij de woningbouwcomplexen zijn bij voorliggende jaarrekening hoger ingeschat dan voorheen, met name door nieuwe activeringen. Bij herstructureringsplannen daarentegen is het risico lager en bij industrieterreinen zelfs nihil.

De ABR moet van voldoende omvang zijn om alle risico's af te dekken. We dekken echter niet het gehele bedrag van € 9,2 miljoen af. Hierbij maken we onderscheid tussen projecten met een tekort en winstgevende projecten:

Projecten met een tekort: als het risico zich voordoet, resulteert dit in een extra verliesneming ten laste van de ABR. Verliezen moeten namelijk direct genomen worden en binnen het project is immers geen positief saldo voorhanden ter dekking. Het risicoprofiel van alle verliesgevende projecten is circa € 7,5 miljoen.

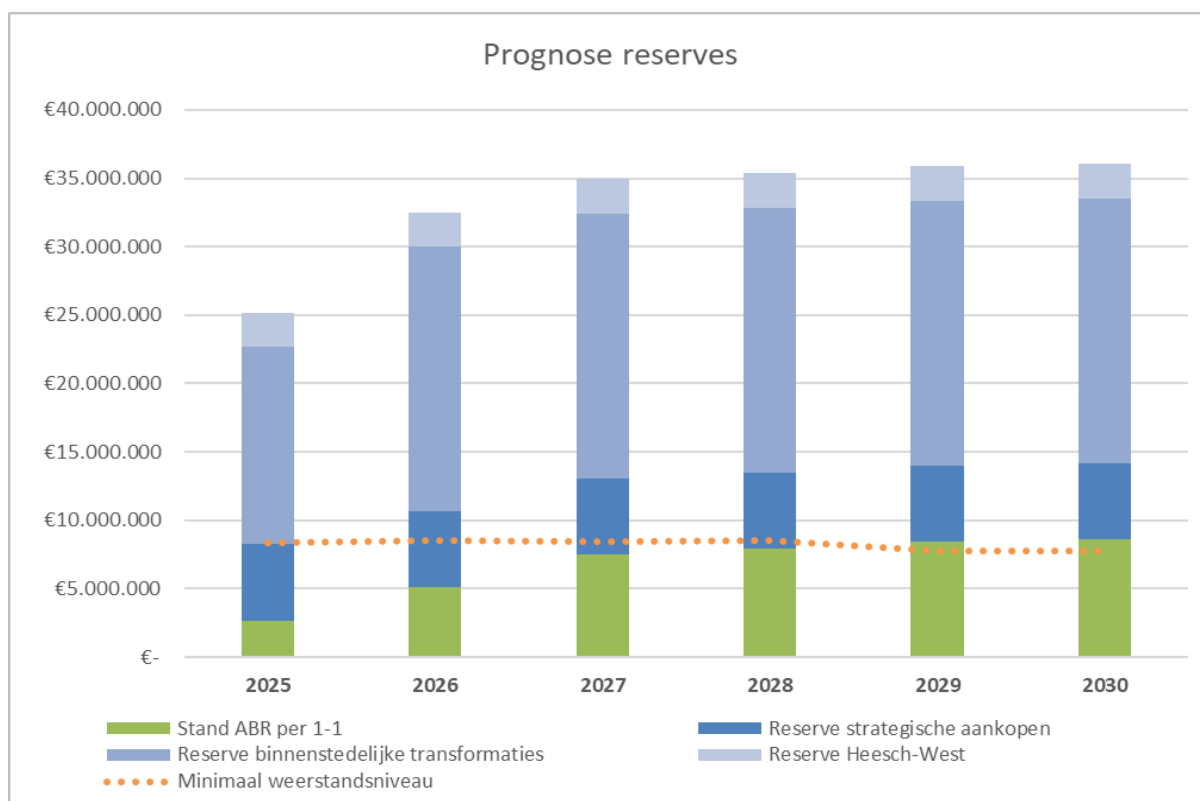
Projecten met winst: Als het risico zich voordoet, sluit het complex in de toekomst met een lagere winstneming af. In beginsel heeft het project in een bepaalde mate ruimte om de tegenvallers op te vangen tot en met de hoogte van de positieve eindwaarde. Voor de winstgevende projecten geldt een risicoprofiel van € 1,7 miljoen. De blootstelling aan de risico's is echter minder. Een deel van de winst moet nog worden genomen en kan dus een deel van de risico's opvangen binnen de jaarschijf. Echter is een deel van de winsten al genomen, dus daar bestaat een kans op terugboeken. Dit deel bedraagt € 0,8 miljoen en wordt meegenomen in de minimale omvang van het weerstandsvermogen.

Per eind 2024 is de minimale omvang van de ABR dan ook bepaald op € 8,3 miljoen, gebaseerd op de optelsom van € 7,5 en € 0,8 miljoen. De omvang van de ABR in relatie tot het weerstandsvermogen is reeds beschreven.

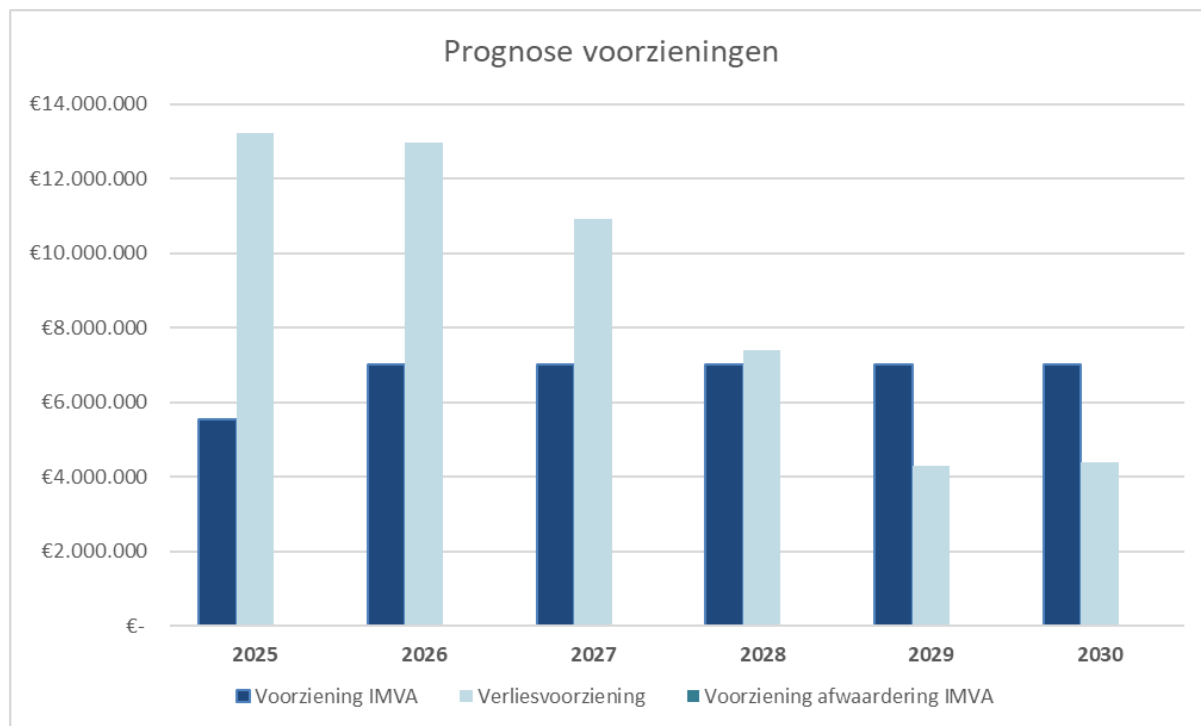
3.6. Reserves

Het verloop van de reserves is een weerspiegeling van geactualiseerde prognoses en risicoanalyse. Het hieronder staande staafdiagram geeft de stand in 2024 (zichtbaar als 1 januari 2025) en het toekomstig verloop van de reserves van het grondbedrijf weer op basis van die actualisaties. Elk jaar zijn de reserves bij elkaar opgeteld. In het MPG staat een uitgebreide beschrijving per reserve. De totaalstanden voor de jaren 2026 tot en met 2030 zijn een inschatting.

3.7 Voorzieningen

Het onderstaande staafdiagram geeft de stand in 2024 (zichtbaar als 1 januari 2025) en het toekomstig verloop van de voorzieningen van het grondbedrijf weer. Evenals voor de reserves verwijzen wij naar het MPG voor een verklarende beschrijving van de voorzieningen. Het verloop van de voorzieningen is ook hier een weerspiegeling van geactualiseerde prognoses en risicoanalyse. De totaalstanden voor de jaren 2026 tot en met 2030 zijn een inschatting.

3.7. Geïnvesteed vermogen/boekwaarde

De totale boekwaarde (saldo van uitgaven en inkomsten) per eind 2024 is € 11,1 miljoen voor de exploitaties. Dit is een daling van bijna € 11,0 miljoen. De boekwaarde van de IMVA's is € 5,5 miljoen en voor de beheerscomplexen € 37,1 miljoen. Dit is achtereenvolgens een stijging en een relatief kleine daling. De boekwaarde van Heesch West welke in feite buiten het grondbedrijf valt bedraagt € 25,1 miljoen.

Boekwaarde Bouwgrond in exploitatie (BIE)	1 januari 2024	mutatie 2024	1 januari 2025
Herstructureringsplannen			
80120 Oss - Koornstraat Begijnenstraat	574.941	419.074	994.015
80140 Oss - Elzeneindlocatie Slowcare	-1.375	1.375	
80190 Berghem - Centrumplan	-2.148.231	1.292.528	-855.703
80200 Oss - Talentencampus	311.682	2.489.203	2.800.885
80230 Haren - Groenstraat	315.522	30.079	345.601
80260 Oss - Walkwartier	13.526.280	-13.526.280	
80290 Oss - Winkelcentrum De Ruwert	361.916	-320.918	40.998
80430 Oss - Kapelaan Nausstraat	1.365.653	-1.096.793	268.860
80440 Oss - Raadhuislaan Noord	969.873	964.379	1.934.252
81120 Lith - Centrumplan	970.467	-701.558	268.909
81140 Oijen - Dorpsplan	-27.464	27.464	
81150 Ravenstein - Hooghuis	164.042	1.995.572	2.159.614
<i>subtotaal</i>	<i>16.383.306</i>	<i>-8.425.875</i>	<i>7.957.431</i>
Woningbouwcomplexen			
80310 Berghem - Piekenhoef	430.758	-143.980	286.778
80330 Herpen - Wilgendaal 2	-2.176.672	-360.997	-2.537.669
80520 Oss - Horzak Noord	-2.912	251.943	249.031
80530 Oss - Oijense Zij Noord	-8.809.152	854.921	-7.954.231
80550 Macharen - Sportvelden	451.428	192.303	643.731
80590 Restantcomplexen		-227.977	-227.977
81400 Lith - Oost	-246.524	246.524	
81420 Maren-Kessel - Liesdaal 2 en 3	1.664.812	-286.145	1.378.667
82340 Geffen - Den Herd	197.206	35.031	232.237
82350 Geffen - Leiweg	987.689	46.859	1.034.548
82360 Geffen - Heesterseweg	1.705.311	64.732	1.770.043
82370 Geffen - 't Veld Geffen	5.023.547	-2.452.455	2.571.092
81460 Ravenstein - Stationskwartier	852.635	2.125.628	2.978.263
<i>subtotaal</i>	<i>78.125</i>	<i>346.387</i>	<i>424.512</i>
Industrieterreinen			
80630 Oss - Vorstengrafdonk	4.758.573	-3.105.796	1.652.777
80720 Oss - Crematorium	755.190	36.478	791.668
<i>subtotaal</i>	<i>5.513.763</i>	<i>-3.069.318</i>	<i>2.444.445</i>
Totaal BIE's	21.975.194	-11.148.806	10.826.388
Totaaloverzicht boekwaarde Grondbedrijf			
Totaal BIE's	21.975.194	-11.148.806	10.826.388
Totaal IMVA's	4.082.601	1.457.647	5.540.248
Totaal Beheerscomplexen	37.856.550	-730.326	37.126.224
Totaal Grondbedrijf	63.914.346	-10.421.485	53.492.860
Heesch-west	25.315.392	-175.673	25.139.719
Totaal grondbedrijf incl Heesch-west	12.541.158	-554.653	28.353.141

Boekwaarde Bouwgrond in exploitatie (BIE)	1 januari 2024	mutatie 2024	1 januari 2025
Herstructureringsplannen			
80120 Oss - Koorstraat Begijnenstraat	574.941	419.074	994.015
80140 Oss - Elzeneindlocatie Slowcare	-1.375	1.375	
80190 Berghem - Centrumplan	-2.148.231	1.292.528	-855.703
80200 Oss - Talentencampus	311.682	2.489.203	2.800.885
80230 Haren - Groenstraat	315.522	30.079	345.601
80260 Oss - Walkwartier	13.526.280	-13.526.280	
80290 Oss - Winkelcentrum De Ruwert	361.916	-320.918	40.998
80430 Oss - Kapelaan Nausstraat	1.365.653	-1.096.793	268.860
80440 Oss - Raadhuislaan Noord	969.873	964.379	1.934.252
81120 Lith - Centrumplan	970.467	-701.558	268.909
81140 Oijen - Dorpsplan	-27.464	27.464	
81150 Ravenstein - Hooghuis	164.042	1.995.572	2.159.614
<i>subtotaal</i>	<i>16.383.306</i>	<i>-8.425.875</i>	<i>7.957.431</i>
Woningbouwcomplexen			
80310 Berghem - Piekenhoef	430.758	-143.980	286.778
80330 Herpen - Wilgendaal 2	-2.176.672	-360.997	-2.537.669
80520 Oss - Horzak Noord	-2.912	251.943	249.031
80530 Oss - Oijense Zij Noord	-8.809.152	854.921	-7.954.231
80550 Macharen - Sportvelden	451.428	192.303	643.731
80590 Restantcomplexen		-227.977	-227.977
81400 Lith - Oost	-246.524	246.524	
81420 Maren-Kessel - Liesdaal 2 en 3	1.664.812	-286.145	1.378.667
82340 Geffen - Den Herd	197.206	35.031	232.237
82350 Geffen - Leiweg	987.689	46.859	1.034.548
82360 Geffen - Heesterseweg	1.705.311	64.732	1.770.043
82370 Geffen - 't Veld Geffen	5.023.547	-2.452.455	2.571.092
81460 Ravenstein - Stationskwartier	852.635	2.125.628	2.978.263
<i>subtotaal</i>	<i>78.125</i>	<i>346.387</i>	<i>424.512</i>
Industrieterreinen			
80630 Oss - Vorstengrafdonk	4.758.573	-3.105.796	1.652.777
80720 Oss - Crematorium	755.190	36.478	791.668
<i>subtotaal</i>	<i>5.513.763</i>	<i>-3.069.318</i>	<i>2.444.445</i>
Totaal BIE's	21.975.194	-11.148.806	10.826.388
Totaaloverzicht boekwaarde Grondbedrijf			
Totaal BIE's	21.975.194	-11.148.806	10.826.388
Totaal IMVA's	4.082.601	1.457.647	5.540.248
Totaal Beheerscomplexen	37.856.550	-730.326	37.126.224
Totaal Grondbedrijf	63.914.346	-10.421.485	53.492.860
Heesch-west	25.315.392	-175.673	25.139.719
Totaal grondbedrijf incl Heesch-west	12.541.158	-554.653	28.353.141

Conclusie

Het Osse grondbedrijf kent uiteenlopende exploitaties met winsten en verliezen. Zichtbaar is dat het aantal verlieslatende projecten toeneemt ten opzichte van het verleden, waardoor reserves onder druk kunnen komen te staan. De meeste nieuwe of nog nieuw te activeren exploitaties kennen een min, hoewel niet alle.

Daarentegen worden nog steeds de financiële vruchten geplukt van de winstgevende complexen, omdat deze winsten in tegenstelling tot verliezen pas in de loop van de tijd aan de reserves worden toegevoegd. De ABR kende begin 2024 een nulstand, maar is in 2024 weer gegroeid. Deze nulstand kwam voort uit onttrekkingen waartoe in het verleden was besloten en relatief zwaar drukten. In dit document wordt inzichtelijk gemaakt dat de komende jaren het saldo weer verder toeneemt. Mede in relatie tot de overige reserves en in verhouding tot de risico's kan met name vanaf 2027 weer van een gezond grondbedrijf worden gesproken, waarbij de portefeuille aan projecten even divers is als nu en het recente verleden. Hierbij worden de IMVA's nog niet in beschouwing genomen.

Paragraaf lokale heffingen

Inleiding

Ons uitgangspunt is een gematigde lastendruk voor inwoners en bedrijven. We vergelijken de lastendruk voor onze inwoners altijd met de landelijke ontwikkeling. Als landelijk gemiddelde gebruiken we de cijfers van het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden).

De tarieven voor de heffingen moeten volledig kostendekkend zijn of worden gemaakt.

1. Lastendruk

Het COELO onderzoekt jaarlijks de lastendruk met betrekking tot de gemeentelijke belastingen en heffingen. Het gaat om belastingen en heffingen die tot woonlasten voor gebruikers van woningen leiden (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing).

In het volgende overzicht hebben we de cijfers uit de COELO-atlas 2024 opgenomen.

De uitgangspunten daarbij zijn:

- voor Oss is de gemiddelde WOZ-waarde € 434.900
- de landelijk gemiddelde WOZ-waarde is € 484.000
- het tarief voor de afvalstoffenheffing is gebaseerd op een container van 140 liter voor restafval in combinatie met een container van 140 liter voor GFT-afval. Bij gemeenten die diftar hanteren gaan ze uit van gemiddelde hoeveelheid restafval en gft afval.
- het tarief voor de rioolheffing bestaat uit het eigenaarstarief plus het gebruikerstarief van een woning.

Op basis van de cijfers 2024 ziet het overzicht voor Oss er als volgt uit:

Lastendruk standaardwoning 2024	Oss	Landelijk werkelijk
Onroerende zaakbelastingen	€ 403	€ 423
Afvalstoffenheffing	€ 292	€ 346
Rioolheffing	€ 178	€ 225
Totaal	€ 873	€ 994

Uit deze cijfers blijkt dat de lastendruk in Oss in 2024 € 121 onder het werkelijke landelijk gemiddelde ligt.

2. Kostendekkendheid heffingen

Uitgangspunten kostentoerekening aan heffingen en leges

Alle kosten, die direct toegerekend kunnen worden aan heffingen en leges, komen ten laste van deze producten. Voor indirecte kosten, ook wel overhead genoemd, is dit niet mogelijk. Deze indirecte kosten bestaan onder andere uit kosten voor ICT, huisvesting, inkoop en financiën. Deze kosten begroten we volgens de verslagleggingsvoorschriften (BBV) centraal in programma 9. Besturen in verandering van tijden. Voor het berekenen van tarieven brengen we een deel van de indirecte kosten ten laste van de tarieven. Dit doen we met een opslag van de overhead als percentage op de directe loonkosten. Voor 2024 was dit 67,26%. Voor de heffingen zien we het onderdeel BTW ook als kosten. Deze rekenen we daarom door in de tarieven.

Kostendekkendheid heffingen

In de volgende tabel laten we zien voor welk percentage de tarieven voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing kostendekkend zijn.

bedragen x € 1.000

	Afvalstoffen- heffing Begroting 2024	Afvalstoffen- heffing Rekening 2024	Rioolheffing Begroting 2024	Rioolheffing Rekening 2024
Netto kosten	13.409	12.994	7.131	7.480
Overhead	1.700	1.700	702	702
BTW	1.140	1.146	1.075	1.075
Totale kosten (a)	16.249	15.840	8.908	9.257
Heffing	13.725	13.659	8.765	9.051
Teruggave heffing	-1.384	-1.368	0	0
Overige opbrengsten	3.308	3.347	50	118
Totale opbrengsten (b)	15.649	15.638	8.815	9.169
Tekort / overschot (a-b)	600	202	92	88
Kostendekkendheid excl. Inzet reserve	96%	99%	99%	99%
Kostendekkendheid incl. Inzet reserve	100%	100%	100%	100%

Kostendekkendheid leges

In de volgende tabel laten we de kostendekkendheid van de leges zien. Deze kostendekkendheid is gebaseerd op de uitgangspunten die we hiervoor beschreven hebben.

Omschrijving	Kostendekkendheid Jaarrekening 2024	Begroting 2024
Legesverordening Titel 1		
Geboorten, huwelijken en overlijden	29,69%	44,60%
Gemeentelijke basisadministratie	4,33%	7,14%
Reisdocumenten	96,27%	88,50%
Rijbewijzen	86,90%	70,72%
Legesverordening Titel 2		
Omgevingsvergunningen	184,46%	69,94%
Legesverordening Titel 3		
APV en bijzondere wetten	4,10%	7,04%
Marktgeden	44%	66%
Overige heffingen		
Begraven	61%	45%

Binnen de legesverordening onderscheiden we zogenaamde titels. De mate van kostendekkendheid bekijken we op het niveau van deze titels. Binnen deze titels kan sprake zijn van zogenaamde kruissubsidiëring, bijvoorbeeld grote bouwwerken zijn relatief goedkoper dan kleinere bouwwerken.

3. Kwijtschelding

De in de wet geboden ruimte om het kwijtscheldingsbeleid vorm te geven gebruiken we maximaal, wat betekent dat de kwijtscheldingsnorm op 100% ligt. Kwijtschelding kennen we voor de volgende belastingen toe:

- Onroerende zaakbelastingen (na de afschaffing van het gebruikersdeel van de OZB op woningen komt deze vorm van kwijtschelding nog slechts een enkele keer voor)
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Hondenbelasting

In de volgende tabel staan de aantallen kwijtscheldingsverzoeken in de heffingsjaren 2023 en 2024.

Kwijtscheldingsverzoeken	2023	2024
Meerjarige kwijtschelding	1.072	1.368
Incidentele verzoeken	1.583	1.183
Totaal	2.655	2.551

4. Opbrengsten belastingen en heffingen

In de volgende tabel geven we een overzicht van de opbrengsten van de belangrijkste belastingen en heffingen. Grote verschillen tussen de gerealiseerde opbrengsten en de begroting na wijziging zijn bij de programma's toegelicht.

+ is uitgaven/nadelig saldo
- is inkomsten/voordelig saldo
bedragen x € 1.000

	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Onroerende zaakbelastingen					
- gebruikers niet-woningen	-4.245	-4.279	-4.427	-147	V
- eigenaren woningen	-14.155	-14.258	-14.207	52	N
- eigenaren niet-woningen	-5.731	-5.772	-5.760	12	N
Afvalstoffenheffing	-13.725	-12.038*	-12.291*	-253	V
Rioolheffing					
- woningen	-7.234	-7.334	-7.357	-23	V
- niet-woningen	-1.532	-1.632	-1.694	-62	V
Hondenbelasting	-540	-550	-622	-72	V
(Water)toeristenbelasting	-233	-320	-290	30	N

* afvalstoffenheffing: bedrag inclusief de terugbetaling van heffing als gevolg van het nieuwe afvalbeleid.

Paragraaf bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf lichten we een aantal onderdelen toe. Het gaat om een aantal onderwerpen die we toe moeten lichten in de programmabegroting en in de jaarrekening. We staan hier in deze paragraaf wat uitgebreider bij stil dan in het programma 9. Besturen in verandering van tijden.

Het gaat om:

- De rechtmatigheidsverantwoording
- Privacy
- Informatieveiligheid
- Wet open overheid

Voor de andere actuele ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering verwijzen we naar programma 9. Besturen in verandering van tijden.

Rechtmatigheidsverantwoording

In deze paragraaf is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad, informatie opnemen over de financiële rechtmatigheid.

Met ingangsdatum 1 januari 2023 heeft een wetwijziging plaatsgevonden met als gevolg dat het college vanaf 2023 de rechtmatigheidsverantwoording opneemt in de jaarstukken en verantwoording aflegt over eventuele geconstateerde onrechtmatigheden. De rechtmatigheidsverantwoording houdt in dat het college verantwoording aflegt over hoe zij omgaat met geld en of dit op een juiste manier gebeurt. Tot en met het boekjaar 2022 werd hierover gerapporteerd door de accountant, per het verslagjaar 2023 laat het college zien dat zij zich aan de wet- en regelgeving heeft gehouden bij het uitvoeren van haar taken en verantwoordelijkheden. Dit is belangrijk om het vertrouwen van burgers en andere belanghebbenden te behouden en te versterken. Door middel van een rechtmatigheidsverantwoording legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad en andere toezichthouders over hoe zij haar middelen gebruikt en beheert. De accountant verstrekt dus met ingang van dit boekjaar geen rechtmatigheidsoordeel meer in de controleverklaring, maar beperkt zich tot het getrouwheidsoordeel. Dit houdt in dat de accountant wel heeft vastgesteld dat de opgenomen rechtmatigheidsverantwoording getrouw is verantwoord in de jaarstukken.

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 4.092.000 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 4.761.287. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 4.092.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Begrotingscriterium	x €1.000
Onderdeel 1	
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	€ 3.488
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 604
2. Ongeautoriseerde reservemutaties <i>p.s. veelal zijn dit ook getrouwe beeld fouten, die in de jaarstukken aangepast kunnen worden.</i>	€ 0
Onderdeel 2	
1. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld (deze spelregels zijn intern vastgelegd in de financiële verordening art. 212 Gemeentewet over de planning & controlcyclus)	€ 0

	€ 4.092
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	
2. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid. De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	€ 4.092 € 0
Voorwaardencriterium	
3. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 0
M&O criterium	
4. Geen bevindingen.	
Totaal Onrechtmatigheden	€ 4.092
Waarvan acceptabel	€ 4.092
Waarvan niet-acceptabel	€ 0

Met de gemeenteraad is afgesproken dat eventuele afwijkingen op rechtmatigheid groter dan € 100.000 en die betrekking hebben op het begrotingscriterium, voorwaardencriterium en het criterium voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik opgenomen dienen te worden in deze paragraaf.

- De afwijkingen t.a.v. het begrotingscriterium zijn hieronder opgenomen in de analyse rechtmatigheid. Dit in het geval dat de lasten niet vallen binnen de begroting (inclusief wijzigingen) zoals deze door de gemeenteraad is goedgekeurd. Hierbij gaan we uit (conform de kadernota rechtmatigheid) dat het overschrijden van de begroting (op programmaniveau) en van investeringen altijd onrechtmatig is. Formeel zijn deze posten dus onrechtmatig. Voorheen was de regelgeving anders en werden posten niet - onrechtmatigheid beschouwd was als:
 - Kostenoverschrijdingen worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.
 - Kostenoverschrijdingen passen binnen het beleid.
 - Kostenoverschrijdingen het gevolg zijn van openeinderegelingen.

In de financiële verordening 212 is met de gemeenteraad in 2024 afgesproken dat de gemeenteraad overschijding van de lasten acceptabel vinden als er sprake is van één van bovenstaande 3 criteria. In bovenstaande tabel maken we daarom een splitsing in:

 - totale begrotingsonrechtmatigheid
 - "acceptabele" begrotingsonrechtmatigheden op basis van afspraken met de gemeenteraad.

Daarnaast is met de gemeenteraad afgesproken dat eventuele onderschrijdingen van de lasten als ook onder- en overschrijdingen van de baten tijdig gemeld zijn als deze worden toegelicht in de jaarrekening. Deze zijn dus in principe niet onrechtmatig.
- Voor wat betreft het voorwaardencriterium is vastgesteld dat de financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met (externe en interne) wet- en regelgeving. Belangrijk onderdeel bij het vaststellen is dat we als gemeente hebben voldaan aan inkoop en aanbestedingsbeleid (norm voor Europese aanbestedingen). Op het gebied van inkoop zien we vanuit interne controle vooral procedurele bevindingen, zoals de aanwezigheid van startformulieren en onderbouwingen van vooraf ingeschatte bedragen.
- Voor wat betreft misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) heeft het college voldoende waarborgen genomen om te voorkomen dat als gevolg van misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen is verleend of een te laag dan wel geen bedrag aan heffingen aan de gemeente is betaald.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Programma's met overschrijding lasten

In onderstaande tabel zijn de lastenoverschrijdingen opgenomen per programma met vermelding of de overschrijding wel of niet mee telt voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Bedrag * € 1.000

Programma's met overschrijding op lasten	Begroting 2024 na wijziging	Jaarrekening 2024	Onrechtmatig	Geaccepteerd	Restant onrechtmatig
01 Welzijn en zorg	117.390	117.629	239	239	-
07 Verstedelijking, wonen & mobiliteit	34.044	35.079	1.035	1.035	-
08 Veilige omgeving	10.565	11.225	660	660	-
09 Besturen in verandering van tijden	52.723	54.277	1.554	1.554	-
	214.722	218.210	3.488	3.488	-

Toelichting overschrijdingen lasten per programma

Programma 01. Welzijn en Zorg

De overschrijding op de lasten wordt veroorzaakt door vooral hogere kosten jeugdzorg (en lagere kosten onderdelen WMO) . Dit is feitelijk een open-eind regeling en dus op basis van afspraken met de gemeenteraad een "geaccepteerde" overschrijding.

Programma 07. Verstedelijking, wonen & mobiliteit

De overschrijding lasten wordt vooral veroorzaakt door onderdelen binnen het grondbedrijf (herstructurering en woningbouwcomplexen). Hier staan inkomsten en een voorraadmutatie tegenover. Daarmee is het een "geaccepteerde" overschrijding voor de gemeenteraad.

Programma 8. Veilige omgeving

De overschrijding lasten wordt vooral veroorzaakt de kosten die we hebben moeten maken voor de brand Vice Versa. Hier tegenover staan opbrengsten omdat we ervan uitgaan dat we deze kosten kunnen verhalen. Daarmee is het een "geaccepteerde" overschrijding voor de gemeenteraad.

Programma 9. Besturen in verandering van tijden

De overschrijding lasten wordt vooral veroorzaakt door een extra noodzakelijke storting in de voorziening pensioenen wethouders (wettelijk verplicht en dus passend binnen bestaand beleid). Daarnaast hogere kosten (én opbrengsten) voor verstrekken van reisdocumenten. In dit programma worden ook onze overheadkosten gepresenteerd.

Daarmee is het een "geaccepteerde" overschrijding voor de gemeenteraad.

Investerings met overschrijding kredieten

In onderstaande tabel zijn de overschrijdingen op investeringskredieten opgenomen (bedrag * € 1.000) die we in 2024 afsluiten. Dit zijn projecten waarbij overal een krediet beschikbaar is, maar waar kosten hoger zijn uitgevallen. Daarmee zijn de overschrijdingen wel als acceptabel aan te merken omdat de uitvoering van de projecten past binnen het bestaand beleid. Dit betreft grotendeels IUP-projecten. Wij zullen in 2025 aandacht hebben voor het tijdig bijstellen van ramingen en aanvullen van dit soort kredieten.

Kredieten met een overschrijding in 2024 bij projecten die doorlopen in 2025 zijn hier niet opgenomen, omdat deze overschrijdingen in 2025 opgevangen worden in de dan beschikbaar komende kredieten.

IUP Aengelbertlaan	-111
t Slotje Herpen (MIP 2015)	-89
verduurzaming wijkcentrum Metoor	-85
IBOR Openbare verlichting kleine aanpassingen	-80
Speelvoorzieningen gebied 3 2024	-68
Bermen buiten bebouwde kom 2024	-43
Korenaer Infra	-36
verduurzaming buurtcentrum Kortfoort	-28
Openbare verlichting kleine aanpassingen Docfalaan	-25
Urban Sportpark	-22
Kastanjebomen - besche. maatreg. Structureel 2024	-10
IBOR Oude Litherweg herinrichten	-7
Totaal	604

Conclusie

Er is voor een bedrag van € 604.000 aan kredietoverschrijdingen die als onrechtmatig aan te merken zijn.

Privacy

In 2024 is een nieuwe Concern Privacy Officer (CPO) en Functionaris Gegevensbescherming (FG) aangesteld. Daarmee hebben we invulling gegeven aan een duurzame privacy-organisatie.

De meeste doelstellingen voor 2024 zijn bereikt. Zo zijn in 2024 de volgende zaken uitgevoerd:

- Eind 2024 zijn we gestart met het evalueren en actualiseren van het algemeen privacybeleid.
- De accenthouders privacy hebben een training gehad.
- Het verwerkingsregister is geactualiseerd.
- We hebben een start gemaakt met het in kaart brengen van alle hoog risicoverwerkingen en het plan voor het uitvoeren van DPIA's en de opvolging daarvan.
- Eind 2024 hebben we een quickscan uitgevoerd om de privacyvolwassenheid van de gemeente beter inzichtelijk, meetbaar en aantoonbaar te maken.

Informatiebeveiliging

In 2024 hebben we opnieuw belangrijke stappen gezet op het gebied van informatiebeveiliging. Ons strategisch informatiebeveiligingsbeleid biedt hierbij richting en kaders zodat informatiebeveiliging bijdraagt aan onze strategische organisatiedoelen.

Om de beveiliging van Microsoft 365 te versterken, hebben we diverse technische maatregelen doorgevoerd. Daarnaast is het beleid voor Identity & Access Management (IAM) vastgesteld, waarmee we ervoor zorgen dat medewerkers uitsluitend toegang krijgen tot de applicaties en gegevens die noodzakelijk zijn voor hun werkzaamheden. De verdere uitrol en borging van dit beleid zal stapsgewijs plaatsvinden. Bovendien is, op basis van een risicoanalyse, besloten dat alleen vertrouwde en beheerde apparaten toegang mogen krijgen tot onze on-premises en cloud-omgevingen. Deze aanpak minimaliseert beveiligingsrisico's en waarborgt een hoog niveau van informatiebeveiliging.

We blijven inzetten op bewustwording onder medewerkers. Via de campagne 'Veilig Werk' informeren we medewerkers over actuele cyberdreigingen en maken we duidelijk wat van hen wordt verwacht. Daarnaast hebben we opnieuw een mysteryguest-onderzoek uitgevoerd en wordt het belang van informatiebeveiliging ook op managementniveau onderstreept.

We maken gebruik van 'Monitoring & Response' om onze IT-infrastructuur continu te monitoren en te analyseren, zodat we direct kunnen ingrijpen bij afwijkingen. Daarnaast zorgen we ervoor dat onze systemen

up-to-date blijven door tijdig patches en updates uit te voeren en zijn er uitgebreide voorzieningen voor back-up en herstel. Ook in 2024 hebben we pentests en kwetsbaarheidsscans laten uitvoeren om potentiële zwakke plekken in onze systemen te identificeren en te verhelpen.

Gemeenten moeten al voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), maar vanaf het derde kwartaal van 2025 wordt deze verplichting wettelijk verankerd in de Cyberbeveiligingswet (Cbw), die tevens de Europese NIS2-richtlijn implementeert. De NIS2-richtlijn heeft onder andere impact op de gemeentelijke procesautomatisering. In dit kader is geadviseerd om de procesautomatisering projectmatig in kaart te brengen, inclusief het uitvoeren van risicoanalyses en het implementeren van de benodigde maatregelen.

Jaarlijks verantwoorden we ons over informatiebeveiliging via ENSIA. In 2023 hebben we, op basis van de verplichte IT-audits voor DigiD en Suwinet, opnieuw aan alle eisen voldaan. Het ENSIA-verantwoordingsproces voor 2024 is momenteel nog in uitvoering.

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Naast verbetering van de informatie-huishouding van de overheid beoogt de Woo kortweg de toegang tot overheidsinformatie voor iedereen te vergroten door de actieve openbaarmaking te bevorderen. Dit betekent dat de overheid uit zichzelf (de wettelijk aangewezen categorieën) documenten openbaar moet maken. In de Woo blijft de mogelijkheid bestaan om de overheid te verzoeken om documenten, die nog niet (actief) openbaar zijn gemaakt, alsnog openbaar te maken, de Wob is een onderdeel van de Woo geworden.

De Woo rust op drie pijlers:

1. **Passieve openbaarmaking (Woo-verzoek):** In 2023 is er een Woo-contactpersoon aangewezen om vragen van inwoners te beantwoorden. Woo-verzoeken kunnen elektronisch worden ingediend via een formulier op de website. De ontvangen Woo-verzoeken worden ook gepubliceerd op de website www.oss.nl/woo.
2. **Actieve openbaarmaking:** Op termijn moeten bepaalde categorieën informatie actief openbaar worden gemaakt volgens de Wet open overheid. Daarnaast is er een inspanningsverplichting om documenten actief openbaar te maken waar mogelijk. In 2023 hebben we een projectorganisatie opgericht en een projectplan geschreven om de implementatie van deze actieve openbaarmaking te realiseren. De focus ligt op de verplichte informatiecategorieën en de strategie die de landelijke overheid hanteert bij het bepalen van de volgorde van openbaar te maken documenten. Inmiddels zijn we aangesloten op de WOO-index, een portaal dat verwijst naar documentcollecties die gepubliceerd zijn. Een aantal categorieën is inmiddels openbaar gemaakt. Om de informatie op een privacy veilige manier te publiceren is in 2023 ook een anonimiseringsstool geïmplementeerd. In 2025 zullen we het documentportaal (analoog aan dataportaal) implementeren om documenten te publiceren.
3. **Informatiehuishouding:** Informatie is cruciaal voor het functioneren van de overheid en de verantwoording in onze democratie. Het beheer en gebruik van informatie moeten goed worden geregeld. We hebben stappen gezet om informatiebeheerplannen te implementeren, waarin de stand van zaken en aanbevelingen voor verbetering worden vastgelegd. In 2024 hebben we ingezet op het verder uitrollen van informatiebeheerplannen, het geschikt maken van specifieke vakapplicaties voor archivering, de implementatie van M365 als archiefomgeving, de doorontwikkeling van het zaakstelsel en het centrale DMS eDocs voor archivering en de verbetering van de samenhang en afstemming van applicaties binnen de informatiearchitectuur.

Paragraaf investeringsplan

Inleiding

In deze paragraaf rapporteren we over de investeringen die we in dit boekjaar hebben uitgevoerd.

We geven inzicht in:

- de besteding op kredieten en de bijbehorende restantkredieten;
- de geplande investeringen 2024 die nog niet in uitvoering zijn.

De uitgaven op een investering lopen niet altijd gelijk met het boekjaar. Van de restantkredieten geven we daarom aan of deze kunnen worden afgesloten omdat de investering is afgerond of dat deze worden overgeheveld naar het volgende boekjaar omdat het project nog loopt.

Geplande investeringen 2024 die nog niet in uitvoering zijn, schuiven door naar het volgende boekjaar. De financiële effecten hiervan (doorschuiven van de bijbehorende kapitaallasten) verwerken we in de eerste financiële tussenrapportage 2025.

1. Wat is een investering?

Investeren is het aanschaffen van goederen met een meerjarig nut. Bij investeringen is er een onderscheid tussen investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. We zijn verplicht om investeringen te activeren en de jaarlijkse lasten van deze investering op te nemen in de begroting. Dat staat in de verslagleggingsvoorschriften (BBV). Daarnaast is er een onderscheid in vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen. Vervangingsinvesteringen worden gedaan ter vervanging van oude al bestaande investeringen. Alle overige investeringen zijn nieuwe investeringen.

2. Investeringskredieten 2024

In de volgende tabel geven we een overzicht van de lopende investeringen (kredieten) per 31 december 2024.

We laten per programma zien hoe groot de beschikbare investeringskredieten zijn, wat we in 2024 hebben uitgegeven, hoeveel we tot nu toe totaal besteed hebben en welk bedrag we nog moeten uitgeven. In het bijlageboek is een overzicht op detailniveau per afzonderlijk krediet opgenomen. Daarbij is ook aangegeven welke kredieten we afsluiten en welke kredieten we overhevelen.

Mutaties op erfpachtgronden, beheergronden en strategische gronden zijn niet in dit overzicht meegenomen. Kredieten zijn opgehoogd met de bij de begroting toegerekende te activeren uren.

Het bedrag nog uit te geven is het rekenkundig verschil van de beschikbaar gestelde kredieten en de daadwerkelijke uitgaven op totaalniveau.

bedragen x € 1.000				
Programma	Investerings- krediet	Besteed 2024	Totaal besteed	Nog uit te geven
1. Welzijn en Zorg	20.850	13.114	16.163	4.687
2. Werk, inkomen en onderwijs	13.759	804	11.307	2.452
3. Ontmoeten, sport en cultuur	23.187	8.084	19.131	4.056
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	16.972	7.160	11.808	5.164
5. Economie	7.979	38	133	7.846
6. Stadscentrum	17.599	4.676	9.119	8.480
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	1.341	740	1.019	322
9. Besturen in verandering van tijden	7.305	1.852	2.194	5.112
Totaal	108.991	36.467	70.872	38.119

Toelichting investeringen 2024

We lichten hieronder de grootste projecten toe.

Programma 1. Welzijn en Zorg

De investeringen in dit programma hebben betrekking op welzijn en zorg. Het betreft de volgende kredieten:

- Opvanglocatie vluchtelingen Macharensweg-Spitsbergerweg (€ 19,7 miljoen). Hierop is tot nu toe € 15,7 miljoen uitgeven. De nieuwe locatie is 1 oktober 2024 in gebruik genomen. In 2025 verwachten wij nog kosten te maken voor inrichting van het terrein. Hier is niet het gehele restant krediet voor nodig. In Marap I 2025 stellen we het krediet hierop bij.
- Verkeersmaatregelen opvanglocatie vluchtelingen Macharensweg-Spitsbergerweg € 650.000 hierop zijn in 2024 nog geen uitgaven gedaan. Gehele project afronding wordt rond de zomer 2025 verwacht.

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

De investeringen in dit programma hebben betrekking op onderwijs. Het betreft de volgende kredieten:

- Korenaer/Kennedyschool (inv MIP) (€ 11,1 miljoen). Dit project is afgerond en de school is in gebruik. In 2025 volgen nog een aantal kosten om het project af te wikkelen, daarna sluiten we het krediet. Dit past binnen het nog een openstaand krediet van €156.000.
- De investering Meander - verbouwing MFA Lith (0,3 miljoen), dit project is afgerond. Oorspronkelijk was er rekening gehouden met het realiseren van 2 lokalen. Uiteindelijk hebben we het vraagstuk in het bestaande gebouw op kunnen lossen. Hierdoor is de investering €152.000 lager geworden.
- Mozaïek - Inpandige uitbreiding in MFA Metoor, dit project is in 2024 voorbereid en opgestart, hierbij hebben we in 2024 €74.000 aan kosten gemaakt. We verwachten de verdere uitvoer in 2025. Dit project heeft nog een restantkrediet van € 224.000.
- Daarnaast zijn er een aantal investeringen vanuit het MIP waarvoor voorbereidingskredieten beschikbaar zijn gesteld. Waarvan uitvoering vanaf 2025 plaatsvindt. Op deze voorbereidingskredieten zijn uitgaven gedaan, zij blijven beschikbaar en worden toegevoegd aan de uitvoeringskredieten zodra deze beschikbaar worden gesteld. Dit betreft: Kleurenbos/Evenaar-Verbouwing in MFA Noorderlicht (€ 0,1 miljoen), Specialistische voorziening SO (€ 0,7 miljoen), Specialistische voorziening VSO (€ 0,9 miljoen) en de Eiber (€ 0,1 miljoen).

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

De grootste investeringskredieten binnen dit programma betreffen:

- Theater de Lievekamp voorlopig ontwerp (€ 0,9 miljoen) en Theater de Lievekamp definitief ontwerp (€ 2,5 miljoen), dit zijn voorbereidingskredieten voor de totale ontwikkeling/nieuwbouw van de Lievekamp. Er is sprake van een overschrijding op het voorbereidingskrediet van € 61.000. Het tekort komt onder andere door indexeringen van de aanbiedingen bij de aanbesteding ten opzichte van de oorspronkelijke raming. Dit vangen we op in het totale krediet voor het Theater. Op het krediet voor het definitief ontwerp resteert € 1,2 miljoen.
- Demontage en opslag Zuiderstrandtheater (€ 3,9 miljoen) heeft een restantkrediet van € 15.000.
- Vervangende nieuwbouw voor het golfbad (€ 1,7 miljoen). Er is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld om te komen tot het definitief ontwerp. Per 31-12-2024 resteert hiervan € 0,5 miljoen. Dit voorbereidingskrediet wordt toegevoegd aan het uitvoeringskrediet na besluitvorming van de raad.
- ONK ontmoeten en sportterrein (€ 0,8 miljoen), dit project is in uitvoering. Er resteert nog € 0,5 miljoen.
- Gymzaal Verdistraat Nieuwbouw (€ 0,7 miljoen), het eerste deel van het krediet is in 2024 beschikbaar gesteld, in 2025 volgt het tweede deel en vindt verdere uitvoering plaats.
- Ontmoeten en sport Macharen (€ 0,4 miljoen), voor dit project is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld, hierop zijn nog geen uitgaven gedaan.
- Krediet open Sportpark Herpen (€ 0,1 miljoen). Dit betreft een voorbereidingskrediet waarop €53.000 is overschreden. Met de overkoepelende stichting Open Club Herpen werken we toe naar een definitief ontwerp van het open sportpark. Het krediet open Sportpark Herpen heeft naast bovenstaande voorbereidingskrediet nog een totaal investeringskrediet van € 2.226.000 welke nog op het investeringsplan beschikbaar staat. De overschrijding van het voorbereidingskrediet vangen we op in het totale krediet.
- Kunstgrasveld Amstelhoef en Koppelsteeg (beide € 0,7 miljoen), deze projecten zijn in uitvoering en worden in 2025 afgerond. De restantkredieten bedragen € 55.000 en € 200.000
- Drie kredieten voor verduurzaming vastgoed: Wijkcentrum Meteor (€ 0,7 miljoen) en MFC de Koppelinck (€ 0,4 miljoen) die grotendeels zijn uitgevoerd en de Volksuniversiteit (€ 0,6 miljoen) hiervan moet uitvoering nog starten.
- Investering Nicolaasschool Gymzaal (€ 2,1 miljoen), dit project is afgerond en de school/gymzaal zijn in gebruik. In 2025 wikkelen we de investering af, daarna sluiten we het krediet. Er is nog een openstaand krediet van € 47.000.

De grootste investeringen binnen dit programma die we afsluiten:

- Gymzaal Grindlaan (€ 1,7 miljoen)
- Verduurzaming buurtcentrum Kortfoort (€ 0,5 miljoen) met een overschrijding van € 28.000
- 't Slotje Herpen (€ 3,7 miljoen) met een overschrijding van € 89.000
- Urban sportpark (€ 0,6 miljoen) met een overschrijding van € 21.000

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

Dit programma bevat de kredieten vanuit het IUP voor € 15.262.000. Tot en met 2022 activeerden we deze projecten per jaarschijf op totalen, vanaf 2023 verwerken we de investeringen per project apart in de administratie en sluiten we ook per project af. Van dit bedrag is in 2024 € 6.564.000 uitgegeven. Hieronder lichten we de 3 grootste lopende projecten en de 3 grootste projecten die we afsluiten;

Lopende projecten:

- OV armaturen vervangen (€ 1,1 miljoen) hierop is tot en met 2024 € 0,5 miljoen uitgegeven. Uitvoering loopt door in 2025.
- Winkelcentrum de Ruwert (€ 0,9 miljoen), dit project is in uitvoering, in 2025 volgt het tweede deel van het uitvoeringskrediet.
- Integrale vervanging verhardingen (€ 0,7 miljoen), dit project is in uitvoering er resteert nog € 0,2 miljoen, dit project wordt in 2025 afgerond.

Projecten die we afsluiten:

- Bijdrage vervanging openbare verlichting in IUP projecten 2023 (€ 1,1 miljoen) het krediet is volledig uitgegeven.
- Grondstoffencentrale (€ 0,8 miljoen), dit project is afgerond met € 2.000 restant krediet.
- Civieltechnische kunstwerken vervangen (€ 0,6 miljoen) het krediet is volledig uitgegeven.

Naast het IUP bevat dit programma de volgende afzonderlijke investeringen:

- Dorpsplein Geffen (€ 1,8 miljoen) In 2024 is € 0,5 miljoen uitgegeven er is nog een opstaand krediet van € 1,1 miljoen. Afronding van deze investering volgt in 2025.
- Nicolaasschool Infra (€ 0,7 miljoen) Hierop is tot en met 2024 € 0,5 miljoen uitgegeven. Met het restantkrediet wordt dit project in 2025 afgerond.
- Herinrichten Hoogen Heuvel (€ 0,1 miljoen) dit project is vertraagd. Het opstellen van het ontwerp heeft langer geduurd, daarnaast is er vertraging opgelopen door archeologisch onderzoek.
- Blindegeleideroute (€ 0,3 miljoen) hierop zijn nog geen uitgaven gedaan. Door een vertraging in de bouw van het Walkwartier is ook de aanleg van de blindengeleidestrook vertraagd.

Programma 5. Economie

De investering Haven Elzenburg heeft een openstaande krediet van € 7,4 miljoen echter is het huidige plan in deze vorm niet haalbaar gebleken. Het geld blijft in de reserve binnenhaven. Er wordt een nieuw plan uitgewerkt en een raadsvoorstel om een nieuw krediet beschikbaar te stellen.

Programma 6. Stadscentrum

Dit programma bevat de investering in Het Warenhuis. In totaal heeft de gemeenteraad hier een krediet van € 17,4 miljoen voor beschikbaar gesteld. Hierop is in 2024 € 4,7 miljoen uitgegeven waarmee de totale uitgaven op € 9,1 miljoen komen. Het gebouw is in 2025 opgeleverd. De inrichting wordt nog aanbesteed, de afbouw is gepland in 2025.

Verder bevat dit programma de investering Openbare ruimte Walkwartier voor een krediet van € 240.000 hier zijn in 2024 nog geen uitgaven op geweest omdat dit project later is gestart en in uitvoering is.

Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit

De investeringen binnen dit programma betreffen de uitbreiding van de standplaatsen woonwagens € 575.000 hierop is tot en met 2024 € 284.000 uitgegeven waardoor er nog een krediet beschikbaar is van € 291.000. De kredieten voor twee woningen in de sportstraat (beide € 0,3 miljoen) zijn nog volledig beschikbaar.

Programma 9. Besturen in verandering van tijden

De investeringen binnen dit programma betreft ICT voor € 1,0 miljoen. Hierop resteert een saldo van € 0,7 miljoen. Dit betreft o.a. de investeringen NSX Systeemsoftware €130.000 welke vertraagd is, waarvan de kosten pas in 2025 komen. Op de investering laptops is in 2024 €76.000 uitgegeven en bij de investering iPhones is er in 2024 € 156.000 uitgegeven deze kredieten gaan we afsluiten en het openstaande bedrag van € 506.000 stellen we in 2025 opnieuw beschikbaar.

Totaal investeringen bij Rollend materieel zijn € 1,9 miljoen in 2024 hiervan is er in totaal € 0,5 uitgegeven. In 2024 hebben we 3 kredieten geopend voor vuilniswagens voor in totaal € 1,0 miljoen hier zijn nog geen uitgaven op geweest daarnaast zijn er kredieten aangevraagd voor 4 bedrijfsauto's voor in totaal €180.000 die nog niet zijn uitgegeven. De vuilniswagens en de bedrijfsauto's worden in 2025 geleverd.

Investering verbouwing gemeentehuis (€ 1,9 miljoen) en meublair gemeentehuis (€ 1,3 miljoen). Na het voorbereidingstraject en ontwerp zijn we eind 2024 gestart met de feitelijke verbouwing. We verwachten deze in 2025 af te ronden.

4. Geplande investeringen 2024

In de programmabegroting 2025-2028 is het investeringsplan 2024 voor het laatst geactualiseerd. Het totale investeringsplan voor 2024 bedroeg € 22,5 miljoen (zie onderstaande tabel). Voor projecten die gestart zijn, zijn investeringskredieten aangemaakt, deze hebben we in het vorige blok toegelicht. Vanuit het investeringsplan zijn projecten voor een bedrag van € 7,0 miljoen nog niet opgestart en schuiven door naar het jaar 2025. Deze lichten we hieronder toe. Het financiële effect hiervan vanwege het doorschuiven van de kapitaallasten verwerken we in de eerste financiële tussenrapportage 2025.

Investering	Besluit	Type	Plan 2024	Plan 2024 dat doorschuift naar 2025
2. Werk, inkomen en onderwijs				
De Evenaar en 't Kleurenbos	C	N	1.580	1.580
De Wissel	A	N	51	0
Oss Noord-West (Lockaert/Polderhof) en kinderopvang	A	N	948	948
SBO Het Baken (basisonderwijs en kinderopvang)	A	N	537	537
Totaal programma			3.116	3.065
3. Ontmoeten, sport en cultuur				
Gymzaal Verdijkstraat	C	N	877	877
Kunstgras Amstelhoef onderlaag	A	N	300	0
Kunstgras Amstelhoef top laag	A	N	300	0
Kunstgras Oss'20 Rusheuvel top laag	A	N	342	0
Kunstgrasveld Koppelsteeg onderlaag	A	N	300	0
Kunstgrasveld Koppelsteeg top laag	A	N	300	0
Sportclub Herpen	C	N	2.226	2.226
Implementatie huiskamerfunctie thuis in de buurt	C	N	285	285
Ontmoeten Macharen	A	N	418	0
Scouting Oss Zuid	A	V	500	0
Totaal programma			5.848	3.388
4. Klimaat, energie en openbare ruimte				
Investerings IUP (groen, wegen en OV)	C	V	7.529	0
Haag Megen	C	V	37	0
Herinrichting Hoogen Heuvel	C	V	121	0
Vergroenen Stadshart	A	N	125	0
Totaal programma			7.812	0
5. Economie				
Sluis installaties	C	N	213	0
Sluis mechanical	C	N	425	0
Totaal programma			638	0
7. Verstedelijk, wonen mobiliteit				
Parkeren	A	N	610	180
Totaal programma			610	180
9. Besturen in verandering van tijden				
Rollend materieel	A	V	1.695	100
Meubilair gemeentehuis	A	V	25	0
ICT Hardware	A	V	1.043	145
ICT Software	A	V	799	90
Totaal programma			3.562	335
10. Financieel Beleid				
Activeren uren openbare ruimte	A	N	616	0
Activeren uren Vastgoed	A	N	485	0
Totaal programma			1.100	0
TOTAAL ALLE PROGRAMMA'S			22.686	6.968

Toelichting geplande investeringen

De uitvoering van een aantal investeringen uit 2024 schuiven door naar 2025.

De investeringen in programma 2 schuiven we door van 2024 naar 2025;

- Investering de Evenaar en 't Kleurenbos, we zijn in 2024 gestart met de voorbereiding van deze interne verbouwing a.d.h.v. het voorbereidingskrediet. Het resterende uitvoeringskrediet is in 2024 nog niet aangevraagd, omdat we verwachten dat de uitvoering in 2025 gaat plaatsvinden.
- Investering Oss Noord-West (Lockaert/Polderhof) en kinderopvang, in december van 2024 is het haalbaarheidsonderzoek in het college geweest en is er een raadsinformatiebrief verzonden. Voor de bouw van de scholen (Polderhof, Lockaert en Het Baken) vindt nu overleg plaats met de schoolbesturen over de inrichting van het proces. Het beschikbaar gestelde voorbereidingsbudget is hiervoor ingezet. Het aanvragen van het investeringskrediet vindt plaats wanneer we concreet aan de slag gaan met de gebouwenontwikkeling.
- Investering SBO Het Baken (basisonderwijs en kinderopvang), we gaan het voorbereidingskrediet (besloten middels investeringsplan) begin 2025 beschikbaar stellen.

Vanuit programma 3 schuiven we de volgende investeringen door van 2024 naar 2025;

- Investering open Sportpark Herpen, Het sportpark in Herpen transformeren we naar een laagdrempelig, multifunctioneel en duurzame sportlocatie waar alle Herpenaren samenkomen en waar het hele jaar door aanbod van activiteiten is. Met de overkoepelende stichting Open Club Herpen werken we toe naar een definitief ontwerp van het open sportpark inclusief investeringsraming en dekkingsplan. Om een reëel beeld te krijgen van ruimtelijke en financiële gevolgen zijn noodzakelijke onderzoeken en het bestek uitgevoerd. Hierdoor kunnen we een realistisch definitief ontwerp met kostenraming presenteren voor de bestuurlijke besluitvorming over het investeringskrediet van € 2.226.000.
- Investering Implementatie huiskamerfunctie thuis in de buurt, alle geplande huiskamers die we in 2024 gepland hadden staan in de ontwerpfase met werkgroep projectleider en architect. Het bedrag 2024 schuift door naar 2025. In het updaten van het MIP voor de aankomende begroting zullen we de actualisatie per jaarschijf verwerken.

De investering parkeren in programma 7 is een gedeelte nog niet uitgevoerd dat bedrag schuiven we daarom door naar 2025.

Verder schuiven we in programma 9 het gedeelte van ICT en rollend materieel door naar 2025 wat er gepland stond en nog niet uitgevoerd is.

Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte

Inleiding

De uitvoering van projecten, zeker van complexe projecten, is en blijft een dynamisch proces. Door het constant blijven volgen van de projecten tijdens de voorbereiding en uitvoering krijgen we een goed inzicht in het uiteindelijke resultaat, de kosten, en de inzet van subsidies.

Deze rapportage geeft de voortgang weer van de IUP-projecten van de afdeling IBOR. Alle projecten zijn beoordeeld naar de situatie per december 2024. Daarbij is ook een doorkijk gemaakt naar de totale doorlooptijd van het betreffende project. Als er sprake is van een technische - en/of financiële afwijking treft u in deze rapportage een nadere toelichting aan.

1. Technische voortgang van de projecten (alle IUP-projecten)

Hierbij wordt beoordeeld welke technische mutaties er de afgelopen periode hebben plaatsgevonden. Daarbij wordt gekeken of eventuele afwijkingen gevolgen hebben voor de planning van de uitvoering. Vooralsnog kunnen de meeste projecten volgens planning worden afgerond. In het volgende overzicht geven we aan welke technische mutaties de afgelopen periode hebben plaatsgevonden voor de IUP projecten.

Status	Aantal
Technisch gereed	15
Financieel gereed	7
Vorbereiding op schema	22
Uitvoering op schema	38
Startmoment loopt gevaar	1
Startmoment is bijgesteld	0
Project is vervallen	1
Nieuw project	0
Totaal	84

Status – startmoment loopt gevaar

Geurdenhof

Het project Geurdenhof is een relatief kleinschalig project. Het betreft het vervangen van een enkele rioleringsstreng en de bovenliggende verharding. Er wordt gekeken naar mogelijke vervangende maatregelen voor de Geurdenhof. Het geplande startmoment loopt daarmee gevaar.

Status – startmoment is bijgesteld

Er zijn bij de het opstellen van de 2e voortgangsrapportage IUP 2024 geen projecten waarbij het startmoment gevaar loopt.

Status – project is vervallen

Glasvezel VRI's

Diverse verkeersregelinstallaties (VRI) binnen de gemeente zijn voorzien van een glasvezel verbinding. Deze werkzaamheden zijn gelijktijdig met andere werkzaamheden aan de VRI's uitgevoerd. Het is dus niet langer noodzakelijk om deze werkzaamheden apart uit te voeren. Dit project komt te vervallen.

Status – nieuw project

Er zijn bij het opstellen van de 2e voortgangsrapportage IUP 2024 geen nieuwe projecten te melden.

Projectmutaties (alleen de IBOR-projecten)

Het resultaat van de 2e voortgangsrapportage IUP 2024 bestaat uit projectresultaten (positief en negatief) en projectmutaties (bijramen en aframes). De 2e voortgangsrapportage IUP 2024 laat een beperkt negatief totaalresultaat zien. Het resultaat laat zich als volgt samenvatten.

Negatieve projectresultaten

De projecten "Oude Litherweg" en "Openbare verlichting Docfalaan" zijn gereed en kennen een negatief projectresultaat.

Positieve projectresultaten

De projecten "Winterschades", "Rooseveltstraat e.o." en "Kerkplein Maren-Kessel" zijn gereed en kennen een positief projectresultaat.

Aframes projectbudget

Van Hogendorplaan West

Het project "Van Hogendorplaan West" is technisch gereed. Een geschil over de kwaliteit van de riolering is in het voordeel van de gemeente beslecht. De eerder hiervoor aangehouden risicoreservering binnen het project kan nu worden afgeraamd.

Haven oeverbescherming fase 4

Het project "Haven oeverbescherming fase 4" kent een aanbestedingsvoordeel en kan tussentijds worden afgeraamd.

Baggeren haven

Het project "Baggeren haven" bevindt zich in de afrondende fase. De mate van vervuiling van het te ontgraven en af te voeren baggerslib bepalen in hoge mate het benodigde budget. Het afgevoerde baggerslib blijkt gemiddeld genomen minder vervuild dan op basis van de vooronderzoeken aannemelijk was. De mindere vervuiling zorgen voor minder kosten voor afvoer.

De grote hoeveelheid baggerslib in combinatie met de mindere kosten geven ruimte in het projectbudget. Eerder heeft het college besloten een groot deel van deze ruimte in te zetten voor de dekking van de havenbegroting.

Binnen het externe project Meanderende Maas wordt de toegang tot het Burgemeester Deelenkanaal verruimd. Ten behoeve van een veilige doorvaart naar de haven dient deze verruiming aangesloten te worden op de oevers van het kanaal. De oevers dienen op de nieuwe situatie te worden aangepast. Het kanaal valt binnen de verantwoording van het havenbedrijf. In de beheerbegroting van de haven is eerder rekening gehouden met aanpassing van enkel de oostelijke oever. De resterende ruimte binnen dit project wordt aangewend voor het kunnen aanpassen van de westelijke oever. Deze mutaties verwerken nu met de 2e voortgangsrapportage IUP 2024.

Bijramen projectbudget

Linnenplein

Het project "Linnenplein" is in uitvoering. Ten behoeve van klimaatadaptatie wordt er een extra waterbergend cunet aangelegd. De vrijkomende grond is meer vervuild dan dat op basis van de bodemkwaliteitskaart mocht worden aangenomen. Hiervoor zijn extra middelen benodigd. Dit project wordt bijgeraamd.

2. Voortgang op projectniveau

A = Programmafase
B = Ontwerpfase
C = Bestekfase
D = Uitvoeringsfase
E = Technisch gereed
F = Financieel gereed

Projectnaam	Project-fase	Toelichting bij technische of financiële afwijkingen
Winterschades	F	De werkzaamheden voor winterschades worden voortaan meegenomen in het asfaltbestek, het project sluit met een positief resultaat
Van Hogendorplaan West	E	Het project bevindt zich in de afrondende fase de risicoreservering voor geschil met aannemer kan worden afgeraamd
Oude Litherweg herinrichten	F	Het project is gereed en sluit met een negatief projectresultaat
Rooseveltstraat e.o. vervangen buitenruimte	F	Het project is gereed en sluit met een positief projectresultaat
Haven oeverbescherming fase 4	E	Het project kent een aanbestedingsvoordeel en het budget kan worden afgeraamd
Linnenplein	D	Er wordt voorzien in een extra waterbergend cunet, de vrijkomende grond is meer verontreinigd dan verwacht
Baggeren havens	E	De mate van vervuiling van het baggerslip is in de praktijk meegevallen en het budget kan worden afgeraamd
707870 Openbare verlichting Docfalaan	F	Het project is gereed en sluit met een negatief projectresultaat
Kerkplein Maren-Kessel	F	Het project is gereed en sluit met een positief projectresultaat

3. Financiën

Het resultaat van de 2e voortgangsrapportage IUP 2024 is geanalyseerd naar de financieringsbron. Een project kan gevoed worden uit het rioleringsfonds, fonds bodemsanering, grondbedrijf en beheergelden. Om een zuiver beeld te schetsen wordt het resultaat terug herleid naar deze groepen. Het resultaat valt uiteen in afwijkingen op groot onderhoud en vervanging. De afwijkingen op groot onderhoud worden gemuteerd op de betreffende activiteiten en voor zover het groot onderhoud groen, wegen of verkeer betreft eventueel verrekend met de Reserve IUP. Afwijkingen op vervanging leiden tot aanpassing van het betreffende investeringsvolume en hogere of lagere kapitaallasten in volgende jaren.

Het totale resultaat van de 2e voortgangsrapportage IUP bedraagt € 1.219.22. Hiervan is € 1.175.007 groot onderhoud en € 44.220 vervangingen. Van het resultaat groot onderhoud vloeit € 1.000.000 terug naar de reserve haven en valt €175.007 vrij aan het concern. Van het resultaat vervangingen vloeit € 8.017 terug naar de voorziening riolering en € 36.203 valt vrij aan het concern. Dit resultaat vervangingen vertaald zich in een vrijkomende investeringsruimte of een bij deze investeringsruimte horende lagere kapitaallast.

Omzetprognose

Op basis van de stand van de IBOR-projecten wordt een doorkijk gegeven naar de omzet die naar verwachting in het lopende jaar op de IBOR-projecten (projecten die met reserve IUP communiceren) nog wordt gemaakt. In totaal is per december 2024 een bedrag van € 12.096.989 afgerekend. Op dit moment wordt voor de projecten nog aanvullend een omzet van € 2.142.500 verwacht. De totaal te verwachten omzet in 2024 komt daar mee op € 14.239.489. De laatste vijf jaar bedroeg de gemiddelde jaarlijkse omzet (afgerond) €9.300.000. de omzetprognose 2024 is daarmee circa 53% hoger dan de gemiddelde omzet van de afgelopen vijf jaren.

Bestemming rekeningresultaat

De jaarrekening 2024 sluit met een positief saldo van afgerond € 14.883.349. De bestemming van het saldo vindt pas plaats nadat de jaarrekening is vastgesteld. Voorstellen voor het overhevelen van budgetten zijn mogelijk om ervoor te zorgen dat projecten c.q. activiteiten, waarvoor in 2024 specifieke gelden beschikbaar gesteld zijn, in 2025 alsnog uit te voeren/af te ronden. Het is goed om dit soort voorstellen aan een aantal criteria te toetsen. Deze zijn:

- Beleidsinhoudelijk is het noodzakelijk de prestatie alsnog te realiseren.
- De over te hevelen middelen waren al bedoeld voor de betreffende prestatie.
- De prestatie past in de werkplanning of het jaarplan van het nieuwe jaar.
- Realisatie van de prestatie vindt uiterlijk in het nieuwe jaar plaats.
- Er is sprake van budgetten voor projecten waar bij de start al duidelijk was dat de uitvoering meerdere jaren zou vergen. Deze budgetten moeten voor deze projecten beschikbaar blijven.
- Er is sprake van een relatie met rijksmiddelen of middelen van derden.
- In het nieuwe jaar zijn geen middelen beschikbaar voor deze prestatie en het is de verwachting dat dit niet redelijkerwijs mogelijk is. Uitvoering van de activiteiten/werkzaamheden kan zonder budgetoverheveling dus niet binnen het budget van het nieuwe jaar uitgevoerd worden.
- In het betreffende beleidsveld is op rekeningbasis geld over tot minimaal het gevraagde bedrag.
- Het gaat om een materieel bedrag: als ondergrens geldt in principe een bedrag van € 25.000.

De afweging om extra gelden beschikbaar te stellen voor nieuwe wensen c.q. ontwikkelingen vormt geen onderdeel van de resultaatbestemming. De integrale afweging daarvan vindt plaats binnen de kadernota en de programmabegroting. Dat betekent dat een eventueel resterend rekeningsaldo in de algemene reserve gestort wordt. Vervolgens kan bij de behandeling van de kadernota c.q. programmabegroting de integrale afweging plaatsvinden van een eventuele besteding van de algemene reserve aan specifieke doelen.

We stellen voor het positieve saldo over 2024 van € 14.883.349 als volgt te bestemmen c.q. budgetten over te hevelen.

Nr	Progr.	Omschrijving	Bedrag in €
		Budgetoverhevelingen	
1	1	Spreidingswet vluchtelingen	64.679
2	1	Lokaal investeringsbudget Beschermd wonen	200.000
3	1	Dak- en thuisloosheid	386.000
4	2	Alleenverdienersproblematiek	140.000
5	4	Uittredingsvergoeding duurzaamheidsplein storten in reserve afval	1.090.263
6	4	Energietoelage	136.000
7	5	Impuls recreatie & toerisme	107.328
8	7	Mobiliteit advies parkeernormen	26.418
9	7	Landelijk beëindigingsregeling veehouderijlocaties	39.000
10	7	Rijkssubsidies Stationskwartier Ravenstein en Raadhuislaan Zuid	95.500
11	7	Aankoop gronden grondexploitatie Stationskwartier	376.300
12	7	Aanvullen Algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	3.700.000
13	8	Camera expertise	85.400
14	9	Operating systems	42.400
15	9	Wet Open Overheid (Woo)	335.000
16	9	Office 365	120.000
17	9	Dashboard sociaal domein	50.000
18	9	Implementatie regiesysteem sociaal domein	45.000
19	9	Meanderende Maas inzet leges omgevingsvergunning	426.240
20	9	Begeleiding junior jurist RO	51.000
		subtotaal	7.516.528
		Storting in de algemene reserve	7.366.821
		Totaal	14.883.349

Bij het bestemmen van het positieve saldo volgens deze tabel blijkt dat we een bedrag van € 7,4 miljoen storten in de algemene reserve.

Toelichting posten

Nr	Omschrijving	Bedrag
1	Spreidingswet vluchtelingen	64.679
We hebben in de decembercirculaire 2024 € 64.679 vanuit de Spreidingswet ontvangen. Vanuit deze wet hebben we de taak gekregen om voor opvangplekken te zoeken. Dit bedrag ontvangen we hiervoor. We willen deze middelen meenemen naar 2025 omdat deze middelen direct gekoppeld zijn aan huisvestingsfaciliteiten en taakstelling voor vluchtelingen. Op dit moment is er een grote centrale locatie. Op termijn, er zijn vluchtelingen die er al 3 jaar verblijven, moeten er doorstroom mogelijkheden ontstaan voor individuele of groepjes bewoners naar meer zelfstandige wooneenheden. Hiervoor zijn rijksmiddelen nodig om dit mogelijk te maken. Deze middelen zijn bedoeld om gemeente hier in tegemoet te komen.		
2	Lokaal investeringsbudget Beschermd wonen	200.000
We hebben in de Centrumregeling Wmo 2024 afspraken gemaakt over het Investeringsfonds Beschermd Wonen. Het investeringsfonds is een innovatie- en stimuleringsfonds en financiert eenmalige projectmatige kosten om de basis op orde te krijgen voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid in de lokale gemeenten, uitgewerkt in het Koersdocument inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Er is regionaal tot en met 2028 jaarlijks een bedrag van € 1 miljoen beschikbaar. Daarmee kunnen de gemeenten in onze regio tot en met 2028 jaarlijks een bedrag van maximaal € 200.000 aanvragen. Oss heeft voor 2024 een bedrag van € 200.000 aangevraagd en gekregen. Dit bedrag was bedoeld voor het doen van onderzoek naar een nieuwe woonvorm voor inwoners die nog niet in staat zijn volledig zelfstandig te wonen. Het geld is in 2024 niet uitgegeven. Er is een langere aanlooptijd nodig geweest om de opdracht en de vraagstukken concreet te krijgen. We verwachten het geld in 2025 alsnog uit te geven. We willen een projectleider inhuren en ervaringsdeskundigen inzetten. Daarnaast zal een vaste werkgroep worden opgericht met interne medewerkers van de verschillende domeinen. Het regionale portefeuillehoudersoverleg Wmo heeft in december 2024 ingestemd met het overhevelen van dit budget.		
3	Dak- en thuisloosheid	386.000
In de meicirculaire 2024 is duidelijk geworden dat de regio, naast de eerdere incidentele middelen, voortaan structurele middelen ontvangt voor de aanpak van dak- en thuisloosheid. Hiermee kunnen we ook structurele inzet voor de aanpak van dakloosheid financieren. Omdat de uitvoering hiervan voorbereidingstijd heeft gevraagd, hebben we deze middelen in 2024 nog niet geheel kunnen besteden. We hebben nog € 386.000 over. De algemene lijn is dat we inzetten op de beweging van opvang naar wonen. Het regionale portefeuillehoudersoverleg Wmo heeft in dit kader in december 2024 vastgesteld dat de structurele middelen worden ingezet om het tekort van maatschappelijke opvang te dekken zolang dit nog noodzakelijk is en om regionale structurele inzet op preventie te bekostigen. Vervolgens worden de resterende middelen aan lokale gemeenten uitbetaald om het nieuwe product Eerst een thuis te betalen. De aanbesteding hiervan is eind 2024 afgerond. De verwachting is dat het product Eerst een thuis in de loop van 2025 uitgebouwd zal worden. De snelheid waarmee dit kan zal onder meer afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van woningen. Omdat trajecten over het algemeen een langere looptijd hebben (1-3 jaar) verwachten we dat de uitgaven voor lokale gemeenten voor dit product langzaam gaan toenemen. Daarom willen we de resterende middelen graag overhevelen naar 2025. Na aftrek van de regionale inzet komen er dan lokaal voldoende middelen beschikbaar voor het opvangen van stijgende Wmo-kosten voor het product Eerst een thuis.		
4	Alleenverdienersproblematiek	140.000
We hebben in de septembercirculaire 2024 € 152.000 voor de alleenverdienersproblematiek ontvangen. De middelen zijn beschikbaar gesteld om financiële ondersteuning te bieden aan huishoudens die als gevolg van de alleenverdienersproblematiek in 2023 en 2024 onder het bestaansminimum uitkomen. De uitvoering van de alleenverdienersproblematiek loopt door in 2025. Daarom willen we een bedrag van € 140.000 overhevelen naar 2025.		
5	Uittredingsvergoeding duurzaamheidsplein storten in reserve afval	1.090.263
We ontvingen in 2024 een bedrag van € 1,1 miljoen van de gemeente Maashorst voor de uittreding Duurzaamheidsplein per 1 januari 2024. Dit was een vergoeding voor frictiekosten en gemiste inkomsten voor onze gemeente. Voorgesteld wordt om dit bedrag te storten in de reserve afval (het is indirect een vergoeding voor afvalinzameling) en daarmee kan het tarief voor onze inwoners de komende jaren gemachtigd worden en/of kan de reserve ingezet worden ter dekking van eventuele investeringen. Dit is een nadrukkelijke beleidsmatige keuze.		

6	Energietoelage	136.000
We hebben in de decembercirculaire 2024 € 136.000 aan energietoelage ontvangen. Het Rijk had voor de uitvoering van de regeling een financieel vangnet voor gemeenten die hierdoor tekorten zouden krijgen. De betreffende gemeenten zijn gecompenseerd (Oss valt hier niet onder) en het resterende budget is landelijk verdeeld. De uitvoering van de regeling is landelijk gestopt. Dus hiervoor maken we geen kosten meer. Binnen de bijzondere bijstand maken we wel kosten als gevolg van de bredere problematiek die is ontstaan als gevolg van energiearmoede, denk aan de witgoedregeling, meer duurzaamheid bij inrichting van woningen. Hiervoor hebben we geen extra budget binnen de bijzondere bijstand. Vanaf 2022 is het gebruik van de bijzondere bijstand gestegen, onder andere doordat we een hoger bereik hebben door de introductie van de energietoelage. We zetten de bijzondere bijstand daarbij in om op individueel niveau maatwerk te bieden. We zien dit bijvoorbeeld bij de groep jongeren onder 21 die door de gestegen energiekosten (en kosten van het dagelijks leven) niet meer in het eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Daarom willen we het bedrag van € 136.000 overhevelen naar 2025 zodat het budget beschikbaar blijft voor de doelgroep. Die doelgroep is immers ontstaan als gevolg van de sterk stijgende energieprijzen en we verwachten ook in 2025 weer budget nodig te hebben om onze dienstverlening op het huidige niveau voort te zetten.		
7	Impuls recreatie & toerisme	107.328
In 2024 is er een impulsbudget van € 115.000 beschikbaar gesteld voor extra impuls recreatie en toerisme verbonden aan de speerpuntprojecten recreatie & toerisme Hoessenbosch, Geffense Plas en Openbaar strandbad Lithse Ham. De projecten zijn alle drie gestart en lopen door in 2025. Het budget overhevelen van het budget is nodig om financiële verplichtingen te kunnen voldoen en om de projecten te kunnen opleveren in 2025.		
8	Mobiliteit advies parkeernormen	26.418
In 2023 is voor het advies parkeernormen een bedrag van € 125.000 beschikbaar gesteld. Hiervan is voor 2024 € 82.000 overgeheveld naar 2024. Nu stellen we voor om weer een deel door te schuiven naar 2025. Op dit moment zijn we nog bezig met de verdere uitwerking van de input die we in het 4^e kwartaal 2024 opgehaald hebben op de opinienota parkeren. Dit resulteert in een parkeerbeleidsnota die in het 2^e kwartaal 2025 naar de raad gaat ter vaststelling. Het restantbedrag is noodzakelijk voor de financiering van de benodigde externe advisering.		
9	Landelijk beëindigingsregeling veehouderijlocaties	39.000
We hebben in de decembercirculaire 2024 extra geld ontvangen voor de landelijke beëindigingsregeling veehouderij. Hiermee kunnen veehouders hun bedrijfslocaties tegen subsidie beëindigen. Voor de uitvoeringskosten ontvangen we als gemeente geld. Dit zijn bijdragen voor agrarische procedures die bij afdeling RO (gaan) lopen in het kader van de agrarische transitie.		
10	Rijkssubsidies Stationskwartier Ravenstein en Raadhuislaan Zuid	95.500
We hebben voor zowel Stationskwartier Ravenstein als voor Raadhuislaan Zuid subsidie ontvangen vanuit het Rijk. We stellen met dit voorstel voor om het rentevoordeel over deze subsidies ten gunste te brengen van het grondbedrijf. Bij vaststelling van de grondexploitatie Stationskwartier Ravenstein is uitgegaan van een directe toerekening van de verkregen subsidies vanuit het Rijk, te weten de 'WBI-subsidie' namens het ministerie van BZK en de 'SPUK WOKT-subsidie' namens het ministerie van IenW. Het gaat hier om een totale bijdrage van bijna € 5,2 miljoen. Echter, hoewel de verleende subsidiebedragen wel al door de gemeente zijn ontvangen, zijn deze op grond van de daarvoor opgestelde BBV-regels nog niet toerekenbaar aan de grondexploitatie. Dit kan op grond van deze voorwaarden pas wanneer (gedeeltelijk) aan de gestelde subsidievoorwaarden is voldaan. Aangezien de bouw in het plangebied nog moet starten, is dit nog niet het geval. Zodra de bouw vordert, en daarmee aan een gedeelte van de subsidievoorwaarden wordt voldaan, wordt de ontvangen subsidie gedeeltelijk ingerekend in de grondexploitatie. Dit betekent kortgezegd dat de boekwaarde van de grondexploitatie over de volledige looptijd hoger is dan wanneer de subsidies direct in de boekwaarde worden ingerekend. Dit leidt op haar beurt weer tot een verhoogde rentelast voor de grondexploitatie. De gemeente zelf ontvangt over de ontvangen subsidiebedragen echter wel rentebaten. Om de niet verkregen rentebaten van de grondexploitatie te compenseren stellen we voor om bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2024 het berekende nadeel toe te voegen aan de ABR (reserve grondbedrijf). Het gaat om een bedrag van € 63.000. Ditzelfde geldt ook voor de ontvangen rijkssubsidie woningbouwimpuls (WBI) van € 2,7 ten behoeve van project Raadhuislaan zuid. Op grond daarvan stellen we hierbij ook voor om de ABR met € 32.500 te verhogen vanuit de resultaatbestemming 2024.		

11	Aankoop gronden Stationskwartier Ravenstein	376.300
In 2020 is grond voor eventueel toekomstige woningbouw Ravenstein aangekocht. Omdat deze grond een agrarische bestemming had is in 2021 € 376.300 gestort in de voorziening bijzondere waardeverminderingen MVA. Dit voor eventuele afwaardering van deze gronden. Per 12 december 2024 heeft de gemeenteraad besloten tot vaststelling van de grondexploitatie Stationskwartier Ravenstein. Op basis daarvan is de koopsom van de aangekochte grond in 2020 volledig ingebracht bij de grondexploitatie. Daardoor is de voornoemde voorziening vrijgevallen in het jaarrekeningresultaat 2024. Destijds is genoemd bedrag betaald vanuit de reserve strategische aankopen. Op grond daarvan stellen we nu voor om bij het bestemmen van het jaarrekeningresultaat 2024 dit bedrag weer terug te storten in de reserve strategische aankopen.		
12	Aanvullen Algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	3.700.000
De algemene bedrijfsreserve grondbedrijf (ABR) is specifiek bestemd voor de mutaties en risico's die zich binnen het grondbedrijf kunnen voordoen. Met een afdoende saldo van de ABR kunnen we onverwachte situaties opvangen, zodat we geen andere reserves of middelen van de gemeente hoeven te gebruiken. In de ABR zit het weerstandsvermogen voor het grondbedrijf. De winstnemingen van positieve grondexploitaties vullen de ABR op natuurlijke wijze aan. De gemeente investeert tegelijk ook in nieuwe gebiedsontwikkelingen zoals Amsteleind en de verschillende ontwikkelingen in de spoorzone. De ABR groeit naar verwachting in 2025 door de winstnemingen naar € 4,8 miljoen. Voor de afdekking van alle risico's van de huidige (actieve) grondexploitaties is een weerstandsvermogen van € 8,5 miljoen nodig. Het vermogen van € 4,8 miljoen in de ABR is voldoende om 56% van de risico's op te vangen. Om ook de risico's van de toekomstige projecten (IMVA's) af te dekken, is het wenselijk dat de ABR meegroeit. Omdat de gemeente in de tweede helft van 2025 gaat investeren in de gebiedsontwikkelingen van Amsteleind-noord en Raadhuislaan-zuid door het openen van een grondexploitatie, stellen wij voor om de ABR aan te vullen met € 3,7 miljoen uit het jaarresultaat. Daarmee vullen we het huidig benodigde weerstandsvermogen aan tot 100%. Bij het openen van de grondexploitaties Amsteleind-noord en Raadhuislaan-zuid stijgt het benodigde weerstandsvermogen met € 10,5 miljoen tot € 19 miljoen. Gelet op deze enorme stijging van het risicoprofiel stellen we voor om minimaal € 3,7 miljoen te bestemmen voor het aanvullen van de ABR reserve.		
13	Camera expertise	85.400
We hebben een incidenteel budget van € 75.000 in 2023 en 2024 voor het inhuren van 2 jaar specialistische expertise/projectondersteuning om het camera beleid te ontwikkelen, het huidige camera bestand in beeld te brengen, te registreren en plan van uitvoering te maken. Het definitieve beleid is in 2024 definitief bestuurlijk vastgesteld afgerond en de projectwerkzaamheden vinden plaats in 2025.		
14	Operating systems	42.400
Voor dit project, dat over meerdere jaren loopt, moet een deel van het overgebleven budget worden overgeheveld. De zeer intensieve voorbereidingen zijn deels al gereed en het project start in kwartaal 1 van 2025. De doorlooptijd is naar verwachting tot eind 2026.		
15	Wet Open Overheid (Woo)	335.000
De Wet open overheid (Woo) regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Naast verbetering van de informatie-huishouding van de overheid beoogt de Woo kortweg de toegang tot overheidsinformatie voor iedereen te vergroten door de actieve openbaarmaking te bevorderen. Dit betekent dat de overheid uit zichzelf (de wettelijk aangewezen categorieën) documenten openbaar moet maken. In de Woo blijft de mogelijkheid bestaan om de overheid te verzoeken om documenten, die nog niet (actief) openbaar zijn gemaakt, alsnog openbaar te maken, de Wob is een onderdeel van de Woo geworden. In 2023 en 2024 is een projectleider aangetrokken ten behoeve van de implementatie van de WOO in Oss. Een anonimiseringstool is aangeschaft en geïmplementeerd, er is een proces voor WOO-verzoeken ingevoerd en inmiddels zijn door de wetgever de eerste informatiecategorieën ingevoerd voor verplicht actieve openbaarmaking. De komende jaren de wet verder worden ingevoerd met meer actief te openbaren informatiecategorieën en wordt gewerkt aan het verder op orde brengen van de informatiehuishouding. Om verdere invoering van de wettelijke verplichting uit te kunnen voeren zijn de incidenteel toegekende WOO budgetten ook de komende jaren nog noodzakelijk.		

16	Office 365	120.000
We hebben binnen dit budget € 120.000 over door lagere kosten licenties (gezamenlijke voordeligere inkoop via de VNG) en lagere inhuurkosten. Dit voordeel willen we overhevelen ten behoeve van de het programma het moderne werken. Binnen dit programma lopen diverse activiteiten over de jaargrens 2024-2025 heen. De uitrol en adoptie van de basis van Teams/MS365 heeft meer tijd, energie en doorlooptijd geveerd, dan in eerste instantie ingeschat was. Hierdoor is niet of niet tijdig met de overige geplande activiteiten gestart. Overige activiteiten zijn de verdere uitrol van beschikbare functionaliteiten zoals borging van beheer, dataclassificatie/dlp, afronding archivering, copilot en wellicht ook VIVA. Hiervoor dient budget voor de kosten van consultancy, kennisoverdracht, licenties e.d. beschikbaar te zijn. Daarnaast zullen we ook in 2025 extra energie blijven steken in de verdere adoptie, kennisoverdracht en het actieve gebruik van de beschikbare functionaliteiten van Teams en overige MS365 producten.		
17	Dashboard sociaal domein	50.000
We hebben in 2024 € 106.000 overgehouden van het projectbudget voor het Dashboard sociaal domein. De ontwikkeling en realisatie van een dashboard is een meerjarig project. Deze incidentele middelen zijn overgebleven, omdat we in 2024 geconfronteerd werden met vertragingen bij de implementatie van het regiesysteem (ZorgNed) en bij het Programma Data (invoering PowerBI/GGM data model). In 2025 zal het project alsnog een datawarehouse moeten inrichten met bijbehorende rapporten voor ZorgNed. Daarnaast dienen we ook verder te werken aan de introductie van nieuwe rapportage tools als Power BI vanuit Programma Data. We willen hiervoor graag € 50.000 budget overhevelen naar 2025.		
18	Implementatie regiesysteem sociaal domein	45.000
We hebben in 2024 € 45.000 overgehouden van het budget voor licentiekosten van het regiesysteem (ZorgNed). De licentiekosten zijn lager uitgevallen door vertraging bij de implementatie van het regiesysteem. Door de vertraging maken we extra kosten voor implementatie in 2025. De middelen willen we graag overhevelen naar 2025 ter dekking van de hogere implementatiekosten in 2025.		
19	Meanderende Maas inzet leges omgevingsvergunning	426.240
We hebben leges ontvangen die betrekking hebben op werkzaamheden aan de dijkversterking aan ons gebied langs de Maas. We vragen om deze middelen te storten in de reserve Dijkversterking. Daarmee zijn we in staat dit grote project beter te bemensen, de juiste deskundigheid aan te trekken en meekoppelkansen te benutten.		
20	Begeleiding junior jurist RO	51.000
De afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling heeft zich begin 2024 aangemeld voor het opleidingstraject 'Ruimte voor Groei'. Via dit traject worden zij-instromers, begeleid door een ervaren Osse collega, opgeleid tot Juridisch adviseur Ruimtelijke Ontwikkeling. Dit traject is later gestart dan gepland, namelijk pas op 10 januari 2025. Daarom vallen de begeleidingskosten van de junior ook pas in 2025.		
	Subtotaal	7.516.528
21	Storting in de algemene reserve	7.366.821
We stellen voor om het resterende positieve saldo van de jaarrekening in de algemene reserve te storten. Het gaat om een bedrag van € 7,4 miljoen.		
	Totaal	14.883.349

JAARREKENING

Programmarekening op hoofdlijnen

Cijfers per programma

In de volgende tabel zijn de cijfers per programma opgenomen. De verschillen worden hier niet toegelicht. Toelichtingen op de verschillen zijn terug te vinden in het jaarverslag. Bij de programma's is daarvoor steeds de volgende w-vraag beantwoord: Wat heeft het gekost?

In de volgende tabel geven we de volgende onderdelen weer:

- De lasten, baten en saldo per programma (onderdeel 1)
- De lasten, baten en het saldo van de producten overhead, onvoorzien, VPB en algemene dekkingsmiddelen (onderdeel 2)
- De totale exploitatie (onderdeel 1+2)
- De toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (onderdeel 3)
- Het totaal van de begroting en rekening (onderdeel 1+2+3).

We verrekenen rekening cijfers met de incidentele baten en lasten. Dit geeft het structureel begrotingssaldo weer.

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
1. Zorg en welzijn	Lasten	111.223	117.390	117.629	239
	Baten	-15.483	-17.120	-19.768	-2.648
	Saldo	95.740	100.270	97.861	-2.408
2. Werk, inkomen en onderwijs	Lasten	80.085	90.321	88.093	-2.228
	Baten	-37.726	-44.204	-44.729	-525
	Saldo	42.358	46.117	43.363	-2.753
3. Ontmoeten, sport en cultuur	Lasten	32.246	32.034	31.729	-305
	Baten	-4.409	-5.462	-7.169	-1.707
	Saldo	27.837	26.571	24.560	-2.012
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	Lasten	53.135	53.647	50.762	-2.884
	Baten	-31.916	-31.780	-33.181	-1.400
	Saldo	21.218	21.866	17.582	-4.285
5. Economie	Lasten	5.803	9.986	8.523	-1.463
	Baten	-2.262	-7.306	-7.844	-538
	Saldo	3.541	2.680	679	-2.001
6. Stadscentrum	Lasten	2.004	1.515	1.376	-138
	Baten	-501	-506	-448	58
	Saldo	1.503	1.008	928	-80
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	Lasten	26.189	34.044	35.079	1.035
	Baten	-20.462	-23.948	-32.322	-8.374
	Saldo	5.727	10.096	2.758	-7.339
8. Veilige omgeving	Lasten	10.548	10.565	11.225	660
	Baten	-92	-183	-624	-441
	Saldo	10.456	10.382	10.601	219
9. Besturen in verandering van tijden	Lasten	6.321	6.625	9.169	2.544
	Baten	-1.520	-1.689	-2.019	-330
	Saldo	4.801	4.936	7.150	2.214
Totaal alle programma's	Lasten	327.555	356.126	353.586	-2.540
	Baten	-114.372	-132.199	-148.104	-15.905
	Saldo	213.183	223.927	205.482	-18.445

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Vennootschapsbelasting	Lasten	0	0	306	306
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	306	306
Overhead	Lasten	41.294	46.098	45.108	-990
	Baten	-5.464	-6.464	-7.613	-1.150
	Saldo	35.830	39.634	37.495	-2.140
Onvoorzien	Lasten	300	13	0	-13
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	300	13	0	-13
Algemene dekkings- middelen	Lasten	9.473	3.340	3.015	-325
	Baten	-269.125	-277.293	-280.593	-3.300
	Saldo	-259.653	-273.953	-277.578	-3.625
Totaal (2)	Lasten	51.066	49.451	48.429	-1.022
	Baten	-274.589	-283.756	-288.206	-4.449
	Saldo	-223.523	-234.305	-239.777	-5.472
Totaal (1+2)	Lasten	378.622	378.622	402.015	-3.562
	Baten	-388.961	-415.956	-436.310	-20.354
	Saldo	-10.339	-10.379	-34.295	-23.917
Stortingen reserves		43.923	68.513	74.114	5.600
Onttrekkingen reserves		-33.621	-59.876	-54.702	5.174
Totaal (3)		10.301	8.638	19.412	10.774
Resultaat (1+2+3)		-38	-1.741	-14.883	-13.143

Incidentele baten en lasten

In de volgende tabel geven we een overzicht van de incidentele baten en lasten. We hebben hierin een driedeling gemaakt:

- incidentele voordelen;
- incidentele nadelen;
- incidentele baten en lasten die per saldo financieel neutraal zijn (bijvoorbeeld incidentele lasten ten laste van reserves).

Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten slechts één of enkele jaren in de begroting.

We hebben een analyse gemaakt welke posten in de jaarrekening incidenteel waren (lasten en baten). Door deze te corrigeren geven we meer inzicht in het reguliere rekeningresultaat uit normale bedrijfsvoering. Bij de Eerste financiële rapportage in 2025 kijken we vooral naar de effecten van de jaarrekening voor het jaar 2025 en later.

Incidentele voordelen

Bedragen x € 1.000

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
1	1	PB 2025	Vrijval lokale investeringsagenda beschermd wonen	-400	-400
2	1	JRR 2024	Lagere kosten project dak- en thuisloosheid	0	-61
3	2	PB 2025	Vrijval ESF subsidie	-392	-392
4	2	PB 2025	Lagere kosten projecten bestaanszekerheid	-104	-104
5	3	PB 2025	Vrijval voorziening onderhoud inventaris sporthallen	-77	-77
6	4	JRR 2024	Uittredingsvergoeding gemeente Maashorst Duurzaamheidsplein	-	-1.100
7	4	PB 2025	Extra opbrengsten glasvezel	-150	-420
8	9	PB 2024	Doorschuiven investeringen	-327	-327
9	9	TR 2024	Restitutie VRBN	-102	-102
			TOTAAL	-1.552	-2.983

Toelichting van de verschillende posten:

1. In 2024 laten we eenmalig € 400.000 vrijvallen van de middelen voor de lokale investeringsagenda beschermd wonen/maatschappelijke opvang die we gekregen hebben in het kader van de doordecentralisatie van beschermd wonen. We verwachten dat we niet het volledige beschikbare budget (afgerond € 2,3 miljoen) kunnen besteden.
2. De lagere incidentele uitgaven hebben te maken met lagere kosten voor de pilot Eerst een thuis.
3. We laten incidenteel € 392.505 ESF subsidie vrijvallen in 2024. De hoogte van de definitieve toekenning van ESF NINA REACT is € 1.025.505. In de programmabegroting 2024-2027 hebben we € 633.000 ESF middelen voor 2024 ingezet ten behoeve van het nieuwe beleidskader Armoede en Schulden. Door onderrealisatie van andere gemeenten en overrealisatie van de gemeente Oss, is de definitieve toekenning voor de gemeente Oss hoger uitgevallen dan begroot. De resterende middelen geven we niet meer uit in 2024 en vallen vrij.
4. We hebben lagere kosten voor projecten bestaanszekerheid. Het gaat om het project AJOSS en de samenwerkingwijze.
5. We laten het saldo van € 77.000 uit de voorziening onderhoud (inventaris) sporthallen vrijvallen. Deze voorziening is niet meer nodig. We hebben in de begroting een structurele bedrag om de kosten voor inventaris van sporthallen jaarlijks te kunnen betalen.

6. We een uittredingsvergoeding van € 1,1 miljoen ontvangen van de gemeente Maashorst voor het Duurzaamheidsplein.
7. We hebben hogere opbrengsten voor glasvezel. Er zijn incidenteel meer vergunningsaanvragen geweest.
8. Ict investeringen schuiven door, daardoor hebben we een voordeel in 2024.
9. Het AB van de Veiligheidsregio heeft besloten een deel van het positieve jaarrekeningresultaat 2023 uit te keren aan de deelnemende gemeenten.

Incidentele nadelen

Bedragen x € 1.000

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
1	1	PB 2025	Transitiemiddelen GGD	236	236
2	2	JRR 2024	Uitkering brandschadeverzekering	0	105
3	3	PB 2022	Storting in reserve Lievekamp	300	300
4	3	PB 2023	Thuis in de buurt	50	50
5	4	PB 2023	Impuls klimaatadaptatie	500	500
6	5	PB 2025	Aanvullen reserve Heesch-West	779	779
7	5	PB 2024	Impuls recreatie en toerisme	115	18
8	7	PB 2023	Reservering voor mobiliteitsopgave	5.000	5.000
9	7	PB 2023	Binnenstedelijke transformaties	5.000	5.000
10	7	TR 2024	Ruimte voor ruimte titel	102	102
11	9	PB 2024	Nieuwe kantoorinrichting gemeentehuis	230	230
12	9	PB 2023	Programma Data	200	200
13	9	JRR 2024	Storting voorziening wachtgeld wethouders	0	300
14	9	PB 2023	ICT informatiebeveiliging	75	0
15	9	PB 2023	Extra capaciteit voor projecten	736	431
			Overige posten	182	182
			TOTAAL	13.505	13.433

Toelichting van de verschillende posten:

1. We hebben in 2024 hogere kosten van € 236.000 voor transitiemiddelen voor de GGD. Met deze eenmalige bijdrage verwacht de GGD geen concessies te hoeven doen aan de kwaliteit van haar dienstverlening. Ons aandeel hierin bedraagt eenmalig € 235.896.
2. We hebben hogere kosten voor de uitkering van de brandschadeverzekering van de JF Kennedyschool uit 2021
3. We storten geld in de reserve voor toekomstige ontwikkelingen van de Lievekamp.
4. We nemen een incidenteel bedrag op voor Thuis in de Buurt.
5. We storten in 2023, 2024 en 2025 een bedrag van € 500.000 in een nieuwe reserve Klimaatadaptatie.
6. We hebben een nadeel van € 779.000 voor Heesch West. Op basis van de geactualiseerde exploitatieberekening 2024 (risicojaarrekening 2023) Heesch West moeten we de reserve Heesch West aanvullen.
7. We hebben lagere kosten voor de impuls voor recreatie en toerisme.
8. We storten gefaseerd € 23 miljoen in de reserve mobiliteit.
9. We storten in totaal € 10 miljoen in de reserve binnenstedelijke transformatie.
10. "We hebben in 2023 eenmalig hogere kosten van € 102.000 voor de verplichting van een Ruimte voor Ruimte titel aan de Meester van Coothstraat in Lith.
11. We storten in totaal € 1,6 miljoen over meerdere jaren in een reserve voor de toekomstige verbouwing van het gemeentehuis. Voor 2024 geldt een bedrag van € 230.000.
12. Voor het programma Data nemen we een impulsbudget op.

13. We hebben ruim € 0,3 miljoen gestort in de voorziening wachtgeld in verband met het vertrek van de burgemeester.
14. We nemen een bedrag op voor het inhuren van 2 jaar specialistische expertise/projectondersteuning om het huidige camera bestand in beeld te brengen en de toegangssystemen van gebouwen te verbeteren.
15. We nemen extra capaciteit op voor een aantal projecten: de agrarische transitie, een kwartiermaker participatie, beleidscapaciteit Zorg en Veiligheid, Procesbegeleiding gebied polders en woningbouw.

Neutrale incidentele baten en lasten

Bedragen x €1.000

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
1	1	NR 2024	Uitvoering Beschermd wonen	-600	2.204
	1	NR 2024	Mutatie reserve beschermd wonen	600	-2.204
2	1	NR 2024	Projecten GALA/IZA	235	-
	1	NR 2024	Mutatie reserve GALA/IZA	-235	-
3	1	NR 2024	Vluchtelingen	-8.325	-9.381
	1	NR 2024	mutatie Opvang vluchtelingen	8.325	9.381
4	2	NR 2024	Bestaanszekerheid	1.319	554
	2	NR 2024	Mutatie bestaanszekerheid	-1.319	-554
5	3	NR 2024	Projecten IVB	1830	905
	3	NR 2024	Uit reserve IVB	-1.830	-905
6	3	NR 2024	Projecten verduurzaming gemeentelijk vastgoed	1.360	1.129
	3	NR 2024	Uit reserve verduurzaming gemeentelijk vastgoed	-1.360	-1.129
7	4	NR 2024	Baggeren haven	1.500	395
	4	NR 2024	Uit reserve baggeren haven	-1.500	-395
8	4	NR 2024	Projecten klimaatadaptatie	250	110
	4	NR 2024	in reserve klimaatadaptatie	-250	-110
9	4	NR 2024	Energiebesparing en Warmtevisie	408	119
	4	NR 2024	Uit investeringsfonds duurzaamheid	-408	-119
10	5	NR 2024	Projecten economie	631	213
	5	NR 2024	Uit reserve	-631	-213
11	6	NR 2024	Activiteiten centrum	233	117
	6	NR 2024	Uit investeringsfonds stadshart Oss	-233	-117
12	7	NR 2024	MER Nieuw Zevenbergen en locatieprofielen	85	32
	7	NR 2024	Uit reserve geluid	-85	-32
13	7	NR 2024	Mobiliteitsprojecten	550	328
	7	NR 2024	uit de reserve mobiliteit	-550	-328
14	7	NR 2024	Dijkversterking	50	40
	7	NR 2024	Uit reserve meekoppelkansen dijkversterking Maas	-50	-40
15	9	NR 2024	Kosten omgevingswet	426	-538
	9	NR 2024	Uit reserve omgevingswet	-426	538
16	9	NR 2024	Organisatie-ontwikkeling	69	61
	9	NR 2024	Uit reserve organisatieontwikkeling	-69	-61
17	9	NR 2024	Projecten versterken gemeentelijke dienstverlening	205	462
	9	NR 2024	Uit reserve	-205	-462
18	9	NR 2024	ICT projecten	417	-113
	9	NR 2024	Uit reserve ICT	-417	113
19	9	NR 2024	Projecten dienstverlening	-110	-110
	9	NR 2024	Uit reserve	110	110
20	10	NR 2024	Diversen	18.950	18.115
	10	NR 2024	Uit algemene reserve	-18.950	-18.115
			TOTAAL	0	0

Toelichting van de verschillende posten:

1. We verrekenen incidentele tekorten en overschotten met de reserve. Daarnaast onttrekken we in de komende jaren geld voor de oplosagenda en terugbetaling aan de regio.
2. We voeren diverse projecten uit in het kader van IZA/GALA. Dit betalen we uit de reserve.
3. We verrekenen de overschotten met de reserve Vluchtelingen.
4. We betalen verschillende projecten uit de reserve en storten bedragen vanuit verschillende circulaires.
5. We onttrekken voor verschillende IVB projecten geld uit de reserve.
6. We voeren diverse projecten uit in het kader van verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed. Dit betalen we uit de reserve.
7. We onttrekken een bedrag uit de reserve voor kosten van het baggeren van de haven.
8. We onttrekken voor verschillende projecten geld uit de reserve.
9. We hebben tijdelijke kosten voor energiebesparing en warmtevisie. We betalen dit uit het investeringsfonds duurzaamheid.
10. We halen de kosten voor de bijdrage van de Kracht van Oss, promotie en branding en economische stimulering uit de reserve economie.
11. We hebben tijdelijke stimuleringsregelingen in het centrum (o.a. voor wonen en vergroening) en de leegstandsmakelaar. We betalen dit uit het investeringsfonds stadshart Oss.
12. We onttrekken de kosten voor de MER Nieuw Zevenbergen en locatieprofielen uit de reserve geluid.
13. We betalen de tijdelijke bijdrage voor Slimme mobiliteit en budget voor de maasveren uit de reserve mobiliteit.
14. We stellen voor om in 2025 € 1,79 miljoen te onttrekken uit de reserve Meekoppelkansen dijkversterking Maas. Dit is voor de financiële verplichting die voortvloeit uit de bestuursovereenkomst en realisatieovereenkomst.
15. We betalen de kosten voor de voorbereiding van de omgevingswet uit de reserve die we hiervoor gevormd hebben.
16. We halen geld uit de reserve voor verschillende posten voor organisatieontwikkelingen. Het gaat om onder andere frictiekosten MJC, generatiepact, frictiekosten voor afdeling DIV en frictiekosten voor de toekomstbestendige organisatie.
17. We voeren diverse projecten uit in het kader van het versterken van de gemeentelijke dienstverlening. Dit betalen we uit de reserve.
18. We betalen de kosten voor ICT projecten uit de reserve ICT.
19. We voeren diverse projecten uit in het kader van het dienstverlening. Dit betalen we uit de reserve.
20. We hebben diverse bedragen betaald uit de algemene reserve. Het gaat om onder andere het zuiderstrandtheater, transformatie jeugd, ONK, Spoorzone en rentestijging van ruimtelijke ambities.

Samenvattend

Van het totale voordelige rekeningsaldo van € 14,9 miljoen is circa € 10 miljoen per saldo te duiden als een incidentele baten en/of lasten. Dit betekent dat het reguliere saldo van de jaarrekening ongeveer € 24,9 miljoen voordelig is (gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten). Dit komt met name doordat de stijging van de algemene uitkering als structureel wordt gezien maar omdat deze in 2026 (ravijnjaar) weer gaat dalen hebben we dit met name aan incidentele zaken besteed (o.a. stortingen in reserves).

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

We hebben onze reserves in drie categorieën ingedeeld:

1. Algemene vrije reserves
2. Bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d.
3. Overige bestemmingsreserves

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves zijn normaal gesproken incidentele lasten en baten. Uitzondering hierop zijn de mutaties in de reserves van categorie 2, de bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d.. Mutaties in deze reserves zijn structurele lasten of baten. In het volgende overzicht zijn de structurele mutaties opgenomen, inclusief de toegerekende rente in 2024.

		+ is lasten - is baten bedragen x € 1.000
Omschrijving	Toevoegingen in 2024	Onttrekkingen in 2024
Afkoop gaswinst uitkering Maaslandgas	153	-1.479
Depositie BNG	9	-160
Nieuwbouw gemeentehuis	131	-593
Gemeentehuis toekomst bestendig	21	0
De Bolster Horizonschool	0	-29
Brede school centrum Lith	0	-135
Nieuwbouw scholen Geffen	0	-26
Sportcomplex Herpinia	0	0
Kleedaccommodatie Amstelhoef	0	-25
Sportpark De Akkeren	0	-24
Kunstgrasvelden Talentencampus	0	-54
Kleedaccommodatie MOSA '14	0	-7
Revitalisering Koppelsteeg	0	-12
Rusheuvel	0	-12
Investeringen openbare ruimte centrum	0	-1.939
Nieuwbouw Hertenkamp	0	-3
Bouwkundige aanpassingen MJC	0	-21
Investeringen mobiliteit	0	-23
Kapitaallasten Bomen	0	-41
Projecten VRI 2017	0	-49
Parkeergarage	0	-25
Fietsenstallingen	0	-7
Ontmoeten Ussen	0	0
Openb. ruimte centrum onsl. fase 1	0	-36
Openb. ruimte centrum B. vd Berghstr.	0	-42
Stadssportpark TBL	0	-5
Vergroenen Stadshart	0	0
Dynamische Afsluiting	0	-23
Warenhuis	0	0
ONK Accommodatie ontmoeten en sport	0	0
Binnenhaven	0	0
Blindengeleideroute	0	0
Volksuniversiteit verduurzaming	0	0

		+ is lasten - is baten bedragen x € 1.000
Omschrijving	Toevoegingen in 2024	Onttrekkingen in 2024
Invest. openbare ruimte walkwartier	0	0
Walstraat	0	0
Reconstructie Heihoeksingel	0	0
Totaal	314	-4.770

Balans en toelichting

Balans

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	Totaal 01-01-2024	Totaal 31-12-2024
VASTE ACTIVA	299.447	332.901
Immateriële vaste activa	1.204	1.182
Materiële vaste activa	270.481	303.307
Investerings met economisch nut:		
- Gronden uitgegeven in erfpacht	30.188	29.458
- Overige investeringen met economisch nut	201.933	229.279
- Investerings met economisch nut, waarvoor heffing geheven kan worden	0	0
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	38.360	44.571
Financiële vaste activa	27.762	28.411
Kapitaalverstrekkings aan:		
- Deelnemings	2.518	2.518
Leningens aan:		
- Deelnemings	3.250	3.402
Overige langlopende geldlenings	21.994	22.491
VLOTTENDE ACTIVA	82.775	85.588
Voorraden	0	0
Onderhanden werk, waaronder grond in exploitatie	0	0
Uitzettingens met rentetypische looptijd < 1 jaar	72.898	72.367
Vorderings op openbare lichamen	19.507	22.354
Uitzettingens in 's Rijks schatkist	30.401	28.894
Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingens	8.782	8.147
Overige vorderings	14.208	12.971
Liquide middelen	490	536
Kassaldi	27	21
Banksaldi	463	515
Overlopende activa	9.387	12.685
TOTAAL GENERAAL	382.222	418.489
Verliescompensatie VPB	nihil	nihil

PASSIVA	Totaal 1-1-2024	Totaal 31-12-2024
VASTE PASSIVA	319.626	351.055
Eigen vermogen	232.354	266.647
Algemene reserve	41.002	28.237
Bestemmingsreserves	184.266	223.527
Nog te bestemmen rekeningresultaat	7.086	14.883
Voorzieningen	35.849	40.021
Specificatie voorzieningen		
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.395	10.986
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	7.041	7.103
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	284	284
Voorzieningen vervangingsinvesteringen waarvoor heffing geheven kan worden	21.129	21.648
Vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar	51.423	44.387
Specificatie vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar		
Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse banken/overige financiële instellingen	50.072	43.179
Door derden belegde gelden	1.351	1.208
VLOTTENDE PASSIVA	62.596	67.434
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar	12.987	8.893
Overige schulden	12.987	8.893
Overlopende passiva	49.609	58.541
TOTAAL GENERAAL	382.222	418.489
Totaal waarborgen en garanties	521.009	634.948
Langlopende niet uit de balans blijvende financiële rechten en verplichtingen		
Ontwikkelingen na balansdatum		

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt conform de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid heeft vastgesteld. Aan de debetzijde, de linkerkant van de balans staat een opsomming van alle activa. Dit zijn de bezittingen van de gemeente. De creditzijde, de rechterkant van de balans, geeft een inzicht in de financiering van de bezittingen. Dit zijn de passiva, bestaande uit het eigen vermogen en de schulden (vreemd vermogen).

Alle bedragen in de tabellen zijn in duizenden euro's vermeld, tenzij anders is aangegeven.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balansrubriek anders is vermeld, worden de activa en passiva tegen nominale waarden opgenomen.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, ongeacht of ze al tot inkomsten of uitgaven in het jaar geleid hebben. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Baten en winsten worden slechts genomen als ze op de balansdatum gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen als ze voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Als sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Dividenden zijn verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid van de Commissie BBV. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording betrekking heeft op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, en de baten en lasten met betrekking tot de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 27-02-2025 door de raad is vastgesteld. Voorwaarden die direct van invloed zijn op de verslaggeving en dus op het getrouwe beeld van de jaarrekening worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Deze zijn onderdeel van de accountantscontrole;

- Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld (de afspraken over tijdigheid zijn opgenomen in het controleprotocol welk door de raad is vastgesteld op 27-02-2025).
- Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV en onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten incl mutaties reserves is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 100.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

Het activeren van kosten van onderzoek en ontwikkeling als immaterieel actief is alleen toegestaan onder een aantal voorwaarden:

- de gemeente heeft de intentie het actief te gebruiken of te verkopen;
- de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
- het actief zal in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereren;
- de uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen kunnen betrouwbaar worden vastgesteld.

Vorbereidingskosten voor grondexploitaties worden ook onder deze categorie verantwoord als zij voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst van het Besluit Ruimtelijke Ordening (Bro)
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt hebben bestuurlijke instemming.

Uit voorzichtigheid hebben we voor deze voorbereidingskosten een voorziening van 100% van de kosten gevormd zodat deze per saldo niet geactiveerd worden.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd. Deze bedragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Eventuele bijdragen van derden worden in mindering gebracht. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de nota Investeringsbeleid 2023, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 21 september 2023.

1. Investerings met economisch nut

- Gronden uitgegeven in erfpacht

We kennen twee soorten erfpacht, namelijk voortdurende erfpacht met canonbetaling en eeuwigdurende erfpacht met canonbetaling. De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening gehanteerd is).

- Overige investeringen met economisch nut

Investerings met een economisch nut zijn investeringen in zaken die verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Deze investeringen zijn tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs gewaardeerd. Specifieke investeringsbijdragen van derden, zoals investeringssubsidies en andere bijdragen van derden, worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Wanneer deze een (mogelijk) tijdelijk karakter hebben verwerken we de waardevermindering via een voorziening.

Investerings worden vanaf het jaar volgend op ingebruikneming/gereedkomen lineair en incidenteel annuïtair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Investerings onder de € 50.000 worden niet geactiveerd maar in één keer ten laste van de exploitatie gebracht. Voor investeringen vóór 1 januari 2023 geldt de activeringsgrens uit de destijds geldende nota investeringsbeleid. Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

Eventuele boekwinsten bij inruil of verkoop van een investering zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform BBV worden deze verantwoord onder materiële vaste activa tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan. We toetsen daarbij of aan de BBV criteria is voldaan om te waarderen tegen de toekomstige bestemming of dat er een duurzame waardevermindering plaats moet vinden tegen de waarde van de huidige bestemming.

- Investerings met economisch nut waarvoor heffing geheven kan worden

Investerings waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing in rekening gebracht kan worden, worden in een afzonderlijke categorie gepresenteerd. Het gaat om de investeringen in riolering. Bedragen die via het riooltarief gespaard zijn voor vervanging zitten in een voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

2. Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut zijn investerings in de openbare ruimte. Deze investerings zijn niet verhandelbaar en/of kunnen niet bijdragen aan het genereren van middelen. Investerings worden vanaf het jaar volgend op ingebruikneming/gereedkomen lineair en incidenteel annuïtair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Met ingang van het boekjaar 2017 is het op basis van een BBV-wijziging verplicht om investerings met maatschappelijk nut te activeren en over de verwachte toekomstige gebruiksduur af te schrijven. Deze verplichting geldt alleen voor investerings die vanaf 2017 zijn gedaan. Voor investerings van vóór 2017 blijven de destijds geldende grondslagen bestaan.

Voor investerings die zijn gedaan vóór 2017 is het uitgangspunt bij investerings met maatschappelijk nut dat deze niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht worden. De lasten van deze investerings worden dus in één keer genomen, tenzij de financiële positie het niet toelaat. Dan mogen deze investerings geactiveerd worden en wordt er vervolgens op afgeschreven. De boekwaarden van investerings met maatschappelijk nut van vóór 2017 moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien. Afschrijving van investerings met maatschappelijk nut vindt in beginsel lineair plaats. In uitzonderingssituaties kan resultaatafhankelijke afschrijving worden toegepast.

Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit:

- a. kapitaalverstrekkings aan deelnemings;
- b. lenings aan woningbouwcorporaties
- c. overige langlopende lenings;
- d. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Kapitaalverstrekkings en lenings worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van eventuele aflossings. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Van een deelneming is sprake (art1-d BBV) als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

De term kapitaalverstrekking wordt zowel gebruikt voor de participatie in risicodragend (eigen) vermogen (aandelenkapitaal, stichtingskapitaal e.d.) als voor de verstrekking van financieringsmiddelen aan verbonden partijen in de vorm van vreemd vermogen. In die laatste gevallen gaat het doorgaans om flexibele financieringsvormen zonder vast aflossingsstramien.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkings aan deelnemings in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Mocht de marktwaarde van de aandelen structureel tot onder de verkrijgingsprijs dalen dan zal afwaardering plaatsvinden naar lagere marktwaarde. Voor risico's wordt een voorziening gevormd.

Dividendopbrengsten van deelnemings worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

1. Onderhanden werk, waaronder grond in exploitatie

De als onderhanden werk opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs of de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), en de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode. Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst genomen worden. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, doen we dat:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
2. De grond is daadwerkelijk verkocht;
3. De kosten zijn gerealiseerd (daadwerkelijk gemaakt).

De berekende winst nemen we naar rato van de realisatie van de kosten. Zolang niet aan deze voorwaarden is voldaan, brengen we de verkregen verkoopopbrengsten in mindering op de vervaardigingskosten.

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra ze bekend zijn. Deze voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde, hier wordt jaarlijks rente op bijgeschreven op basis van de landelijke gereuleerde vastgestelde 2% disconteringsvoet.

De commissie BBV heeft regels gesteld over de verantwoording van grondexploitaties. Denk hierbij aan:

- Tienjaars termijn voor grondcomplexen, daarna aanvullende beheersmaatregelen.
- Rentetoerekening aan de grondcomplexen. Wij hanteren hierbij vanaf 2024 de omslagrente zoals opgenomen in de notitie rente 2023 van de commissie BBV. Voor 2024 was dit 1,1%
- Kostentoerekening conform de Wet ruimtelijke ordening. De kostentoerekening bij de exploitaties moet aansluiten op de kostenverhaalsmogelijkheden zoals benoemd in de Wet ruimtelijke ordening. Daarmee wil de commissie BBV aansluiten bij de wijze van kostentoerekening in het exploitatieplan en de nieuwe regels voor vennootschapsbelasting.
- Formele besluitvorming gemeenteraad: het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit. Dit besluit is inclusief een grondexploitatiebegroting. Wij doen dit via het jaarlijkse MPG en het najaarsbericht van het grondbedrijf, waarin we deze besluitvorming expliciet maken of via een separaat raadsbesluit.
- Voorbereidingskosten voor grondexploitaties: voorbereidingskosten voor toekomstige grondexploitaties mogen onder een aantal voorwaarden worden geactiveerd (na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een concrete grondexploitatie). Lukt dit niet dan moeten deze kosten direct afgeboekt worden ten laste van het jaarresultaat. In eerste instantie worden deze kosten onder de immateriële vaste activa geplaatst.

Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Jaarlijks wordt de kwaliteit van de vorderingen beoordeeld. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen. Jaarlijks wordt de administratie opgeschoond, dat wil zeggen dat vorderingen die oninbaar blijken te zijn, worden afgeboekt.

Liquide middelen en overlopende activa

De liquide middelen (kas- en banksaldi) en de overlopende activa worden tegen de nominale waarde opgenomen.

Verliescompensatie vennootschapsbelasting

Buiten de balansstelling is het recht op verliescompensatie volgens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 opgenomen.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

De reserves zijn onderverdeeld in de algemene reserves en bestemmingsreserves. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden tegen het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies gewaardeerd.

De pensioenverplichting voor de wethouders is tegen de contante waarde van de (opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een beheerplan en de daarin vastgestelde kwaliteitseisen.

Bij de materiële vaste activa is aangegeven dat investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing in rekening gebracht kan worden in een afzonderlijke categorie gepresenteerd worden. Dat geldt ook voor de bijbehorende voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

Het vormen van een voorziening, of het storten in een al bestaande voorziening, is als een last in het boekjaar verantwoord. Kosten waarvoor we de voorziening gebruiken brengen we rechtstreeks ten laste van de voorziening, deze leiden niet tot lasten in de programmarekening.

Vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan een jaar worden tegen de nominale waarde gewaardeerd, verminderd met gedane aflossingen.

VLOTTENDE PASSIVA

De vlottende passiva worden tegen de nominale waarde gewaardeerd en bestaan uit:

- Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar
- Overlopende passiva

Totaalbedrag waarborgen en garanties

De gemeente heeft diverse waarborgen en garanties verleend. Het totaalbedrag wordt onderaan de balans afzonderlijk gepresenteerd.

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

De boekwaarde van de immateriële vaste activa en het verloop ervan worden in de volgende tabel weergegeven.

bedragen x €
1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01- 2024	Herrubri- cering	Investe- ringen	Des- investering en	Afwaarde- ringen	Af- schrijving	Boekwaarde 31-12- 2024
Kosten voor onderzoek en ontwikkeling van een actief	6.521	0	1.458	2.438	0	0	5.541
Voorziening	-6.521	0	-1.458	-2.438	0	0	-5.541
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.204	-61	73	0	0	34	1.182
Totaal	1.204	-61	73	0	0	34	1.182

De kosten voor onderzoek en ontwikkeling van een actief hebben betrekking op projecten die op termijn kunnen leiden tot een grondexploitatie. De kosten die hier geactiveerd zijn, zijn voorbereidingskosten die we in de grondexploitatie kunnen inbrengen op het moment dat hier grondexploitatieprojecten voor geopend worden. Dit betreft de volgende projecten: Klein Amsteleind (Het Brand), Groot Amsteleind (Oss West), Vidi Reo, gebiedsontwikkeling Raadhuislaan Zuid en het project Marsna Casella.

De investering in 2024 van per saldo € 1.458.000 betreft voorbereidingskosten met betrekking tot de hiervoor genoemde projecten, waaronder uren en plankosten voor het grootste deel op Groot- (€ 662.000) en Klein Amsteleind (€ 598.000) en gebiedsontwikkeling Raadhuislaan Zuid (€ 156.000).

De volgende projecten zijn in 2024 omgezet naar een actieve grondexploitatie: herontwikkeling van het sportvereniging terrein in Macharen, het v.m. belastingkantoor, het Hooghuis in Ravenstein en het Stationskwartier in Ravenstein. De desinvestering van € 2.438.000 betreft het inbrengen van de boekwaarden van deze projecten in de grondexploitatie onder de balanspost voorraden.

Voor de gehele post hebben we een voorziening gevormd om het risico op afwaardering van deze post af te dekken in het geval dat projecten uiteindelijk niet door zullen gaan (als grondexploitatie).

De bijdragen aan activa in eigendom van derden betreft een investering uit 2017 en 2018 in de renovatie van de kleedaccommodatie van hockeyclub MHC en de realisatie van het clubgebouw van SV TOP Oss. De boekwaarde van beide clubgebouwen bedraagt per 31 december 2024 € 778.000. Deze post bevat ook nog een bijdrage uit 2013 in het clubgebouw van scouting Berghem. Per 31 december 2024 resteert een boekwaarde van € 297.000.

Daarnaast is er in 2024 een nieuwe bijdrage verstrekt, voor een accommodatie ontmoeten en sport ONK van € 73.000, de boekwaarde van de totale bijdrage hieraan bedraagt per 31-12-2024 € 107.000.

De herrubricering onder deze post betreft een investering in gebouwen (voortgezet) speciaal onderwijs, deze waren vorig jaar onterecht als bijdragen gecategoriseerd. Deze investeringen zijn verplaatst naar de materiële vaste activa.

Materiële vaste activa

1. Investerings met economisch nut

- Gronden uitgegeven in erfpacht

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de gronden uitgegeven in erfpacht weer.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Investerings	Des- investeringen	Boekwaarde 31-12-2024
Gronden uitgegeven in erfpacht	30.188	201	931	29.458
Totaal	30.188	201	931	29.458

Aan de industrie zijn er geen nieuwe erfpachtgronden uitgegeven en er is voor € 397.000 verkocht. Ten behoeve van woningbouw is er voor een bedrag van €201.000 aan nieuwe erfpachten uitgegeven en voor € 534.000 verkocht

- Overige investeringen met economisch nut

De boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut en het verloop ervan worden in de volgende tabel weergegeven.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek- waarde 01-01- 2024	Herrubr icering	Inves- teringe n	Des- inves- teringe n	Af- schrij- vingen	Bij- dra- gen van der- den	Af- waard e- ringe n	Boek- waarde 31-12-2024
Gronden en terreinen	30.719		8.151	1.507	10	0	0	37.353
Bedrijfsgebouwen	147.355	61	25.512	2.365	4.634	30	0	165.899
Voorziening bijzondere waarde vermindering	-2.102		0	-2.102	0	0	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.808		743	0	126	0	5	2.419
Vervoermiddelen	3.407		509	0	637	0	7	3.271
Machines, apparaten en installaties	4.022		372	0	210	0	26	4.158
Overige materiële vaste activa	16.724	-69	2.214	0	2.691	0	0	16.178
Totaal	201.933	-8	37.501	1.770	8.309	30	38	229.279

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het volgende overzicht vermeld. Dit betreft investeringen waarop in 2024 uitgaven groter dan € 250.000 zijn gedaan. Met ingang van 2022 hebben we zoals BBV voorschrijft ook uren toegerekend aan vastgoed investeringsprojecten, deze kosten zijn onderdeel van onderstaande bedragen. In 2024 zijn deze opgenomen voor een bedrag van € 346.000.

Bedragen x € 1.000	
Investerings	Werkelijk besteed in 2024
Opvanglocatie vluchtelingen Macharensesweg - Spitsbergerweg	12.647
Gronden Amstelsleind	7.858
Het warenhuis - casco, afbouw en installaties	4.676
Gymzaal Grindlaan (Aventurijn)	1.651
Theater de Lievekamp - definitief ontwerp	1.265
Golfbad - Vervangende nieuwbouw	973
Zuiderstrandtheater - Demontage en Opslag	778
Amstelhoef - Toplaag kunstgrasveld	690
Urban sportpark	676
Woningen Berghem	600
Korenaer/Kennedyschool	558
Nicolaasschool - gymzaal	498
Het knooppunt - jeugdaccommodatie	467
Meubilair gemeentehuis	435
Aanpassingen commissiezaal	360
Korenaer Infra	343
ONK ontmoeten en sportterrein	294
Grondaankoop Oss	293
Koppelsteeg - Onderlaag kunstgrasveld	276
Nicolaasschool - infra	267
Overige investeringen (< € 100.000)	1.879
Totaal	37.501

De voorziening van € 2.102.000 bestond uit twee onderdelen, namelijk het gebouw Hooghuis Ravenstein (€ 1.726.000) en grond in Ravenstein (€ 376.600). Het gebouw in de gronden zijn inmiddels opgenomen in de grondexploitatie, waardoor deze voorziening niet meer nodig is.

De desinvestering van € 3.872.000 betreft een afboeking op de materiële vaste activa voor gebouwen en gronden die we hebben ingebracht in de grondexploitaties (stationskwartier Ravenstein, Hooghuis Ravenstein en belastingkantoor Oss).

De bijdrage derden betreft een subsidie van € 30.000 voor de verduurzaming de volksuniversiteit.

We hebben voor € 38.000 aan afwaardering verwerkt. Dit betreft voornamelijk het afboeken van rollend materieel.

- Investerings met economisch nut, waarvoor heffing geheven kan worden

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van investeringen met een economisch nut, waarvoor een heffing geheven kan worden.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Investerings	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2024
Riolering	0	2.901	2.901	0	0
Totaal	0	2.901	2.901	0	0

Bedragen die via het riooltarief gespaard zijn voor vervanging zitten in een voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken. Per 31 december 2024 is er nog € 21.648.000 beschikbaar in de voorziening om toekomstige investeringen in riolering mee te financieren.

2. Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut en het verloop ervan worden in de volgende tabel weergegeven.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek- waarde 01-01- 2024	Herrubri- -cering	Inves- teringen	Desinve- s- teringen	Afschrij- vingen	Bijdrage n van derden	Afwaar- deringen	Boek- waarde 31-12- 2024
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (vóór 2017)	16.260		0	0	264	0	0	15.996
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (vanaf 2017)	22.100	69	7.241	0	741	94	0	28.575
Totaal	38.360	69	7.241	0	1.005	94	0	44.571

De investeringen van vóór 2017 met een maatschappelijk nut hebben betrekking op de activering van een gedeelte van de N329.

Op grond van het BBV is het met ingang van 1 januari 2017 verplicht om investeringen met maatschappelijk nut te activeren en hierover af te schrijven. Dit zijn investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken die we uitvoeren vanuit het IUP. We hebben de projecten opgesplitst in onderhoud en vervanging. De onderhoudskosten komen ten laste van de exploitatie. De vervangingscomponent is een investering met maatschappelijk nut, in 2024 totaal voor € 7.241.000. Met ingang van 2022 zijn we gestart met het toerekenen van uren aan deze investeringen zoals het BBV dat voorschrijft, deze zijn onderdeel van de investering voor € 615.500.

De herrubricering betreft het verplaatsten van de investering Urban Ox park, deze was in 2023 gestart en toen onder overige materiële vaste activa gepresenteerd. Het bedrag van € 94.000 is een bijdrage voor het Urban Ox Park.

Financiële vaste activa

1. Kapitaalverstrekkingen aan:

- Deelnemingen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Investe- ringen	Vervroegde aflossingen/ vrijval	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2024
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2.518	0	0	0	2.518
Totaal	2.518	0	0	0	2.518

De kapitaalverstrekkingen / deelnemingen zijn:	eind 2023	eind 2024
- aandelenkapitaal/agio OLSP / Pivot Park Holding BV	€ 2.366.000	€ 2.366.000
- aandelen BNG en Brabant Water	<u>€ 152.000</u>	<u>€ 152.000</u>
Totaal	€ 2.518.000	€ 2.518.000

2. Leningen aan:

- Deelnemingen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Investe- ringen	Vervroegde aflossingen	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2024
Geldlening Grizzly - Pivot Park	3.250	261	0	109	3.402
Totaal	3.250	261	0	0	3.402

Vorig jaar is er een leningsovereenkomst gesloten met Pivot Park Vastgoed B.V. voor de financiering van nieuwbouw met de naam "Grizzly" op Pivot Park. Dit jaar hebben we opnieuw een bedrag van € 261.0000 beschikbaar gesteld. Beide leningen zijn achtergesteld en wordt verstrekt naarmate de nieuwbouw vordert. Daarbij zijn zekerheden overeengekomen, waaronder recht van hypotheek, recht van pand, negative pledge*, pari passu** en negatieve vervreemdingsverklaring***.

* kredietnemer belooft het pand niet als zekerheid te geven aan derden.

** kredietnemer belooft dat het pand niet als zekerheid is verstrekt aan andere financiers.

*** kredietnemer niet toegestaan om het pand te verkopen, zonder toestemming van de kredietgever.

3. Overige langlopende geldleningen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Investe- ringen	Vervroegde aflossingen	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2024
Overige langlopende leningen	23.342	2.473	0	1.991	23.824
Voorziening risico oninbaarheid leningen	-1.348	15	0	0	-1.333
Totaal	21.994	2.488	0	1.991	22.491

De overige langlopende leningen met een waarde > € 100.000 per 31-12-2024 bestaan uit de volgende leningen:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Duurzaamheidsleningen	4.926	4.240
Leningen starters woningmarkt	3.196	4.668
Hypotheken gemeentelijk personeel	3.189	2.939
Leningen Lievekamp	2.996	2.853
Leningen Golfbad	2.135	2.051
Leningen Wachtmeesters	2.100	2.100
Voorziening leningen Wachtmeesters	-1.300	-1.300
Lening zonnepanelen	1.508	1.360
Lening stichting Beheer MHC Oss	716	681
Lening Kringloopbedrijf	639	606
Stimuleringsleningen	363	526
Lening Heesen Shipyards	269	240
Lening Vorstengrafdonk	240	218
Verzilverleningen SvN	168	248
Leningen Onder d'n Plag	130	120
S.V. Oss'20	122	112
Lening Dierenopvang Maasland	112	100
Overige leningen	485	729
Totaal	21.994	22.491

De investeringen in 2024 hebben voornamelijk betrekking op de nieuw verstrekte lening stimuleringsleningen (€ 242.000), statersleningen (€1.848.000) en de nieuw verstrekte lening Gezusters Clarissen (€ 275.000). De aflossingen hebben voornamelijk betrekking op de duurzaamheidsleningen (€ 686.000), startersleningen (€ 377.000), hypotheken gemeentelijk personeel (€ 249.000) en lening zonnepanelen (€ 148.000). Er is een voorziening getroffen van € 1.300.000 voor de lening aan Wachtmeester vanwege het risico dat deze lening in de toekomst niet terugbetaald kan worden. Naast deze voorziening hebben we ook een risicoreserve gevormd van € 800.000 waarmee we het gehele risico afdekken.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden naar de volgende categorieën uitgesplitst:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Vermeerde- ring 2024	Verminde- ring 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Onderhanden werk, gronden in exploitatie	19.537	20.381	29.092	10.826
Salderen met voorziening exploitatieverliezen	-19.561	-8.274	-14.607	-13.227
Presentatiecorrectie voorziening naar voorraden ivm negatieve boekwaarde	24			2.401
Totaal	0	12.107	14.484	0

Op basis van Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is het verplicht om de grondexploitaties elk jaar te actualiseren. Binnen onze gemeente doen we dit tweemaal per jaar, namelijk bij de Programmabegroting via het Najaarsbericht Grondbedrijf en bij de jaarrekening via het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG).

Omdat de balanswaarde niet negatief mag zijn, is de voorziening in het boekwerk gesplitst. Een bedrag van € 2.401.000 is onder de voorzieningen gepresenteerd.

De vermeerderingen van de onderhanden werken bestaan uit € 4.974.000 aan winstnemingen waarvan de grootste: € 2.545.000 Vorstengrafdonk, € 637.000 Centrumplan Berghem, € 597.000 Liesdaal, € 489.000 Oijense Zij Noord, € 408.000 't Veld, € 335.000 Horzak Noord. Verder bestaat de vermeerdering voor € 12.969.000 uit diverse kosten (o.a. plankosten, verwervingen, saneringen, bouw- en woonrijpmaken). Daarnaast is de inbreng van de boekwaarde van vier vastgestelde grondexploitaties vanuit de IMVA voor € 2.438.000 als vermeerdering ingebracht in de voorraad. De verminderingen van € 29.092.000 betreft met verkoopopbrengsten van verkochte gronden voor € 14.906.000. Daarnaast is het verlieslatende project Walkwartier in 2024 definitief afgesloten met een totaal verlies van € 14.186.000.

De voorziening te verwachten exploitatieverliezen is gevormd voor de verliesgevende exploitaties. Bij afsluiting van deze grondcomplexen compenseren we dat het verlies met deze voorziening. Het verlies van € 14.186.000 is als vermindering op deze voorziening verwerkt. Het overige deel van de verlaging van de voorziening van € 421.000 via de verminderingen bestaat uit een positieve bijstelling van een aantal projecten waarvoor het verwachte verlies ten opzichte van de inschatting van vorig jaar lager uit zal vallen. De toename van de voorziening te verwachten exploitatieverliezen met € 7.882.000 betreft het aanvullen van de voorziening voor de verwachte verliezen van de nieuw vastgestelde projecten Sportvelden Macharen, Raadhuislaan Noord, Hooghuis Ravenstein en Stationskwartier Ravenstein en diverse kleine bijstellingen van verwachte verliezen op overige projecten. Daarnaast is er € 391.000 rente bijgeschreven omdat dit een voorziening tegen contante waarde betreft.

Het verloop van de boekwaardes in 2024 is als volgt te specificeren:

bedragen x €1.000

	Boekwaar- de 01-01- 2024	Investe- ringen	Opbreng- sten	Winst- uitname en afsluitende verliezen	Boekwaar- de 31-12- 2024	Voor- ziening verlies- latend complex	Balans- waarde 31-12- 2024
Totaal	19.537	15.407	14.906	-9.212	10.826	-13.227	-2.401

De volgende grondexploitatiecomplexen hebben per 31 december 2024 een boekwaarde van groter dan een miljoen euro (positief of negatief). Een negatieve boekwaarde betekent dat er op balansdatum meer opbrengsten dan kosten op het project zijn gerealiseerd:

- Wilgendaal II	€ 2.538.000 -/-
- Oijense Zij	€ 7.954.000 -/-
- Liesdaal 2 3	€ 1.379.000
- Stationskwartier Ravenstein	€ 2.978.000
- Leiweg Geffen	€ 1.035.000
- Heesterseweg Geffen	€ 1.770.000
- Uitbreiding 't Veld Geffen	€ 2.571.000
- Vorstengrafdonk	€ 1.653.000
- Talentencampus	€ 2.801.000
- Raadhuislaan Noord	€ 1.934.000
- Hooghuis Ravenstein	€ 2.160.000

We verwachten de volgende resultaten over de totale looptijd van de grondexploitaties:

bedragen x € 1.000

	Balanswaarde 31-12-2024	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat
Totaal	-2.401	65.613	73.233	10.021

De nog te maken kosten binnen de huidige bouwgrondexploitaties schatten we op € 65.613.000 en de nog te verwachten opbrengsten op € 73.233.000. Op grond hiervan verwachten we uiteindelijk een positief eindresultaat van circa € 10.021.000. Voor het opstellen van deze prognose hebben we alle grondexploitaties geactualiseerd. Bij deze actualisatie zijn de gerealiseerde kosten en opbrengsten in 2024 verwerkt in de boekwaarde. Vervolgens hebben we de begroting van kosten en opbrengsten geactualiseerd, geraamd per prijspeil 1 januari 2025 en opnieuw gefaseerd op basis van de beste inschatting. Aangezien de projecten lagere tijd lopen, zijn bedragen onderhevig aan prijsontwikkelingen. In de grondexploitatie houden we rekening met deze prijsontwikkelingen door het indexeren van de verwachte kosten en opbrengsten. Als er specifieke prijsafspraken zijn gemaakt voor het uitvoeren van werkzaamheden of de verkoop van gronden, dan kan in de afzonderlijke grondexploitatie worden afgeweken van de algemene parameters en rekenen we met de overeengekomen prijzen met eventuele bijbehorende indexering. Onderstaande tabel geeft aan welke parameters we hanteren. De opbrengstenstijging in 2025 is 0,0% omdat pas per 1 juli een eventuele grondprijswijziging wordt doorgevoerd. In het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG) 2025-2028 is hier een uitgebreidere toelichting over de tabel opgenomen.

	2025	2026	2027	2028 en verder
Rente	1,17%	1,90%	1,90%	1,90%
Kostenstijging	4,0%	3,5%	3,5%	2,0%
Opbrengstenstijging	0,0%	4,0%	4,0%	2,0%

De waardering van de bouwgronden in exploitatie (BIE) is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2025 en de uitkomsten van de door de gemeente uitgevoerde risicoanalyses. Het betreft een inschatting van begin 2025 die omgeven is door de nodige risico's, aannames en veronderstellingen die periodiek (jaarlijks) worden herzien. Deze periodieke herziening kan in de toekomst - mede gezien de huidige onzekere marktomstandigheden - leiden tot een aangepaste waardering van de gronden in exploitatie en de hiermee samenhangende voorziening te verwachten exploitatieverliezen. Dit geldt ook voor de realisatie van de (gehanteerde) verkoopprijzen. Dit zal dan ook impact hebben op de (benodigde) hoogte van de ABR.

Om dit risico in kaart te brengen hebben we twee scenario's doorgerekend. Een basisscenario en een worstcasescenario. Het negatieve effect op het eindresultaat voor beide scenario's is in onderstaande tabel opgenomen. Hierbij merken we op dat deze scenario's ook alleen betrekking hebben op de nu lopende grondexploitaties. Nog te openen grondexploitaties (nu nog projecten in voorbereiding onder de IMVA) maken geen onderdeel uit van deze doorrekening.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Basis scenario	Worst case scenario
Uitgifte vertraging	47	-360
Kostenstijging	-1.507	-3.059
Opbrengstenstijging (daling)	-1.082	-1.798
Rentestijging	2	-13
Totaal effect op eindwaarde	-2.540	-5.230

De scenario's zijn doorgerekend over de resterende looptijd van de actieve grondexploitaties, dat is 9 jaar. De uitgangspunten voor deze scenario's zijn de volgende:

Omschrijving	Basis scenario	Worst case scenario
Uitgifte vertraging (later verkopen van gronden)	1 jaar t/m 2033	3 jaar t/m 2030, daarna 2 jaar t/m 2033
Extra kostenstijging	1 % per jaar t/m 2033	2% per jaar t/m 2033
Opbrengstenstijging (daling)	Daling 2,0% t/m 2027, daarna geen wijziging 2033	Daling 3,0% t/m 2027, 1,0% t/m 2030, geen wijziging t/m 2033
Rentestijging	0,5% tot en met 2033	2,5% in 2025, 3,0% in 2026, daarna 1,0% t/m 20233

In de praktijk zullen deze scenario's zich niet één op één afzonderlijk van elkaar voordoen. Daarnaast spelen er projectspecifieke risico's die ook van invloed kunnen zijn en lopen we bij projecten die tegen het eind van hun looptijd zitten minder risico dan projecten die zich nog in de beginfase bevinden.

De grondexploitatie Ravenstein – Stationskwartier betreft een groot plangebied met omvangrijke te verwachten kosten en opbrengsten. De grootste kostenpost betreft de aan te leggen tunnel onder de spoorweg.

Een kleine procentuele afwijking van de opgenomen kostenposten (hoewel vakkundig geraamd) en de geraamde te realiseren opbrengsten, leidt tot een grote (absolute) financiële impact op de reeds getroffen verliesvoorziening. Deze impact kan zowel voordelig als nadelig zijn. Het gepresenteerde resultaat van deze grondexploitatie is derhalve meer onzeker dan gebruikelijk is binnen een grondexploitatie.

Voor de benodigde weerstandscapaciteit die we nodig hebben om risico's binnen de grondexploitatie te kunnen opvangen maken we een Monte Carlo-analyse. Hierbij zijn de factoren van deze scenario's en de projectspecifieke risico's gezamenlijk gewogen doorgerekend. Op basis hiervan bepalen we wat de minimale omvang van de ABR dient te zijn. Op dit moment is de hoogte van de ABR lager dan dit berekende minimale saldo.

Voor een nadere toelichting op de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid in deze jaarrekening en het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG) 2025-2028 dat een uitgebreide verantwoording geeft over de ontwikkelingen, de risico's en onzekerheden in de grondexploitatie in 2024 en daarna.

Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rente-typische looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2024	Saldo 31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen	19.507	22.354
Uitzettingen in 's-Rijks schatkist	30.401	28.894
Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	8.782	8.147
Overige vorderingen	16.593	15.515
Saldering voorzieningen oninbare debiteuren	-2.385	-2.543
Overige vorderingen	14.208	12.971
Totaal	72.898	72.367

1. Vorderingen op openbare lichamen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2024
BTW compensatiefonds	18.772
Gemeente Maashorst	1.444
Belastingdienst Centr. Betalingsadmin	987
Binnenlandse Zaken	633
Gemeente 's-Hertogenbosch	349
Overige vorderingen	169
Totaal	22.354

Dit zijn allemaal recente vorderingen. Een voorziening voor oninbaar wordt niet noodzakelijk geacht.

2. Uitzettingen in 's Rijks schatkist

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2024	Saldo 31-12-2024
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	30.401	28.894
Totaal	30.401	28.894

Eind 2013 is de wet 'verplicht schatkistbankieren ingegaan. Vrijwel gelijktijdig heeft de Staat en de gemeente Oss een rekening-courant-overeenkomst afgesloten en een werkrekening voor schatkistbankieren geopend. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is een drempelbedrag ingesteld dat buiten de schatkist gehouden mag worden. Het drempelbedrag is 2% van het begrotingstotaal € 8.450.900.

Het bedrag dat per 31 december op deze rekening openstaat is nog altijd hoog. Eind van het jaar hebben we nog een aantal grote bedragen ontvangen onder andere voor de algemene uitkering. Daarnaast zijn een aantal grote geplande investeringen in 2024 doorgeschoven naar 2025 waardoor betalingen op deze projecten nog zijn uitgebleven.

We rapporteren elk kwartaal over het drempelbedrag en het gebruik daarvan. Deze rapportageverplichting biedt inzicht in de wijze waarop het drempelbedrag is benut. In de volgende tabel is een samenvattend overzicht opgenomen. Daaruit blijkt dat we het jaar 2024 geheel binnen het limiet zijn gebleven.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten schatkist Rijk aangehouden middelen	324	426	482	465
Ruimte onder het drempelbedrag	8.127	8.025	7.969	7.986
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

3. Rekeningcourant verhouding met niet-financiële instellingen

We hebben aan het SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting) gelden voor startersleningen, duurzaamheidsleningen, blijversleningen, verzilverleningen en leningen stimulering verstrekt.

Het saldo per 31 december 2024 van € 8.147.000 dat aan het SVn is verstrekt maar nog niet is ingezet zijn in deze rubriek opgenomen.

4. Overige vorderingen

De overige vorderingen kunnen als volgt worden onderverdeeld:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2024
Overige debiteuren	8.412
Voorziening overige debiteuren	-323
Belasting- debiteuren	4.038
Voorziening dubieuze debiteuren belastingen	-124
Debiteuren sociale zaken	3.065
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	-2.096
Totaal	12.971

De voorziening voor oninbaar is statisch bepaald.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2024	Saldo 31-12-2024
Kassaldi	27	21
Banksaldi	463	515
Totaal	490	536

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt gespecificeerd worden:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Nog te ontvangen bedragen	4.021	7.838
Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk	397	987
Nog te ontvangen bijdragen van overige overheid	1.201	850
Nog te ontvangen bedragen	5.619	9.675
 Vooruitbetaalde bedragen	 3.768	 3.010
Totaal	9.387	12.685

1. Nog te ontvangen bedragen

De nog te ontvangen bedragen bestaan uit:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2024
Jeugd – RIOZ	1.253
Hulp bij Huishouden	1.114
ODBN eindafrekening 2024	1.083
Nog te ontvangen opbrengsten nota's voor 2024 vanuit 2025	899
Transitorische rente	781
Uitkering brandverzekering	655
Vennootschapsbelasting (vpb) teveel betaalde voorschotten 2023 en 2024	589
Vennootschapsbelasting terug te vorderen ivm verliesverrekening 2022	404
Algemene uitkering 2024	207
Nedvang	171
Anterieure overeenkomsten	167
Zonnepanelen projectbijdrage	129
Subsidie zwerfafval	111
Golfbad huur	102
Overige posten (< € 100.000)	501
Voorziening oninbaarheid*	-328
Totaal	7.838

* We hebben een voorziening opgenomen vanwege het risico op oninbaarheid van een aantal posten.

2. Nog te ontvangen bedragen van het Rijk

In de volgende tabel wordt een verloopoverzicht van de nog te ontvangen bedragen van het Rijk gegeven.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2024	Vermeerderin gen	Verminde- ringen	Saldo 31-12-2024
Vluchtelingen Oekraïne (M16)	200	422	0	622
SPUK sport	0	179	0	179
Toeslagenproblematiek (B2)	153	0	6	147
Overige rijk (< € 50.000)	44	0	5	39
Totaal	397	601	11	987

3. Nog te ontvangen bijdragen van overige overheid

In de volgende tabel wordt een verloopoverzicht van de nog te ontvangen bijdragen van overige overheid gegeven.

bedragen x € 1.000				
Omschrijving	Saldo 01-01-2024	Vermeerderin gen	Verminde- ringen	Saldo 31-12-2024
Duurzame polder	822	0	103	719
Mensgerichte maatregelen	0	131	0	131
Stimuleringsbijdrage ruimte voor ruimte	250	0	250	0
Verkeerssubsidie	117	0	117	0
Overige overheid (< € 20.000)	12	0	12	0
Totaal	1.201	131	482	850

4. Vooruitbetaalde bedragen

De vooruitbetaalde bedragen bevatten de volgende posten:

bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Saldo 31-12-2024
Vooruitbetaalde facturen 2025	2.113
Jongerenimpuls (D21)	399
NOBB (Noord oost Bibliotheek Oss)	234
ICT licenties en software	200
Overige posten (< € 50.000)	64
Totaal	3.010

Verliescompensatie vennootschapsbelasting

bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Saldo 01-01-2024	Saldo 31-12-2024
Beschikbare verliescompensatie vanuit aangiften	nihil	388
Resterende beschikbare verliescompensatie na verrekenen prognose 2024	nihil	nihil

Met ingang van 1 januari 2016 zijn we als gemeente belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Dit betekent dat we Vpb moeten gaan betalen over het resultaat op activiteiten waarbij we fiscaal gezien een onderneming drijven. Dit zijn voornamelijk de activiteiten afval en het grondbedrijf. De te betalen Vpb is voor het grootste deel afkomstig vanuit het grondbedrijf.

Het saldo op 1 januari is gebaseerd op de aangiften die tot op dat moment waren ingediend (2016 tot en met 2021). In 2024 is de aangifte 2022 ingediend, hieruit resteert een mogelijkheid tot toekomstige verliescompensatie van € 2.531.000 na verrekenen met een deel van de fiscale winst van 2021. In maart 2025 is de aangifte over 2023 ingediend. Deze aangifte 2023 bevat een fiscale winst van € 3,3 miljoen. De winst over 2023 kunnen we voor maximaal € 2,1 miljoen compenseren het fiscale verlies uit 2022. Dat betekent dat we over 2023 een vpb-last hebben van € 281.313. Dit ligt in lijn met de verplichting die we daarvoor in de

jaarrekening 2023 hadden verwerkt. Dan resteert nog € 388.000 aan mogelijke verliescompensatie over 2022 naar toekomstige jaren.

Over het boekjaar 2024 verwachten we een fiscale winst van € 1,3 miljoen. Dit kan voor € 388.000 verrekend worden met het verlies uit 2022. Over 2024 resteert daarom een te verwachten vpb-last van € 325.500. We hebben over 2024 een voorlopige aanslag betaald van € 895.000. Het verschil van € 570.000 is opgenomen als terugvordering. De definitieve aangifte 2024 kan na vaststellen van de jaarrekening 2024 in de loop van 2025 worden ingediend.

PASSIVA

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

1. Algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Rente	Bestemming rekening- resultaat 2023	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Boekwaarde 31-12-2024
Algemene vrije reserve	41.002	615	2.118	242	18.115	25.862
Algemene reserve risico's grondbedrijf	0	0	0	6.277	3.902	2.375
Totaal	41.002	615	2.118	6.519	22.017	28.237

- Algemene vrije reserve

Het beginsaldo van € 41.002.000 uit 2023 is verhoogd met de saldobestemming vanuit de jaarrekening 2023. Dit was een bedrag van € 2.118.000.

De onttrekking van € 18.115.000 bestaat onder andere uit:

- Rentestijging ruimtelijke ambities: € 15.000.000
- Voorbereiding Spoorzone; € 1.400.000
- Vorming reserve IZA/GALA: € 900.000

- Algemene reserve risico's grondbedrijf

De stortingen bestaan voornamelijk uit de tussentijdse winstnemingen uit de grondexploitaties (€ 5,2 miljoen). De winsten hebben betrekking op woningbouw (€ 2,0 miljoen), herstructurering (€ 0,6 miljoen) en industrie (€ 2,6 miljoen). De grootste posten daarin zijn winstnemingen voor centrumplan Berghem (€ 0,6 miljoen), Horzak Noord (€ 0,3 miljoen), Oijense Zij Noord (€ 0,5 miljoen), Vorstengrafdonk (€ 2,5 miljoen), Liesdaal 2 en 3 (€ 0,6 miljoen) en 't Veld (€ 0,4 miljoen).

In 2024 zijn daarnaast de volgende stortingen gedaan :

- Verkoop verkoop erfpachtgronden (€ 0,3 miljoen)
- Verkoop beheergronden (€ 0,2 miljoen)
- Storting vanuit reserve mobiliteit (€ 0,6 miljoen) als afdracht voor bovenwijkse voorzieningen vanuit de grondexploitatie Stationskwartier Ravenstein (zoals besloten door de raad op 12 december 2024)

De onttrekkingen van totaal € 3,9 miljoen bestaan uit:

- Terugdraaien eerder genomen winst door geactualiseerde berekeningen € 0,2 miljoen
- Storting in de reserves bovenwijkse voorzieningen € 0,4 miljoen en bovenwijkse netwerkvoorzieningen € 0,3 miljoen
- Storting in de voorziening waardering IMVA € 1,5 miljoen
- Storting in voorziening exploitatieverliezen € 1,1 miljoen
- Rentekosten strategische aankoop grond 't Brand (Klein Amsteleind) € 0,1 miljoen
- Onttrekking vanwege de vennootschapsbelasting 2024 € 0,2 miljoen

2. Bestemmingsreserves

De staat van reserves en voorzieningen, die in het bijlagen-boek is opgenomen, bevat een uitgebreide toelichting per bestemmingsreserve. Hierna wordt daarom volstaan met een geaggregeerde weergave van de bestemmingsreserves.

Het verloop van de bestemmingsreserves is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek- waarde 01-01- 2024	Herrubri- cering	Rente	Bestemm- ing rekening resultaat 2023	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boek- waarde 31-12- 2024
Dekking algemene dienst	19.539	1.398	314	0	230	2.232	19.249
Bestemmingsreserves	148.125	-1.398	0	4.968	53.255	29.906	175.044
Afdekking afschrijvings-lasten	16.602		0	0	15.171	2.539	29.235
Totaal	184.266	0	314	4.968	68.656	34.677	223.527

Reserves ter dekking algemene dienst

De herrubricering betreft de reserve Gemeentehuis toekomst bestendig. Deze was in de jaarrekening 2023 opgenomen als bestemmingsreserve.

- Dekking algemene dienst

Deze bestemmingsreserves zijn gevormd als dekkingsmiddel van de algemene dienst.

De reserves zijn (bedragen x € 1.000):

- Afloop gaswinstuitkering Maaslandgas	8.864
- Reserve deposito BNG/opheffing BNG	434
- Gemeentehuis	8.301
- Gemeentehuis toekomst bestendig	1.649

Uit de reserve afloop gaswinstuitkering Maaslandgas is een bedrag van € 1.479.000 onttrokken ten gunste van de reguliere begroting. Dit bedrag wordt jaarlijks afgebouwd met € 110.000. Vanaf het jaar 2027 is de jaarlijkse afbouw € 105.000.

Uit de reserve deposito BNG/opheffing BNG is een bedrag van € 160.000 onttrokken ten gunste van de reguliere begroting. Deze onttrekking wordt jaarlijks verlaagd.

Uit de reserve gemeentehuis is een bedrag van € 593.000 onttrokken ten gunste van de reguliere begroting. Deze onttrekking wordt jaarlijks verlaagd. Dit conform de vastgestelde begroting.

In de reserve Gemeentehuis toekomstbestendig is € 230.000 gestort zoals begroot.

- Bestemmingsreserves

We hebben diverse bestemmingsreserves. Dit zijn de reserves met een saldo hoger dan € 1 miljoen

- Reserve Beschermd wonen	30.612
- Reserve Opvang Vluchtelingen	25.711
- Reserve Mobiliteit	18.831
- Reserve Bovenwijkse voorzieningen	15.240
- Reserve Binnenstedelijke transformaties	14.396
- Reserve Integraal uitvoeringsprogramma	9.797
- Reserve Verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving	8.800
- Reserve Strategische aankopen	5.665
- Reserve Investeringsfonds Stadshart Oss	4.490
- Reserve Organisatieontwikkelingen	3.967
- Reserve Walkwartier en omgeving	2.579
- Reserve Heesch West	2.513
- Reserve Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	2.348
- Reserve Meekoppelkansen dijkversterking Maas	2.160
- Reserve Omgevingswet	2.083
- Reserve Egalisatie reserve renteomslag	1.950
- Reserve Bestaanszekerheid	1.942
- Reserve Groenfonds landelijk gebied	1.882
- Reserve Afvalstoffenheffing	1.863
- Reserve integraal voorzieningen beleid	1.653
- Reserve Dak- en thuisloosheid	1.573
- Reserve Parkeren	1.518
- Reserve Lievekamp	1.500
- Reserve Investeringsfonds duurzaamheid	1.168
- Reserve Baggeren Haven	1.122
- Reserve Versterken gemeentelijke dienstverlening	1.036

De mutaties op de reserves zijn per reserve toegelicht in het bijlage boek. We lichten hier het doel van de reserves met een saldo boven de € 3 miljoen toe:

- Beschermd Wonen: In deze reserve verrekenen we overschotten en tekorten van het regionale budget van beschermd wonen. We maken regionale afspraken over de inzet en eventuele terugbetaling aan de regio.
- Opvang vluchtelingen: We verrekenen de overschotten van de kosten en opbrengsten van het opvangen van vluchtelingen in deze reserve. Het rijk heeft een bekostigingsregeling ontwikkeld waarmee gemeenten in beginsel schadeloos gesteld worden voor de kosten die zij maken. Vanaf 2022 hebben we het overschot van de exploitatie van de vluchtelingenlocatie gestort in deze reserve Opvang Vluchtelingen.
- Diverse reserves ruimtelijke ambities: Voor onze ruimtelijke ambities hebben we verschillende reserves gevormd. We reserveren komende jaren geld om onze toekomstige plannen te kunnen betalen. Het gaat onder andere om de volgende reserves:
 - o Mobiliteit
 - o Bovenwijkse voorzieningen
 - o Binnenstedelijke transformaties
 - o Verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving
 - o Strategische aankopen
- Integraal uitvoeringsprogramma (IUP): Deze reserve wordt ingezet voor groot onderhoud vanuit het IUP dat in het geplande jaar niet uitgevoerd is. Investeringsplannen moeten we voortaan activeren.

- Investeringsfonds Stadshart Oss: Het investeringsfonds draagt bij aan de realisatie van de koers Stadshart Oss. Het investeringsfonds is hierbij gericht op majeure investeringen in stedelijke (vastgoed) ontwikkeling waarvan parkeren en openbare ruimte en groen onderdeel kunnen zijn. Het betreft investeringen op fysieke plekken die een belangrijke bijdrage leveren aan een toekomstbestendig Stadscentrum, waarin vernieuwen van de vitaliteit, attractiviteit en de economische veerkracht centraal staat.
- Organisatieontwikkelingen: Deze reserve doelmatigheid is bedoeld voor het egaliseren van financiële schommelingen tussen de opgelegde taakstellingen en de implementatie, het egaliseren van financiële schommelingen bij de generatiegelden/banenafspraken en het afdekken van de kosten van organisatie ontwikkelingen.

- Afdekking afschrijvingslasten

Deze bestemmingsreserves zijn gevormd om de kapitaallasten van (een deel) de investeringen in diverse gebouwen, accommodaties e.d. af te dekken. De grootste reserves met een saldo > € 500.000 zijn (bedragen x € 1.000):

- Binnenhaven	7.556
- Brede school Lith	4.263
- Investerings Openbare Ruimte Walkwartier	3.119
- Het Warenhuis	1.876
- ONK Accommodatie ontmoeten en sport	1.507
- Walstraat EO	987
- Kapitaallasten bomen	953
- Kleedaccommod. Amstelhoef	783
- Bouwk. aanpass. MJC/ stadarchief	781
- Parkeergarage	726
- Op. ruimte Centrum ontsl. fase 1	682
- Nieuwbouw school Geffen	658
- Kapitaallasten MIPMO	651
- Vergroenen Stadshart	625
- De Bolster horizonschool	600
- VRI Projecten	599
- Volksuniversiteit verduurzaming	573

Onttrekkingen aan deze reserves dienen voor de dekking van kapitaallasten. Stortingen hebben betrekking op te dekken kapitaallasten van in 2024 nieuw uitgevoerde investeringen.

Voorzieningen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Vermeerde- ringen	Aanwending	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2024
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.372	1.724	511	0	8.585
Presentatiecorrectie voorziening exploitatieverliezen	23	2.378	0	0	2.401
Onderhoudsegalisatie-voorzieningen	7.041	2.465	2.326	77	7.103
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	284	0	0	0	284
Voorzieningen vervangingsinvesteringen waarvoor heffing geheven kan worden	21.129	3.420	2.901	0	21.648
Totaal	35.849	9.987	5.738	77	40.021

1. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Deze voorzieningen zijn gevormd voor het afdekken van specifieke (risico's inzake) verplichtingen en verliezen. Het gaat voornamelijk om de volgende voorzieningen met een saldo > € 150.000 (bedragen x € 1.000)

- voorziening wethouderspensioenen	6.936
- voorziening verlofsparen	946
- voorziening wachtgeld wethouders	358
- voorziening RVU regeling	191

De storting van € 1.724.000 betreft voornamelijk (bedragen x € 1.000):

- voorziening wethouderspensioenen	1.095
- voorziening wachtgeld wethouders	311
- voorziening verlofsparen	187

Deze stortingen zijn gedaan om te zorgen dat het saldo in de voorziening voldoende is om de verwachte risico's af te dekken. De storting in de voorziening wethouderspensioenen is gebaseerd op actuariële berekeningen. Vanuit de CAO mogen werknemers gebruik maken van verlofsparen. Volgens BBV richtlijnen dienen we hier een voorziening voor te vormen omdat deze niet jaarlijks gelijkblijvend zijn. De voorziening is opgehoogd met de gespaarde uren in 2024.

De onttrekking van € 511.000 betreft met name (bedragen x € 1.000):

- voorzieningen wethouderspensioenen	202
- voorziening RVU regeling	179

Dit zijn onttrekkingen waarmee we werkelijke kosten in 2024 afdekken.

Via een presentatiecorrectie van € 2.401.000 is het restant van de voorziening exploitatieverliezen verantwoord. Deze voorziening hoort bij de voorraad (grondexploitatie). Omdat de boekwaarde van de voorraad niet negatief gepresenteerd mag worden, is het restant voor de voorziening hier opgenomen. De totale voorziening voor exploitatieverliezen bedraagt € 13.227.000

2. Onderhoudsregalisatievoorzieningen

Doelstelling van deze voorzieningen is het egaliseren van onderhoudskosten, ofwel het realiseren van een gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. De grootste voorzieningen met een saldo > € 500.000 zijn (bedragen x € 1.000):

- Onderhoud sporthallen en gebouwen	2.074
- Onderhoud sociaal- culturele accommodaties	1.364
- Onderhoud haven, bruggen en sluizen	984
- Cultuur technisch onderhoud sportterreinen	931
- Afkoopsommen gemeentelijke begraafplaats	568
- Onderhoud gemeentehuis	541

Stortingen zijn gebaseerd op de actuele onderhoudsplannen. De onttrekkingen uit deze voorzieningen betreffen werkzaamheden die in 2024 voor betreffende accommodaties zijn uitgevoerd.

3. Door derden beklemd middelen met een specifieke aanwendingsrichting

Dit zijn voorzieningen met een specifiek en voorgeschreven bestedingsdoel zoals Legaat Isaac Hartog, Legaat van Cooth en een voorziening die gevormd is voor de sanering van een beperkte verontreiniging in de van MSD aangekochte grond.

4. Voorzieningen vervangingsinvesteringen waarvoor heffing geheven kan worden

Dit betreft de voorziening egalisatie rioolbeheer. Deze voorziening is opgebouwd vanuit stortingen uit de rioolheffingen en wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

Vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Vermeerde- ringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2024
Onderhandse leningen van binnenlandse banken/overige financiële instellingen	50.072	2000	8.893	43.179
Door derden belegde gelden	1.351	3	146	1.208
Totaal	51.423	2.003	9.039	44.387

De totale rentelast in 2024 van de vaste schulden is € 1.163.905,57

VLOTTENDE PASSIVA

Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar

De netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2024	Saldo 31-12-2024
Overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	0	0
Overige schulden	12.987	8.893
Totaal	12.987	8.893

Overige schulden

De post overige schulden bestaat uit de volgende posten:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2024
Saam	661
Remmits Grond, Water en Wegenbouw BV	565
AVEM Kinderopvang BV	416
TEO Electrotechniek BV	414
IBN Facilitair	314
Hanenberg Wegenbouw B.V.	270
Unisys Nederland NV	262
Overige schulden	5.991
Totaal	8.893

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Nog te betalen bedragen	29.859	30.966
Vooruitontvangen bedragen	4.548	4.233
Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	13.348	21.887
Vooruitontvangen bedragen van overige overheid	412	216
Overige posten	1.442	1.239
Totaal	49.609	58.541

1. Nog te betalen bedragen

De nog te betalen bedragen zijn als volgt te specificeren:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2024
Loonheffing en premies december 2024	5.576
Jeugdzorg december 2024	2.997
Werk en inkomen uitkeringen december 2024	2.029
Nog te betalen facturen	1.789
Omzetbelasting aangifte 4e kwartaal 2024	1.512
WMO huishoudelijke zorg	1.442
Afvalstoffenheffing teruggave 2024	1.360
Jeugd lokaalbeleid	1.107
Subsidie meerkosten energie openbare zwembaden	1.001
Loonheffingen uitkeringen december 2024	964
't Warenhuis	870
WMO december	859
ODBN eindafrekening 2024	720
Omzetbelasting suppletie 1 ^e kwartaal 2024	607
Omzetbelasting nog te betalen facturen	583
Theater De Lievekamp	579
Vluchtelingen btw correctie	555
Beschermd wonen	515
Transitorische rente	483
Inburgering vluchtelingenwerk	462
Omzetbelasting BCF	380
Taalklassen december 2024	371
Zonnepanelen	355
Zorg en veiligheid	344
Nicolaasschool gymzaal slottermijn	325
Impact centraal orgaan opvang asielzoekers COA	271
Aventurijn tijdelijke huisvesting	227
Compostering	145
Vluchtelingen transitiekosten	138
TOZO afrekening 2024	138
Elektra Fonkeling	127
Groenvoorziening – onderhoud	117
Gas en elektra gemeentehuis	101
Ons Welzijn OAB (onderwijsachterstandbeleid)	100
Overige (< € 100.000 per post)	1.817
Totaal	30.966

2. Vooruitontvangen bedragen

De vooruitontvangen bedragen zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving	Saldo 31-12-2024
Anterieure overeenkomsten	1.803
Gebiedsvisie Geffen	1.088
RBL	583
Trainee programma - opleidingskosten deelnemende organisaties	206
Exploitatie Brandstraat	160
Regionaal IBN	119
Vooruitontvangen facturen 2025	9
Overige (< € 100.000 per post)	265
Totaal	4.233

3. Vooruitontvangen bedragen van het Rijk

De vooruitontvangen bedragen van het Rijk zijn als volgt te specificeren:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2024	Herrub- ricering	Vermeerderin- gen	Verminde- ringen	Saldo 31-12-2024
Lokale aanpak isolatie (J94)	1.692		3.576	0	5.268
Stationskwartier Ravenstein (E104)	0		3.466	0	3.466
Woningbouw impuls (J9)	2.731		0	0	2.731
Energiearmoede (J55)	2.310		0	463	1.847
Woningbouw Stationskwartier Ravenstein (J210B)	0		1.794	0	1.794
Onderwijsachterstandbeleid (D8)	1.661		0	231	1.430
Geluidsanering (E3)	1.416		0	339	1.077
SPUK wet inburgering (G10)	190		987	0	1.177
Flexwoningen*	0	1.201		381	820
Impuls jongeren cultuur (D21)	396		69	0	465
Covid gerelateerde onderwijsvertragingen (D14)	674		0	318	356
Impuls klimaatadaptatie (E44B)	519		0	175	344
TOZO (G4)	456		0	122	334
Onderzoek voormalige stortplaatsen Oss (E97B)	0		299	0	299
Geluidsanering	0		239	0	239
BBZ	0		69	0	69
Duurzame en circulaire infrastructuur (E115)	0		49	0	49
Schone luchtakkoord (E53)	41		0	1	40
SPUK onderwijsroute (G13)	80		0	52	28
Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (F28)	221		0	193	28
SPUK informatiepunten digitale overheid (C92)	11		5	0	16
Groen boa	0		10	0	10
Project samenwerking justitie en veiligheid	466		0	466	0
Gezond en actief leven akkoord (GALA)	305		0	305	0
SPUK sport '23 (H4)	167		0	167	0
Regionale kernbooschap mobiliteitstransitie	6		0	6	0
Preventie akkoord mentale zorg (H30)	6		0	6	0
Totaal	13.348	1.201	10.536	3.225	21.887

* Deze post was in de jaarrekening 2023 opgenomen onder de overige vooruitontvangen bedragen, terwijl het een doelmitteling betreft. Deze hebben in 2024 toegevoegd aan dit overzicht.

5. Vooruitontvangen bedragen van overige overheid

De vooruitontvangen bedragen van overige overheid zijn als volgt te specificeren:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2024	Vermeerderin gen	Verminderin gen	Saldo 31-12-2024
Verduurzamen Moleneind	222	0	84	138
Bos van Oss	0	49	0	49
Regiodeal	64	0	39	25
Monumenten	56	0	56	0
Overige (<€ 50.000 per post)	70	0	65	5
Totaal	412	49	244	217

6. Overige posten

De overige overlopende passiva bestaat voornamelijk uit tegoeden vanuit Schuldhelpverlening (SHV) € 1.449.000. Dit zijn gelden van mensen die we in schuldhelpverlening begeleiden.

4. Waarborgen en garanties

Er zijn in 2024 geen betalingen verricht in het kader van de borg-/garantstellingen.

Per 31 december 2024 is voor de volgende restantleningen borgstelling verleend:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage dekking	Saldo 01-01-2024	Saldo 31-12-2024
Gemeentegaranties particulieren Rabobank Bernheze/Maasland	9.659	100	8.752	8.695
Gemeentegaranties particulieren diverse hypotheekverstrekkers	n.b.	100	3.637	638
Garanties geldleningen Wsw achtervang	482.351	50	298.597	426.592
Garanties geldleningen WEW achtervang	620.505	50% van restantschuld	210.000	199.000
Huurgarantie Centrum Jeugd & Gezin Maasland (voorheen Opvoedingswinkel)	23	100	23	23
Totaal	1.112.538		521.009	634.948

Langlopende niet uit de balans blijvende financiële rechten en verplichtingen

We zijn voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende, financiële rechten en verplichtingen.

Verplichtingen vanuit inkoopcontracten

Per 31 december 2024 was het bedrag aan langlopende verplichtingen voor de periode tot en met 2025 ruim € 29,9 miljoen. Voor de periode 2026 tot en met 2029 is dit € 52 miljoen.

Verplichtingen grondaankopen

De gemeente heeft een aantal grondaankopen gedaan waar nog een aantal toekomstige betalingsverplichtingen uit voortkomen:

- De gemeente heeft een grondpositie verworven aan de Amsteleindstraat ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Amsteleind. Het gekochte zal uiterlijk op 1 januari 2029 feitelijk worden opgeleverd aan de gemeente. Bij levering zal de gemeente de resterende koopsom voldoen van ongeveer 4 mln. De koopsom zal worden geactiveerd in de nog te openen grondexploitatie Amsteleind (zuid). De grondexploitatie zal voorafgaand aan opening worden voorgelegd aan de gemeenteraad ter besluitvorming.
- De gemeente heeft een grondpositie verworven aan de Brandtstraat ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Amsteleind. De laatste levering van een deel van de grondpositie geschiedt nadat de percelen bouwrijp zijn gemaakt. De gemeente is hiervoor nog een koopsom van ongeveer 50.000 euro verschuldigd bij levering. De koopsom zal worden geactiveerd in de nog te openen grondexploitatie Amsteleind (noord). De grondexploitatie zal voorafgaand aan opening worden voorgelegd aan de gemeenteraad ter besluitvorming.
- In 2021 heeft de gemeente een grondpositie verworven ten noorden van de Spoorlijn 's-Hertogenbosch - Nijmegen, ter hoogte van v.v. Ravenstein. De gemeente heeft bij de verwerving contractueel vast laten leggen dat de voormalig eigenaar, bovenop de initiële verkoopsom, een nabetaling krijgt over de verkochte grond, mocht deze binnen 15 jaar na verkoop een onherroepelijk woonbestemming krijgen. Derhalve is de gemeente nog een bedrag verschuldigd aan de voormalig eigenaar van circa € 2,4 mln, in het geval dat de geplande (en inmiddels vastgestelde) woonbestemming binnen 15 jaar na grondverkoop onherroepelijk wordt. Het hiervoor genoemde bedrag is opgenomen in de vastgestelde grondexploitatie en vereist zodoende geen afzonderlijke financiering.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat gemeenten geen zekerheden over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen verkrijgen.

Ontwikkelingen na balansdatum

Er hebben zich in 2024 geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die invloed hebben op de jaarcijfers 2024 die niet verwerkt zijn.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 27-2-2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% (maximaal 3) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 4.761.287. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 4.092.000 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 4.761.287. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 4.092.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Begrotingscriterium	X € 1.000
Onderdeel 1	
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	€ 3.488
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 604
2. Ongeautoriseerde reservemutaties <i>p.s. veelal zijn dit ook getrouwe beeld fouten, die in de jaarstukken aangepast kunnen worden.</i>	€ 0
Onderdeel 2	
1. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld (deze spelregels zijn intern vastgelegde in de financiële verordening art. 212 Gemeentewet over de planning & controlcyclus)	€ 0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€ 4.092
2. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïd.	€ 4.092
In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€ 0
De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	
Voorwaardencriterium	
3. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 0
M&O criterium	
4. Geen bevindingen.	
Totaal Onrechtmatigheden	€ 4.092
Waarvan acceptabel	€ 4.092
Waarvan niet-acceptabel	€ 0

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Materiële fout in rechtmatigheidsverantwoording 2023

De Kadernota Rechtmatigheidsverantwoording 2024 heeft de invulling van het begrip begrotingsonrechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording nader verduidelijkt. Op grond van deze verduidelijking blijkt dat de in de jaarrekening 2023 opgenomen rechtmatigheidsverantwoording alsmede de hierin opgenomen conclusie van het college dat de baten en lasten alsmede de balansmutaties 2023 rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens materieel onjuist was. In de rechtmatigheidsverantwoording 2023 waren geen onrechtmatigheden opgenomen, de onrechtmatigheden waren gepresenteerd in de paragraaf bedrijfsvoering. In de rechtmatigheidsverantwoording 2023 zijn de rechtmatigheidsfouten inzake het begrotingscriterium voor een bedrag van € 4.445.000 te laag weergegeven. Deze rechtmatigheidsfout wordt veroorzaakt door een lastenoverschrijding van € 4.331.000 en een overschrijding investeringsbudgetten (kredieten) van € 114.000.

Inhoudelijk betreffen deze onrechtmatigheden acceptabele begrotingsoverschrijdingen (opgenomen in de Verordening artikel 212):

- o Kostenoverschrijdingen worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.
- o Kostenoverschrijdingen passen binnen het beleid.
- o Kostenoverschrijdingen het gevolg zijn van opneinde regelingen.

Rekening houdend met deze onrechtmatigheden bedroegen de bruto onrechtmatigheden in 2023 € 4.445.000, hetgeen hoger is dan de verantwoordingsgrens van € 4.164.740. Het college is daarmee van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties 2023 onrechtmatig, maar acceptabel, tot stand zijn gekomen. De netto onrechtmatigheden 2023 bedroegen € 0.

Financieel overzicht totale begroting volgens taakvelden

Het volgende overzicht laat de begrote en gerealiseerde lasten en baten per taakveld zien.

bedragen x € 1.000

Taakvelden	Begroting 2024 primitief			Begroting 2024 na wijziging			Rekening 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning									
0.1 Bestuur	3.098	0	3.098	3.313	0	3.313	4.673	-14	4.658
0.10 Mutaties reserves	43.923	-33.621	10.301	68.110	-59.876	8.235	74.078	-54.702	19.376
0.2 Burgerzaken	2.632	-1.520	1.112	2.752	-1.689	1.064	3.185	-2.004	1.180
0.4 Overhead	41.294	-5.464	35.830	46.098	-6.464	39.634	45.108	-7.613	37.495
0.5 Treasury	578	-1.251	-673	1.012	-1.289	-277	820	-2.461	-1.641
0.61 OZB woningen	0	-14.155	-14.155	0	-14.258	-14.258	0	-14.207	-14.207
0.62 OZB niet-woningen	0	-9.976	-9.976	0	-10.051	-10.051	0	-10.187	-10.187
0.63 Parkeerbelasting	19	-1.922	-1.903	0	-2.089	-2.089	0	-2.191	-2.191
0.64 Belastingen overig	2.499	-855	1.644	2.692	-865	1.827	2.724	-981	1.743
0.7 Algemene uitkering en over	0	-241.216	-241.216	0	-249.080	-249.080	0	-250.733	-250.733
0.8 Overige baten en lasten	6.170	-2.120	4.050	-934	-2.120	-3.054	-346	-2.463	-2.809
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	306	0	306
Totaal groep	100.211	-312.100	-211.889	123.043	-347.781	-224.737	130.547	-347.557	-217.010
1. Veiligheid									
1.1 Crisisbeheers en brandweer	6.843	0	6.843	6.843	-103	6.740	6.847	-108	6.739
1.2 Openb orde en veiligheid	4.294	-92	4.202	4.363	-80	4.283	4.955	-516	4.438
Totaal groep	11.137	-92	11.045	11.206	-183	11.023	11.802	-624	11.178
2. Verkeer, vervoer en waterst									
2.1 Verkeer en vervoer	15.101	-637	14.465	15.592	-1.069	14.522	14.026	-3.710	10.317
2.2. Parkeren	2.054	-509	1.545	1.976	-553	1.424	1.759	-666	1.093
2.4 Economische havens en waterw	1.027	-548	478	2.676	-378	2.298	1.685	-406	1.279
Totaal groep	18.183	-1.694	16.488	20.244	-2.001	18.244	17.470	-4.781	12.689
3. Economie									
3.1 Economische ontwikkeling	2.463	-85	2.378	2.532	-165	2.367	2.095	-255	1.839
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastruct	5.357	-5.634	-277	6.671	-9.434	-2.763	13.160	-16.154	-2.994
3.4 Economische promotie	555	-326	229	502	-413	89	497	-349	148
Totaal groep	8.374	-6.045	2.329	9.704	-10.012	-308	15.752	-16.759	-1.007
4. Onderwijs									
4.2 Onderwijshuisvesting	5.787	-2.354	3.433	6.093	-236	5.857	5.854	-423	5.431
4.3 Onderwijsbel en leerlingenz	6.680	-3.570	3.110	7.837	-4.650	3.187	7.972	-4.973	2.999
Totaal groep	12.467	-5.924	6.543	13.931	-4.886	9.044	13.825	-5.396	8.430
5. Sport, cultuur en recreatie									
5.1 Sportbeleid en activering	1.540	-698	842	1.769	-713	1.056	1.814	-713	1.101

5.2 Sportaccommodaties	11.177	-1.823	9.354	8.410	-2.316	6.094	8.092	-2.749	5.343
5.3 Cultuurpresent, prod en part	4.294	-296	3.998	5.073	-296	4.777	5.189	-313	4.876
5.4 Musea	1.475	-89	1.386	1.608	-89	1.519	1.613	-120	1.493
5.5 Cultureel erfgoed	96	0	96	164	0	164	144	-1	143
5.6 Media	3.549	-93	3.456	3.566	-93	3.472	3.563	-88	3.475
5.7 Openbaar groen en recreatie	10.119	-107	10.013	10.961	-781	10.180	10.718	-637	10.081
Totaal groep	32.250	-3.106	29.144	31.551	-4.289	27.262	31.133	-4.621	26.512

6. Sociaal Domein

6.1 Samenkracht en burgerpartici	23.987	-14.724	9.263	29.761	-19.236	10.525	28.582	-21.028	7.554
6.3 Inkomensregelingen	44.055	-31.785	12.270	47.974	-35.466	12.508	47.538	-36.248	11.290
6.4 Begeleide participatie	17.166	-69	17.097	18.477	-69	18.408	18.482	-45	18.437
6.5 Arbeidsparticipatie	4.883	0	4.883	5.646	-1.026	4.621	5.540	-1.602	3.938
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	8.833	-281	8.551	8.473	-281	8.191	8.796	-289	8.507
6.71A Hulp bij het huishouden (Wmo)	9.459	0	9.459	10.646	0	10.646	9.425	0	9.425
6.71B Begeleiding (Wmo)	9.091	0	9.091	10.125	0	10.125	10.663	0	10.663
6.71C Dagbesteding (Wmo)	2.191	0	2.191	2.390	-12	2.379	2.499	-26	2.473
6.71D Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	920	-746	174	981	-746	235	693	-808	-115
6.72B Jeugdhulp behandeling	731	0	731	897	0	897	996	0	996
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	2.167	0	2.167	2.610	0	2.610	2.567	0	2.567
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	3.873	0	3.873	4.772	0	4.772	6.730	-33	6.696
6.73A Pleegzorg	1.698	0	1.698	1.846	0	1.846	1.593	-46	1.547
6.73B Gezinsgericht	1.302	0	1.302	1.412	0	1.412	756	-51	704
6.73C JEUGDHULP MET VERBLIJF OVERIG	1.566	0	1.566	2.810	0	2.810	2.269	0	2.269
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	6.083	0	6.083	7.835	0	7.835	7.768	0	7.768
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	3.594	0	3.594	4.236	0	4.236	5.823	0	5.823
6.74C Gesloten plaatsing	3.930	0	3.930	3.916	0	3.916	3.056	0	3.056
6.81A Beschermd wonen (Wmo)	24.460	0	24.460	17.672	0	17.672	16.573	0	16.573
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	3.396	-113	3.284	4.721	-35	4.686	4.235	-35	4.200
6.82A Jeugdbescherming	0	0	0	2.360	0	2.360	2.272	0	2.272
6.82B Jeugreclassering	2.895	0	2.895	1.742	0	1.742	1.233	0	1.233
Jeugdhulp begeleiding	3.403	0	3.403	4.212	0	4.212	5.286	0	5.286
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	0	0	0	0	0	4	0	4

Totaal groep	179.683	-47.718	131.965	195.515	-56.871	138.643	193.379	-60.212	133.168

7. Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid	10.556	-1.046	9.509	11.028	-1.591	9.437	11.015	-2.119	8.896
7.2 Riolering	7.131	-8.815	-1.685	7.201	-9.015	-1.815	7.480	-9.169	-1.689
7.3 Afval	16.182	-18.190	-2.008	14.625	-16.490	-1.865	14.260	-18.060	-3.800

7.4 Milieubeheer	6.368	-2.089	4.279	7.440	-3.868	3.571	6.069	-3.144	2.925
7.5 Begraafplaatsen en cremat	323	-183	140	319	-179	140	315	-245	71
Totaal groep	40.559	-30.324	10.235	40.612	-31.144	9.468	39.140	-32.737	6.403
8. Volkshuisves, RO en sted vern									
8.1 Ruimte en leefomgeving	5.734	-1.885	3.849	15.927	-7.901	8.025	8.831	-1.841	6.990
8.2 Grondexpl (niet-bedrijven)	9.581	-10.691	-1.109	7.684	-7.754	-71	10.290	-10.176	114
8.3 Wonen en bouwen	4.366	-3.002	1.363	4.674	-3.009	1.665	3.960	-6.309	-2.348
Totaal groep	19.681	-15.579	4.102	28.285	-18.665	9.619	23.081	-18.325	4.756
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	422.545	-422.582	-38	474.091	-475.832	-1.741	476.129	-491.012	-14.883

Bijlage WNT

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT schrijft voor dat de beloning van topfunctionarissen verantwoord dient te worden in de jaarrekening, ook als de beloning beneden de norm blijft. Voor overige functionarissen geldt publicatieplicht alleen als de norm overschreden wordt. De verantwoordingsgegevens zijn in deze bijlage opgenomen.

De WNT is van toepassing op de gemeente Oss. Het voor Gemeente Oss toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000 van het algemeen bezoldigingsmaximum.

Tabel: Topfunctionarissen

Gegevens 2024	H. Mensink	H. Reints	P.H.A. van den Akker
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 1/6	1/6 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 70.831	€ 95.896	€ 123.728
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 9.727	€ 13.604	€ 20.462
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 80.558</i>	<i>€ 109.500</i>	<i>€ 144.190</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€96.765	€ 135.598	€ 233.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totaal bezoldiging 2024	€ 80.558	€ 109.500	€ 144.190
Reden waarom de overschrijving al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2023			
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	n.v.t.	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	n.v.t.	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2023 in fte	1	n.v.t.	1
Dienstbetrekking?	Ja	n.v.t.	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 144.232	n.v.t.	€ 119.384
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.531	n.v.t.	€ 19.539
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 166.763</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>€ 138.923</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	n.v.t.	€ 223.000
Totaal bezoldiging 2023	€ 166.763	n.v.t.	€ 138.923

Sisa-bijlage

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Sisa-bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025							
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering juridische grondslag grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Eindeverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle D2 Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05
			2	10	Ja	Ja	Nee
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/06	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07			
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/08	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/09	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12
			60	€ 0	60	60	60
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/14	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/15	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PAA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18
			60	€53.590	€7.138	€34.582	60
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprenken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprenken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24
			60	€120.000	60	€ 0	€7.138
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen Aard controle R Indicator: C62/01	Eindeverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02			
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C92/01	Bedrag doorgeschoven naar t+1 Aard controle R Indicator: C92/02	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aantal gebruikte leermiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05
			€ 87.666	€ 16.680	4	229	160
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met benoemde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1) Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
			Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05
			€ 3.066.610	€ 846.342	€ 302.554	€ 0	€ 1.661.488
			Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen emaat de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/08	Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen emaat de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/10	€ 1.430.477
			1				
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03		
			€ 318.022	€ 0	€ 0		
			Correctie besteding (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D14/04	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D14/05	Opgebouwde reserve (jaar T) Aard controle R Indicator: D14/06	Eindeverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07	
			€ 0	€ 674.031	€ 366.009	Nee	
			Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen emaat de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten Lb.v. het Nationaal Programma Onderwijs Aard controle R Indicator: D14/09	Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen emaat de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten Lb.v. het Nationaal Programma Onderwijs Aard controle R Indicator: D14/11	
			1				
			2				
			10				

OCW	D21	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D21/01	Aard controle R Indicator: D21/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/05	
			1 St. Oss Cultureel	€ 22.500	€ 69.000	Nee		
			2 De Muzelick	€ 1.720	€ 23.350	Nee		
			3 Theater de Lerekamp	€ 11.342	€ 22.286	Nee		
			4 Groene Eend	€ 22.000	€ 48.900	Nee		
			5 St. Troits54	€ 152.011	€ 247.074	Nee		
			6 Muziek Vereniging Jeugd Ravenstein	€ 0	€ 7.697	Nee		
			7 Denise de Lange	€ 1.500	€ 1.500	Nee		
			8 Muziekvereniging St. Hubertus	€ 3.000	€ 3.000	Nee		
			9 Tonelgroep ENCORE	€ 4.469	€ 4.469	Nee		
			10 Eveline Bloks, docent / Marij van den Boon	€ 0	€ 0	Nee		
			11 Dagbesteding Goed Zoo	€ 6.696	€ 6.696	Nee		
IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeersdawaai	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen emaat de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
		Subsidieregeling sanering verkeersdawaai Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Vgr)	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06
			1 IenW/BSK-2020/232805	€ 0	€ 0	€ 0	€ 10.225	€ 0
			2 IenW/BSK-2021/242184	€ 0	€ 0	€ 0	€ 72.957	€ 0
			3 IenW/BSK-2021/242193	€ 0	€ 0	€ 0	€ 162.200	€ 0
			4 BSV/23/00058	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 BSV/22/00335	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 BSV/22/00336	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			7 BSV/22/00337	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			8 BSV/22/00338	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			9 BSV/22/00340	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			10 BSV/22/00341	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
			1 IenW/BSK-2020/232805	€ 56.520	€ 2.394	€ 0	€ 0	Ja
			2 IenW/BSK-2021/242184	€ 18.990	€ 53.967	€ 0	€ 0	Ja
			3 IenW/BSK-2021/242193	€ 39.935	€ 122.285	€ 0	€ 0	Ja
			4 BSV/23/00058	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			5 BSV/22/00335	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			6 BSV/22/00336	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			7 BSV/22/00337	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			8 BSV/22/00338	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			9 BSV/22/00340	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			10 BSV/22/00341	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
IenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten	Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04		
			€ 0	€ 857.732	€ 744.300	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stukks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08		
			1 105 Verbreden van fietspaden aantal in meters	Ja	7.221	Provincie NB heeft in 2023 Fietspad JF Kennedybaan gerealiseerd. Gemeente heeft uitsluitend bijdrage betaald. In 2023 niet verantwoord, daarom in 2024 verantwoord 2.626 x 2,75 m = 7.221 m		
			2 117 Het volwaardig afreageren van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur aantal in meters			St. ordenddeel betreft sint Sebastiansstraat en is in 2023 gerealiseerd en in 2024 verantwoord		
			3 104 Uitvoeren van gesloten verharding van fietsstroken en -paden aantal in dagen	Ja	0	Provincie NB heeft in 2023 Fietspad JF Kennedybaan gerealiseerd maar niet verantwoord in 2023. Daarom in 2024 in 2024 verantwoord		
			4 107 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg aantal in meters	Nee	0	Dit project is nog niet gerealiseerd		
			5 119 Aanleg van een fietsoversteek (middenland), alleen bij een kruispunt aantal in st	Ja	1	Provincie NB heeft in 2023 Fietspad JF Kennedybaan gerealiseerd. In 2023 niet verantwoord in 2024, daarom in 2024 verantwoord. Er is 1 fietsoversteek gerealiseerd		

lenW	E44B	Tijdelijke impulseregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
1	030010 Provincie Noord-Brabant	Kopie CBS(code)	ENW/BSK-2023/90871	€ 241.113	€ 585.505	€ 872.078	€ 2.423.025	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
1	030010 Provincie Noord-Brabant	Kopie CBS(code)	ENW/BSK-2023/90871	Nee	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
1	030010 Provincie Noord-Brabant	Kopie CBS(code)	ENW/BSK-2023/90871	Dommelstraat Oos	Nee			
2				Kanaalstraat Oos	Nee			
3				Vorstengrafdijk Oos	Nee			
4				Nieuwstraat Ravenstein	Ja			
5				Wijkwaaijer Oos	Nee			
6				Kortloort Oos	Nee			
7				Waterberging Vogelersenaat Oos	Nee			
lenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikingsnummer / en projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Enveringen binnen 3 maanden na afsluiting project gedeeld (ja/nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E53/01	Aard controle R Indicator: E53/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/06
1	SPUKSLA-24-03728314	€ 0	€ 0	18-4-2025	18-10-2027	Nee		
2	SPUKSLA-21-01256660	€ 0	€ 15.848	4-8-2021	31-12-2025	Nee		
3	SPUKSLA-23-03538988	€ 6.796	€ 13.775	16-8-2023	31-12-2026	Nee		
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								
15								
		Kopie beschikingsnummer /naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09				
1	SPUKSLA-24-03728314	2024	Nee					
2	SPUKSLA-21-01256660	2021	Nee					
3	SPUKSLA-23-03538988	2023	Nee					
lenW	E97B	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	Hieronder per regel één provincie(code) en/of gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie of gemeente invullen	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	Project afgerond (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/02	Aard controle R Indicator: E97B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/05	
1	030010 Provincie Noord-Brabant	Kopie projectnaam / nummer	C2332441/5894903	€ 73.781	€ 73.781	Nee		
			Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/08			
1	C2332441/5894903	Ja						
		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
		Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/09						
lenW	E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Beschikingsnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1)	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E104/01	Aard controle R Indicator: E104/02	Aard controle R Indicator: E104/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/06
1	ENW/BSK-2023/392777	€ 0	€ 53.341	€ 53.341	0	0		
2								
3								
4								
		Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E104/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/10		
1	ENW/BSK-2023/392777	0	0	Nee				
2								
3								
4								
		Naam infrastructuur voorziening (t/m jaar T-1) per infrastructuurle voorziening	Totale besteding (jaar T) per infrastructuurle voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructuurle voorziening	Infrastructuurle voorziening afgerond? (Ja/Nee)			
			Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E104/11	Aard controle R Indicator: E104/12	Aard controle R Indicator: E104/13	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/14	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/15	
1	Ondertunneling spoorlijn Stationskwartier Ravenstein	€ 0	€ 53.341	€ 53.341	Nee			

lenW	E115	Tijdelijke regeling specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E115/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E115/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E115/03		
			€ 0	€ 0	Nee		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente i.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente i.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente i.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente i.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente i.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/05
			€ 27.100.298	€ 850.694	€ 800.013	€ 14.860	€ 144.690
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente i.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente i.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente i.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09	Besteding (jaar T) Lookkostenreuside o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente i.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente i.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 30.066	€ 13.414	€ 0	€ 6.708.577	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14			
			€ 0	Ja			
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstreking)_gemeentedeel 2024 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Gemeente Aard controle R Indicator: G3/01	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/02	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/03	Besteding (jaar T) Bob Gemeente Aard controle R Indicator: G3/04	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/05
			€ 15.000	€ 17.047	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gemeente Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstreking (exclusief BOB) Gemeente Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstreking (BOB) Gemeente Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking Gemeente Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Gemeente Aard controle R Indicator: G4/02	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/03	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/05
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 3	€ 0	€ 1.292	€ 55.515
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 154	€ 5.452	€ 1.156	€ 2.376
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 167	€ 5.621	€ 2.494	€ 625
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 205	€ 169	€ 3.080	€ 2.335
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 26	€ 0	€ 392	€ 4.235
			6 Totaal	€ 555	€ 0	€ 8.414	€ 0
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G4/09	€ 122.975
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja	€ 5.566
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja	
			6 Totaal	0	0	N.v.t.	
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing Gemeente Aard controle R Indicator: G4/12	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig Gemeente Aard controle R Indicator: G4/13	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Aard controle R Indicator: G4/15
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/17	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G4/18	€ 10.293
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 10.293
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 10.293	

SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03		
			€ 1.490.776	€ 0	Ja		
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03		
			€ 0	€ 0	Ja		
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2024	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05
			€ 56.240	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering			
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02			
			€ 623.694	€ 802.814			
		Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstreverlening door derden	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07
			1 SPUKSPRT24122	€ 802.814	€ 436.717	€ 117.129	€ 248.968
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventiepakketten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle R Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03		
			€ 0	€ 150.000	Ja		
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05
			1 Lokale Sportakkoord	€ 77.165	€ 108.889	€ 168.149	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 528.279	€ 596.562	€ 1.018.381	Ja
			3 Tenugtringen Gezondheidsachterstanden	€ 118.715	€ 126.061	€ 217.231	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 94.972	€ 95.286	€ 182.222	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 29.879	€ 21.485	€ 53.395	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 103.876	€ 112.040	€ 191.814	Ja
			7 Valpreventie	€ 281.949	€ 334.139	€ 540.065	Ja
			8 Leefomgeving	€ 59.359	€ 64.376	€ 109.575	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 0	€ 0	€ 0	N.v.t.
			10 Versterken sociale basis	€ 213.688	€ 321.496	€ 487.563	Ja
			11 Maatschappij	€ 59.359	€ 66.149	€ 102.388	Ja
			12 Een tegen eenzaamheid	€ 59.358	€ 59.265	€ 94.626	Ja
			13 Welzijn op recept	€ 56.360	€ 54.131	€ 66.804	Ja
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 14.839	€ 14.153	€ 28.398	Ja
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 43.332	€ 53.652	€ 67.701	Ja
			Einderantwoording (Ja/Nee)				Ja
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07				
			Nee				
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (Sisa tussen medeoverheden)	Heronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02			
			1 060796 Gemeente 's-Hertogenbosch	€ 779.626			
			2				
VRO	J1	Onderzoeks- en aanjaagkosten Grootchalige woningbouw	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: J1/01				
			€ 82.645				
VRO	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning geslaagd? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)
		Tranche 1 t/m 6 Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/02	Aard controle D1 Indicator: J9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/05
			1 Project Raadhuislaan-Zuid Oss (2023-0000051424)	Ja	Nee	0	0
			2 Project Stationskwartier Ravenstein (2024-0000048603)	Ja	Nee	0	0
			20				
		Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/08	Aard controle R Indicator: J9/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/10	Aard controle R Indicator: J9/11
			1 Project Raadhuislaan-Zuid Oss (2023-0000051424)	Nee	€ 156.109	€ 331.709	€ 0
			2 Project Stationskwartier Ravenstein (2024-0000048603)	Ja	€ 9.399.359	€ 9.399.359	€ 85.105
		Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/15	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/16
			1 Project Raadhuislaan-Zuid Oss (2023-0000051424)	Ja	De complexiteit van de opgave (beschikbare ruimte, verdichting, parkeren enz.) vraagt meer voorbereiding dan vooraf ingeschat. Zie de losse nota met uitleg.	Nee	
			2 Project Stationskwartier Ravenstein (2024-0000048603)	Nee	De hoeveelheid betaalbare woningen is licht gestegen. De vrije sector woningen zijn gedaald van 99 (aanvraag) naar 92 (nu ligt geprognoost/verw programma) binnen het plangebied waarvoor de subsidie is aangevraagd. Het totaal aantal woningen binnen het plangebied is overigens ongewijzigd.	Nee	
			20				

VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten Aard controle R Indicator: J55/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten Aard controle R Indicator: J55/05	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06
			764 Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis– heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energiegebruik mee heeft kunnen verminderen. Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	€ 449.654 Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten Aard controle R Indicator: J55/08	€ 642.267 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09	0	€ 0	€ 82.235
			0 Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10	€ 0 Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11	€ 274.755 Het aantal grote(n) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12	Het aantal grote(n) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15
VRO	J75B	Regiodeals 3 ^e tranche SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen Aard controle n.v.t. Indicator: J75B/01	Kenmerk/ beschikingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: J75B/02	Betreft pijler Een pijler per regel Aard controle n.v.t. Indicator: J75B/03	764 Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: J75B/04	0 Cofinanciering per pijler (jaar T) Aard controle R Indicator: J75B/05	0
			1060796 Gemeente 's-Hertogenbosch	23.001838	Voorbereidend onderzoek duurzaamheidseffecten van algen als voedingsadditief voor melkvee	€ 64.130	€ 0	
			2					
			100					
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator J75B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen Aard controle n.v.t. Indicator: J75B/06	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: J75B/07	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: J75B/08	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: J75B/09		
			1060796 Gemeente 's-Hertogenbosch	€ 64.130	€ 0			
			2					
			100					
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: J75B/10	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: J75B/11	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J75B/12			
			€ 0	€ 0	Ja			
			2					
			3					
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst Aard controle R Indicator: J94/02	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a Aard controle D1 Indicator: J94/03	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 Aard controle D1 Indicator: J94/04	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan de zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2). Aard controle R Indicator: J94/05	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a Aard controle R Indicator: J94/06
			LA/23-03479198	€ 110.422	0	0	€ 0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan de energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08	Eindverantwoording (ja/nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09			
			1	€ 110.422	€ 0	Nee		

VRO	J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J209/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/02	Aard controle R Indicator: J209/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/04	Aard controle D2 Indicator: J209/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/06
			1 RHA2022-03340630	Flexwoningen Ruwaard	€ 0	€ 498.060	€ 0	72
			2 RHA2022-03498546	Flexwoningen Gewandeweg	€ 144.896	€ 144.896	€ 0	98
			3 RHA2022-03498798	Flexwoningen Meidoornlaan	€ 50.673	€ 50.673	€ 0	39
			4 RHA2023-03498448	Flexwoningen Ravenstein	€ 476.732	€ 476.732	€ 0	25
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (Ja/Nee)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J209/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/09	Aard controle R Indicator: J209/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/11	
			1 Flexwoningen Ruwaard	72	Ja	Nee	Ja	
			2 Flexwoningen Gewandeweg	0	Ja	Ja	Nee	
			3 Flexwoningen Meidoornlaan	0	Ja	Ja	Nee	
			4 Flexwoningen Ravenstein	25	Ja	Ja	Ja	
VRO	J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw Sisa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provinciecode selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/01	Aard controle R Indicator: J210B/02	Aard controle R Indicator: J210B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/06
			1 030010 Provincie Noord-Brabant	€ 85.105	€ 7.633	1	330	Ja
			2					
			3					
			4					
			5					
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T): salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: K28/01	Aard controle R Indicator: K28/02	Aard controle R Indicator: K28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04	Aard controle R Indicator: K28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06
			€ 1.532.196	€ 500.250	€ 0	€ 3.348.878	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07					
			Nee					
LVVN	L16B	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Naam uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens projectplan uitgevoerd (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/02	Aard controle R Indicator: L16B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/06
			1 030010 Provincie Noord-Brabant	Boscompensatie van Bos	€ 62.031	€ 62.031	€ 62.031	Ja
			2					
			100					
			Kopie uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)	Toelichting per uitvoeringsprogramma			
			Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/09			
			1 Boscompensatie van Bos		Conform subsidievoorwaarden gaan wij tussen 1-1-25 en 31-12-25 de activiteiten uitvoeren.			
			2	Nee				
			100					
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwilleige teruggeve bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezondert uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
			Aard controle R Indicator: M16/01	Aard controle R Indicator: M16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03	Aard controle R Indicator: M16/04	Aard controle R Indicator: M16/05	Aard controle R Indicator: M16/06
			€ 6.225.050	€ 0	€ 0	€ 1.889.216	€ 0	€ 272.583
			Totaal bedrag vorderingen (l onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 vermindert met 09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			Aard controle R Indicator: M16/07	Aard controle R Indicator: M16/08	Aard controle R Indicator: M16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11	
			€ 4.976	€ 28.796	€ 0	€ 8.420.621	€ 22.979.760	

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring

Accountants

Aan de Raad van
Gemeente Oss

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Bijster 39
Postbus 3814
4800 DV Breda

T: +31 (0)76 525 00 00

breda@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Oss te Oss gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 als van het vermogen van de gemeente Oss op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 het overzicht van baten en lasten over 2024;
- 2 de balans per 31 december 2024;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- 4 de sisa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- 5 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 25 januari 2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Oss zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Baker Tilly (Netherlands) N.V. trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly (Netherlands) N.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560. In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden - toelichting inzake fouten in rechtmatigheidsverantwoording jaar 2023

Wij vestigen de aandacht op de toelichting in de jaarrekening 2024 inzake fouten in de rechtmatigheidsverantwoording 2023, die na vaststelling van de jaarrekening 2023 bekend zijn geworden op pagina 271.

Het college van burgemeester en wethouders heeft toegelicht dat in de rechtmatigheidsverantwoording, zoals opgenomen in de jaarrekening 2023, ten onrechte is vermeld dat er geen sprake is van rechtmatigheidsfouten en/of onduidelijkheden die individueel of gezamenlijk de verantwoordingsgrens overschrijden en dat de rechtmatigheidsfouten ten aanzien van de begrotingsrechtmatigheid voor een bedrag van € 4.445.000 te laag zijn weergegeven. Rekening houdend met deze rechtmatigheidsfouten bedroegen de rechtmatigheidsfouten en/of onduidelijkheden over 2023 in totaal € 4.445.000. De omvang van de in de jaarrekening 2023 verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedroeg in totaal € 4.445.000. Dit bedrag overschrijdt de verantwoordingsgrens voor jaarrekening 2023 van € 4.164.740.

Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

B. Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 4.760.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 238.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Als onderdeel van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de gemeente en haar interne beheersingsomgeving. Wij hebben een frauderisicoanalyse uitgevoerd met als doelstelling het identificeren en inschatten van mogelijke risico's op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Wij hebben onze frauderisicoanalyse besproken met het college van burgemeester en wethouders en de auditcommissie.

Op basis van onze frauderisicoanalyse hebben wij geen frauderisico onderkend ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat een deel van de opbrengststromen bestaat uit een voorgedefinieerd bedrag op basis van een beschikking waarop de gemeente geen invloed heeft (zoals de rijksbijdrage en specifieke uitkeringen vanuit het rijk). De andere opbrengststromen zijn niet complex en routinematig van aard en bij deze opbrengststromen is weinig tot geen sprake van schattingselementen. Daarnaast zijn in de opbrengsten geen frauderisicofactoren aanwezig zoals beloningsstructuur van het management, prestatie-indicatoren en andere factoren die aanleiding geven tot het bewust foutief manipuleren van de opbrengsten.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij de volgende frauderisico's geïdentificeerd en geëvalueerd in het kader van onze controle.

Het risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt

Het college of management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken. Een incentive van het college of management zou hierbij kunnen zijn om op die wijze een betere financiële situatie of prestatie te presenteren. Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Analyseren en beoordelen van op basis van risicocriteria geselecteerde journaalposten en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht om de nauwkeurigheid van de geselecteerde journaalposten te controleren;
- Analyse van aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- Beoordelen van belangrijke schattingen en de schattingsprocessen van het college of management zoals de waardering van de grondexploitaties, vaste activa en debiteuren en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college bij deze posten. Wij hebben onder meer de volgende werkzaamheden verricht:
 - Met betrekking tot de grondexploitatie hebben wij de plausibiliteit van de uitgangspunten op projectniveau gecontroleerd aan de hand van de economische inputparameters alsook backtestingwerkzaamheden. Daarnaast hebben we de toereikendheid van de verliesvoorzieningen en de nauwkeurigheid en volledigheid van de tussentijdse winstneming gecontroleerd;
 - Met betrekking tot de activa hebben wij vastgesteld of er sprake is van duurzame waardeverminderingen;
 - Met betrekking tot vorderingen hebben wij de inschatting van het college van de inbaarheid van de vordering en diens gevolgde de omvang van de voorziening dubieuze debiteuren gecontroleerd.
 - Met betrekking tot de voorzieningen hebben we vastgesteld dat de uitgangspunten voor de voorziening wethouderspensioenen en andere voorzieningen ten aanzien van verplichtingen en verliezen plausibel zijn.
- Beoordelen van significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening om;
- Doornemen van notulen van vergaderingen van het college en de gemeenteraad.

Naast bovenstaande hebben wij, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd en het bestaan vastgesteld van de beheersingsmaatregelen op organisatieniveau zoals het integriteitsbeleid en de klokkenluidersregeling, alsmede de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten, het maken van schattingen en het bewaken van projecten. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken. Tevens hebben wij eventuele integriteits- en klokkenluidersmeldingen nader in onze controle betrokken.

Het risico dat de grondaankoop niet marktconform heeft plaatsgevonden

We hebben de marktconformiteit van de grondaankopen voor toekomstige grondexploitaties, waaronder het project Amsteleind binnen onze controle als frauderisico aangemerkt, daar er sprake is van een omvangrijke transactie met een hogere mate van subjectiviteit.

Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij aan de hand van onafhankelijke taxatierapporten de totstandkoming van de prijs beoordeeld en vastgesteld dat de kaders van de raad juist zijn toegepast.

Het risico dat (handmatige) betalingen uitgevoerd worden aan niet-rechthebbenden, doordat ten onrechte onjuiste mutaties in de crediteurenstamgegevens worden doorgevoerd

Het risico ziet toe op betalingen waarbij enerzijds betalingen niet via de reguliere crediteurenadministratie en de daaruit voortvloeiende betaallijsten gedaan worden, maar waarbij handmatig bankrekeningnummers worden ingevuld. Anderzijds betalingen naar crediteuren via het reguliere betaalproces, waarbij ten onrechte de stamgegevens gewijzigd zijn. Hierdoor bestaat de gelegenheid om via betalingen bewust betalingen aan onjuiste bankrekeningnummers te doen om zo gelden aan de organisatie te onttrekken.

- We hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersing rondom het betaalproces gecontroleerd.
- Uitvoeren van een data-analyse op de uitgaande betalingen. Hierbij hebben we aandacht besteedt aan bijzondere transacties, zoals betalingen aan instanties met meerdere bankrekeningen, dan wel bankrekeningen met meerdere benamingen.

Wij zijn gedurende de gehele controle alert geweest op indicaties van (mogelijke) fraude. Daarnaast hebben wij middels een schriftelijke bevestiging door het college laten bevestigen dat alle gevallen van (mogelijke) fraude zijn gemeld aan ons. Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude.

Overall constateren wij dat fraude en fraudepreventie een onderdeel is waar de gemeente actief mee bezig is. Het college heeft een integriteitsbeleid en een klokkenluidersregeling geïmplementeerd en beschikt over een interne frauderisicoanalyse waarin frauderisico's worden geïdentificeerd en relevante interne controlemaatregelen gedefinieerd om deze frauderisico's te mitigeren.

Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het college heeft in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de gemeente om de door haar geïdentificeerde risico's op te vangen en haar bedrijfsvoering voort te zetten voor tenminste 12 maanden na het opstellen van de jaarrekening. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Als onderdeel van onze controle hebben wij deze veronderstelling met het college geëvalueerd aan de hand van de tot het moment van het verstrekken van deze controleverklaring beschikbare informatie waaronder de begroting en de financiële kengetallen inclusief de weerstandsratio. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente voor de jaren 2025 tot en met 2027 een sluitende meerjarenbegroting heeft.

Wij hebben, op basis van de verkregen controle-informatie, overwogen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Eventuele relevante gebeurtenissen na balansdatum die haar effect kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente zijn toereikend toegelicht in de toelichting op de balans. Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht:

- Wij hebben een risicoanalyse uitgevoerd gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

- Wij hebben kennisgenomen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben. Wij hebben met het college de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten besproken.
- Wij hebben kennisgenomen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- Wij hebben kennisgenomen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeente door de toezichthouder.
- Wij hebben vastgesteld dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen bij het college over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het college een beoordeling heeft gemaakt.

Op basis van onze kennis en ons begrip van de organisatie, verkregen tijdens onze jaarrekeningcontrole, en de financiële positie van de gemeente, zoals deze blijkt uit de jaarrekening, vinden wij het hanteren van de continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar. Onze bevindingen zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente niet langer in staat is om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

C. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

D. Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de sisa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling informatieverstrekking sisa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling informatieverstrekking sisa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering sisa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling informatieverstrekking sisa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

E. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat op 27 februari 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichhouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 25 januari 2024, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda, 20 mei 2025
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Was getekend,

drs. B. Smeenk RA

Bijlage 1: Overzicht subsidies

Hierna geven we een overzicht van alle subsidieregelingen per programma en per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website <https://financien.oss.nl/>.

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
01 Welzijn en zorg	14.177.832	17.437.669	17.158.435
Jeugdwerk	865.041	1.098.082	1.082.747
R-1001 Subsidies Jeugd- en jongerenactiviteiten	32.552	33.821	33.819
R-1002 Subsidies Kindervakantieactiviteiten	27.876	28.960	28.958
R-1003 Subsidies Org. plattelandsjongeren ((KPJ`s)	3.196	3.321	3.321
R-1005 Subsidies Wijkst. Samenlevingsopbouw	40.011	52.768	57.204
R-1022 Subsidies Scoutinggroepen	60.514	62.872	62.875
R-1046 Subsidie Werkgroep homosexualiteit NVIH/COC	7.554	7.849	7.849
R-1063 Subsidie Sahelp	2.731	2.838	2.838
R-1075 Declaratiereg ONS Welzijn Straatspeeldag	3.683	4.076	3.399
R-1083 Projectbudget Jongerenraad	1.005	10.725	-
R-1095 Stelpost Projecten Mondiale Bewustwording	-	2.941	-
R-1143 Subsidie Jeugdorganisatie Aktie Fix	231	240	240
R-1145 Uitkering Legaat van Cooth	6.219	6.219	6.219
R-1199 Subsidies Mondiale Bewustwording	267	277	277
R-1209 Subsidie Kinder Aktie Komite Ruwaard	10.849	11.272	11.272
R-1224 Eigen budget Jongerenraad	1.079	1.121	1.121
R-1229 Stelpost Jeugdparticipatie	-	4.854	-
R-1236 Declaratiesubsidie Huurkosten Jongerenraad	1.300	4.798	4.225
R-167 Subsidie St. Dorpsblad Torenklanken Geffen	1.598	1.661	1.661
R-211 Subsidie ONS welzijn jongerenwerk	587.309	642.439	642.439
R-30 Ons welzijn samenwerking justitie en ketenpartners	77.067	73.166	73.166
R-38 Versterken sociale basis	-	50.367	50.367
R-39 Mantelzorg en Welzijn op recept	-	91.497	91.497
Jeugdzorg	3.993.656	4.283.175	4.283.175
R-178 Subsidie ONS welzijn jeugdhulp	3.993.656	4.283.175	4.283.175
Wmo begeleiding en dagbesteding	203.041	297.906	297.906
R-217 Subsidie Interzorg Zorgbuurthuis Hageltje	203.041	297.906	297.906
Wmo beschermd wonen	1.389.377	785.832	599.629
R-180 Subsidie reg act maatsch. opvang	524.000	-	-
R-205 Subsidie Projecten ambulantisering GGZ	38.992	5.000	5.000
R-210 GGZ Oost-Brabant Consultatie GGZ	270.000	150.000	150.000
R-212 Subsidie ONS welzijn psychisch kwetsbaar	288.190	288.190	288.190
R-213 Subsidie preventie beschermd wonen	68.195	142.642	142.642
R-214 Subsidie Regionale Consultatiefunctie GGZ	200.000	200.000	13.797
Wmo collectieve voorzieningen	7.726.717	10.972.674	10.894.977
R- 27 Subsidie Internationaal Werken	35.000	50.000	65.000
R-1026 Subsidies Migrantenorganisaties	7.707	12.677	7.558
R-1027 Subsidies Instellingen voor Beschermd Wonen	6.198	5.915	5.916
R-1028 Subsidies Ouderenbonden	69.112	73.391	65.636
R-1050 Subsidie St. Slachtofferhulp Nederland	27.758	29.084	29.084

R-1064 Subsidie KBO-kring Oss	1.998	2.075	2.075
R-1066 Subsidie Seniorenraad (O.S.O.)	8.525	8.858	8.858
R-1078 Subsidieregeling Woontussenvoorzieningen	5.838	7.124	5.765
R-1114 Subsidie Lokale Act. Novadic-Kentron	76.316	81.123	81.123
R-1137 Budgetsubsidie St. Vluchtelingenwerk Oss	212.236	223.230	223.230
R-1200 Subsidies Huurkosten (indirecte subsidies)	57.572	76.181	69.524
R-1214 Subsidies handwerkgroepen ouderen	883	918	917
R-1215 Subsidie Bonte Hoef / H.Hart	8.273	8.595	8.595
R-1223 Stelpost verdeelplan Projecten WMO	-	9.105	-
R-1234 Subsidies maatschappelijke dienstverlening	156.215	152.278	140.099
R-1249 Subsidie Stichting NAH4US	2.698	2.803	2.803
R-1251 Subsidie Adviesraad Sociaal Domein	97.124	97.000	97.000
R-179 Subsidie ONS welzijn volwassenen	3.056.799	3.315.487	3.315.487
R-190 Subsidies Proeftuin Ruwaard	1.294.923	1.578.326	1.578.326
R-209 GGZ Oost-Brabant Ontmoetingsfunctie GGZ	189.626	201.572	151.197
R-215 Subsidie ONS welzijn Indiv. Sociaal Werk	2.411.915	1.774.601	1.774.601
R-218 Subsidie Thuis in Oss vluchtelingenopvang	-	2.304.000	2.303.854
R-221 Subsidies Proeftuin Ussen	-	867.916	867.914
R-224 Subsidie straatdokter Verduhuis	-	69.070	69.070
R-33 Versterken sociale basis	-	21.345	21.345

02 Werk, inkomen en onderwijs	4.442.320	5.159.167	4.813.319

Arbeidsparticipatie	71.426	74.212	74.212

R-185 Subsidie Thuis in Oss	71.426	74.212	74.212

Begeleide participatie	-	5.000	5.000

R-34 Laaggeletterdheid	-	5.000	5.000

Minimabeleid	454.943	405.215	387.365

R-1244 Subsidies Tegen Armoede	454.943	405.215	387.365

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.915.951	4.674.740	4.346.742

R-1 subsidie lokaal onderwijsbeleid	657.999	867.050	318.022
R-1127 Budgetsubsidie St. Volksuniversiteit Oss eo	96.160	101.141	101.141
R-165 Subsidie VVE Ravengaarde	4.938	5.086	5.086
R-2 Subsidie OAB Taalklassen NT 2	400.084	400.000	370.825
R-28 OAB verbreed en algemeen	111.921	400.000	666.785
R-3 Subsidie doelgroepkinderen VVE	-	-	117.000
R-35 Tegemoetkoming VVE	571.178	602.770	641.968
R-4 Subsidie inhoudelijke uitvoering OAB TOV	396.476	-	377.663
R-5 Tegemoetkoming VVE en HBO	1.677.195	2.298.693	1.748.253

03 Ontmoeten, sport en cultuur	10.081.152	9.642.015	9.449.532

Evenementen en stadspromotie	143.132	208.203	207.801

R-1019 Subsidies Carnavalsverenigingen	2.485	2.948	2.952
R-1020 Subsidies Oranjecomitees	5.750	6.040	6.040
R-1021 Subsidies St.Nicolaascomitees	2.466	2.777	2.778
R-1037 Subsidie Stichting Herpen in woord en beeld	353	366	366
R-1039 Subsidie Stichting Oss Cultureel	20.760	55.095	55.095
R-1041 Subsidie Werkgroep Cultuur	3.144	3.267	3.267
R-1080 Subsidieregeling Koningsdag Basisscholen	2.393	2.482	2.497

R-1096 Subsidieregeling Eenmalige Evenementen	38.675	31.520	12.099
R-1111 Subsidies Stichtingen Carnavalsvieringen	18.449	19.167	19.166
R-1112 Subsidies Imkerverenigingen	350	362	362
R-1178 Subsidie Het vierde beeld	3.935	7.089	7.089
R-17 budget nieuwe initiatieven	-	31.963	55.963
R-173 Subsidie Maasdijk Marathon	19.372	20.127	20.127
R-26 Kleine kermissen	25.000	25.000	20.000

Gezondheid	213.345	645.292	618.150
R-1023 Subsidies EHBO-verenigingen	1.737	1.804	1.803
R-1072 Subsidie Ypsilon regio Oss	-	629	-
R-1097 Subsidies lokale afdelingen Zonnebloem	4.541	4.717	4.718
R-1109 Subsidie Stichting Ons Klupke	490	509	509
R-1191 Stichting VPTZ Oss - Maasland	36.041	37.446	37.446
R-1232 Subsidie Stichting Reanimatie Oss	2.580	2.681	2.681
R-181 Subsidies innovatie sociaal domein	104.308	41.850	39.474
R-195 Subsidie dekkend netwerk AED's	59.400	61.669	61.600
R-216 Subsidie Haspel POH GGZ Jeugd	-	260.112	260.112
R-23 Oss Innoveert en beweegprogramma Q-koorts	4.248	28.000	3.932
R-41 Transformatieplan naar Samen in Gezondheid	-	154.367	154.367
R-42 Terugdringen gezondheidsachterstanden	-	51.508	51.508

Kunst en cultuur	3.921.647	4.116.838	4.085.254
R-1007 Subsidies Gilden en Schutterijen	561	971	970
R-1008 Subsidies Harmonieën en Fanfares	115.695	120.202	120.200
R-1009 Subsidies Heemkundeverenigingen	29.710	30.870	39.064
R-1012 Subsidies Opera- en Operetteverenigingen	9.862	20.492	20.492
R-1014 Subs. Toneelgezelschappen en Volksdansgroep	35.072	40.996	40.999
R-1016 Subsidies Zelfstandige Zangkoren	17.055	17.718	17.715
R-1033 Subsidie Orgelkring FC Smits	870	904	904
R-1036 Subsidie Rollend creatief (Megen)	1.603	1.665	1.665
R-1065 Subsidie Maaslandgilde	3.720	3.865	3.865
R-1082 Subsidie Fantastival	48.596	50.491	50.491
R-1088 Stelpost Stimulering Kleine Verenigingen	28.443	26.541	11.585
R-1102 Subsidie Stichting Popkollektief regio Oss	18.806	20.413	20.413
R-1125 Budgetsubsidie St. Theater De Lievekamp	1.217.831	1.297.000	1.297.000
R-1126 Budgetsubsidie Stichting Muzelinck	1.118.595	1.240.405	1.240.405
R-1138 Stichting Overleg Kunstzinnige Vorming Oss	36.043	39.121	39.121
R-1166 Subsidie Genootschap Beeldende kunst	2.370	2.462	2.462
R-1206 Subsidies Big Bands en Muziekkapellen	14.622	17.728	17.731
R-1217 Subsidie Werkgroep Woord	6.247	6.491	-
R-1219 Interculturele activiteiten	-	4.550	-
R-168 Subsidies Molenaarsverenigingen	8.341	8.666	8.666
R-172 Subsidie Groene Engel	659.255	651.972	651.972
R-192 Subsidie Poëzie Podium	1.079	1.121	1.121
R-196 Subsidie stichting Veteranen Oss	1.619	1.682	1.682
R-198 Subsidie Drumband Dedico Demen	2.697	2.802	2.802
R-199 Subsidie Stichting Archeologie Maasland	5.891	6.121	6.121
R-200 Subsidie Stichting Smederij Verhoeven	1.281	1.331	1.331
R-201 Subsidies Cultuurfonds	22.320	31.000	5.000
R-206 Subsidies Cultuurfonds Professionele Kunst	30.000	-	5.000
R-207 Subsidie Trots '54	-	5.000	-
R-222 Subsidie Muzelinck cultuurcoaches	-	123.669	123.669

R-6 impuls jongerencultuur	126.730	294.700	225.238
R-7 corona herstellfonds en urban ox park	272.319	-	-
R-8 Monumentensubsidie	84.414	45.889	127.570
Media	2.561.878	2.753.700	2.753.700
R-1025 Subsidies Sublokale Omroepen	8.132	8.449	8.449
R-1054 Subsidie Stichting Omroep Maasland	391.213	403.351	403.351
R-1124 Budgetsubsidie St. Openbare Bibliotheek Oss	2.162.533	2.341.900	2.341.900
Sociaal-cultureel werk	404.283	530.642	404.024
R-1018 Subsidies Vrouwenorganisaties	9.045	9.395	9.397
R-1067 Subsidie De Beestenbergh	11.841	12.302	12.302
R-1068 Subsidie Speeltuin Elckerlyc	58.200	60.470	60.470
R-1160 Subsidie Gemeensch.huis Acropolis Personeel	31.278	32.498	32.498
R-1161 Subsidie Stichting Wijkcentrum Ruwaard	-	75.301	-
R-1165 Subsidies Cursussen Vrouwenorganisaties	250	1.571	400
R-1256 Subsidie Sichtung Rechtswinkel Oss	13.597	14.128	14.128
R-127 Subs. exploitatie Gemeensch.huis Acropolis	5.325	5.474	5.474
R-170 Subsidies beheerstichtingen	69.396	72.103	72.101
R-208 Subsidies Thuis in de buurt	91.000	59.000	59.085
R-40 Laagdrempelig ontmoeten en thuis in de buurt	-	63.400	63.400
R-9 compensatieregeling wijk- en dorpshuizen	114.351	125.000	74.769
Sportaccommodaties	1.527.194	-	-
R-29 Specifieke uitkering openbare zwembaden	1.527.194	-	-
Sportbeleid en activering	1.309.673	1.387.340	1.380.603
R-1030 Subsidies Jeugdleden Sportverenigingen	65.930	71.065	71.065
R-1085 Subsidies Stratenlopen c.a.	542	563	563
R-1090 Stelpost sportstimulering, verenigingskader	4.669	14.547	2.550
R-1257 Subsidie Sport Expertise Centrum	1.146.425	1.230.118	1.230.118
R-183 Subsidie Sportbedrijf Talentencampus	65.158	-	-
R-189 Subsidie TOP Oss Foundation	-	4.547	4.547
R-36 Aanpak overgewicht en obesitas	-	37.500	37.500
R-43 Subsidie energiekosten	26.949	14.000	19.795
R-44 Buurtsportcoach	-	15.000	14.465
04 Klimaat, energie en openbare ruimte	281.896	367.842	353.686
Klimaat en energie	258.210	334.842	323.630
R-1135 Budgetsubsidie St. Dierenopvang Maasland	247.418	259.500	259.500
R-186 Subsidie Global Goals Oss	10.792	11.212	-
R-45 Regiodeal	-	64.130	64.130
Openbaar groen	23.686	33.000	30.056
R-1061 Subsidie Stichting Landschapsbeheer	5.893	6.000	6.123
R-203 Subsidie Stichting Landerij VanTosse	15.108	17.000	15.697
R-21 Subsidie onderhoud bijzondere bomen	2.685	10.000	8.236
05 Economie	448.559	514.522	513.689
Economische ontwikkeling	373.228	436.748	436.748
R-16 bijdrage Regiofonds en NOB Werkt	373.228	377.748	377.748

R-37 Beleidsontwikkeling lokale economie	-	59.000	59.000
Recreatie en toerisme	75.331	77.774	76.941
R-1062 Subsidie IVN	5.946	6.178	6.178
R-1198 Subsidie Je treft 't in Oss	14.779	15.355	15.355
R-12 subsidie recreatieprojecten Land v Ravenstein en startsubsidie TIL	1.075	-	-
R-1250 Subsidies lokale recreatie en toerisme	36.264	38.301	37.468
R-1260 Subsidie Stichting Maasmeanders	17.267	17.940	17.940
06 Centrum	181.125	273.912	217.412
Centrumontwikkeling algemeen	181.125	273.912	217.412
R-1254 Subsidie Centrummanagement Winter in Oss	30.000	-	-
R-13 subsidie Wonen in het Centrum	54.000	173.000	116.500
R-197 Subsidie Centrummanagement Living Statues	10.792	11.212	11.212
R-204 Subsidie Stichting Centrummanagement Oss	86.333	89.700	89.700
07 Verstedelijking, wonen en mobiliteit	235.691	276.686	274.327
Verkeer	200.572	221.478	217.151
R-1029 Subsidies Buurtbusverenigingen	6.406	6.656	6.636
R-188 Subsidie Stichting Wijkbus Oss	31.000	31.000	31.000
R-202 Subsidie Stichting de Maasveren	24.000	37.500	37.500
R-25 Verkeerseducatie	139.166	146.322	142.015
Volkshuisvesting	35.119	55.208	57.176
R-1034 Subsidie Parochie MOO voor aanlichten kerk	140	145	145
R-1079 Subsidieregeling Geschiedschrijving gem.Oss	1.000	1.032	3.000
R-1196 Subsidie Huur, Onderhoud Ravensteinse Molen	26.979	28.031	28.031
R-20 Erfgoed en archeologie	7.000	7.000	7.000
R-220 Subsidie Clarissen Klooster Megen	-	19.000	19.000
08 Veilige omgeving	50.101	93.892	93.892
Integrale veiligheid	50.101	93.892	93.892
R-100 Subsidie Stichting Radar	50.101	47.692	47.692
R-219 Subsidie Stichting Halt	-	46.200	46.200
Eindtotaal	29.898.676	33.765.705	32.874.291

Bijlage 2: Overzicht opvolging rekenkameraanbevelingen

Overzicht opvolging rekenkameraanbevelingen

Per 1 januari 2023 zijn colleges van B&W verplicht om jaarlijks te informeren over de opvolging van rekenkameraanbevelingen die aan het college zijn gericht.

In dit overzicht geven we toelichting op de voortgang van de aanbevelingen. Dit doen we voor de rekenkamerrapporten vanaf 2021.

In het jaarverslag en de jaarrekening 2024 geven we dit overzicht voor het eerst weer. Wanneer aanbevelingen afgedaan of voltooid zijn zullen we deze volgend jaar niet meer in beeld brengen. Alleen openstaande aanbevelingen geven we dan weer in dit overzicht.

Loonkostensubsidie

Een effectieve regeling met oog voor kwetsbaarheden – quickscan naar de inzet van loonkostensubsidie in Oss

Aanbeveling	Toelichting op voortgang
Doe zorgvuldig onderzoek naar de juistheid en de effectiviteit van de loonwaardemeting bij die werkgevers waarbij hierover geen overeenstemming bestaat. Mocht het resultaat hiervan niet leiden tot overeenstemming over de aanpak dan adviseert de rekenkamer te overwegen deze samenwerking te beëindigen en de werknemers uit Oss te begeleiden naar ander werk.	Na het onderzoek van de rekenkamer is dit niet meer voorgekomen.
Analyseer de uitstroombpercentages, de uitkomsten op lange termijn van de loonkostensubsidie en de relatie tussen aantallen in en duur van de bijstand. Hiermee krijgt de gemeente beter zicht op de doeltreffendheid van de LKS.	Dit gaan we doen vanaf de raadsinformatiebrief (RIB) over de resultaten van de uitvoering van de Participatiewet over het jaar 2025.
Houdt in evaluatiegesprekken en bij loonwaardemetingen bij hoe de begeleiding op de werkvloer is geregeld en koppel deze informatie aan de loonwaarde-variantie. Deze informatie kan op termijn inzicht geven in de effectiviteit van de begeleiding van LKS-werknemers.	We zijn bezig om te kijken hoe we dit precies gaan inregelen zonder al te veel administratieve belasting.
Vraag het college om u jaarlijks op de hoogte te stellen van de stand van zaken en van het resultaat van de uitvoering van de aanbevelingen aan het college.	Dit gaan we doen vanaf de raadsinformatiebrief (RIB) over de resultaten van de uitvoering van de Participatiewet over het jaar 2025.

Wonen – Uitvoering woonvisie

Een rekenkameronderzoek naar de uitvoering van de Woonvisie 2020 in de gemeente Oss

Aanbeveling	Toelichting op voortgang
1. Geef het college opdracht om aan de raad concreet inzichtelijk te maken op welke wijze voor het jaar 2023 en de daaropvolgende jaren tot en met 2030 de gewenste productie van 660 nieuwe woningen per jaar gehaald zal worden.	De raad wordt sinds 2023 twee keer per jaar via de Raadsinformatiebrief Voortgang Wonen op de hoogte gebracht van de productie in de afgelopen jaren en de verwachte productie in de jaren tot 2030.
2. Geef het college de opdracht om met de woningcorporaties BrabantWonen en Mooiland in gesprek te gaan om te verkennen welke mogelijkheden kunnen worden aangewend om het contingent sociale huurwoningen de komende jaren versneld uit te breiden. Breng hierover verslag uit aan de raad.	Met BrabantWonen en Mooiland maken we jaarlijks prestatieafspraken, waarin afspraken worden gemaakt over het contingent sociale huurwoningen en mogelijkheden worden benoemd om woningbouw te versnellen.

Aanbeveling	Toelichting op voortgang
3. Geef opdracht aan het college om in samenwerking met de woningcorporaties BrabantWonen en Mooiland versneld te komen tot een overzichtelijk aantal prioriteiten, alwaar vervolgens in gezamenlijkheid met voorrang aan zal worden gewerkt.	Gemeente en corporaties bespreken de voortgang van projecten, nieuwe initiatieven en posities binnen gebiedsontwikkelingen periodiek op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Nauwkeurige monitoring vormt de basis voor deze gesprekken.
4. Geef opdracht aan het college om een structurele monitor te ontwikkelen die inzicht geeft in de mate van voortgang van de totale woningbouwopgave. Deze monitor moet naast het geven van inzicht in de plancapaciteit en de mate van realisering van de plannen, tevens duidelijk maken welke zaken afwijken van de oorspronkelijke plannen. Neem deze monitor op in de Raadsinformatiebrief Voortgang Woningbouw waarmee de raad 2-maal per jaar volledig wordt geïnformeerd.	De middelen waarmee we de voortgang monitoren nemen we op in de Raadsinformatiebrief Voortgang Wonen.

Energietransitie

De energietransitie in Breda, 's-Hertogenbosch, Oss en Tilburg

Aanbeveling	Toelichting op voortgang
1. Verzoek de griffie om in de eerste helft van 2024 een bijeenkomst te organiseren over de behoefte aan en de mogelijkheden van informatievoorziening over financiën per project en het detailniveau van planning per project.	In lijn met toezegging december 2023. Daarnaast is inmiddels de monitor energietransitie doorontwikkeld en wordt nu op een vast moment in het jaar gepresenteerd. Daarmee corresponderen kengetalen beter met andere onderzoeken zoals de RES-monitor.
2. Beheers het risico van het windproject Duurzame Polder.	De raad is middels een aantal raadsinformatiebrieven afgelopen jaar geïnformeerd over de ontwikkeling van de duurzame polder. Besluitvorming over het VKA staat gepland voor mei 2025.
3 Geef het college de opdracht om nog dit kalenderjaar met de gemeente 's-Hertogenbosch in gesprek te gaan over de verschillende uitgangspunten met betrekking tot de afstandsnorm in het windproject Duurzame Polder.	Er is doorlopend overleg tussen de gemeente 's-Hertogenbosch en gemeente Oss. Beide raden hebben echter eigenstandig bevoegdheid de uitgangspunten en het VKA vast te stellen.
4. Besluit om te komen tot een versnelling van de warmtetransitie en vraag aan het college om voor de behandeling van de kadernota 2025-2028 op basis van de Transitievisie Warmte 2.0 voorstellen te doen hoe dit gerealiseerd kan worden.	Het programma energietransitie heeft de afgelopen jaren te maken met te weinig beschikbare personele capaciteit om projecten op te zetten, aan te besteden en te kunnen begeleiden. Dit is ook gebleken in het Rekenkameronderzoek van december 2023. Daarom is gewerkt aan een algehele herijking van de organisatie en projecten om de doelstellingen van het programma te bereiken. Zie hiervoor de kadernota energietransitie (oktober 2024) en evaluatie en warmteprogramma (februari 2025). Daarnaast is er in 3 jaar tijd veel veranderd en zijn er voortschrijdende technische en maatschappelijke ontwikkelingen die onze aanpak beïnvloeden. Dit tezamen heeft geleid tot een herbezinning van onze aanpak.
5. Beoordeel de aangekondigde monitoringssystematiek voor de voortgang in het realiseren van duurzame opwek van elektriciteit, energiebesparing en warmte op de mogelijkheden om u beter en sneller te informeren over de voortgang.	De monitor energietransitie is doorontwikkeld en wordt nu op een vast moment in het jaar gepresenteerd. Daarmee corresponderen kengetalen beter met andere onderzoeken zoals de NP-RES-monitor.

Aanbeveling	Toelichting op voortgang
Maak afspraken over de wijze waarop en de frequentie waarmee u geïnformeerd wenst te worden.	
6. Verzoek het college om voor de kadernota 2025-2028 scherp te maken welke stappen (aanvullend) gezet moeten worden om de doelen voor energiebesparing te halen.	Er wordt ingezet op een no-regret aanpak voor het verduurzamen van woningen: isoleren, isoleren, isoleren. Parallel daaraan wordt het warmteprogramma uitgewerkt en worden college en raad keuzes hierin voorgelegd. Er is geen personele capaciteit om aanvullende stappen te zetten.
7. Geef opdracht aan het college om voor de behandeling van de kadernota 2025-2028 de doelen voor opwek van duurzame elektriciteit voor de periode na 2030 met u te bespreken.	De energievisie is als kadernota energietransitie in de raad van oktober 2024 vastgesteld. Hierin is een indicatie gegeven van de duurzame opwek die in de periode tot 2050 gevraagd wordt. Momenteel richt de beschikbare capaciteit zich op de realisatie van bestaande opwekprojecten (Elzenburg de Geer, Duurzame polder, zonnepark De Mun).

Schuldhelpverlening – Samen tegen schulden

Een rekenkameronderzoek naar de effectiviteit en efficiëntie van de uitvoering van schuldhelpverlening, preventie en vroegsignalering in de gemeente Oss

Aanbeveling	Toelichting op voortgang
1. Verzoek het college om in het nieuwe beleidskader Armoede en Schulden een voorstel te doen welke resultaten u mag verwachten, op basis van welke indicatoren deze kunnen worden vastgesteld en hoe de monitoring en rapportage plaatsvindt. • stel in gesprek met het college vast 1) wat de doelstellingen en ambities van het beleid zijn, 2) met welke informatie en kritische prestatie indicatoren (KPI's) u vast kunt stellen of deze worden gerealiseerd. U kunt het college vragen indicatoren te ontwikkelen en aan u voor te leggen om de effectiviteit van het beleid te meten. Een discussie tussen college en raad over de aspecten die u hierbij het belangrijkste vindt, kan duidelijker kaders verschaffen. • verzoek het college in de toekomst op basis van deze informatie en KPI's te evalueren en te rapporteren. • verzoek het college deze informatie mee te nemen in een jaarlijkse rapportage over de effectiviteit van SHV, vroeg-signalering en preventie.	In december 2023 is het nieuwe beleidskader geldzorgen vastgesteld. Jaarlijks wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de belangrijkste KPI's middels de programma-evaluatie en de jaarbrief geldzorgen. Zoals in de bestuurlijke reactie indertijd aangegeven is daar juist ook aandacht voor de kwalitatieve resultaten.
2. Wij bevelen u aan om de ambitie te verhogen en sneller aan te sluiten bij succesvolle ontwikkelingen. Stel bij nieuwe projecten vooraf vast welke resultaten verwacht worden en hoe de monitoring plaatsvindt, zodat u bij evaluatie voldoende informatie heeft voor besluitvorming.	Zie 1.

Aanbeveling	Toelichting op voortgang
3. Verzoek het college de mogelijkheden en effecten van intensievere nazorg te onderzoeken en u de resultaten en mogelijke consequenties voor Oss voor te leggen.	In de organisatie kijken we voortdurend naar mogelijke verbeteringen in een schuldhelpverleningstraject. Daar maakt nazorg een onlosmakelijk deel van uit.
4. Om de zorg voor voldoende middelen om effectieve SHV te garanderen, ook in het licht van de beleidskeuze voor een persoonlijke aanpak, is uw overweging is op zijn plaats of hierop extra moet worden ingezet. De Rekenkamercommissie adviseert u daarom te overwegen het begrip 'armoede' opnieuw te definiëren, het SHV beleid daarop af te stemmen en het budget voor SHV op de verwachte forse groei van het aantal mensen met financiële problemen af te stemmen.	Zie 1. In 2024 is nog voorzien in uitbreiding van het team Geldzorgen. We zoeken daarbij altijd de juiste balans tussen de taken en de beschikbare formatie.
5. Op basis van de huidige inzichten adviseert de rekenkamercommissie het college om in de uitvoering van SHV: • De mogelijkheden te onderzoeken voor versterking van de effectiviteit door samenwerking met partners (b.v. huisbezoeken, bij sociaal raadslieden werk); • In deze samenwerking alert te zijn op de geboden mogelijkheden voor onafhankelijke klantondersteuning. • Het convenant en de samenwerking met bewindvoerders te blijven ontwikkelen en zo nodig onconventionele middelen uit te proberen;	Het college werkt intensief samen met partners in de gemeente. Er zijn veel lokale partijen die vrijwillig en professioneel een belangrijke rol spelen bij de aanpak van geldzorgen. Er is gestart met de voorbereidingen op een mandaat om sociaal raadslieden mee te nemen met huisbezoeken. In 2024 is daartoe ook begonnen met bijeenkomsten met bewindvoerders, omdat het convenant niet het gewenste effect had.

Centrumontwikkeling Oss – Werk aan de winkel

Aanbeveling	Toelichting op voortgang
1. Zorg ervoor dat voor alle belanghebbenden de actuele visie, ambities en ontwikkelrichtingen van omvangrijke en meerjarige projecten helder zijn. Focus bij vaststelling en in rapportages op deze hoofdlijnen en een totaaloverzicht.	In 2024 is gestart met een actualisatie van de Koers Stadshart. Deze komt in 2025 gereed voor besluitvorming. Bij het opstellen van de geactualiseerde visie betrekken we alle belanghebbenden.
2. Zorg ervoor dat de raad periodiek (minimaal jaarlijks) volledig wordt geïnformeerd over de stand van zaken rondom de voorgenomen ontwikkelingen van het stadscentrum Oss en benoem daarbij ook zaken die afwijken van de oorspronkelijke plannen en zaken die bij nader inzien niet worden opgepakt. Geef inzicht in de mate van realisering van de plannen, inclusief de investeringen.	In de jaarlijkse programma-evaluatie en -begroting geven we inzicht in respectievelijk gerealiseerde plannen en voorgenomen ontwikkelingen.

Aanbeveling	Toelichting op voortgang
3. Gezien de zich steeds sneller opvolgende ontwikkelingen in het winkellandschap is er noodzaak om de strategische koers voor het Stadshart Oss vaker dan vijfjaarlijks tegen het licht te houden. Bepaal met welke frequentie dit het komende decennium dient te worden opgepakt en draag het college op hierin het voortouw te nemen.	Naar aanleiding van de bespreking van het rapport van de Rekenkamercommissie heeft het college toegezegd een jaarlijkse evaluatie uit te voeren. In 2023 (RIB d.d. 5 juli 2023) zijn de uitgevoerde maatregelen van het afgelopen jaar in relatie tot de Koers beschouwd. Toen is ook geconcludeerd dat een jaarlijkse evaluatie (te) weinig nieuwe informatie oplevert. Gekozen wordt de evaluatie onderdeel te laten zijn (blijven) van de programma-evaluatie in het kader van de Beleids- en beheerscyclus.

NVRR Doe mee onderzoek 2021 over WOB (Wet Openbaar Bestuur)

De praktijk van de WOB bij de gemeente Oss

Aanbeveling	Toelichting op voortgang
1. Gemeente Oss heeft geen beleid geformuleerd, en ook geen werkwijzen of gedragsregels opgesteld. Wij geven in overweging om dit alsnog op te pakken zodat er een eenduidige manier van werken ontstaat die herkenbaar is voor bestuur, organisatie en samenleving. De position paper Wob zou hiervoor een goede basis kunnen zijn. Het is aan te bevelen informatie over de Wob/Woo en hoe een verzoek kan worden ingediend toe te voegen aan de website. De mogelijkheid om een Wob/Woo verzoek in te dienen moet worden uitgebreid, om aan de wetgeving te voldoen. Een digitaal verzoekformulier met DigID verificatie op de website is een bij andere lokale overheden veel toegepaste mogelijkheid.	Een uniforme werkwijze is opgesteld en vastgesteld. Informatie over hoe en verzoek kan worden ingediend is op de website geplaatst. Conform de daartoe strekkende wettelijke verplichting van de Woo is het vanaf 1 mei 2022 mogelijk via de website van de gemeente Oss met een digitaal verzoekformulier met DigID-verificatie een Woo-verzoek in te dienen.
2. Ontsluiten van openbare informatie via de website kan beter met het oog op het inwerking treden van de Wet open overheid.	Per 1 november 2024 voldoen we aan de eerste tranche van de Woo. Verder hebben we een aparte pagina binnen de gemeentelijke website ingericht met daarin alle elf verplichte categorieën. Vooruitlopend op de volgende tranches publiceren we daar inmiddels ook Klachtenoordelen. Op dit moment testen we een publicatieplatform (onderdeel van het dataportaal GDC) waarop we vanaf, naar verwachting, begin juni alle openbare documenten stapsgewijs gaan publiceren.
3 Ontsluiten van de wijze waarop gemeente Oss omgaat met verzoeken in het kader van Wob/Woo verlaagt de drempel om verzoeken tot de gemeente te richten.	Deze informatie is op de website geplaatst.
4. De uitzonderingsgronden van de Wob worden goed toegepast. De motivering van besluiten op grond van de Wet openbaarheid bestuur kan verder verbeterd worden.	De toegepaste uitzonderingsgronden worden nu met de wettelijke grondslagspecifiek in de openbaar te maken documenten benoemd.

Dienstverlening van de Gemeente Oss

Dienstverlening in het vizier – Een onderzoek naar de kwaliteit van de dienstverlening van de gemeente Oss

Aanbeveling	Toelichting op voortgang
1. Een organisatiebrede visie te formuleren die de kern van de ambitie van Oss verwoordt.	De organisatiebrede visie is geformuleerd en bestuurlijk vastgesteld.
2. In de visieontwikkeling te zoeken naar de gewenste uitstraling van de gemeente, daaraan de servicenormen te koppelen en vast te stellen voor de hele organisatie. Daarbij wordt het principe standaard waar het kan, maatwerk waar het moet gehanteerd.	De servicenormen zijn gedeeltelijk vastgesteld. Het directieteam heeft de basisafspraken voor dienstverlening vastgesteld en deze zijn geborgd in de organisatie.
3. Doelstellingen en uitgangspunten, bij voorkeur gezamenlijk, met alle betrokken afdelingen, te definiëren. Waar nodig kunnen vervolgens nog aspecten van dienstverlening van de domeinen verder worden ingevuld, rekening houdend met de specifieke taken waar zij voor staan.	De doelstellingen en uitgangspunten zijn benoemd in de visie. Na het vaststellen van de visie, is het programma dienstverlening gestart. Het bestuur heeft besloten om het Programma Dienstverlening (2023-2026) in zijn huidige vorm te stoppen. Eind 2024 zijn we gestart met de eerste gesprekken over een online dienstverleningslandschap en digitalisering. In 2025 gaan we dit verder oppakken. Daarnaast zijn we bezig met een heroriëntatie hoe we verder gaan met de dienstverlening.
4. De verschillende benaderingen van de domeinen te faciliteren op een manier die binnen de gemeenschappelijke visie past.	Binnen het online dienstverleningslandschap is kanaalsturing een onderdeel, dat organisatiebreed zal worden ingezet.
5. Wij adviseren om een set van service-normen voor de hele organisatie vast te stellen, passend bij de ambities van de gemeente Oss. Bij de keuze voor deze servicenormen kunnen ook inwoners betrokken worden. Uit de 'verhalen' in dit rapport blijkt dat inwoners behoefte hebben aan consistentie en betrouwbaarheid.	De basisafspraken voor dienstverlening zijn vastgesteld. Er zal gecheckt gaan worden welk vervolg gegeven gaat worden aan de servicenormen.
6. De rekenkamer adviseert om de monitoring op de doelstellingen van dienstverlening zo in te richten dat deze beter bijdraagt aan het zicht op de kwaliteit van de dienstverlenende organisatie Oss: meet wat je wilt weten. Dit is een stap die gezet zou moeten worden wanneer de organisatiebrede visie is ontwikkeld en vastgesteld, de gezamenlijke doelen en de doelen per domein zijn vastgesteld. Op basis daarvan kan u besluiten welke indicatoren van belang zijn voor de sturing op beleidsniveau.	We zijn gestart met het ontwikkelen van een dashboard voor het Publiekscentrum, samen met het team van Programma Data. Dit dashboard, gebaseerd op servicenormen, indicatoren en inwonersfeedback, zal in 2025 worden opgeleverd om beter inzicht te geven in de effecten van onze activiteiten en projecten ter verbetering van onze dienstverlening. Daarnaast wordt organisatiebreed gewerkt aan dashboards.

Aanbeveling	Toelichting op voortgang
7. Laat de inrichting van het nieuwe systeem voor Meldingen in de Openbare Ruimte (MOR) aansluiten op de (visie)ontwikkeling van de dienstverlenende organisatie. Maak gebruik van de optie om de afhandeling te laten beoordelen door de melder. Dit omdat de combinatie van feedback over de afhandeling van de melding door de melder en een stijgend aantal meldingen door meer bereidheid van mensen om te melden, een grote bijdrage kan leveren aan de beleving van kwaliteit van de openbare ruimte door de inwoners van Oss.	De gemeente Oss heeft de wens medio 2025 over te gaan van het bestaande MOR (Melding Openbare Ruimte) meldsysteem naar het meldsysteem Signalen. Signalen is ontwikkeld door Gemeente Amsterdam en als open source op GitHub gepubliceerd. In 2020 heeft een team van VNG in samenwerking met diverse partijen de code beschikbaar gemaakt voor andere gemeenten.
8. Wij adviseren het college om de organisatie aan te sturen op gezamenlijke servicenormen, strakkere beheersing van de datastromen (waaronder registratie en archivering) en binnen het systeem ondersteuning in te bouwen om de processen consequent en consistent uit te voeren. Ieder systeem staat of valt met een goede toepassing ervan door de gebruiker.	Zie punt 1 en 5. We zijn volop bezig met digitalisering. Strakkere beheersing van de datastromen maakt hier onderdeel van uit.
9. Verzoek het college te komen met een (voorstel voor de ontwikkeling van) een organisatiebrede visie op dienstverlening, waarin wordt betrokken: • het soort dienstverlener dat de gemeente Oss wil zijn en welke succesfactoren daarbij van belang zijn? (b.v. transparantie, betrouwbaarheid, openheid, samenwerking en mogelijkheid om mee te bewegen); • welke ambitie streeft de gemeente hierin na? (b.v. voorloper of volger? middenmoter of excellerend?) • de definitie van de gewenste kwaliteit van de dienstverlening die organisatiebreed gaat worden gehanteerd; • een set servicenormen die past bij de gemeenschappelijke elementen in de visie, bij de wensen van burgers, ondernemers en de gemeentelijke organisatie en ook bij de gemeentelijke mogelijkheden.	De bestuurlijke visie op dienstverlening is vastgesteld.
10. Wij adviseren het college: • vast te stellen welke processen gestandaardiseerd moeten worden en hoe dat gaat gebeuren, zodat de digitalisering van de dienstverleningsprocessen voor de hele organisatie op basis van dezelfde uitgangspunten verder ontwikkeld kan worden. • vast te stellen welke configuratie van metingen moet worden ingezet om de doelstellingen van het hele spectrum van dienstverlening te kunnen meten, monitoren en sturen.	Wij volgen landelijke standaarden zoals Gemma, Zaakcatalogi, NVVB processen. Deze worden meegenomen bij de digitaliseringsprocessen. Daarnaast maken we gebruik van dashboards en klanttevredenheidsonderzoeken om de dienstverlening te kunnen monitoren, meten en sturen.